

YALIN
YAKAR

Cennetle Müjdelenen Hanımlar

Dr. ZEHRA KAYA - ADOLETA KAYA

NEŞİL

6. BASKI

İSLAM
TARİHİ

Cennetle Müjdelenen Hanımlar

Dr. HİLAL KARA - ABDULLAH KARA

 NESİL

Cennetle Müjdelenen Hanımlar

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Ahmet Selim Tepegöz
İç Tasarım: Said Demirtaş
Kapak Tasarımı: Kenan Bıyıklı
ISBN: 978-975-269-343-2

Sanayi Cad., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler - İSTANBUL
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Yayıncılık Sorumlusu: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Haziran 2012
Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

hilalabdullah@hotmail.com

Hilal Kara

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat fakültesinden mezun oldu. U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'ân Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitim Seminerleri verdi. Halen akademik çalışmalarına Almanya'da devam eden yazar, Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

1988 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmenliği yapan yazarın, birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

Kur'ân-ı Anlamak
İslam Kahramanları
Mustazaflar I-II
Gül'ün Gonca'sı Hz. Fatıma
Cennetle Müjdelenen Hanımlar
Ashab-ı Suffe - Peygamber Okulunun Yıldızları

İlklerin Annesi - Hz. Hatice
Sahabilerin Şehadet Anları - Şehidler Ölmez
Üç Bilal (r.a)
Hanım Sahabeler Ansiklopedisi
Candan Öte Sevmek - Sahabenin Peygamber Aşkı
Annelerimiz Ezvâc-ı Tâhirât
Çocuk Sahabiler
İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız - Eyüp Sultan (r.a)
Peygamberimizin Çocukluğu - Can Muhammed
Sahabenin Ateşle İmtihanı (Asr-ı Saadet'te İman Mücadelesi
Asr-ı Saadet'te Derin Fitne (Allah Resûlü'nün (a.s.m) Derin
Devlet Mücadelesi
İki Sultan İki Kurban - Hz. Hasan ve Hüseyin (r.anhüma)

Birkaç Söz

Sahabe efendilerimiz ve annelerimizin hayatını okuyup yazma fırsatını veren Hâlık-ı Zülcelâl'e binlerce hamd, Habib-i Kibriyâsına sonsuz salât ve selâm olsun. Onun tertemiz sahabelerine yıldızlar adedince dua eder, bize en güzel şekilde örnek olarak yolumuzu aydınlattıkları için onlara en derin şükranlarımızı sunarız.

Allah Resulü'nü (a.s.m) görme, onunla konuşma, hayatlarını paylaşma şerefine erişen sahabe efendilerimiz ve annelerimiz, Efendimizi çok ama çok sevdiler. Sevgilerini her vesile ile ortaya koyup, canlarını uğruna feda etmek için fırsat kolladılar.

Onlardan bazıları Resulullah Efendimize çok yakındı. Onunla çok özel anları, sıkıntıları ya da sevinçleri paylaştılar. Bu özel anları yaşarken yaptıkları fedakârlıklardan dolayı cennet kapılarının açılması ile taltif edildiler. Gayb perdelerinin açıldığı o an ötelere ötesini seyreden Efendimiz, sahabelerinin cennetteki yerini görerek bunu onlara müjdeledi. Bu müjde onlara daha dünyada iken cenneti tattırdı.

Bu elbette diğer sahabelerin cennetlik olmadığı anlamına gelmez. Bilakis bütün sahabeler yıldızlar gibidir. Onlar Allah Resulü'nü (a.s.m) tasdik edip onunla birlikte olma şerefine ermek ile zaten en büyük şerefe kavuşmuş, cennete buyur edilmişlerdi.

Cennetle müjdelenen annelerimizi hatırlayıp, onların cennetle müjdelenmelerine vesile olan o özel anları sizinle paylaşmak, bu anları yeniden yaşamak ve yaşatmak istedik. Bir başka maksadımız ise, bu annelerimizin hayatlarını detaylı şekilde sunarak onları günümüz şartlarını göz ardı etmeden güzel ve bilinçli bir şekilde örnek almamıza vesile olmaktır.

Bunu yaparken bazı annelerimizin hayatları hakkındaki bilgiler kitabımızın hacmini aştığı için onları özet olarak verdik. İnşallah dualarınızın bereketi ile onlar hakkında müstakil kitaplar yazarak size sunma fırsatı buluruz. Gayret bizden tevfik Allah'tandır. Rabbim ayaklarımızı kaydırmamasın, onları en güzel şekilde anlatmamızı nasip etsin!

Dualarınızla...

*Hilal ve Abdullah Kara
Haziran 2007*

*Bu kitabı, dualarınızın bereketi ve tıpkı sahabe
annelerimiz gibi cennetlik olmaları dileği ile,
yetişmemizde büyük emekleri olan
Nahide, Raciye ve Memnune annelerimize
ithaf ediyoruz.*

İslam Davetini Omuzlayanlar

Hatice binti Huveylid

Diğer İsim ve Lakapları: Et-Tâhire, Haticetü'l-Kübrâ, Ümmü Hind
Künyesi: Hatice b. Huveylid b. Esed b. Abduluzza b. Kusay el-Kureyşî el-Esedî
Annesi: Fâtıma binti Zâide b. Esem b. Lüey b. Gâlib
Çocukları: Kâsım, Abdullah, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma
Kardeşleri: Avvâm, Hizâm, Nevfel, Hâle, Hâlide, Rukeyke, Hind
Amcası: Amr b. Esed
Yeğenleri: Hakîm b. Hizâm, Zübeyir b. Avvâm
Amcaoğlu: Varaka b. Nevfel
Vefatı: 620

* * *

Baba Evi

Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmak için Mekke'ye geldiği Fil Vakası'ndan on beş yıl önce dünyaya gelen^[1] Hz. Hatice, Kureyş'in ileri gelenlerinden Huveylid b. Esed'in küçük kızıydı.

Babası, Kureyşlilerin fikir danıştığı, şeref ve ahlakı ile meşhur olan, ^[2] Yemen krallarına giden heyetlerinde yer alan önemli bir sefirdi. Annesi Fâtıma'dan fazla bahsedilmeyen Hatice annemizin Hâle, Hâlide, Hind ve Rukiye adlarında dört kız kardeşi ile Nevfel, Avvâm ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı.^[3]

Soyu Allah Resulü (a.s.m.) ile beşinci nesilde dedeleri Kusay'da, anne tarafından ise dedeleri Lüey b. Gâlib'de birleşir. Babası ve annesi Mekke'nin en önemli ailelerinden, çok saygın kişilerdi.

Mekke’de doğup büyüyen Hz. Hatice annemiz, otuz yaşına kadar babasının terbiyesi ve koruması altında yetişti.

Yetişmesinde emeği olan kişilerden birisi Allah Resulü’nün (a.s.m.) halası, Zübeyr b. Avvâm’ın da annesi olan yengesi Safiye’dir. Hz. Hatice’nin, ahlaki çöküntü içindeki bir toplumda tertemiz kalmasında büyük emeği olanlardan biri de amcasının oğlu Varaka b. Nevfel’dir. Putperest bir toplumda yaşamasına rağmen putlara tapmayıp hakikati bulan, cehalet batağında büyük bir alim olmayı başaran Varaka b. Nevfel, özellikle babası ve eşi öldükten sonra Hz. Hatice annemizle yakından ilgilenerek onun putlardan ve toplumun kötülüklerinden uzak durmasına yardımcı oldu.

Annemizin yakınlarında olan bir başka kişi ise kardeşi Hizâm’ın oğlu Hakîm’dir. Allah Resulü’nün (a.s.m.) gençlik yıllarından beri arkadaşı olan Hakîm b. Hizâm, Rifâde^[4] görevini yürüten Kureyşlilerin önde gelen liderlerinden biriydi. Neseb ilmini çok iyi bilen Hakîm, hem Hz. Hatice validemize hem de İslam davet mücadelesine büyük yardımlarda bulundu.^[5]

Hz. Hatice otuz yaşında iken babası, Mekkelilerin Kays ve Aylan kabileleriyle yaptığı Ficar Savaşında öldürüldü.^[6] O sırada ticaretle meşguldü. Her ne kadar büyük şehirler ve beldeler arasında ticarî faaliyetlerde bulunsa da, o günün şartlarında, ismen dahi olsa, sığınacağı ve dayanacağı bir kimseye muhtaçtı. Bunun için en yakını olan, amcası Amr b. Esed’in koruması altına girdi.^[7]

Önceki Evlilikleri

Kaç yaşında evlendiği hakkında fazla bilgi olmayan Hz. Hatice, önce Ebu Hâle b. Nebbaş ile evlendi. Mekke’nin büyük tacirlerinden olan Ebu Hâle, Kureyşlilerin ileri gelenlerinden biriydi. Ebu Hâle ile annemizin dört beş yıl süren bu evliliklerinden, Hâle ve Hind adında iki erkek çocukları oldu. Bir süre sonra Ebu Hâle hastalanarak ölünce iki çocuğu ile dul kaldı. Hz. Hatice, eşinin vefatı ile ondan kalan büyük bir servetin sahibi oldu. Bu serveti kendisi yönetmek isteyen Hz. Hatice o günlerde bir kadın için çok önemli fakat bir o kadar da

zor olan ticarete başladı. Üstelik bu sıradan bir ticaret değil, güvenliği bile tacir tarafından sağlanan uluslararası bir ticaretti.

Asil bir hanım olan Hz. Hatice, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin çok değer verdiği, sevip saydığı birisi oldu. Bu sebeple de eşi vefat ettikten kısa bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. O, bu tekliflerden Atîk b. Âiz el-Mahzûmî'nin teklifini kabul ederek onunla evlendi.^[8]

Annemizin, Atîk b. Âiz'den, Hind adını verdikleri bir kızı oldu. Ancak annemizin bu sevinci fazla uzun sürmedi. Herkes cevherin kıymetini bilmiyordu. Atîk de bunlardan biriydi. Acı bir evlilik tecrübesi yaşayan annemiz, bir süre sonra ikinci eşinden ayrıldı. Bundan sonra bir daha evlenmemeye karar verdi. Zamanının büyük kısmını çocuklarına ve işine ayırmaya başladı.^[9]

Ticari Hayatı

Acı bir tecrübe ile neticelenen ikinci evliliğinin ardından tamamen ticarete yönelen annemiz, sahip olduğu ticari deneyiminin de etkisiyle kısa zamanda Mekke'nin en önemli tacirleri arasına girdi. Hatta bir süre sonra Şam'a giden kervanlardaki en fazla mala sahip bir tüccar haline geldi.

Ticaret konusunda annemize, yeğeni Hakîm b. Hizâm yardımcı oluyordu. Keskin zekası, cömertliği ve sosyal ilişkileri ile öne çıkan Hakîm, daha 20 yaşında iken Kureyşlilerin yönetim merkezi sayılan Dâru'n-Nedve'nin üyesi olmuştu. Hatta bazı tarihçiler, Dâru'n-Nedve'nin yerinin de ona ait olduğunu ifade etmişlerdir.

Allah Resulü (a.s.m.) ile de yakından tanışan Hakîm, İslam'ın ilk yıllarında Müslüman değildi. Ancak o Mekke'nin İslam'ı seçtiği fethine kadar en zor zamanlarda Müslümanların yanında olmuş, her zaman onlara destek olmuştu.

Evliliğe Giden Yol

Hz. Hatice Şam'a bir kervan gönderecekti. Orada mallarını satmak için birine ihtiyacı vardı. Bunun için o sırada 25 yaşında olan Allah

Resulü'nü (a.s.m.) seçti. Kervan hazırlanınca yola çıkıldı. Annemiz, kölesi Meysere'yi Efendimizin emrine vererek "Sakın ona muhalefet etme, emirlerine karşı gelme!" diye sıkı sıkıya tembihledi.

Kervan Şam'a doğru yola çıktı. Şam'ın bir kasabası olan Busra'ya gelince uygun bir yerde konakladılar. Efendimiz bir ağacın yanına giderek gölgesine oturdu. Onların bulunduğu yerin karşısındaki kiliseden kervanı izleyen rahip Nastura, Efendimizin ağacın altında gölgelendiğini görünce büyük bir heyecana kapıldı. Hemen kervanın yanına giderek tanıdık bir yüz aradı. Kureyşlilerin kervanı sık sık buralarda konakladığı için rahipler gelen bazı kişiler ile tanışıyordu. Meysere de bunlardan biriydi. Onu görünce yanına giderek sordu:

- Şu ağacın altında gölgelenen kişi kim?
- Kureyş halkından biridir.
- Şimdiye kadar peygamberlerden başkası bu ağacın altında gölgelenmemiştir.

Bu sözlerinin ardından Rahip Nastura, orada gölgelenen kişinin beklenen peygamber olup olmadığından emin olmak için Meysere'ye tekrar sordu:

- Onun gözünde hafif bir kızarıklık var mı?
 - Evet, gözünde hiç kaybolmayan bir kızarıklık var.
- Rahip içini çekti ve büyük bir hasretle inledi:
- O, gerçekten o! O, son peygamberin ta kendisi. Ah keşke, insanları davet etme emrini aldığı zamana kavuşabilseydim!

Meysere duyduklarından dehşete kapılmıştı. Rahipten ayrıldıktan sonra Efendimizi daha yakından takip etmeye başladı. Kervandakiler dinlendikten sonra Busra pazarına gittiler. Kısa zamanda ellerindeki malları satıp ihtiyaç duydukları malları aldılar. Bunun için Şam'a gitmeye gerek kalmadan da geri döndüler. Alışveriş çok iyi geçmiş, o güne kadar hiç olmadığı kadar kazançlı bir ticaret yapmışlardı.

Meysere bu alışveriş sırasında da dikkat çekici birçok olayla karşılaştı.

Geri dönüş yolculuğundan sonra Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice annemizin yanına giderek yaptığı alışveriş hakkında bilgi verdi. Annemiz onun çok kârlı bir alışveriş yaptığını görünce memnun oldu. Fakat onun akli hep Efendimizin Mekke'ye girişindeki halindeydi. O, Mekke'ye girerken üzerinde onu gölgeleyen iki bulut görmüştü.

Efendimiz yanından çıktıktan sonra Meysere ona yol boyunca gördüklerini tek tek anlattı.^[10] Meysere'yi dinleyen annemiz, aradığının Efendimiz olduğunu anladı. Hemen Varaka b. Nevfel'e giderek ona Meysere'nin anlattıklarını ve kendi gördüklerini bütün ayrıntıları ile anlattı. Annemizi dikkatle dinleyen Varaka, "Anlattıkların doğruysa Muhammed kesinlikle bu ümmetin peygamberi olacaktır" dedi.

Bu konuşmanın ardından Hz. Hatice'nin, Efendimizin peygamberlikle görevlendirileceğine dair inancı iyice pekişmişti.^[11] Şimdiye kadar duyduklarını, yaşayıp gördüklerini bir araya getirip düşünmeye başladı. Görünen o ki kendisi Muhammed bin Abdullah ile evlenecekti.

Evlilik Teklifi

Allah Resulü'nü (a.s.m.) beğenen ve onunla evlenmek isteyen Hz. Hatice, konuyu en yakın arkadaşı Nüfeyse binti Müneyye'ye açtı. Nüfeyse, ona bu konuda yardımcı olabileceğini söyledi. Annemizin onayını aldıktan sonra Allah Resulü (a.s.m.) ile görüştü.

Nüfeyse binti Müneyye bu gelişmeyi şöyle anlatır:

"Hatice binti Huveylid sağlam karakterli, zorlukların üstesinden gelen, güçlü ve çok değerli bir hanımdı. Kureyş'in en soylu hanımlarından olan Hatice'ye Allah pek çok güzelliği bir arada vermişti. Bunun için birçok Kureyşli onunla evlenmek istiyor, ona çok cazip teklifler sunuyorlardı. Fakat o, bütün bunları hiç dinlemeden hemen reddediyordu.

Kervan Şam'dan döndükten sonraki bir gün Hatice beni yanına çağırarak, evlilik hakkında Muhammed'in ağızını aramamı söyledi. Onun daha önceki düşüncelerini ve tavrını bildiğim için şaşırdım. Ama bunu belli etmeyip 'Memnuniyetle!' diyerek gidip Hz. Muhammed'i buldum. Uygun bir yerde fikrini almak için ona şöyle sordum:

- Ey Muhammed! Niçin evlenmiyorsun?
- Evlenmek için ekonomik durumum uygun değil.
- Eğer bu sorunu halleder; sana çok güzel, zengin, soylu ve senin dengin olan birini teklif edersem 'evet' der misin?

– Teklif ettiğin kişi kim?

– Hatice!

Herkesi reddeden birinin kendisini de reddedeceğini düşünmüş olmalı ki, Allah Resulü (a.s.m.) şüphe ve hayretini dile getirerek sordu:

– Bu nasıl olacak?

– O tarafını bana bırak!

– Eğer bu konuda bana söz verirsen dediğini yaparım.

Bu konuşmadan sonra hemen Hatice'nin yanına gelerek Muhammed ile aramızda geçen konuşmayı tek tek anlattım.”^[12]

Ebedi İzdivaç

Arkadaşını dinleyen Hz. Hatice anlatılanlardan çok memnun oldu ve hemen düğün hazırlıklarına başlandı. Hazırlıklar tamamlanınca Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcalarını düğüne çağırdılar. Kendilerine haber ulaşınca çok sevinen amca ve halalar hazırlanıp annemizin evine gittiler.

Kaynakların bildirdiğine göre nikâha erkek tarafından, Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcaları Ebu Tâlib, Hz. Hamza, Hz. Abbâs, halaları Safiye ve Atike hanımlar, arkadaşları Hz. Ebu Bekir ve Ammar b. Yâsir; kız tarafından ise Amr b. Esid, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve annemize yakın hanımlar gelmişti.^[13]

Nikâh başlayınca Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcası Ebu Tâlib bir konuşma yaptı. Soylarının Hz. İbrahim Peygamber'e kadar ulaştığını bildirdikten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) ne kadar akıllı, şerefli, emin ve iyi bir insan olduğunu anlattı. Fakir olsa da mal ve mülkün geçici şeyler olduğunu söyledi. Konuşmasının sonunda Hatice annemize talip olduklarını beyan etti ve mehir olarak da on iki buçuk ukye belirledi.

Ebu Tâlib konuşmasını bitirince Varaka b. Nevfel bir konuşma yaptı. Ebu Tâlib, annemizin akrabalarının da görüşünü alınca şahitlerin huzurunda nikâh kıyıldı. Sonra Allah Resulü (a.s.m.) yerinden kalkarak dışarı çıkmak istedi. Oradakiler “Nereye gidiyorsun yâ Muhammed? Haydi bir deve keserek bize nikah yemeği ver”

dediler. Allah Resulü (a.s.m.) hemen gidip bir deve kesti. Defler çalınıp yemekler yenerek düğün yapıldı.

Mutlu ve Huzur Dolu Bir Yuva

Allah Resulü (a.s.m.) ilahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice annemiz de ona yardımcı olacak şekilde hazırlanıyordu. Sanki annemiz daha o günden “Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir”^[14] ayetini duyup okumuş gibiydi. Kiminle evlendiğinin bilincinde olan annemiz bundan sonra aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kılacaktı. Her yönden büyük bir uyum içindeydiler. Unutamayacakları mutlu ve huzurlu bir yuvaları vardı.

Annemizin iyiliklerini hiçbir zaman unutamayan Allah Resulü (a.s.m.) yıllar sonra bile onu hep minnet ve iyilikle yâd etti. Hatta ondan çok fazla bahsetmesi Aişe annemizi oldukça kıskandırıyor. Nitekim bunu Allah Resulü’ne (a.s.m.) açıkça söylemişti de. Hz. Aişe’den şöyle nakledilir:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) hanımlarından hiçbirini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resulü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman yok gibiydi.”^[15]

Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice ile evlendikten sonra da ticarete devam etti. Yine zaman zaman ticari seferler düzenleyerek kervanın başında Şam diyarlarına yolculuk yaptı. Her seferinde kârlı alışveriş yaparak geri döndü.

Yirmi Beş Yıl Süren Evlilik

Resulullah (a.s.m.) bir taraftan ticarî işleri ile meşgul olurken bir taraftan da eşiyle ve üvey çocukları ile ilgileniyordu. Tam yirmi beş yıl sürecek, mutlu başlayıp mutlu bir şekilde devam eden bu kutlu yuvanın saadeti, çocukları Kâsım ile doruk noktasına ulaştı.^[16]

Doğum yaklaşınca Araplarda adet olduğu üzere hemen bir sütanne araştırılmıştı. Çocuk doğunca sütannesini, Allah Resulü’nün (a.s.m.)

halası Safiye'nin cariyesi Selma oldu.

Araplarda bir başka gelenek daha vardı. İlk doğan çocuğun ismi babanın künyesi olurdu. Kâsım isminden dolayı Allah Resulü'ne (a.s.m.) Ebu'l-Kâsım denildi.

Kâsım efendimiz doğduğunda Resulullah (a.s.m.) 29, annemiz 44 yaşlarındaydılar. Hatice annemiz Kâsım efendimizin doğumunda iki tane koyun kestirip fakirlere dağıttırdı.^[17]

Bir yıl sonra bu sevinçlerine yeni bir sevinç daha eklendi. Resulullah (a.s.m.) otuz yaşlarında iken Zeynep doğdu. Selma ona da sütannelik yaptı.^[18] Zeynep annemiz için de kardeşi gibi akika kurbanı kesildi.

Yeni doğan çocuklarıyla evi daha da şenlenen annemiz ticarî faaliyetlerine de zaman ayırmak suretiyle onlarla ilgileniyor, günlerini onlarla mutlu bir şekilde geçiriyordu. Ancak bu mutluluğu bir süre sonra büyük bir hüzne döndü. Kâsım efendimiz iki yaşına yeni girmiş, henüz sütten kesilmemiş, yeni yeni yürümeye başlamışken annesini ve Efendimizi gözyaşları ve hüznün içinde bırakarak cennete uçup gitmişti.

Hz. Hatice annemiz oğlunun ölümünden dolayı çok ağladı. Hatta aradan yıllar geçip Allah Resulü (a.s.m.) peygamber olduğunda bile Kâsım'ını unutamamıştı.

Bir gün yine yavrusu aklına gelmiş ağlıyordu. O sırada Efendimiz içeri girince sevgili eşinin ağladığını gördü. Onun gözyaşlarını silerek sordu:

- Niçin ağlıyorsun?
- Yâ Resulallah! Süt kuzusu yavrumu, Kâsım'ımı kaybettim. Eğer Allah onu bir zaman daha bıraksaydı sütünü tamamlardı.
- O, süt emmesini cennette tamamlayacak.
- Eğer bunu bilseydim onun ölümü bana daha kolay gelirdi.
- İstersen Allah Teâlâ'ya dua edeyim, oğlunun sesini sana duyursun.
- Yâ Resulallah! Ben Allah ve Resulüne inanıyorum.^[19]

Dayanışma, Fedakârlık ve Vefa

Resulullah (a.s.m.), annemizin diğerk eşlerinden olan çocuklarına çok iyi davranıyor, Hz. Hatice de Efendimizin dadısı Bereke'yi ve Hz. Ali'yi ev halkından biri gibi görüyordu. Annemiz, Efendimizin önemseydiği her şeyi önemsiyor, değer verdiği herkese onun gibi değer veriyordu.

Bir gün Efendimizi emziren sütannesi Halime, sütoğlunu görmek için Mekke'ye geldi. Resulullah'ın (a.s.m.) Hz. Hatice'nin evinde oturduğunu öğrenince doğruca oraya gitti. Hizmetli onu karşılayarak kim olduğunu öğrenince hanımının yanına koşarak "Hanımım! Halime binti Hâris gelmiş, içeri girmek istiyor" dedi. O sırada içeride bulunan Efendimiz, Halime annemizin adını duyunca heyecanla yerinden fırladı. Bu arada dudaklarından "Annem! Annem gelmiş!" kelimeleri dökölüyordu. O sırada evin hanımı, Halime annemizi içeri buyur ederek ilgilenmeye başlamıştı bile. Efendimiz sütannesini karşılayarak odaya buyur etti. Hırkasını çıkarıp yere serdi ve sütannesine onun üzerine oturmasını söyledi. Sütannesinin gelişine çok sevinen Efendimiz, ona şefkatle yaklaştı, hal hatırını sordu. Sütbabasını, kardeşlerini, çocukluğunun geçtiği köyü tek tek sordu. Halime annemiz ona beldelerindeki kıtlıktan, hayvanlarının öldüğünden, hayatın zorlaştığından dert yandı. Efendimiz sütannesinin anlattıklarına çok üzölüdü. Hz. Hatice ile konuşarak ona yardımcı olmaları gerektiğini söyledi. Efendimizin sözlerini yerinde bulan Hz. Hatice, Halime annemiz memleketine gideceği zaman ona kırk tane koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve verdi. Sonra onu selamete köyüne geri gönderdi. Allah Resulü (a.s.m.), eşinin sütannesine yaptığı bu cömertlikten dolayı sevincini eşi ile paylaşarak teşekkür etti.^[20]

Aile Büyüyor

Zeynep'in doğumundan üç yıl sonra Hz. Hatice 48, Efendimiz 33 yaşında iken Rukiye ismini verdikleri bir kızları daha oldu.^[21] Rukiye, annemize Kâsım'ı tam olarak unutturamasa da gönlünü ılık rüzgarlarla serinletmişti.

Rukiye'den bir yıl sonra Ümmü Gülsüm, bir yıl sonra ise Fâtıma dünyaya geldi. Annemiz, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma için de akika

kurbanları kesip fakirlere dağıttı. Onları da sütanneleri Selma'ya gönderdi.

İlk Müslüman ve İlk Davetçi

Resulullah'ın (a.s.m.) ilahî hitaba muhatap olma sürecinin her safhasını eşiyle birlikte adım adım yaşayan annemiz, eşi insanları İslam'a davet ile görevlendirilince hiç tereddüt etmeden hemen Müslüman oldu. Aslında o, yıllar önce eşinin peygamber olduğuna inanmış ve bu yola can koymuştu. Ancak Allah (c.c.), Efendimize şimdi davet görevi vermişti. Hz. Hatice hemen Müslüman olarak hem ilk Müslüman olma şerefini elde etmiş hem iman ederek eşine çok önemli bir destek sağlamıştı.

Daha sonra yıllardır vahiy geliş sürecini izleyen ve bu konuda neler olup bittiğinin farkında olan çocuklarına ve Bereke'ye durumu anlatan Hz. Hatice, onların Müslüman olmalarına vesile oldu.

İbn İshak, Hz. Aişe annemizden şöyle rivayet eder:

“Allah (c.c.), peygamberine nübüvveti lütfedince ilk olarak Hz. Hatice ve kızları iman etti.”^[22]

Hız. Ebu Bekir anlatır:

“Mekke'deki evimde Hakîm b. Hizâm ile birlikte Taif'e gitmeye hazırlanıyorduk. Tam o sırada dayımın oğlu Hâris b. Hâlid yanımıza geldi ve Hakîm b. Hizâm'a yaklaşarak 'Ey Ebu Hâlid! Hanımlarımız amcâkızın Hatice'nin onlara, eşinin peygamber olduğunu söylediğini iddia ediyorlar' dedi. Hakîm 'Vallahi böyle bir şey yok!' diyerek durumu bildiği halde inkar etti. Ben Hâris gidince Hakîm'e şöyle dedim:

- Vallahi, sen onun da eşinin de durumunu bizden sakladın!
- Hâris doğru duymuş. Bana da eşim onların putlarımızı inkar ettiklerini söyledi. Eşi putlara yaklaşmıyormuş.

Ben Hakîm'den kurtulup etraf sakinleşince doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Ona kavminin arasındaki mutena yerini anlattım. Bu durumun onu zora sokacağını söyledim:

- Bu çok büyük bir olay! Kavmin seni davetinle baş başa bırakmaz, sana müdahale eder.

– Ey Ebu Bekir! Sana bir şey anlatsam olur mu? Eğer onu kabul edersen bunu söyle, ancak kabul etmezsen bu aramızda sır olarak kalmalı.

– Bu senin için yapacağım en kolay şey!

Allah Resulü (a.s.m.) bana Kur'an okuyarak vahyin gelişini anlatınca ona şöyle dedim:

– Şahadet ediyorum ki sen doğru söylüyorsun. Davet ettiğin şey de haktır. Okuduğun şu sözler de Allah'ın kelamıdır.

Beni duyan Hatice hemen yanımıza geldi ve 'Sana hidayet verdiğinden dolayı Allah'a hamd ederim ey İbn Kuhâfe!' dedi."^[23]

Eşi ile Omuz Omuza Mücadele

Allah Resulü (a.s.m.) ilk dönemde İslam davetini uzun bir süre gizli olarak yalnızca çok güvendiği kimselere yaptı.^[24] Bazıları dışında hemen hemen bütün sahabeler Müslüman olduklarını gizlediler. Abdullah b. Mesûd'dan şöyle rivayet edilir:

"Müslüman olduklarını ilk olarak yedi kişi açıkladı. Bunlar: Resulullah (a.s.m.), Hz. Ebu Bekir, Ammar, annesi Sümeyye, Süheyb, Bilal ve Mikdâd. Allah Teâlâ, Resulünü amcası, Ebu Bekir'i kavmi vasıtası ile korudu. Diğerlerini müşrikler yakalayarak demir yelekler giydirip kızgın güneş altında işkence yaptılar. Bilal'in dışındaki herkes zorla da olsa müşriklere istediklerini verdiler."^[25]

Müşriklerin, Müslüman olduğunu onlara meydan okurcasına söyleyen Ebu Zerr gibileri ölesiye dövdüğü bir ortamda Hz. Hatice büyük bir cesaret gösteriyordu. Eşinin yanında olduğunu ilan etmek, ona destek vermek için ölümü göze alarak eşi ile beraber Kâbe'ye gidip bütün müşriklerin karşısında namaz kılıyordu. Ebu Eş'as Afif el-Kindî'den rivayet şöyle edilir:

"Ben ticaret yapan biriydim. Bunun için birçok Mekkeli ile tanışıyordum. Bir gün hac için Mekke'ye gittim. Arkadaşım olan Abbâs'a konuk oldum. Kâbe'de onunla oturuyordum. Güneş doğup biraz yükseldiğinde bir adam geldi. Göge doğru baktı. Kâbe'ye doğru giderek ona yönelip namaz kılmaya başladı. Ondan sonra bir kadın geldi ve onun arkasında namaza durdu. Biraz sonra bir çocuk gelerek onların sağında namaza durdu. Adam rûkû edince kadın ve

çocuk da rükû etti. Adam secde edince onlar da secde etti. Ben Abbas'a şöyle dedim:

- Bu büyük bir iş!
- Evet, gerçekten de büyük bir iş.
- Ey Abbâs! Bu din de nedir? Bu benim bilmediğim bir din.
- Onların kim olduğunu biliyor musun?
- Hayır.
- Şu Muhammed b. Abdullah'tır. O, kardeşimin oğludur. O, kendisinin Allah'ın Resulü olduğunu söylüyor. Kısra ve Kayser'in hazinelerinin kendisine sunulacağını iddia ediyor. Şu, onun eşi Hatice binti Huveylid'dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebu Tâlib'dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu üçünden başka bir Müslüman yoktur.”[\[26\]](#)

Abluka

İslam'a davet mücadelesinin bütün safhalarında her zaman Resulullah (a.s.m.) ile omuz omuza mücadele veren Hz. Hatice, malını ve parasını bu uğurda harcamaktan çekinmedi. Bir seferinde Allah Resulü (a.s.m.) ondan yardım istediğinde o sırada evde bulunan bütün altın ve gümüşleri getirip Resulullah'ın (a.s.m.) önüne dökmüştü. Olaya şahit olan sahabe, bu kadar altın ve gümüşü bir arada görmediğini ifade etmişti.

Bu mücadeleyi ömrünün sonuna kadar sürdüren Hz. Hatice son üç yılını iki çocuğu ile birlikte ablukada geçirdi. Resulullah'ın (a.s.m.) üzerine gittiklerinde her zaman karşılarında Ebu Tâlib'i bulan müşrikler sonunda bütün Haşim oğullarını gözden çıkardılar. Aralarında anlaşarak onlarla tüm ilişkilerini kesip konuşmayı, alışverişi, evlenmeyi, yardımlaşmayı yasakladılar. Sonra da bu anlaşmayı yazılı hale getirerek Kâbe'ye astılar.

Resulullah'ın (a.s.m.) kabilesini ve Müslümanları Mekke'nin doğusunda Ebu Tâlib'e ait su bulunmayan kayalık bir yerde yaşamak zorunda bıraktılar. Üç yıl boyunca onlara ambargo uygulayarak çoluk-çocuk, hasta-yaşlı demeden herkesi açlık, susuzluk ve sefaletle mahkûm ettiler. Gece olup da Mekke sessizliğe büründüğünde Müslümanların bulunduğu yerden figanlar duyulmaya başlıyor,

çocuklar açlık ve susuzluktan ağlıyor, yaşlılar inliyordu. Bu feryatlar, içlerinde birazcık merhameti kalmış müşrikleri bile derinden sarsıyordu. Ancak kimse anlaşılmayı bozmaya cesaret edemiyor, birçok çocuk açlık ve susuzluktan öldüğü halde hiç kimse bir şey yapamıyordu. O gün henüz küçük bir çocuk olan Abdullah b. Abbâs, o zamana ait anılarını şöyle anlatır:

“Şib’de üç yıl boyunca kuşatma altında kaldık. Müşrikler yiyecek elde etme yollarımızı kestiler. Bizlerden biri yiyecek satın almak için çıktığında hep eli boş dönerdi. Kimse ona bir şey satmazdı. O vakitler birçok insan öldü.”^[27]

İşte bu dönemde Müslümanları biraz olsun rahatlatan, orada açlık ve susuzluktan ölmeyi engelleyen en büyük etken, Ebu Tâlib ve Hz. Hatice gibi nüfuzlu kişilerin dışarıdaki dostları ile kurdukları bağlantılardı. Müslümanlar iyice sıkıştıklarında bu dostluklar ve henüz ölmeyen merhamet duyguları devreye girdi.

Abluka içinde açlıktan inleyen yaşlılar, feryat eden bebeler, Hişâm b. Âmir ve Hz. Hatice’nin yeğeni Hakîm b. Hizâm’ın getirdikleriyle biraz olsun açlığa karşı direnebiliyorlardı. Onlar dostlarının hatırına bütün tehlikeyi göze alarak herkes uyuduktan sonra Müslümanlara yiyecek ulaştırıyorlardı.

Hişâm b. Âmir birçok kez geceleyin geç vakitlerde, üzerine olabildiğince yiyecek yüklediği bir deveyi Müslümanların kuşatma altında tutulduğu yerin yakınına getirir, deveyi onlara doğru çevirerek abluka bölgesine gönderirdi.^[28]

Ablukanın kaldırılmasına sebep olan ilk kıvılcım da bu yardımlardan birinin yakalanması ile kendini gösterdi. Hakîm b. Hizâm, yine bir gün kölesinin sırtına bir çuval buğdayı koyup Şib’den içeri girerken Ebu Cehil’e yakalandı. Ebu Cehil büyük bir kızgınlıkla Hakîm’in üzerine giderek “Ne yapıyorsun? Haşim oğullarına yiyecek mi götürüyorsun? Vallahi eğer bu yiyeceği onlara ulaştırırsan seni rezil ederim” dedi. Onlar tartışırken Mekke’nin ileri gelenlerinden Ebu’l-Buhterî yanlarına gelerek sordu:

– Ne oluyor, niçin tartışıyorsunuz?

Ebu Cehil büyük bir kahraman edası ile cevap verdi:

– Bunu Haşim oğullarına yiyecek götürürken yakaladım.

– Adam halasına yiyecek götürüyor. Yoksa bunu da mı engelleyeceksin? Bırak gitsin!

Ebu Cehil “Asla bırakmam” deyince Ebu’l-Buhterî yerden aldığı bir kemik parçasını Ebu Cehil’in kafasına vurdu. Kafası yarılan Ebu Cehil öfkeyle oradan ayrıldı. Sabah olunca yaygara kopararak akşam olanları Kureyşlilere anlatıp onları kışkırtmaya çalıştı. Ebu Cehil’e çıkışan Ebu Süfyan “Adam halasına yiyecek götürüyormuş. Vallahi aynı durumda olsaydım ben de onun gibi yapardım” dedi.^[29]

Bu hadiseyi iyi değerlendiren Hişâm b. Âmir insafı birisi olan Züheyr b. Ebu Ümeyye’ye giderek onu ayıpladı ve “Siz burada istediğinizi yiyip içerken, en güzel elbiseleri giyerken kavminin kadınları ve çocukları orada açlıktan figan ediyor” diyerek bu ablukanın kaldırılması gerektiğini söyledi.

Hakîm b. Hizâm gibilerinin desteği ile ablukanın kaldırılmasına yönelik sesler yükselmeye başladı. Ve nihayet, Allah Tealâ’nın Kâbe’ye asılan anlaşıma yazısını güvenin yediğini Resulüne bildirmesinin akabinde anlaşıma iptal edildi ve böylece abluka kalkmış oldu.

Kişiliği

Hiz. Hatice, bütün iyiliklerin ve faziletlerin annesiydi. O, örnek kişiliği ile kıyamete kadar gelecek bütün insanlığa ışık yaydı.

İçki, kumar, zina üçlüsünün çok yaygın olduğu bir ortamda, hayatın içinde aktif bir şekilde bulunan Hiz. Hatice’ye, iffet ve namus timsali olması sebebiyle, içinde yaşadığı cahiliye toplumu tarafından “et-Tâhire” (temiz, pak, iffetli) lakabı verilmişti. O, hayatının her safhasında çok saygın, tâhire bir hanımefendi olmayı fazlasıyla başarmıştı.

Bütün faziletleri, iyilikleri ve takvayı kendinde üst düzeyde birleştiren kişiye kâmil denir. Resulullah (a.s.m.) bir hadis-i şeriflerinde kemâlin zirvesine çıkan iki hanımdan bahseder: Hiz. İsa’nın annesi Meryem binti İmrân ve Firavun’un hanımı Asiye.^[30]

Başka birçok hadiste Hiz. Hatice’yi bu iki annemizle birlikte zikretmesi, alimler tarafından Hiz. Hatice’nin de bu sıfatı taşıdığının işareti sayılmıştır. Efendimizin, kemâlatın zirvesindeki bu hanımları andığı hadislerden birkaçı şöyledir:

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid’dir.”^[31]

“Cennet ehlinin en faziletli hanımları: Hatice, Fâtıma, Meryem ve Asiye’dir.”^[32]

Çevresinde olup bitenleri en doğru şekilde okuyup on beş yıl önceden Resulullah’ın (a.s.m.) o bölgede geleceğini görecek biçimde büyük bir ufka sahip olan Hz. Hatice, büyük bir sabırla onu arayarak eşsiz basireti sayesinde onu bulma lütfuna mazhar olmuştur.

Hız. Hatice bu basireti ile Efendimize vahiy geliş sürecinde hep onun yanında oldu, onu en güzel şekilde destekledi. Çevresindeki insanlar şirk ve kötölük batağında çırpınırken bundan uzak durmayı başararak En Güzeli yakalamak ve bıkip usanmadan yıllarca onun peşinden koşmak, basiretin en üst noktası olsa gerektir.

Elbette ufuk ve basiret, gayretle desteklenmedikçe hedefe ulaşmaz. Resulullah Efendimizi sefere göndermesi, Meysere’yi onu gözlemekle görevlendirmesi, evlenmeyi aklından silmişken Efendimize evlenme teklifini ulaştırması, Varaka b. Nevfel ile irtibatı, vahiy yaklaştığında gösterdiği eşsiz gayreti onu hedefe adım adım yaklaştıran unsurlar oldu.

Bu gayretin sabır ve sebat ile taçlandırılması gerekiyordu. O, bunu her hususta zaten yapıyordu. Sabır ve sebat, hayatı boyunca onun en nadide tacı olmuştu. Nelere sabretmedi, ne zorluklar karşısında kahramanca sebat etmedi ki!

Bütün bunların yanında bir de özveri gerekiyordu. O da Hz. Hatice’de fazlası ile olan bir sıfattı. Resulullah’ın (a.s.m.) aylarca evini terk edip inzivaya çekilmesini anlayışla karşılamak bir yana, onu adım adım takip ederek ihtiyaçlarını karşılaması, hizmetini bizzat yapması, kilometrelerce yol yürüdükten sonra dağın zirvesine tırmanarak eşine yiyecek götürmesi, gerektiğinde mağarada eşi ile birlikte kalması, en küçük zaaf göstermeden müşriklere karşı her zaman dindik durması, canını ve malını İslam davası için feda etmesi ile hep o büyük özverisini göstermiştir.

Annemizin, kemâlatı, ihlâsı ve Allah’ın rızasını kazanma arzusu ile yaptığı bu eşsiz fedakarlıklar Allah (c.c.) tarafından özel iltifatla takdir edilmiştir. Allah (c.c.) ona selam göndererek annemizi bizzat kendisi cennetle müjdelemiştir.

Her zaman olduğu gibi yine Hirâ Mağarasında bulunan Resulullah Efendimizi ziyarete edecek olan annemiz, hazırladığı yiyecekleri ona götürüyordu. Cebrail (a.s.) bunu Efendimize bildirdi:

– Yâ Resulallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine senin için yemek getiriyor. O sana geldiğinde ona, Rabbinin kendisine selam gönderdiğini söyle. Benim selamımı da söyle. Ona cennette inciden yapılmış, içinde gürültü, sıkıntı ve hüznün olmayan bir köşk verileceğini müjdele!^[33]

Hız. Peygamber, annemiz gelince Cebrail'in (a.s.) verdiği müjdeyi ona bildirdi. Müjdeyi büyük bir coşku ve sevinçle karşılayan Hız. Hatice, eşsiz bir basiret ve ufukla "O selamdır. Selam ondandır. Cebrail'e de, sana da benden selam olsun yâ Resulallah!" diye karşılık verdi.

İbn Hacer'in bildirdiğine göre alimler, annemizin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Cenab-ı Allah'ın selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan olduğunu idrak etmesini annemizin derin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.^[34]

Vefatı

Hız. Hatice, Medine'ye hicret etmeden üç yıl önce 65 yaşında vefat etti. Onun vefatı Efendimizi çok üzdü. Önemli bir manevî desteğini, fırtına anında sığındığı limanını kaybeden Resulullah Efendimiz bu hüznünü çeşitli vesilelerle her zaman dile getirmiştir. Hız. Hatice hastalandığında Efendimiz ona şöyle dedi:

– Çok acı çektiğini görüyorum. Bu acıyı hafifletmek için sana ne desem ey Hatice? Bazen Allah, hoşumuza gitmeyen şeylerde büyük hayırlar yaratır. Biliyor musun, Allah cennette seni benimle, Meryem binti İmrân ile, Mûsa'nın (a.s) kardeşi Gûlsüm ve Asiye ile birlikte yaratacak!

– Gerçekten böyle yapacak mı yâ Resulallah?

– Evet!

– Huzur içinde ve çocuklarla birlikte olur inşallah!^[35]

Hastalıktan kurtulamayan annemiz vefat edince Mekke'deki Hacun kabristanına defnedildi. Resulullah (a.s.m.) kabre inerek eşini bizzat

kendi eliyle kabre yerleştirdi.^[36]

Annemizin vefatından dolayı üzüntüsü, Resulullah'ın (a.s.m.) kalbinden taşarak dışa yansımış, eşini kaybetmenin üzüntüsünden bitap bir hale gelmişti. Onun bu durumunu fark eden sahabe efendilerimizden biri şöyle der:

– Yâ Resulallah! Görüyorum ki, Hatice'nin yokluğuna üzüldüğünden dolayı bitap düşmüşsün!

– Evet, o, çocuklarımızın annesi, evimin hanımıydı.

Bir gün Hz. Fâtıma'nın aklına annesi düşerek üzülmüştü. Efendimize gelerek sordu:

– Yâ Resulallah! Annem şimdi nerededir?

– Kamıştan bir köşk içinde duruyor.

– Şu bildiğimiz kamış mı?

– Hayır, inci, yakut ve mercanla süslenmiş kamıştan.^[37]

* * *

[21]

[14]

[23]

[15]

[22]

[11]

[29]

[5]

[16]

[20]

[25]

[7]

[32]

[34]

[18]

[27]

[6]

[13]

[31]

[36]

[17]
[12]
[1]
[4]
[30]
[9]
[8]
[24]
[33]
[28]
[37]
[2]
[3]
[19]
[26]
[10]
[35]

Fâtıma binti Resulullah

Lakabı: Ümmü Ebîha

Annesi: Hz. Hatice

Eşi: Ali b. Ebu Tâlib

Çocukları: Hasan, Hüseyin, Muhsin, Ümmü Gülsüm, Zeynep

Vefatı: 11/633

* * *

Bir Yıldız Doğuyor

Resulullah (a.s.m.) ve Hz. Hatice'nin en küçük kızları olan Fâtımatü'z-Zehrâ, Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapıldığı, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hakemlik yapıp Hacerü'l-Evved'i mübarek elleri ile yerine koyduğu tarihi bir yılda dünyaya gözlerini açtı.^[38]

Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk vahiy geldiğinde henüz beş yaşında olan Hz. Fâtıma, o yaştan itibaren vahyin manevî atmosferinde büyüdü.

Resulullah (a.s.m.) davetle görevlendirildiğinde ise sekiz yaşına gelmişti. O, "Ey bürünüp sarılan (Resulüm)! Kalk ve (insanları) uyar"^[39] ayetini ilk kez duyan, davet emrine ilk olarak şahit olan ev halkının fertlerinden biriydi. Ve artık o, bu çağrının ne anlama geldiğini bilecek yaşıydı.

O sırada en büyük ablası Zeynep evlenmiş, çocuk olarak bu kutlu hanede üç kız kardeş -Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fâtıma- ve Hz. Ali kalmıştı. İnançlarından dolayı büyük çileler çekseler de yaşadıkları ev, yeryüzünde yaşayan her insanı imrendirecek kadar manevî güzellikler ve huzurla dolu kutlu bir evdi.

Yaşadığı ev Fâtıma annemiz için bir vahiy okulu, risâlet mektebi, davet merkeziydi. Resulullah (a.s.m.), Erkam b. Ebu'l-Erkam'ın evinde davete başlayıncaya kadar kendi evini tebliğ merkezi yapmıştı. İnsanlarla burada görüşüyor, onlara burada İslam'ı

anlatıyordu. Davetle ilgili görüşmeleri, planları bu evde yapıyor, stratejileri burada belirliyordu.

Hz. Fâtıma bütün bu olanların tam ortasında her şeyi çok güzel bir şekilde gözlemleyerek alması gereken dersleri alıyor, üzerine düşen sorumlulukları fedakârlık düzeyinde en güzel şekilde yerine getiriyordu.

Ümmü Ebîhâ (Babasının Annesi)

Annesi vefat ettiğinde evde iki kız kardeş kalmışlardı. Ve henüz ikisi de çok gençti. Fz. Fâtıma 15, ablası Ümmü Gülsüm ise 16 yaşındaydı.

Annelerinin vefatından sonra kızlar bir taraftan ev işlerini çekip çevirmek için uğraşırlarken diğer taraftan da annelerinin görevini üstlenmeye gayret ederek babalarını teselli ve teskin etmeye çalışıyorlardı. Ümmü Gülsüm daha çok ev işlerini yaparken Fâtıma dışarıda babasını gözetmeye ve ona yardımcı olmaya gayret ediyordu.

Babasına olan aşırı sevgi ve düşkünlüğü Hz. Fâtıma'ya sahabeler tarafından "Ümmü Ebiha" yani "Babasının annesi" lakabının verilmesine sebep oldu.^[40]

Hem fitrat bakımından hem babasına olan yakınlığından olsa gerek Fâtıma annemizin, vücut yapısı gibi hal ve hareketleri de Efendimize çok benziyor ve bu benzerlik her geçen gün biraz daha artıyordu. Hanım olmasına rağmen simasından yürüyüşüne, konuşmasından sözlerine, ahlakından yaşantısına kadar her açıdan babasına benziyordu. Açıkça görülen bu benzerliği Hz. Aişe her vesile ile sık sık dile getirir, onun bu benzerliğinden gıpta ile bahsederdi.^[41]

Babasına olan sevgisi ve ilgisi Fâtıma annemizi adeta "fena fi'r-Resul" yapmıştı. Babasında da karşılık bulan bu sevgi Efendimizin de onu çok sevmesi ile tezahür etmiş ve Fâtıma annemize "Binti Ebîha" (Babasının kızı) da denmişti.^[42]

Hasret Zamanı

Mekkeli müşriklerin Müslümanlara yönelik her geçen gün artan dayanılmaz zulümleri sebebiyle Allah Resulü huzur ve emniyette olacakları bir yurt aramaya başladı.

Allah (c.c.), Resulullah Efendimizin Medinelilerle tanışma yollarını açarak yeryüzünün en güzel insanlarını Müslümanlara yardımcı kıldı. Medine'den gelen bu güzel insanlarla Akabe Biatlerini yaptıktan sonra sahabelerine Medine'ye hicret için izin verdi. Bundan sonra sahabeler birer ikişer hicret etmeye başladılar. Mekke'de hanımlar ve zayıf Müslümanlardan başka neredeyse kimse kalmadıktan sonra Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Ebu Bekir'le birlikte Medine'ye hicret etti.

Fâtıma, Ümmü Gülsüm ve Sevede annelerimiz, Resulullah (a.s.m.) ile birlikte hicret etmeyip Mekke'de kalmışlardı. Günlerce süren kaygılı bir bekleyişten sonra Peygamber Efendimizin müşriklere yakalanmadan Medine'ye ulaştığını öğrendiler. Bu haber onları çok sevindirdi.

Mekke'deki çileleri henüz bitmemişti. Bundan sonra sekiz-on ay sürecek bir hasret dönemi başladı.

Zor da olsa sayılı günler gelip geçmişti. Resulullah (a.s.m.) Medine'de yedi ay Ebu Eyyûb Efendimizin evinde misafir kalmıştı. Bu arada Mescid-i Nebevî yapılmış, onun yanında da Resulullah'ın (a.s.m.) kalacağı odalar inşâ edilmişti. Allah Resulü (a.s.m.) ailesini getirecek ortamı hazırlayınca Zeyd b. Hârise ile Ebu Rafî'yi Mekke'ye gönderip orada kalan ailesini getirmelerini istedi.

Sahabe efendilerimiz Mekke'ye geldiğinde Talhâ b. Ubeydullah, Hz. Ebu Bekir'in ev halkını Medine'ye götürmek için hazırlanıyordu. Zeyd b. Hârise Fâtıma, Ümmü Gülsüm ve Sevede annelerimiz ile eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi de yanına alarak diğerleri ile birlikte yola çıktı. Kafile Kudeyd mevkiine gelince Hz. Zeyd burada üç deve satın alarak kutlu yolcuları bindirdi ve Medine'ye doğru yöneldi. ^[43]

Hız. Fâtıma Medine'ye hicret ettikten kısa bir süre sonra Müslümanlar müşriklerle ilk büyük savaşlarını yaptılar. Allah Resulü (a.s.m.) sahabeleri ile birlikte Bedir'de savaşırken Rukiye annemiz Medine'de acılar içinde kıvranıyordu. Hız. Fâtıma bir taraftan babası ve Müslümanlar için kaygılanıyor, bir taraftan da henüz 22 yaşında olan ablasının çektiği acılara çare bulmaya çalışıyordu. Ablası gözlerinin önünde günden güne eriyip biterken o çaresizlik içinde

ağlıyordu. Henüz babasından haber alamadan ablasını ebediyete, Rabbi'ne yolcu etti.

Evliliği

Acı ve tatlı cihetleriyle Medine'de hayat devam ediyordu. Ümmü Gülsüm'ün de evlenmesi ile Fâtıma evde tek başına kalmıştı. O sırada 19-20 yaşlarındaydı.^[44] O günün şartlarına göre evlilik vakti çoktan gelmiş, hatta geçiyordu bile. Buna rağmen evlenmemesinin görünürdeki en önemli nedeni son altı-yedi yılın İslam daveti ve Müslümanlar açısından büyük sıkıntılarla geçmiş olmasıydı.

Müslümanlar abluka döneminde günlerini açlık, susuzluk ve güvenliklerini sağlamak için mücadele ederek geçirdiler. O günlerde neredeyse başka bir şey düşünemez olmuşlardı. Bundan sonraki üç yılda abluka kalksa da Hz. Fâtıma, vefat eden annesinin yerini bir nebze olsun doldurmak ve babasına destek olmakla meşguldü. Medine'ye hicret edilip biraz rahatladıktan sonra sahabe efendilerimiz onu istemeye başladılar.

Bedir Savaşından döndükten bir süre sonra Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer, Hz. Ali ile konuşarak onu Hz. Fâtıma'ya talip olmaya teşvik ettiler. Hz. Ali, "Evlenmek için durumum müsait değil. Benim zırhımdan başka hiçbir şeyim yok" diyerek onlara çekincelerini belirtse de onlar, fakirliğin bu evliliğe engel olmayacağını söylediler.^[45] Bu arada Ensar da Hz. Ali'yi Hz. Fâtıma ile evlenmesi için teşvik ediyorlardı.

Nihayet Hz. Ali bu teşvik ve ısrarların verdiği cesaretle Resulullah'ın (a.s.m.) huzuruna çıktı. Allah Resulü (a.s.m.) onu görünce sordu:

– Bir şey mi diyeceksin? Bir ihtiyacın mı var ey Ali?

Hz. Ali utana sıkıla, "Fâtıma binti Resulullah'ı istemeye gelmiştim" diyebildi.

"Merhaba, hoş geldin!" buyuran Allah Resulü (a.s.m.) sonra sustu. Efendimiz başka bir şey söylemediği için Hz. Ali daha fazla beklemeyip sessizce huzur-u saadetten ayrıldı. Dışarı çıkınca onu dört gözle bekleyen Medineliler heyecanla sordular:

– Ne oldu?

– Bilmiyorum, herhalde hayırlı bir durum oldu. Allah Resulü (a.s.m.) bana “Merhaba, hoş geldin” dedi.

– Bu kadarı yeter! Resulullah (a.s.m.) kızını sana verecek gibi gözüküyor.^[46]

İşte şimdi Hz. Fâtıma için hayatının en önemli dönüm noktalarından biri gelip çatmıştı. Evlilik kararı verecekti. Bu kararı verirken kriterleri ne olmalıydı? Zengin bir ailede doğup büyüyen, buna rağmen davası için yıllarca aç ve susuz kalmaya sabreden Hz. Fâtıma şimdi başka bir sınavla karşı karşıyaydı.

Yetiştği toplum ona iyi bir eşin, zengin ve itibarlı olması gerektiğini öğretmişti. Kendisi toplumun en itibarlı kişinin kızı olduğuna göre zengin ve itibarlı bir eş onun en doğal hakkı olmalıydı.

Halbuki Hz. Peygamber bu kriterlere uyan talipleri reddetmişti. Şimdi ise kızına, onu Hz. Ali ile evlendirmek istediğini söylüyordu. Müslümanların ileri gelenleri istediği halde onlara “hayır!” diyen babasının, kendisini fakir bir gençle evlendirmesini bir an için yadırgayan Hz. Fâtıma gözyaşlarını tutamayıp ağlayıverdi. Allah Resulü (a.s.m.) sebebini sorunca şöyle dedi:

– Babacığım! Sanki bu kadar yıl beni bu fakir Kureyşliye vermek için bekletmişsin!

– Ey kızım! Vallahi, ben seni herkesten daha alim, daha ahlaklı, daha faziletli ve ilk önce Müslüman olan biri ile evlendiriyorum.^[47] Allah’ın yeryüzünde senin için iki kişi seçmesine razı değil misin? Onlardan biri baban, diğeri ise eşindir.^[48]

Mesajı alan Hz. Fâtıma, Resulullah Efendimizin isteğini seve seve kabul etti:

– Allah ve Resulü’nün razı olduğu kişiye ben de razı oldum.^[49]

Kızının rızası, Resulullah’ı (a.s.m.) çok sevindirdi. Çünkü Hz. Ali, yalnızca kendisine uzun yıllar annelik eden Fâtıma binti Esed’in oğlu değil, aynı zamanda kendisinin ve Hz. Hatice annemizin terbiyesi altında büyüyen biriydi. Kızından “evet” cevabı alan Allah Resulü (a.s.m.) hemen düğün hazırlıklarını başlattı.

Baba Gözetiminde Mutlu Bir Yuva

En başından beri Fâtıma annemizin evliliğinde aktif rol alan Resulullah Efendimiz, evlendikten sonra da kızının ailesi ile yakından ilgilenmeye devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) evliliğin dördüncü günü sabahı, kuşluk vaktinde kızı ve damadını ziyarete gitti. Hal ve hatırlarını sorarak onlarla yakından ilgilendi.^[50]

Hız. Peygamber (a.s.m.), kızı ve ailesinin dünya ve ahiret saadetini kazanmaları için onlara her zaman destek oldu. Bu aslen Allah'ın (c.c.) da emriydi. Zira O, "Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun!"^[51] buyuruyordu.

"Ailene namazı emret! Kendin de ona sabırla devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. (Aksine) Biz sana rızık veriyoruz. Güzel sonuç, ancak takva ile dir"^[52] ayeti nazil olunca Resulullah (a.s.m.), altı ay boyunca sabah namazını kılmak için evden çıktığında kızının evine uğrayarak "Ey Muhammed'in ev halkı! Allah size rahmet etsin! Namaz vakti geldi" diye seslenerek onları namaza çağırıldı.^[53]

Resulullah (a.s.m.) yeni evli çiftleri manen destekleyip sabah namazına çağırarak kalmadı. Bir süre sonra teheccüd namazına da kaldırmaya başladı.^[54]

Evliliğin ilk günlerinde küçük mevzulardan da olsa birbirleriyle tartışan ya da birbirlerine kırılan eşler, Hız. Peygamber'in (a.s.m.) de yardımı ile bunları çabuk atlattılar. Bundan sonra evlerinde hep mutluluk tabloları göründü.

Bir gün Resulullah (a.s.m.), Hız. Ali'ye "Kadınlar için en hayırlı olan şey nedir?" diye sordu. Hız. Ali soruya hemen o anda cevap veremedi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanından ayrılarak eve gitti. Fâtıma annemize durumu anlattı. Hız. Fâtıma "Kadınlar için en hayırlı şey, erkeklere görünmemek; erkekler için en hayırlı olan da onlara bakmamaktır, deseydin ya!" dedi.

Hız. Ali, eşinden cevabı alınca vakit geçirmeden doğruca Resulullah'ın (a.s.m.) yanına gitti ve sorunun cevabını söyledi. Allah Resulü (a.s.m.) Hız. Ali'ye sordu:

- Bunu sana kim öğretti?
- Fâtıma!
- Fâtıma benden bir parçadır.^[55]

Hız. Fâtıma hayat şartları çok zor olan bir coğrafyada yaşıyordu. Birçok aile ve hanım, cariyelerinin hizmeti ile bu şartları nispeten

kolaylaştırıyorlardı. Ancak onlar gibi fakir aileler için, hizmet edecek cariye bulmak o kadar kolay değildi. Ayrıca Allah Resulü (a.s.m.) kendisi için olduğu gibi soyunu devam ettireceği kızı için de zühd hayatını tercih etmişti.

Hiz. Ali, Hiz. Fâtıma ile evlendiği ilk günlerde iş bölümü yaptı. Buna göre; evin dış işleri onun olacak, iç işlerini de Fâtıma yapacaktı. Fâtıma yardıma ihtiyacı olduğu zaman kayınvalidesinden yardım isteyecekti. Bunun için Hiz. Ali, annesi Fâtıma binti Esed ile konuşarak “Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızına dışarıdaki işlerinde ve su taşımada ben yardımcı olurum. Sen de ev içindeki işlerde, hamur yoğurma, ekmek pişirme ve buğday öğütmede yardımcı oluver” dedi. [56]

Hiz. Fâtıma, evlendikten sonra kayınvalidesi ile çok fazla bir arada olamadı. Bir-iki yıl sonra kayınvalidesi vefat etti. Ondan sonra Hiz. Ali yardım etse de, onun cihada gittiği ya da işleri olduğu günlerde çocukların bakımı ve ihtiyaçlarını yerine getirme, su taşıma, hamur yapma, değirmende un öğütme, ev temizliği gibi bütün işleri tek başına yapmak zorunda kalıyordu.

O günlerde bir savaş yapılmış, Medine’ye birçok esir getirilmişti. Eşi Fâtıma’nın büyük zorluklar çektiğini gören Hiz. Ali, eşine “Allah Resulü’ne (a.s.m.) gitsen de ondan bir cariye istesen olmaz mı?” dedi. Bunun üzerine Hiz. Fâtıma, Resulullah’a (a.s.m.) gitmiş, ancak onu yerinde bulamamıştı. Hiz. Aişe ile karşılaşınca halini ona arz etti.

Hiz. Peygamber (a.s.m.) eve döndüğünde Hiz. Aişe ona, bugün Fâtıma’nın uğradığını ve bir istekte bulunduğunu bildirdi. Bunun üzerine Resulullah (a.s.m.), doğruca kızının evine gitti. O sırada gece olmuş, yatmışlardı. Resulullah (a.s.m.) kapıya gelip içeri girmek için izin isteyince içeriye buyur ettiler. Allah Resulü (a.s.m.) “Bana yer açın!” buyurarak ikisinin arasına oturdu. Ve ardından “Size, istediğinizden daha hayırlı bir şey öğreteyim mi? Yataklarınıza yattığınızda 33 kere tekbir getirin. 33 kere Sübhânallah, 33 kere Elhamdülillah deyin. Bu sizin için, istediğiniz hizmetliden daha hayırlıdır” buyurdu. [57]

Fâtıma annemiz, insanları ihmal etmese de, yoğun olarak babası ile ilgilenmiş, onun rızasını kazanmaya ve ona yardımcı olmaya öncelik vermiştir. Resulullah (a.s.m.) onu çok sevdiği gibi, Fâtıma annemiz de onu çok severdi.

Umeyr et-Temîmî şöyle anlatır:

“Bir gün amcamla birlikte Aîşe annemizin yanına gittim, ‘Allah Resulü (a.s.m.) en fazla kimi severdi?’ diye sordum. Aîşe annemiz, ‘Fâtıma’yı’ dedi.”^[58]

Hız. Aîşe’den rivayet edilen şu sözler Fâtıma annemizle Efendimizin birbirlerini ne kadar çok sevdiğini açık bir şekilde gösterir:

“Hiç kimsenin, Fâtıma kadar Allah Resulü’ne (a.s.m.) benzediğini görmedim. Onun yaşayışı, hal ve hareketleri, ahlakı, oturuşu, kalkışı Allah Resulü’ne (a.s.m.) çok fazla benzerdi. O, Resulullah’ın (a.s.m.) yanına geldiğinde, Allah Resulü (a.s.m.) ayağa kalkar, kızını öper, ona yer gösterirdi. Resulullah (a.s.m.) Fâtıma’nın yanına gittiğinde de, Fâtıma hemen ayağa kalkar, babasını öperek onu en güzel yere oturturdu. Allah Resulü’nün (a.s.m.) son hastalığında, Fâtıma babasının yanına geldi. Resulullah (a.s.m.) onu görünce ‘Merhaba ey kızım!’ buyurarak onu sağ yanına oturttu. Fâtıma eğilerek Resulullah’ı (a.s.m.) öptü. Bu sırada Allah Resulü (a.s.m.) ona gizli bir şeyler söyledi. Allah Resulü’nü (a.s.m.) dinleyen Fâtıma, başını kaldırarak ağladı. Biraz sonra Fâtıma tekrar Resulullah’a (a.s.m.) doğru eğildi. Resulullah (a.s.m.) ona yine gizli bir şeyler söyledi. Fâtıma başını kaldırınca, bu kez güldü. Fâtıma’nın yanına yaklaşıarak,

– Resulullah (a.s.m.) sana özel bir şey mi söyledi? Önce ağladın, sonra güldün. Sakıncası yoksa Resulullah’ın (a.s.m.) sana gizlice ne söylediğini söyler misin? diye sordum. Fâtıma,

– Onun sırrını açığa vurup ifşâ edemem, dedi.

Ben de üstelemedim. Resulullah (a.s.m.) vefat ettikten sonra uygun bir zamanda yine Fâtıma’ya sordum:

– Resulullah (a.s.m.) vefat edeceği zaman yanına gelip onunla görüştüğünde, ilk eğildiğinde ağladın, ikincide güldün. Bunun sebebi neydi? O zaman bize hiçbir şey söylemedin.

– Eğer o zaman söyleseydim, (Allah Resulü’nün sırrını açığa vuran) boş boğaz bir kadın gibi davranmış olurdum. Resulullah (a.s.m.), ilk eğildiğimde, kendisine her yıl Cebrail’in gelip Kur’an’ı baştan sona bir kere okuduğunu, bu yıl geldiğinde ise iki kez okuduğunu ve bunun yakalandığı bu hastalık sonucunda öleceği anlamına geldiğini bildirdi. O zaman ağladım. Sonra ailesinden ilk

önce benim kendisine kavuşacağımı bildirdi. O zaman da güldüm.”[59]

Fâtıma annemizin, Hz. Ali’yle evlendikten yaklaşık bir yıl sonra, Hicretin 3. yılı Ramazan ayında ilk çocuğu dünyaya geldi.[60] Doğumda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş ona yardımcı oldular. Ebeliği ise, yıllar önce Fâtıma annemize de ebelik yapan, Safiye annemizin cariyesi Selma yaptı. Efendimize, torununun doğumu müjdelenince, hemen torununun yanına gidip onu kucağına aldı. İlk olarak ona, İslam’ın alameti olan ve şeytanı uzaklaştıran ezanı okudu ki,[61] bebek ilk olarak, Rabbe ve Hakka çağrı olan sözleri duysun.

Bundan sonra torununun başını okşadı, ona dua ederek tahnik yaptı. Yani bir parça hurmayı eline alıp onunla Hasan efendimizin damağını ovdu. Hasan efendimizin doğumunun yedinci gününde Resulullah (a.s.m.) torununu görmeye gelerek kucağına aldı. Bir süre sevip okşadıktan sonra Fâtıma annemize “Ey Fâtıma! Çocuğun başını tıraş et, sonra da ağırlığınca gümüş tasadduk et!” buyurdu.[62]

Resulullah (a.s.m.) da torunu için bir koç satın alıp akîka kurbanı olarak kesti;[63] aynı gün Hasan efendimizi sünnet ettirdi.[64]

Annemizin Hz. Hasan’dan başka dört çocuğu daha oldu. Peş peşe olan bu çocuklar Hüseyin, Muhsin, Ümmü Gülsüm ve Zeynep’tir. Bunlardan Muhsin fazla yaşamayıp küçük yaşta vefat etti. Hüseyin, Hasan’ın doğumundan on ay sonra Hicretin 4. yılında, Şaban ayında doğdu.

Babasına hizmet etmeyi ihmal etmeyen Fâtıma annemiz, çok zor olan hayat şartlarına rağmen çocuklarına çok iyi bakar, onlara çok güzel annelik yapardı. Ebu Hüreyre şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ve bir grup sahabe ile birlikte aramızda hiçbir konuşma olmadan sessizce yürüyorduk. Kaynuka oğulları çarşısına kadar gelmiştik ki, Resulullah (a.s.m.) orada gruptan ayrılarak Fâtıma’nın evine gitti. O sırada Fâtıma, çocuklarını güzelce yıkayıp onlara güzel elbiseler giydirmekte, kokular sürmekte ve takılar takmaktaydı. Hüseyin, Resulullah’ın (a.s.m.) yanına gelmiş, ancak Hasan, annesinin onunla henüz işi bitmediği için yanımıza gelmemişti. Resulullah (a.s.m.) onu ortada göremeyince ‘Çocuk orada mı? Çocuk orada mı?’ diye telaşla seslendi. Biraz

sonra Hasan da koşarak geldi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında bulunan kardeşine sarıldı. Resulullah (a.s.m.) onları bu halde görünce çok sevindi ve 'Allah'ım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev!' buyurdu.”^[65]

Baba Acısı

Resulullah (a.s.m.), her seferden döndüğünde önce mescide giderek namaz kılar, namazdan sonra Fâtıma'nın yanına gider, onun hal ve hatırını sorar, daha sonra eşlerinin yanına uğrardı. Yine bir gün sefer dönüşü, namazdan sonra Fâtıma'nın yanına uğradı. Fâtıma babasını kapıda karşıladı. Resulullah (a.s.m.) yaklaşınca ağlayarak babasına sarıldı. Yüzünü, gözünü öpmeye başladı. Resulullah (a.s.m.) ona,

– Niçin ağlıyorsun? diye sorunca, Fâtıma,
– Yâ Resulallah! Rengin solmuş, bitkin bir haldesin. Elbiselerin yıpranmış, toz toprak içinde kalmışsın, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) onu teselli ederek,

– Ağlama kızım, ağlama! Allah senin babana ulvî bir görev verdi. İnsanlar istese de istemese de İslam bütün yeryüzüne yayılacaktır. Benim görevim bunun için çalışmaktır, buyurdu.^[66]

Babasını böyle durumlarda görmeye dahi dayanamayıp ağlayıveren Hz. Fâtıma, ilahî fermanın gelmesinin yaklaştığı vakitler, çok daha fazla gözyaşları akıtmaya başladı. Nitekim Resulullah'ın (a.s.m.) hastalığının ağırlaştığı bir sırada Efendimizin huzuruna giren Fâtıma annemiz “Vah acılar içinde kıvranan babacığım!” diye feryat edip ağlamaya başlayınca Efendimiz, kızını teselli etmeye çalıştı:

– Ağlama ey kızım! Ben öldüğümde “İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râci'ûn” de. İyi bil ki her insana, üzüntü ve acısına karşılık bir ödül verilir.

– Sana da mı yâ Resulallah?

– Evet bana da! Üzülme yavrum, bugünden sonra babana hiçbir sıkıntı gelemeyecektir!^[67]

Yine böyle bir vakit, Fâtıma annemiz Hasan ve Hüseyin'i de yanına alarak Efendimizi ziyarete gitti. Onu, yatağında hasta ve bitap bir biçimde görünce Efendimizin göğsüne kapanarak ağlamaya başladı. Resulullah (a.s.m.) “Yeter artık, ağlama ey Fâtıma!” buyurdu.

Fâtıma annemiz, kendini tutmaya çalıştı. Biraz daha kaldıktan sonra gözyaşlarının dinmeyeceğini anladı ve huzurdan ayrıldı. O, eve dönünce hüznülenen Allah Resulü (a.s.m.), gözlerinden yaşlar akıtarak, kızının ardı sıra üç kere “Allah’ım! Ehl-i Beytim; ben onları bütün müminlere, tek tek emanet ediyorum” buyurdu.^[68]

Resulullah (a.s.m.) defnedildikten sonra Ali ve Enes efendilerimizi gören Fâtıma annemiz, acısından yüreği sızlayarak bir taraftan ağlıyor bir taraftan da onlara “Ey Ali! Ey Enes! Onun üzerine nasıl toprak saçabildiniz? Gönlünüz onun üzerini örtmeye nasıl razı oldu?” diye feryat figân ediyordu.^[69]

Daha sonra sık sık Resulullah’ın (a.s.m.) kabrini ziyaret eden Fâtıma annemiz, kimi zaman Resulullah’ın (a.s.m.) kabri-şeriflerinden bir miktar toprak alıp gözlerinin üzerine sürerek uzun uzun ağlardı.^[70]

Cennetle Müjdelenmesi

Hz. Fâtıma, Allah Resulü’nün (a.s.m.) isim vererek bizzat cennetle müjdelediği nadir insandan biridir.

Resulullah (a.s.m.) şöyle buyurmuştur:

“Melek bana gelerek, Fâtıma’nın cennet hanımlarının seyyidesi olduğunu müjdeledi.”^[71]

Abdullah b. Abbâs’tan şöyle rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) dört çizgi çizerek şöyle buyurdu:

Cennet ehlinin hanımlarının en faziletlisi Hatice, Fâtıma, Meryem ve Asiye’dir.”^[72]

Hz. Ali’den rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) Fâtıma hakkında şöyle buyurdu: Allah, senin razı olduğuna razı olur, senin kızdığını kızar.”^[73]

Ahlaki Hasletleri

Resulullah (a.s.m.), kendisine dünya nimetleri arz olunduğu halde, pek çok hikmete binaen dünyadan yüz çevirerek zühdü tercih etmişti.

Zaman zaman sahabelerini zühde teşvik etse de, Fâtıma annemiz için zühdü özellikle isterdi. Annemiz de Resulullah'ın (a.s.m.) bu isteğine uygun olarak zühdü kendine hayat düsturu edinmişti.

Hız. Fâtıma, Peygamber Efendimizin işareti ile zühdü tercih edince, onun gereğı olan sabra sarıldı. Hayatı zorluklarla geçen annemiz, hep sabretti. Bunun için ne eşine ne de başkasına sitem etti. Rabbine isyan etmedi. Başlangıçta Hız. Ali ile evlendirileceğı için ağladı, evin zor işlerinin altından kalkmak için cariye istedi ve evliliğın ilk günlerinde eşiyile tartıştı. Ama Allah Resulü (a.s.m.) ona, kendisi gibi zühd yolunu tercih etmesini işaret buyurunca, bütün olumsuzlukları bir kenara bırakarak sabrın zirvesine çıktı. Takatinin kesildiğı yerde ise Allah'ın rahmet kapıları açıldı.

İmrân b. Husayn anlatır:

“Hicab ayeti inmeden önce bir gün Resulullah ile bulunduğum sırada Fâtıma annemiz gelip Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında durdu. Allah Resulü (a.s.m.) başını kaldırıp kızına baktı. Fâtıma'nın yüzündeki kan çekilmiş, şiddetli açlıktan dolayı yüzü sap sarı kesilmişti. Onu bu halde görünce çok üzölen Resulullah, tekrar kızının yüzüne bakarak seslendi:

– Yaklaş ey Fâtıma!

Hız. Fâtıma yaklaşınca,

– Daha da yaklaş! buyurdu.

Fâtıma annemiz tam önüne gelince, Allah Resulü (a.s.m.) ellerini kaldırdı, kızının karnının üzerine koydu. Parmaklarını açarak dua buyurdu:

– Ey açları doyuran, zorlukları ve sıkıntıları kaldıran Allah'ım! Kızımın sıkıntısını kaldır!

O anda Fâtıma annemizin yüzünün sararması geçti, yüzüne kan geldi.

Daha sonra Hız. Fâtıma'ya rastladığımda halini sordum. Bana şöyle dedi:

– Ey İmrân! O günden sonra bir daha acıkmadım.”^[74]

İlmi

Resulullah (a.s.m.) döneminde sahabeler, genelde ilmi Allah Resulü'nden (a.s.m.) aldıkları için, sahabelerin ilim aktarma faaliyetleri daha az olmuştu. Bu dönem, daha fazla öğrenme dönemi idi. Hz. Fâtıma'nın genç yaşta, Allah Resulü'nden (a.s.m.) hemen sonra vefat etmesi, onun ilmine dair bilgimizi sınırlamıştır. Ancak onun aynı zamanda ilim denizi Hz. Ali'nin eşi olduğunu, hemen her gün Aişe ve Ümmü Seleme annelerimiz gibi ilim deryası olan peygamber hanımları ile birlikte olduğunu düşünürsek, onun da diğerleri gibi ilim ummanı olduğunu anlarız. O hem annelerimizden ilim öğrenmiş hem de onlara hadis nakletmişti. Nitekim Hz. Ali, Hz. Hüseyin, Hz. Aişe ve Ümmü Seleme onun hadislerini rivayet eden râvilerdendi.

Resulullah'ın (a.s.m.) kızları arasında yalnızca Fâtıma annemiz hadis rivayet etti.^[75] Zehebî'ye göre Allah Resulü'nden (a.s.m.) 18 hadis aktardı. İmam Suyûti ise Cem'ü'l-Cevâmî isimli hadis külliyyatında "Müsnedü Seyyideti Fâtımatî'z-Zehrâ" bölümünde annemizden 284 hadis nakleder.^[76]

İbn Kesrevî onun 18 hadis rivayet ettiğini, bu rivayetlerin elli yoldan nakledildiğini söyler ve bu tarikleri aktarır.^[77]

Vefatı

Resulullah'ın (a.s.m.) vefatına çok üzülen Hz. Fâtıma, onun vefatından sonra hiç gülmedi. Rabbi onun özlemini daha fazla uzatmadı. Aradan altı ay geçmişti ki, annemiz hastalandı. Gittikçe ağırlaşıyordu. Belli ki, ölüme giden kutlu yolculuk başlamıştı. Durumun farkında olan Hz. Fâtıma, kendisini hiç yalnız bırakmayan Hz. Ebu Bekir'in hanımı Esma b. Ümeys'e bir sıkıntısını açtı:

– Ben kadınlara yapılan cenaze merasiminden hoşlanmıyorum. Kadınlar kefene sarılıp götürülüyorlar. Vücutlarının hatları belli oluyor, insanlar onları görüyor. Yarın erkeklerin, vücudumun yanı başında olacak olmasından hayâ ederim.

Bunun üzerine Esma, ona şöyle der:

– Ey Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızı! Sana Habeşistan'da gördüğüm bir şeyi göstereyim mi?

Esmâ, hemen yaş hurma yaprakları getirtti. Onları sanduka haline getirip elbiseleri içine koyarak, annemize Habeşlilerin ölümlerini koydukları tabutu tarif etti. Hz. Fâtıma bunu çok beğendi. Hatta Efendimizin vefatından sonra ilk kez tebessüm ederek vasiyetini bildirdi:

– Bu ne kadar güzel bir şey! Böyle yapıldığında kadınlar, erkeklerin bakışından kurtulur. Sen beni örttüğün gibi Allah (c.c.) da senin günahlarını örtsün. Ben ölürsem beni sen ve Ali yıkayın! Kimseyi içeri sokmayın.^[78]

Bu konuyla ilgili bir başka haber de Ümmü Seleme annemizden şöyle rivayet edilir:

“Resulullah’ın (a.s.m.) kızı Fâtıma’nın, vefat ile sonuçlanan hastalığı sırasında sık sık yanına gidiyor, ona bakıyordum. Bir sabah yanına gittiğimde her zamankinden daha farklıydı. Ağrıları çok artmıştı. O sırada Ali bir iş için dışarı çıkmıştı. Fâtıma bana,

– Ey anneciğim! Bana su dök, gusûl abdesti alayım, dedi.

Su hazır olunca ben döktüm, o gusûl abdestini aldı. Sonra:

– Ey anneciğim! Bana yeni elbiselerimi ver, dedi.

Verdiğim elbiseleri giyince bana:

– Ey anneciğim! Beni yatağıma götür, dedi.

Kolundan tutarak yatağına götürdüm. Yatağa yatınca yüzünü kibleye çevirdi. Ellerini yanaklarının altına koydu ve,

– Ey anneciğim! Ben şimdi ölüyorum. Temizlendim, artık kimse beni açmasın, dedikten sonra vefat etti.

O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım.”^[79]

Veda ve Vuslat

Resulullah’ın ciğerparesi, göz bebeği, Hicretin 11. yılında Ramazan ayına üç gün kala Pazartesi günü 28-29 yaşlarında ruhunu Rahmân’a teslim ederek sevgili babasına kavuştu.

Onun vefat haberi, Medine’yi Allah Resulü’nün vefat ettiği güne çevirdi. Annemiz vefat ettiğinde en büyüğü sekiz yaşında olan dört çocuğu, eşi ve bütün Müslümanlar ağlıyordu. Hz. Ali, Esmâ binti Ümeys ve Selmâ (Ümmü Râfî) gözyaşları içinde Fâtıma annemizi yıkadılar.

Resulullah'ın (a.s.m.) amcası Hz. Abbâs cenaze namazını kıldırdı. Hz. Fâtıma'nın vasiyeti üzere geceleyin, Hz. Ali fazla kişiye haber vermeden, eşini sessiz bir şekilde Cennetü'l-Bakî'ye defnetti.^[80]

Hz. Abbâs, Hz. Ali ve amcasının oğlu Fadl, annemizin kabrine inerek onu incitmeden kabre yerleştirdiler.^[81]

* * *

[71]

[44]

[80]

[53]

[57]

[40]

[45]

[52]

[38]

[39]

[46]

[70]

[79]

[64]

[78]

[73]

[68]

[74]

[81]

[41]

[43]

[76]

[59]

[66]

[50]

[48]

[49]

[61]

[54]

[63]

[47]

[55]

[62]

[51]

[77]

[69]

[56]

[60]

[72]

[65]

[58]

[75]

[67]

[42]

Ümmü Eymen

Lakabı: Ümmü Ziba'a

Künyesi: Bereke binti Sa'lebe b. Amr b. Hısn b. Mâlik b. Seleme b. Amr b. Nûman

Çocukları: Eymen ve Üsâme

Allah Resulü'nün (a.s.m.) "annem" dediği Ümmü Eymen, Allah Resulü'nün (a.s.m.) babası Abdullah'ın cariyesiydi. Resulullah (a.s.m.) doğduktan vefat edinceye kadar, ondan bir an olsun ayrılmadı. Onun büyüyüp yetişmesinde emeği olan bahtiyar insanlardan biriydi.

Resulullah'ın (a.s.m.) acı ve tatlı günlerinde hep yanında oldu. İslam davet mücadelesinde her zaman ona destek oldu. Onunla omuz omuza mücadele etti. Çocuklarının doğumunda, düğünlerinde, vefatlarında o hep yanı başlarında ve hizmetlerinde oldu.

Allah Resulü (a.s.m.) Hatice annemizle evlendiğinde onu azat etti. Ama o, efendisinden ayrılmadığı gibi hizmetine de devam etti. Hürriyetine kavuştuktan sonra Ubeyd b. Zeyd el-Hazrecî ile evlendi. Ondan Eymen isminde bir çocuğu oldu. Ubeyd b. Zeyd'i kaybettikten birkaç yıl sonra Resulullah'ın (a.s.m.) azatlı kölesi Zeyd b. Hârise ile evlendi. Ondan da Üsâme isminde bir oğlu oldu.

Hem Habeşistan'a hem Medine'ye hicret etti. Uhud ve Hayber gibi birçok savaşa katıldı. Cihad meydanlarında kahramanca savaşan Ümmü Eymen annemiz, tam bir hizmet kadınıydı. O, çok iyi bir dost, çok iyi bir anneydi.

* * *

Mekke'deki Hayatı

Ümmü Eymen annemizin Mekke'deki hayatı, kısa kesintiler dışında neredeyse tamamen Resulullah'a (a.s.m.) hizmet etmekle geçti. Bunun için Efendimiz, Ümmü Eymen hakkında "O, annemden sonra annemdir" buyurdu.

Bir defasında Ümmü Eymen'i göstererek "Bu, benim ailemden kalan tek varlıktır" buyurmuştu.^[82]

Ümmü Eymen aslen Habeşistanlıydı. Köle pazarına satılmak üzere getirilmiş, Resulullah'ın (a.s.m.) babası Abdullah tarafından satın alınmıştı.

Efendisi Abdullah ticaret için Şam'a gitmişti. Dönüşte, Medine yakınlarında hastalandı. Arkadaşları onu Medine'deki dayılarının yanına götürdü. Burada bir süre hasta yatan Abdullah vefat etti. Dayıları onu Medine'de defnettiler. O sırada Amine annemizle evli olan Abdullah, hamile olan eşinin doğumunu, Kâinatın Efendisini göremeden dünyaya veda etti.

Abdullah vefat edince henüz dünyaya teşrif etmemiş olan oğluna, Bereke (Ümmü Eymen) adında bir cariyeye, beş deve, birkaç davar, bir kılıç, bir miktar gümüş paradan oluşan mütevazı bir miras bırakmıştı.^[83]

Bereke, kendine çok iyi davranan cömert bir efendiyi kaybettiği için çok üzgündü. Yeni efendisi, henüz doğmamış olan bir çocuktı. Yetim bir çocuğun cariyesi olmasından dolayı sıkıntı çekeceğini tahmin ediyor ve endişeleniyordu. Ancak endişesi fazla uzun sürmedi. Görüp duyduğu olaylardan, henüz doğmamış olan efendisinin şanının yüce olacağını anlayan Ümmü Eymen, kendisini seve seve yeni efendisinin hizmetine adadı.

Günler hızla geçip gidiyordu. Hz. Muhammed (a.s.m.) altı yaşına girdiğinde Amine annemiz, Ümmü Eymen'e, "Eşimin kabrini ziyaret etmek için Medine'ye gitmek istiyorum" diyerek ondan hazırlık yapmasını istedi. Hazırlıklar tamamlandıncaya Hz. Muhammed'i (a.s.m.) de yanlarına alarak yola çıktılar. Uzun ve zor bir yolculuktan sonra Medine'ye geldiler. Resulullah'ın (a.s.m.) dayıları olan Neccâr oğullarından Nabiğa'nın evinde konuk olarak bir ay kaldılar.^[84] Allah Resulü (a.s.m.) burada kaldığı süre içinde dayılarının çocukları ile güzel günler geçirdi.

Efendimiz daha sonra o günlere ait anılarını anlatırken şöyle buyurmuştu:

"O günlerde ben Medinelilerin kızları Enise ile şu köşklerde oynuyordum. Çoğu zaman dayılarımin oğulları ile oynuyor, onlarla birlikte köşkün damına konan kuşları uçuruyordum. O zaman sık sık Adiy b. Neccâr oğullarının kuyusuna yüzmeye giderdik. Yüzmeyi

orada öğrendim.^[85] Bir gün yalnız olduğum sırada Yahudilerden biri yanıma gelip bana:

- Ey çocuk senin adın ne? diye sordu. Ben:
- Ahmed, dedim.

Adam sırtıma baktı. Kendi kendine:

- Bu çocuk, bu ümmetin peygamberi olacak, dedi.”^[86]

Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanından bir an olsun ayrılmayan Ümmü Eymen, yüzmeye giderken her zaman Efendimizin yanında olurdu. Aslında o, efendisinin yüzmeye gitmesini hiç istemezdi. Çünkü Yahudilerin evleri o tarafa yakındı. Oraya gittiklerinde sürekli Resulullah’a (a.s.m.) bakıyorlardı. Bir gün şüphelerinde yanılmadığını anladı.

Ümmü Eymen annemiz şöyle anlatır:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) çocuklarla yüzmeye gittiği bir gün Yahudilerin kendi aralarında konuştuğunu duydum. Biri diğerine Allah Resulü’nü (a.s.m.) göstererek ‘O bu ümmetin peygamberidir. Burası da onun hicret edeceği yer olacak’ diyordu. Söylenenleri iyice belledim. Muhammed’i (a.s.m.) alıp hemen oradan uzaklaştım. Eve gelince duyduklarımı hanımına tek tek anlattım. Hanımım Medine’de daha fazla kalmamızın doğru olmadığını düşünerek, gitmek için hemen hazırlıklara başlamamı emretti.”^[87]

Hazırlıklar bitince yola çıktılar. Beş gün sonra Amine annemiz yolda hastalandı. Bir süre yollarına devam ederek, Mekke ile Medine arasında bulunan Ebva köyüne vardılar. Amine annemizin durumu gittikçe ağırlaşıyordu. İki kadın ve bir çocuk tek başlarına, yurtlarından çok uzaklarda, uçsuz bucaksız bir çölün ortasındaydılar.

Evin hanımı vefat etmek üzereydi. Üçü de çok üzgündü. Amine annemiz son nefesini verirken ağlaya ağlaya Ümmü Eymen’le konuşarak oğlunu ona teslim etti. Ümmü Eymen, ona içini rahat tutmasını söyleyerek, efendisine en iyi şekilde bakacağına dair söz verdi. Amine annemiz, daha sonra gözyaşlarını silerek oğlunu yanına çağırdı. Onu teselli etti. Ona güzel sözler söyleyerek son nefesini verdi.

Ümmü Eymen, çölün ortasında küçük Muhammed (a.s.m.) ile tek başına kalmıştı. Bu olay, onu Resulullah’a (a.s.m.) daha çok yaklaştırmış, efendisini kendi çocuğuymuş gibi, bir anne şefkati ile bağrına basmasına neden olmuştu. Amine annemizin mezarını son

bir defa ziyaret etti. Ona veda ederek, efendisini de yanına alıp Mekke'ye doğru yola çıktılar. Ümmü Eymen, bir taraftan ağlıyor, bir taraftan da efendisini teselli etmeye, onu rahatlatmaya çalışıyordu.

Yollar bir türlü bitmek bilmiyordu. Hanımını kaybetmesi, efendisinin öksüz kalması onu çok duygulandırmıştı. Üstelik küçük bir çocukla çöllerini aşmalıydı. Zor da olsa çöllerini aşarak sonunda Mekke'ye vardılar. Ümmü Eymen, doğruca Abdülmuttalib'in yanına gitti. Olanları anlatarak efendisini dedesine teslim etti. Abdülmuttalib, Amine annemizin vefatına ve torununun öksüz kalmasına çok üzüldü. Torununu kucağına alarak bağrına bastı. Bundan sonra da ölünceye kadar onu yanından bir an olsun ayırmadı.

Amine annemizden sonra Abdülmuttalib de daha hayatta iken Efendimizi Ümmü Eymen'e teslim etmişti. Bundan sonra Ümmü Eymen, Efendimize annesini aratmamak için elinden geleni yapacaktı.

Allah Resulü (a.s.m.) sekiz yaşına girdiğinde dedesini kaybetti. Babasının vasiyeti üzerine Resulullah'ı (a.s.m.) amcası Ebu Talib yanına aldı. Ümmü Eymen annemiz bu sırada da Resulullah'ın (a.s.m.) yanından ayrılmadı. Annemiz bu süreçteki anılarından bazılarını şöyle anlatır:

“Ne küçükken ne de büyüdükten sonra, bir gün olsun Allah Resulü'nün (a.s.m.) bir şeyden dolayı şikâyet ettiğini duymadım. O, yanında olduğum sürede ne açlıktan ne de susuzluktan şikâyet etti. Acıktığında yiyecek bir şey yoksa gidip zemzem suyu içer, açlığını o şekilde giderirdi. Bundan sonra biri ona yiyecek verse teşekkür eder, 'İstemiyorum, ben tokum' derdi.”^[88]

“Kureyşlilerin Buvane'de bir putları vardı. Kureyşliler ona çok saygı duyar, onun için kurbanlar keser, yanında başlarını tıraş eder, gündüzden başlayarak geceye kadar yanında dururlardı. Her sene bu günü bayram olarak görürler, çoluk çocuk topluca kutlardı. Bu putun yanına gidecekleri zaman Allah Resulü'nü (a.s.m.) de götürmek isterler, Allah Resulü (a.s.m.) gitmemekte direnirdi. Ebu Talib ve Resulullah'ın (a.s.m.) halaları bu şekilde davrandığından dolayı ona çok kızar ve 'Ne yapmak istiyorsun? Niçin kavminle birlikte onların bayramlarına katılmıyor, onlarla birlikte hareket etmiyorsun?' diye çıkışıldardı. Onlar böyle çıkışınca, Allah Resulü (a.s.m.) ortadan kaybolur, bir müddet sonra heyecan ve korku içinde

yanımıza gelirdi. Halaları onu bu halde görünce endişelenip sorarlardı:

- Bu ne hal? Ne oldu?
- Aklımı yitirmekten korkuyorum.
- Allah seni şeytanın eline düşürmez. Sende çok güzel özellikler var. Ne gördün?
- Putun yanına her yaklaştığımda, arkamdan uzun boylu, beyaz bir adam belirerek bana, ‘Ey Muhammed! Ona sakın dokunma’ diye sesleniyor.

Bundan sonra her bayram geldiğinde o ortadan kayboldu.”[\[89\]](#)

Resulullah (a.s.m.) gençlik çağına gelince de onun hizmetini yapmaya ve ona bir anne gibi davranmaya devam eden Ümmü Eymen, efendisinin evlendiği zamana kadar bu şekilde hizmetine devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Hatice ile evlenince, onunla birlikte Hatice annemizin evine yerleşti. Efendisi ona çok vefalı davrandı. Evlendikten bir süre sonra kendisine yıllarca hizmet eden, emek veren Ümmü Eymen’i kölelikten azad etti. Allah Resulü (a.s.m.) kendisini azad ettikten sonra da bir süre Hatice annemizin evinde kalan annemiz, hürriyetine kavuşmasına rağmen efendisine hizmet etmeye devam etti.

Ayrılıklar ve Vuslatlar

Ubeyd b. Zeyd adında Medineli biri bir vesile ile Mekke’ye gelmişti. Kader ağlarını örerek Ümmü Eymen annemizin hayatını bir süredir Mekke’de kalan Ubeyd b. Zeyd ile kesiştirdi. Ümmü Eymen’i beğenen Ubeyd b. Zeyd onunla evlenmek istiyordu. Ubeyd ona evlenme teklifi yapınca Ümmü Eymen, durumu Allah Resulü (a.s.m.) ile konuştu. Allah Resulü (a.s.m.) de uygun görünce, Ubeyd’e “evet” dedi. Allah Resulü (a.s.m.) ve Hz. Hatice, Ümmü Eymen annemizin bütün ihtiyaçlarını karşılayarak onu Ubeyd ile evlendirdiler.[\[90\]](#)

Bundan sonra annemizin hayatı tamamen değişti. Eşi, onu alıp Medine’ye götürmek istiyordu. Resulullah’tan (a.s.m.) ayrılacak olmak ona çok ağır geliyor, onun hasretine dayanamayacağına inanıyordu. Ancak, gözyaşları sel olsa da efendisinden ayrılıp eşi ile Medine’ye hicret etti.

Bir yıl sonra bir oğulları oldu. Çocuklarına çok bereketli anlamına gelen Eymen adını verdiler. Yıllar hızla akıp gidiyor Eymen büyüyordu. Ümmü Eymen annemiz oğlu ve eşi ile çok mutluydu. Tek üzüntüsü, efendisine olan özlemiydi. Ancak bu mutluluk çok uzun sürmedi. Bir süre sonra eşi vefat etti. Her geçen gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) olan özlemi artan annemiz Medine'de daha fazla kalmadı. Oğlunu da yanına alarak Mekke'ye geri döndü.^[91]

Mekke'ye gelince doğruca Resulullah'a (a.s.m.) giderek, eşinin vefat ettiğini, bunun için geri döndüğünü söyledi. Allah Resulü (a.s.m.), annemizi teselli ederek yeniden yanına aldı.

Ümmü Eymen annemiz Mekke'ye geldikten bir süre sonra Hz. Muhammed'e (a.s.m.) vahiy gelmeye başladı. Resulullah (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başlayınca Ümmü Eymen, kendisinde küçüklüğünden beri pek çok harikulade haller gördüğü için hiç tereddüt etmeden Müslüman oldu.

Müslüman olmakla hayatında yepyeni bir sayfa açılan Ümmü Eymen'in özel hayatında da yeni bir sayfa açılacak gibiydi. Zira Allah Resulü (a.s.m.) onun dul kalmasından dolayı çok üzülmüyordu. Bundan dolayı bir gün etrafındaki sahabelerine "Kim cennet hanımlarından biri ile evlenmekten hoşlanırsa, Ümmü Eymen ile evlensin!" buyurdu. Bunun üzerine sahabeler, Ümmü Eymen'le evlenmek için harekete geçti. Ancak Zeyd b. Hârise, diğerlerinden önce davranmıştı. O sırada Zeyd b. Hârise 38 yaşlarında idi. Ümmü Eymen ise ondan en az 15-20 yaş büyüktü. O, bu yaş farkına aldırmadan, hem canından çok sevdiği Efendimizin isteğini yerine getirdi hem de cennetle müjdelenen bir hanımla evlenmiş oldu.

Ümmü Eymen'in, bu evlilikten de bir oğlu oldu. Üsâme ismini verdikleri çocuklarının doğumu yalnızca onları değil, Allah Resulü'nü (a.s.m.) de çok sevindirdi. Resulullah (a.s.m.), Üsâme'yi her zaman kendi torunu gibi sevdi. Onun doğumundan sonra annesine Ümmü Ziba'a (Ceylan annesi) lakabı verildi.^[92]

Ümmü Eymen, çocukları ile birlikte, Habeşistan'a hicret eden ikinci grubun içindeydi. Meşakkatli bir yolculuğun ardından ulaştıkları Habeşistan'da uzun müddet kaldı. Orada her şey çok güzel olsa da Resulullah (a.s.m.) ve Müslümanların başına gelenler aklına geldikçe kahroluyordu. Ama sabretmekten başka çare yoktu.

Bununla beraber bir süre sonra bazı sahabelerin, Resulullah (a.s.m.) ve Müslümanları Mekke’de müşriklerle baş başa bırakıp burada rahat bir yaşam sürmeye gönülleri razı olmadı. Bu yüzden Habeşistan’da daha fazla duramayıp Mekke’ye geri döndüler. Ümmü Eymen annemiz de bu sahabeler arasında yer aldı.

Mekke’ye döndükten sonra bu defa Medine’ye hicret başladı. Müslümanların hemen hepsi hicret ettikten sonra Resulullah (a.s.m.) da Medine’ye hicret etti. Ama efendimizin kızları ve hanımı Mekke’de kalmıştı. 8-10 aylık bir ayrılıktan sonra Ümmü Eymen, çocukları ve Peygamberimizin ailesiyle birlikte Medine’ye hicret etti.^[93]

Medine’deki Hayatı

Mekke döneminde olduğu gibi, Medine döneminde de ömrünü Resulullah (a.s.m.) ve yakınlarına hizmetle geçiren Ümmü Eymen, kelimenin tam anlamıyla kendini Allah ve Resulü ile onların sevdiklerine adanmıştı.

Peygamber Efendimizin ve ailesinin acı ve tatlı bütün önemli anlarını onlarla paylaştı. Zor kolay bütün işlerine cân u gönülden koştu. Ailenin içinde olan, hatta ailenin bir bireyi gibi olan Ümmü Eymen, ailenin düğün, cenaze ve benzeri tüm işlerinde faal olarak görev aldı, işleri organize etti.

Resulullah’ın (a.s.m.) eşleri ile de iç içe olan Ümmü Eymen, Aişe annemize iftira atılması olayı karşısındaki duruşuyla onları ne kadar sevdiğini gösterdiği gibi, bize nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu da sergilemiş oldu.

Aişe annemize iftira atıldığında Resulullah (a.s.m.) güvendiği kişilere tek tek görüşlerini sordu. Bunlardan biri de Ümmü Eymen annemizdi. Allah Resulü (a.s.m.) onun yanına giderek Ümmü Eymen’e “Aişe’yi nasıl bir hanım olarak bilirsin?” diye sorunca, “Haşa! Ne kulaklarım onunla ilgili kötü bir söz duydu ne de gözlerim onunla ilgili kötü bir şey gördü. Ben onunla ilgili yalnızca güzel şeyler bilir, hakkında güzel şeyler düşünürüm” dedi.^[94]

Ümmü Eymen, Medine’ye hicret ettiğinde 65 yaşlarında olmasına rağmen cihad meydanlarına koşmakta bir an bile tereddüt etmedi.

Uhud'da

Uhud'da savaşın Müslümanların ani baskın sonucu ne yapacaklarını şaşırmaları ve bozgun havası oluşması sebebiyle birkaç sahabenin kaçarak Medine'ye kadar geldiklerini gören Ümmü Eymen, yerden toprak alarak onların yüzüne serpti. "Kılıcınızı bize verin! Siz evinize gidip kadınlar gibi yün eğirin!" diyerek kendi gibi kahraman annelerimizle birlikte Uhud'a koştu.^[95] Yaralıları tedavi etti, onlara su taşıdı.

Savaş meydanında mücahitlere yardım için oradan oraya koştuğı bir sırada, müşrikler Müslümanları ok yağmuruna tutmuştu. Okların etrafında uçuşmasına aldırmayan annemiz "su, su!" diye inleyen sahabe efendilerimize su taşıyordu. İşte tam o esnada, Hibban b. Araka adındaki bir müşrikin attığı ok, annemizin eteğine isabet ederek eteğinin açılmasına neden oldu. Bunu gören Hibban, kahkahalar atarak gülmeye başladı.

Olanlara şahit olan Resulullah (a.s.m.) çok üzüldü. Sa'd b. Ebî Vakkas'a bir ok uzatarak "At!" buyurdu. Sa'd b. Ebî Vakkas, Allah Resulü'nün (a.s.m.) verdiği oku atınca, ok Hibban'ın boğazına saplandı ve Hibban boylu boyunca yere serildi. Elbisesi açılarak avret mahalli göründü. Allah Resulü (a.s.m.) Sa'd b. Ebî Vakkas'a "Allah yaptığın duaları kabul etsin. Atışlarını hedefine ulaştırırsın" diyerek dua buyurdu.^[96]

Hayber'de

Hayber Savaşına yirmi sahabe annemiz katıldığı halde Ümmü Eymen şiddetli hastalığından dolayı katılamamıştı. Bazı münafıklar da annemizi korkaklıkla suçlamışlardı. Bu sözler Allah Resulü'nün (a.s.m.) şairi Hasan b. Sâbit'in kulağına gidince, annemizi savunmak için:

*"Ne zamandan beri
O'nun annem dediğı Ümmü Eymen'e,
Hayber süvarilerinin arasına katılmadığı için
Korktu, diyorsunuz.*

Ümmü Eymen korkmadı.

Fakat bir engelden dolayı gelmedi” şeklinde devam eden bir şiir söyledi.^[97]

Annemizin hakkında konuşan münafıklar acele etmişlerdi. Zira o iyileşir iyileşmez hemen Hayber’e, Resulullah (a.s.m.) ile birlikte düşmana karşı savaşa koşmuştu.^[98]

Huneyn’de

Mute Savaşında eşi Zeyd b. Hârise’yi kaybeden Ümmü Eymen, Mekke’nin fethine katıldıktan sonra iki oğlu Üsâme ve Eymen’i de yanına alarak Huneyn Savaşına geldi.

Savaş başladıktan bir süre sonra düşman topyekûn Müslümanlara saldırınca Müslümanlar bir anda dağıldılar. Resulullah’ın (a.s.m.) çevresinde yalnızca seksen kişilik bir grup kaldı. Resulullah (a.s.m.) Müslümanlara seslenerek onları toparlamaya çalışıyordu. O sırada Ümmü Eymen annemiz Hz. Peygamber’in (a.s.m.) hemen yanı başında, oğullarını Allah Resulü’ne (a.s.m.) yardım etmeye teşvik ediyordu.

Oğulları Resulullah’ın (a.s.m.) yanına koşarak düşmanın ona yaklaşmaması için canlarını Resule feda ettiler. İkisi de kahramanca savaştı. Eymen bu savaşta şehid oldu. Ümmü Eymen annemiz, oğlunun şehadet haberini duyunca büyük bir metanet gösterdi. Gözlerinden yaşlar aksa da, diğer yandan onun şehid olarak Rabbinin huzuruna varmasının mutluluğunu yaşıyordu.

Allah Resulü ile Hatıralar

Aişe annemiz şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Ümmü Eymen’in de bulunduğu bir mekânda su içti. Onun su içtiğini gören Ümmü Eymen,

– Yâ Resulallah! Bana da su ver, dedi.

Ben şaşırarak,

– Bunu Allah Resulü’ne (a.s.m.) nasıl söylersin? diye hayretle sorunca o,

– Ben ona çok fazla hizmet ettim, dedi.

Aramızdaki konuşmaları dinleyen Allah Resulü (a.s.m.),

– O doğru söylüyor, buyurarak Ümmü Eymen’e iltifat etti.”

Enes b. Mâlik anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.), zaman zaman Ümmü Eymen’i ziyarete giderdi. Bazen ben de onunla birlikte olurdum. Her zaman Allah Resulü’ne (a.s.m.) yiyecek içecek ikram ederdi. Allah Resulü (a.s.m.) oruçlu olduğunda ya da bir şey yemek istemediğinde Ümmü Eymen heyecanlanır, onu yemesi için zorlardı. Hatta bir keresinde içecek ikram ettiğinde almayınca ısrar etti, kızarak sesini yükseltti. Allah Resulü (a.s.m.) ona bir şey söylemeyip sadece tebessüm etti. Allah Resulü (a.s.m.) ona bu tür hareketlerinden dolayı bir şey demez, hatta onun bu halinden hoşlanır, yaptıklarından dolayı ona tebessüm ederdi.”^[99]

Enes b. Mâlik’ten rivayet edilir:

“Muhacirler Mekke’den Medine’ye gelince, hiçbirinin elinde bir şey yoktu. Mallarını Mekke’de bırakıp hicret etmişlerdi. Medineliler ise daha çok hurma yetiştiriyorlardı. Muhacirlere yardımcı olan ve onların her işine koşan Medineliler, her yıl hurma mahsulleri ve mallarının yarısını onlara verirdi. Ümmü Enes, Allah Resulü’ne (a.s.m.) hurma verince Allah Resulü (a.s.m.) onları Ümmü Eymen’e verirdi.”^[100]

“Hayber fethedilince, Müslümanlar oradan pek çok ganimetler elde ettiler. Hayber’den döndükten sonra Resulullah (a.s.m.) ve Muhacirler, o sene Medinelilerin kendilerine bağışladıkları mahsulü iade ettiler. Resulullah (a.s.m.) da annemin kendisine hediye ettiği hurmaları, Ümmü Eymen’e vermeden anneme iade etti. Ümmü Eymen’e ise kendi hurmalarından verdi.”^[101]

Resulullah (a.s.m.) ona iltifat eder, zaman zaman onunla şakalaşırdı. Muhammed b. Kays şöyle anlatır:

“Ümmü Eymen’in bir bineğe ihtiyacı vardı. Allah Resulü’ne (a.s.m.) giderek ona,

– Beni bir deveye bindir, dedi. Resulullah (a.s.m.),

– Seni ancak bir deve yavrusuna bindirebilirim, buyurdu.

Ümmü Eymen, Resulullah’ın (a.s.m.) şaka yaptığını anlamadı.

– Yâ Resulallah! O beni taşıyamaz. Ben öyle bir şey istemiyorum, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tekrar,

– Ben seni deve yavrusundan başka bir şeye bindiremem, diye şaka yaptı.”

Allah Resulü (a.s.m.) şaka yaptığında bile doğru söylerdi. Zira her deve, annesinin yavrusuydu.^[102]

Bir gün Ümmü Eymen Allah Resulü’ne (a.s.m.) gelerek,

– Eşim senin için dua ediyor, dedi. Allah Resulü (a.s.m.),

– O kim? Şu gözünde beyaz olan mı? diye sordu. Ümmü Eymen şaşkınlıkla,

– Hangisinde yâ Resulallah? Onun gözlerinde beyazlık yok ki! dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tekrar,

– Evet, onun gözünde beyaz var, buyurdu. Ümmü Eymen iyice şaşırdı ve,

– Hayır, vallahi yok, dedi. Resulullah (a.s.m.),

– Herkesin gözünde beyaz yok mudur? buyurarak şaka yaptığını işaret edince rahatladı.^[103]

Ümmü Eymen annemiz biraz kekeme idi. Konuşurken zaman zaman dili sürçerdi. Özellikle selam verirken sıkıntı çeker, selamün aleyküm (selam üzerinize olsun) diyecekken, “selamün laaleyküm” (selam üzerinize olmasın) derdi. Dili sürçüp bu şekilde selam verdiği için de üzülmüştü. Resulullah (a.s.m.) ona, bundan sonra selam vereceği zaman “es-selam” şeklinde selam vermesini söyleyerek onu rahatlattı.^[104]

Resulullah’ın (a.s.m.) vefatı üzerine yüreğine çöken dayanılmaz acı ona şu mısraları söyletmişti:

*“Ey cömert gözlerim! Gözyaşı dökmen, şifadır.
Gözyaşlarını artır,
Dün Resul’ü kaybettik.
O öldü, dediklerinde,
Bu, en büyük musibetti.
Dünyanın kaybettiği en hayırlı zata ağlayın!
Zira o, kendisine vahyin tahsis edildiği kişiydi.
Akıtılan bunca gözyaşı senin için,
Allah sana en güzel şekilde ihsan etsin diye.
Gelişini bildiğim kişisin,
Rahmetle gelen bir ziya idin;
Sonra nura dönüşen,*

Karanlıkları aydınlatan ışık olan...”[\[105\]](#)

Resulullah’ın (a.s.m.) vefatından sonra, Ümmü Eymen annemizin gözyaşları bir türlü dinmedi. Bir gün Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer’e,

– Haydi Allah Resulü (a.s.m.) gibi biz de gidip Ümmü Eymen’i ziyaret edelim, dedi. Hz. Ömer,

– Olur, deyince, birlikte Ümmü Eymen annemizin evine gittiler.

Ümmü Eymen onları görünce kendini tutamayıp yine ağlamaya başladı. Efendilerimiz ona,

– Niçin ağlıyorsun? diye sordular? Ümmü Eymen,

– Ben Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatına, dünyadan ayrıldığı için ağlamıyorum. Ben de biliyorum ki gittiği yer, Allah katında olanlar, elbette bu dünyadan çok daha iyi bir yer. Benim ağlama nedenim onun aramızdan ayrılması ile birlikte, sabah akşam gelen vahyin kesilmesidir, dedi.

Ümmü Eymen annemizin yüreğinin derinlerinden gelen bu sözler Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer’i çok etkiledi. Onlar da annemizle birlikte hasret gözyaşları döktüler.[\[106\]](#)

* * *

[93]

[102]

[106]

[97]

[98]

[85]

[96]

[101]

[83]

[105]

[90]

[92]

[99]

[94]

[89]

[103]

[87]

[88]
[95]
[100]
[104]
[82]
[86]
[84]
[91]

Fâtıma binti Esed

Künyesi: Fâtıma binti Esed b. Haşim b. Abdimenaf el-Kureyşiye el-Haşimiye

Annesi: Fâtıma binti Kays

Eşi: Ebu Talib

Çocukları: Hz. Ali, Cafer, Talib, 'Akîl, Ümmü Hâni, Cemane ve Rayte

Vefatı: 4/626

* * *

Peygamber Yetiştiren Hanım

Allah Resulü'ne (a.s.m.) ve İslam davetine eşsiz destek veren ve bu uğurda canını ortaya koymakta tereddüt etmeyen Fâtıma binti Esed, Ebu Talib'in hanımı ve Hz. Ali'nin annesidir. Soyu, dedesi Haşim'de Peygamber Efendimizle (a.s.m.) birleşir. Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisine "Anne" dediği Fâtıma b. Esed, onu büyütme şerefine mazhar olan, hanımlar sultanıdır.

O, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Haşim'in oğlu Esed ile Hz. Hatice'nin dedesinin amcasızı Fâtıma binti Kays'ın evliliğinden dünyaya geldi.^[107] Büyüyüp genç kız olunca amcasının oğlu Ebu Talib ile evlendi. Bu evlilikten; sırası ile Talib, Ukayl, Cafer, Ali adında dört erkek; Ümmü Hâni, Cemâne ve Rayte adında üç kız çocukları oldu. Erkek çocukları onar yaş ara ile doğdular.^[108]

İkisi de, Kureyş'in en önemli ailesi olan Haşim oğullarının en saygın kişileriydi. Mekke reisi olan Abdülmuttalib onlara çok değer verir, oğlu Ebu Talib'e ve gelinine son derece güvenirdi.

Zor bir coğrafyada büyük bir hayat mücadelesi vererek yaşıyorlardı. Bölge halkı genelde ticaretle uğraşır, uzak beldelere giderek alışveriş yaparlardı. Ancak çoğu zaman çöl onları yutar ya da bedenlerini yorarak genç yaşta öldürürdü. Dedeleri Haşim,

evlendikten bir süre sonra genç yaşta böyle bir yolculuk sırasında vefat etmişti. Şimdi de en sevdikleri kardeşleri Abdullah, hayatının baharında gittiği Şam yolculuğundan geri dönememişti. O henüz yeni evliydi ve eşi, Kâinatın Efendisine hamileydi.

Abdullah'ın vefatı aileyi çok üzdü. Oğlu dünyaya gelince herkes, özellikle de dedesi Abdülmuttalib ona büyük bir ilgi ve sevgi gösterdi. Ancak Allah, Kâinatın Efendisini eşsiz bir terbiyeden geçiriyordu. Altı yaşında annesini, sekiz yaşında dedesini kaybetti.

Torununu çok seven, onun üzerine titreyen dede, ölmekten çok torununu düşünüyordu. Ama endişe etmiyordu. Çünkü onu gönül rahatlığı ile bırakacağı bir oğlu ve gelini vardı. Onlara çok güvenen Abdülmuttalib, o sırada sekiz yaşında olan Muhammed'i (a.s.m.), maddi durumları iyi olmasa da Ebu Talib'e emanet etti. Çünkü o ve gelini Fâtıma son derece merhametli ve şefkatliydi.

Dadısı Ümmü Eymen ile birlikte Ebu Talib'in evine yerleşen Hz. Muhammed (a.s.m.), on yedi yıl onlarla birlikte yaşadı. Fâtıma b. Esed bu süre içerisinde ona en güzel şekilde bakıp, evleninceye kadar hizmet etti. Evine teşrif eden yetim çocuğa hep bir anne şefkati ile yaklaştı. Onu bir an bile kendi çocuklarından ayrı tutmadı.

Ebu Talib, yeğenini çocuklarından çok sever, gittiği yerlere beraberinde götürür, hiçbir zaman yanından ayırmazdı. Hep gözünün önünde olsun isterdi.

Ebu Talib fakir biriydi ve ailesi kalabalıktı, yiyecekleri ise kısıtlıydı. Hz. Muhammed (a.s.m.) diğer çocuklarla birlikte aynı sofrada yemek yediğinde onlardan yavaş yediği için çoğu zaman doymazdı. Bu durum, onu dikkatle gözleyen Ebu Talib'in gözünden kaçmaz, yeğeninin, karnını iyice doyurması için her zaman büyük bir özen gösterirdi. Sofra hazırlandığında çocuklarına "Oğlum Muhammed (a.s.m.) gelinceye kadar kimse sofraya oturmasın" der, çocuklarını bekletirdi. Hz. Muhammed (a.s.m.) gelip sofraya oturduktan sonra onlar da gelirdi. Allah Resulü (a.s.m.) sofrada olmadığı zaman hiçbiri doymazdı. Bunun için Ebu Talib ona sık sık "Sen mübarek bir çocuksun" derdi.

Fâtıma, eşinin, yeğenine gösterdiği olağanüstü ilgi ve alakaya kızmak bir yana memnun olur, hatta ona aynı fedakârlıkla destek olurdu. Hayat şartları ağır bir ailede, çok çocuğu olduğu için onların hepsi ile yeterince ilgilenemiyordu. Ama bütün bunlara rağmen

Ümmü Eymen annemizin de yardımı ile Allah Resulü'nü (a.s.m.) ihmal etmiyordu. Sabahları kendi çocuklarının gözleri çapaklı, üstleri başları dağınıkken, Muhammed (a.s.m.) yıkanıp temizlenmiş ve koku sürülmüş olurdu.^[109]

Fâtıma binti Esed vefat ettiğinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) onun hakkında söyledikleri, onun Efendimize ne kadar şefkat ve merhametle yaklaştığını açıkça gösterir. Efendimiz onun ardından şöyle diyordu:

“Sen benim annemden sonraki annemdin. Karnımı doyurur, giydirir, bana bakar, güzel yiyecek olduğunda kendin yemez bana yedirirdin...”^[110]

Aradan yıllar geçti. Allah Resulü (a.s.m.) evlenip çocukları oldu. Bu geçen zaman içinde büyüdüğü aileyi hiçbir zaman unutmadı. Onlarla irtibatını kesmedi. Onlar da Allah Resulü'nde (a.s.m.) gördükleri yüksek ahlak, bereket ve olağanüstü halleri unutmadılar. Bunu her vesile ile gösterdiler.

Hız. Ali doğduğunda Ebu Talib Mekke'de değildi.^[111] Bunun için Allah Resulü (a.s.m.) onun doğumu ile yakından ilgilenmişti.

Fâtıma binti Esed şöyle anlatır:

“Son oğlum doğunca ismini Ali koyduk. Resulullah (a.s.m.) Ali'yi görmeye gelerek tükürüğünü onun ağzına sürdü. Bir hurmayı ağzında ezip Ali'nin ağzına koymak suretiyle tahnik yaptı. Ali, ağzındaki hurma parçasını eme eme uyudu. Ertesi gün onu sütanneye verecektik. Ancak Ali hiç kimseyi emmedi. Zor durumda kalınca, Muhammed'i çağırdık. O yine bir parça hurma ile tahnik yaptı. Ali hurmayı emerek uyudu. Bu durum bir süre böylece devam etti.”^[112]

Bir ara kıtlık olunca, Resulullah (a.s.m.) onların geçimlerini temin etmekte zorlandığını gördü. Amcasından, oğullarından birini yanına vermesini istedi. Ebu Talib, Hız. Ali'yi Resulullah'a (a.s.m.) verdi. Fâtıma binti Esed, Efendimizi yakından tanıdığı için o sırada henüz küçük bir çocuk olan Hız. Ali'yi onlara emanet etmekte en ufak bir sakınca görmedi.

İslam'a Giriş

Resulullah (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başladığında, onu çok yakından tanıyan ve ona güvenen Fâtıma binti Esed, hemen Müslüman olmadı. Eşi Ebu Talib Müslüman olmadığı için bir süre tereddüt etti. Allah Resulü (a.s.m.) onun Müslüman olmasını çok istiyor, zaman zaman amcasının evine gidiyor, kendisini büyüten, "annem" dediği bu hanıma İslam'ı anlatarak onu İslam'a davet ediyordu. Onun, anlatılanların doğruluğundan hiçbir şüphesi yoktu. Ancak eşine karşı olan büyük sevgi ve saygısı, onun hakikate teslim olmasına engel oluyor "Ben senin doğruya ve hayra davet ettiğini biliyorum. Ancak amcanın yanında olmak istiyor, onun dininden başka dinde iken ölmek istemiyorum" diyordu. Allah Resulü (a.s.m.) bu sözlere üzülüyor, onun önündeki perdeleri kaldırmak istiyor; "Ey anneciğim, senin cehennem ateşinde yanmana dayanamam!" diyerek onu Müslüman olmaya teşvik ediyordu.^[113]

Henüz on yaşlarında küçük bir çocuk olan Hz. Ali'nin ardından, ondan on yaş büyük olan oğlu Hz. Cafer'in Müslüman olması annelerini harekete geçirmeye yetti. Ve Resulullah'ın (a.s.m.) yanına giderek Müslüman oldu.

Bu gelişmenin ardından kendini İslam'a adayan annemiz, eşinin yanında müşriklerin baskılarına karşı dimdik ayakta durdu. Müşrikler sık sık evine gelir, eşi Ebu Talib ile konuşarak onu Allah Resulü'ne (a.s.m.) destek olmaktan vazgeçirmeye çalışırlardı. Bu yönde şiddetli baskı yaparlardı. Olanları kaygı ile izleyen Fâtıma binti Esed, onlar gittikten sonra eşini teselli ederek ona destek olurdu.

Müşrikler Müslümanları ve ailesini abluka altına aldığı anda, diğer Müslümanlar gibi o da yılgınlık göstermeyip bütün sıkıntılara göğüs gerdi.

O sıralar Ebu Talib, Akîl ve Talib dışında bütün aile Müslüman olarak İslam davası uğrunda mücadele ediyorlardı. Akîl ile Talib daha sonra istemeyerek Bedir Harbine katılıp Müslümanlara karşı savaştılar. Akîl bu savaşta esir düştü. Fakir olduğu için fidyesini amcası Hz. Abbâs ödeyerek onu kurtardı. Uzun bir süre Mekke'de kalan Akîl, Mekke'nin fethinden bir süre önce Medine'ye gelerek Müslüman oldu. Talib'den ise, Bedir Savaşından sonra bir daha haber alınamadı.^[114]

Müslümanlar Medine'ye hicret etmeye başlayınca o da bir grup Müslüman ile birlikte hicret etti. Bir süre Medinelilerden birinde

misafir kaldıktan sonra Hz. Ali, Mescid-i Nebevî'nin biraz uzağında bir ev yaptırınca oraya taşındı.

Hicretin dördüncü yılına gelindiğinde Fâtıma binti Esed annemizin yorgun bedeni ölüme yenik düştü.

Câbir b. Abdullah bu gelişmeyi şöyle anlatır:

“Bir gün Resulullah (a.s.m.) ile otururken yanımıza biri gelerek ‘Yâ Resulallah! Ali, Cafer ve Akîl’in anneleri öldü’ dedi. Resulullah (a.s.m.) yanındakilere dönerek ‘Kalkın, anneme gidelim’ dedi.

Oradan kalkıp başımızda kuş varmış gibi sessizce cenaze evine gittik. Evin kapısına geldiğimizde Allah Resulü (a.s.m.) gömleğini çıkararak ‘Onu yıkadığınızda bunu kefeninin altına serin’ buyurdu.”^[115]

Cenazenin yıkanacağı su hazırlanınca, suyun içerisine kendi elleri ile kâfur döktü.^[116] Sonra Üsâme b. Zeyd, Ebu Eyyûb el-Ensârî, Hz. Ömer ve siyahî bir köleyi çağırarak, onlara Fâtıma binti Esed için kabir kazmalarını emretti. Bakî kabristanına giden sahabeler onun için kabir kazdılar. Lahit kısmına gelince, Allah Resulü (a.s.m.) de onlara katılarak kazmaya ve toprağını atmaya başladı.

Cenaze namazını Allah Resulü (a.s.m.) kıldırdı. Cenazeyi kabre götürürken önce tabutun ön tarafından taşıdı. Sonra arkaya geçti. Kabre kadar yerini değiştirerek cenazeyi omuzladı.

Defin sırasında, önce, Allah Resulü (a.s.m.) kabre inerek bir süre kabre uzanıp yattı. Sonra kalkıp baş tarafında oturdu ve şu duayı okudu:

“Ey dirilten ve öldüren, ölmeyen, sürekli hay olan Allah’ım! Benim ve benden önceki peygamberlerin hakkı için annem Fâtıma binti Esed’i bağışla, delillerini ona telkin et, yerini genişlet! Şüphesiz ki sen merhamet edenlerin en merhametlisin.”^[117]

“Resulullah’ın (a.s.m.) yaptıklarını görenler ‘Yâ Resulallah! Şimdi yaptıklarını daha önce yaptığını görmedik, bunun nedeni nedir?’ diye sorunca, ‘Ona gömleğimi verdim ki cennet elbisesi giyinsin. Kabrine yattım ki, kabir azabı azalsın’ buyurdu.”^[118]

“Kabre konulacağı zaman ‘Bismillah ve alâ İsmillah’ diyerek Hz. Abbâs ve Hz. Ebu Bekir ile birlikte cenazeyi kabre indirdi. Cenaze kabre konulduktan sonra ‘Allah seni hayırla mükafatlandırsın ey anne! Ey hayırlı mürebbi! Sen ne güzel anne, ne güzel mürebbisin!’ buyurdu.”

Semhûdî der ki: “Resulullah (a.s.m.) yalnızca beş kişinin kabrine inmiştir: Oğlu Kasım, Hz. Hatice, Abdullah b. Zâbicadeyn, Ümmü Rûmân, Fâtıma binti Esed.”[\[119\]](#)

Cennetle Müjdelenmesi

Resulullah (a.s.m), Fâtıma binti Esed hakkında Hz. Ömer’e, “Ona dua et! Çünkü Cebrail (a.s.) bana onun cennet ehlinden olduğunu haber verdi. Yine bana Allah’ın yetmiş bin meleğine onun için namaz kılmasını emrettiğini bildirdi” buyurdu.[\[120\]](#)

* * *

- [116]
- [119]
- [111]
- [108]
- [114]
- [117]
- [113]
- [120]
- [110]
- [107]
- [115]
- [118]
- [112]
- [109]

Ümmü Rûmân binti Âmir

Künyesi: Ümmü Rûmân binti Âmir b. Uveymir b. Abdüşşems b. Attab b. Üzeyne el-Kinânî

Eşi: Hz. Ebu Bekir

Çocukları: Abdurrahman, Hz. Aişe ve Tufeyl

Vefatı: 6/628

* * *

Ezd kabilesinden olan Ümmü Rûmân'ın asıl ismi Zeynep'tir. Gençlik çağına gelince Abdullah b. Hâris b. Sahbere ile evlendi. Ondan Tufeyl adında bir oğlu oldu. Mekke'yi çok seven Abdullah b. Hâris bir gün ailesini de yanına alarak Mekke'ye hicret etti. O günün adetlerine göre bir kişinin, doğup büyüdüğü topraklardan başka bir yere hicret ederek orada yaşayabilmesi için, hicret ettiği yerin halkından birinin himayesi altına girmesi gerekiyordu.

Abdullah b. Hâris Mekke'ye hicret edince, daha önceden tanıştığı Hz. Ebu Bekir'in himayesine girdi. Mekke'de ailesi ile birlikte uzun yıllar mutlu bir şekilde yaşayan Abdullah, geride gözü yaşlı eşini ve oğlunu bırakarak vefat etti.

Eşini kaybeden Ümmü Rûmân, çocuğuyla tek başına, yabancı bir memlekette sahipsiz ve yalnız kalmıştı. Onların bu durumuna Hz. Ebu Bekir'in gönlü razı olmadı. Ümmü Rûmân ile evlenerek, arkadaşının kendisine emanet olarak bıraktığı ailesine sahip çıktı.

Hz. Ebu Bekir ile mutlu bir evliliği olan Ümmü Rûmân'ın bir süre sonra Abdurrahman isminde bir oğlu oldu. Bu, Hz. Ebu Bekir'in ilk çocuğuydu. Ümmü Rûmân ile Hz. Ebu Bekir'in ikinci çocukları yıllar sonra oldu. Bu çocuk, insanlığın en faziletli hanımlarından biri olan Hz. Aişe annemizdi.^[121]

O, Hz. Ebu Bekir'in eski eşinden olan çocukları Abdullah ve Esmâ'yı hiçbir zaman kendi öz çocuklarından ayırmadı. Onların bakımı ve terbiyesi ile yakından ilgilendi.^[122]

Eşiyle çok uyumlu bir hayat süren Ümmü Rûmân, eşinden bir müddet sonra bütün çocukları ile birlikte Müslüman oldu. O sırada

aileden yalnızca büyük oğlu Abdurrahman Müslüman olmamıştı. Genç bir delikanlı olan Abdurrahman tıpkı dedesi gibi Kureyşli müşriklerin etkisinde kalmıştı. Bu sebeple ancak Hudeybiye Anlaşmasının yapıldığı yıl İslam'a girmişti.^[123]

Ümmü Rûmân İslam'a en fazla hizmet eden aileye hizmet etmiş, ancak kendini fazla öne çıkarmamış, son derece mütevazı, bir o kadar da kabiliyetli salih bir hanımdı. Hz. Ebu Bekir, İslam adına yaptığı mücadeleler ve Allah Resulü ile dostlukları sebebiyle zaman zaman babası tarafından tenkit edilse de, eşi Ümmü Rûmân her zaman onun yanında olmuştu.

Hz. Ebu Bekir Medine'ye hicret edeceği zaman Ümmü Rûmân (a.s.m.) ile Hirâ Mağarasına gittiğinde yanına gidip gelen oğlu Abdullah'a "Evde bulunan dirhemleri buraya getir" demişti. Abdullah onları götürdükten hemen sonra durumu fark eden Ebu Kuhâfe, gelini Ümmü Rûmân'a "Bildiğim kadarıyla Ebu Bekir'in bir miktar parası olacaktı, o paraları ne yaptı? Yoksa canını bu yolda feda ettiği gibi malını da mı feda etti?" diye sordu. Ümmü Rûmân eşini savunarak, kızı Esmâ'nın yardımı ile Ebu Kuhâfe'yi ikna edip evine gönderdi.^[124]

Hz. Ebu Bekir bazen Ümmü Rûmân (a.s.m.) ile birlikte şehirden uzaklaşır, kimi zaman müşriklerin baskısına maruz kalırdı. Ümmü Rûmân bunları mesele etmez, her zaman eşinin yanında olurdu. İslam davetinin başlamasından hicrete kadar Resulullah (a.s.m.) hemen hemen her gün Hz. Ebu Bekir'in evine gider, onunla uzun uzun görüşürdü. Bu gidiş gelişler ona Allah Resulü'ne (a.s.m.) hizmet etme fırsatı verir, ona olan sevgisini daha da artırırdı.^[125]

Medine'ye Hicret

Hz. Ebu Bekir, Peygamberimizle beraber, ailesinden evvel Medine'ye hicret etmişti. Belli bir zaman geçtikten sonra Abdullah b. Uraykıt'ı, ailesini getirmesi için Mekke'ye gönderdi. Ona bir mektup yazarak oğlu Abdullah'a vermesini istedi. Mektupta, oğluna ailesini alıp Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesi ile birlikte Medine'ye hicret etmesini emreliyordu.^[126]

Hiz. AiŖe Ŗ yle anlatır:

‐Babam, kardeŖim Abdullah’a haber gönderince, Abdullah beni, annemi ve kızı kardeŖimi develere bindirdi. Beyda Mevkiine geldiğimizde devemiz koŖmaya baŖladı. Ben, annemle birlikte devenin  zerindeydim. Annem kendini unutup benim için büyük bir endiŖeye kapıldı, ‘Vah kızım!’ diye feryat etmeye baŖladı. Devenin yuları d Ŗt ; sağa sola giderek koŖuyordu. Arkadakiler yetiŖip deveyi tutunca herhangi bir problem olmadan kurtulduk. Medine’ye gidince biz babamın evine, Resulullah’ın (a.s.m.) ailesi de Mescid-i Nebevî’nin etrafına yapılan evlere indiler. Günlerce bekledik. Bir gün babam Allah Resulü’ne (a.s.m.),

– Y  Resulallah! Ailenle evlenmene engel olan nedir? diye sordu. O,

– Yapmam gereken masraf, buyurdu.

Babam, Resulullah’a (a.s.m.) 12,5 ukiyye verdi. Resulullah (a.s.m.) o parayı harcayarak düğün yaptı. Evlendikten sonra beni Ŗimdi oturduğum eve getirdi.”^[127]

Hizmet durmayıp Medine’de de devam etti. Ümmü Rûmân ve ailesi her fırsatta zamanlarını, maddi varlıklarını ve emeklerini İslam’a adayarak hizmet yarışında en ön saflarda yer aldılar.

Abdurrahman b. Ebu Bekir Ŗ yle anlatır:

‐Resulullah (a.s.m.) sahabelerini Suffe Ashabına yardımcı olmaya teŖvik ederek ‘Kimin evinde iki kiŖilik yiyecek varsa, yanında üçüncü bir kiŖiyi götürsün. Yanında dört kiŖilik yemeği olan beŖinciye götürsün’ buyurdu. Babam Ebu Bekir    kiŖiyi, Resulullah (a.s.m.) on kiŖiyi yemeğe götürdü. Evde ben, babam, annem, eŖim ve hizmetlimiz vardı. Babam Resulullah (a.s.m.) ile gitti. Yatsı namazını kıldıktan sonra Resulullah (a.s.m.) yatmak isteyinceye kadar orada durdu. Gece eve gelince annem ona Ŗ yle dedi:

– Niçin geciktin? Senin için misafirlerini beklettim.

– Yemek yemediniz mi?

– Hayır, misafirler senin gelmeni beklemekte ısrar ettiler.

Babam, a  bekledikleri için misafirlerine sitem etti. Bize de onları a  beklettiğimizden dolayı kızdı. Hemen sofrayı hazırlatarak misafirlere ‘Siz doymadan ben yemeyeceğim’ dedi. Yemeye baŖladık. Her lokmayı aldığımızda yemek daha da artıyordu. Herkes yiyip doyduktan sonra yemek hala olduğu gibi duruyordu. Babam

yemeği görünce anneme ‘Ne yaptın!’ dedi. Annem, ‘Hiçbir şey yapmadım. Gözümüz aydın, yemeğimiz üç misli artmış!’ dedi.”[128]

Eşı ile çok iyi anlaşılan Ümmü Rûmân, eşinden çok şey öğreniyor, onun ikazlarını önemseyerek hatalarından hemen dönüyordu.

Ümmü Rûmân annemiz şöyle anlatır:

“Ebu Bekir, bir gün namazda iken sağa sola meylettiğimi görünce beni uyardı. Bir an şaşırdım, nerdeyse namazı bozacaktım. Namazdan sonra bana,

– Namazda sağa sola meyletme, çünkü Resulullah (a.s.m.) ‘Namaz organlarının hareketsiz kalması namazdandır’ buyurdu, dedi.”[129]

Çocuklarının aile işlerine karışmamaya özen gösteren Ümmü Rûmân, her zaman yapıcı bir tavır içinde olurdu. Bir gün Hz. Aişe, Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı Hz. Fâtıma ve torunları için et kestiğini gördü. Biraz kıskanarak Hz. Hatice’yle ilgili laf etti. Resulullah (a.s.m.) kızıp bir süre Aişe annemizle konuşmadı. Durumdan haberdar olan Ümmü Rûmân, Allah Resulü’ne (a.s.m.) gelerek Aişe annemiz için,

– Yâ Resulallah! Aişe çok üzülüyor. Onu cezalandırma, affet! diye rica edince Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurdu:

– Onun ne söylediğini biliyor musun? O Hatice için şöyle şöyle dedi. Hatice, ümmetimin bütün hanımlarından daha faziletlidir. Tıpkı Hz. Meryem’in, zamanının bütün hanımlarından daha faziletli olduğu gibi.”[130]

Ümmü Rûmân’ın en büyük imtihanlarından biri ifk (iftira) hadisesinde oldu. Hz. Aişe’ye iftira atıldığını duyunca çok üzüldü. Ancak buna asla inanmadı. Bir ay süren bu zorlu imtihan sırasında hep kızının yanında olarak ona destek oldu. Hiçbir zaman metanetini kaybetmedi. Büyük bir sabır ve metanet ile kızının temize çıkmasını bekledi. Sinirleri alt üst eden bu uzun süreçte ne Resulullah’a (a.s.m.) ne de herhangi bir Müslüman’a karşı tavır alarak kimseye kırıcı söz söylemedi.

O sırada hasta olan kızına, hakkında söylenenleri duyup da üzülmesin diye hiçbir şey söylemediği gibi, onu bu sözleri duyabileceği ortamlardan uzak tuttu. Ancak bütün münafıkların seferber olduğu, Peygambere ve ailesine psikolojik savaş açtığı bu ortamda olanları daha fazla saklamak mümkün değildi. Aişe

annemiz, hakkında söylenenleri bir gün duyacaktı. Öyle de oldu. Duyduğunda anne-babasının şefkatine sığındı. Resulullah (a.s.m.) bu konuyu onunla konuşup da annemizi babasının evine gönderdiğinde Aişe annemiz için kıyamet kopmuş gibiydi. O günleri annemiz şöyle anıyordu:

“Allah Resulü (a.s.m.) beni babamın evine gönderince, eve girdiğimde annem Ümmü Rûmân alt katta, babam ise üst katta Kur'an okuyordu. Annem beni görünce,

- Niçin geldin kızım? diye sordu. Ben olanları anlatıp,
- Anneciğim insanlar ne konuşuyor? Benim başıma gelen, kimsenin başına gelmemiştir, dedim. Beni şefkatle bağrına basarak,
- Kızım üzülme! Sabırlı, metin ol! Vallahi senin gibi eşi tarafından çok sevilen güzel bir kadın mutlaka kıskanılır. Hakkında dedikodu çıkarılır, diyerek beni teselli etti. Ben,
- Subhânallah insanlar nasıl bu şekilde konuşabilir? Bunu daha önceden biliyor muydunuz? diye sordum.

– Evet, dedi.

– Allah Resulü (a.s.m.) biliyor muydu? diye sordum.

– Evet, dedi.

Ben ağlayınca babam sesimi duyup aşağı indi. Anneme,

– Bunun neyi var? diye sordu.

– Başına gelenleri duymuş, onları anınca ağladı.”^[131]

Büyük bir sabırla göğüs gerdiği bu dayanılmaz iftira Ümmü Rûmân'ı çok yıpratmıştı. Kızının Allah tarafından ayetle aklanmasından hemen sonra, Hicretin 6. yılında ruhunu Rabbine teslim etti.

Resulullah (a.s.m.), karşılaştığı tüm zorluklardan alnının akı ile geçen bu vefakar hanıma, son yolculuğunda da büyük bir iltifat ederek Hatice annemiz gibi onun da kabrine indi. Onun için “Ey Allah'ım! Karşılaşacağı şeylerden dolayı Ümmü Rûmân'a korku tattırma!” buyurarak dua etti.^[132]

Yanında bulunanlara “Kim Huri'l-Ayn'a bakmaktan hoşlanırsa Ümmü Rûmân'a baksın” buyurarak onu cennetle müjdeledi.^[133]

* * *

[126]

[122]

[129]

[132]

[124]

[127]

[123]

[130]

[133]

[125]

[121]

[128]

Esmâ binti Ebu Bekir

Annesi: Kuteyle binti Abduluzza

Eşi: Zübeyir b. Avvâm

Çocukları: Abdullah, Urve, Münzir, Asım, Muhacir, Haticetü'l-Kübrâ, Ümmü Hasan ve Aişe

* * *

İslam'a Girişi ve Mücadelesi

Esmâ binti Ebu Bekir, Hicretten 17 yıl önce Mekke'de dünyaya geldi. [\[134\]](#) Çok zeki ve akıllı bir kız olan Esmâ annemiz, babası Hz. Ebu Bekir'in gözetiminde çok iyi bir şekilde yetişti. [\[135\]](#) Eğitim sürecini 100 yaşına kadar aralıksız sürdüren annemize hayranlığını gizleyemeyen İbn Esir, onu şu sözlerle anlatır:

"Esmâ binti Ebu Bekir, yüz yaşında bile önemli konularda istişare edilen, güçlü bir zekâyâ, sağlam bir imana ve büyük felaketlere göğüs geren eşsiz bir sabra sahip bir hanımdı." [\[136\]](#)

Hız. Ebu Bekir, birkaç yıl evli kaldıktan sonra Esmâ annemizin annesi Kuteyle'den ayrılmıştı. Esmâ annemiz babasının yanında kalmış, ona Hız. Aişe'nin annesi Ümmü Rûmân annelik etmişti. Saliha bir hanım olan Ümmü Rûmân ile Esmâ annemiz çok iyi anlaşıyorlardı. Öz annesinden ayrı olduğu için zaman zaman bir burukluk hissetse de Ümmü Rûmân annesinin şefkatli tutumu üzüntüsünü hafifletiyordu.

Resulullah (a.s.m.) İslam'a davet etmeye başladığında henüz sekiz yaşında olan Esmâ binti Ebu Bekir, babasının vesilesiyle on yedinci kişi olarak Müslüman oldu. [\[137\]](#)

Allah Resulü (a.s.m.) İslam davetine başladığında en büyük desteği üç kişiden görmüştü. Bunlar; amcası Ebu Talib, eşi Hız. Hatice ve yakın arkadaşı Hız. Ebu Bekir'di. Sürekli Hız. Ebu Bekir ile

birlikte olan Efendimiz, İslam davet stratejisini onunla beraber yapıyor ve hayata geçiriyordu.

Davet atmosferi içinde büyüyen Esmâ annemiz, evlerine her gelişinde Efendimizden yeni bir şeyler öğreniyor, kendini geliştirerek her gün kemâle doğru bir adım daha atıyordu. Allah Resulü'nün (a.s.m.) hicreti sırasında ailenin yaptığı hizmet ve gösterdiği fedakârlıklar, onların İslam davetini ne kadar içlerine sindirdiğini gösterir.

Esmâ annemizin dilinden bu dönemi şöyle aktaralım:

“Babam, Medine'ye hicret etmek üzere sefer için hazırlıklara başlayınca, Resulullah (a.s.m.) ve babam için yol azığı hazırlayıp bir heybeye koydum. Ayrıca bir su tulumuna da içecek hazırladım. Ancak bunların ağızlarını bağlamak için kuşağımdan başka bir şey bulamıyordum. Babama, ‘Bunları bağlamak için kuşağımdan başka bir şey bulamıyorum’ dedim. O, ‘Kuşağını ikiye böl; biri ile heybenin, diğeri ile su tulumunun ağzını bağla’ dedi.

Babamın dediği şekilde yaptım. Bundan dolayı, ‘Zî-Nitakeyn’ diye anıldım.”[\[138\]](#)

Esmâ annemize bu lakabı veren Resulullah (a.s.m.) ona “Allah sana, bu kuşak yerine cennette iki kuşak verecektir” buyurarak, ona yaşadığı sürece hiç unutamayacağı bir müjde vermiş oldu.[\[139\]](#)

Hiz. Peygamber Efendimiz (a.s.m.), Hiz. Ebu Bekir ile birlikte hicret ederken onların saklanması için üç kişi yardım etti: Hiz. Ebu Bekir'in oğlu Abdullah, kızı Esmâ ve azat ettiği kölesi Âmir b. Führeyre.

Onlar Sevr Mağarasına gizlendiğinde Abdullah b. Ebu Bekir, gündüzleri Mekkelilerin arasında durarak bilgi toplar, gece olunca mağaraya gelerek bu bilgileri Allah Resulü (a.s.m.) ile paylaşır, güneş doğmadan önce geri dönüp gizlice evine giderdi. Sabah erkenden müşriklerin yanına gider, onlarla birlikte vakit geçirirdi. Onu sürekli yanlarında gören Mekkeliler, hiçbir zaman ondan şüphelenmiyorlardı.

Esmâ'nın görevi, yiyecek-içecek götürmektir. Akıllı ve bir o kadar da cesur olan Esmâ, gece olunca hazırladığı yemeği onlara götürür, oyalanmadan aynı gece eve geri dönerdi.

Âmir b. Führeyre'in görevi ise, Abdullah ve Esmâ'nın izlerini silmektir. Gündüz diğer çobanlarla birlikte davarlarını otlatır, gece olup onlar mağaradan ayrıldıktan sonra koyunları onların geçtiği

yerden götürüp getirerek ayak izlerini yok ederdi. Bu vesile ile kutlu yolcular, müşriklerden saklandıkları gibi koyunların sütünden de faydalanırlardı.^[140]

Bu endişe dolu bekleyiş tam üç gün sürdü. Bütün Kureyşliler onları ararken üç maharetli genç, gizli ve tehlikeli görevlerini, üç gün nerdeyse hiç uyumadan ve hiçbir açık vermeden en güzel şekilde yerine getirdiler.^[141]

Hız. Ebu Bekir, saklandıkları mağaradan çıkıp Medine'ye yönelmeden önce oğlu Abdullah'a Mekke'de bulunan parasını getirmesini söyledi. Abdullah'ın getirdiği 6.000 dirhemi hicret sırasında yanına alarak Medine'ye götürdü. O sırada Hız. Ebu Bekir'in babası henüz Müslüman değildi. Oğlunun mallarını İslam için harcamasına çok kızıyordu. Oğlunun hicret ettiğini öğrenince ev ahalisine "Bu adam hem malını hem canını İslam için feda ederek sizleri de mağdur etti" diyerek fevran etti. Âma olan dedesini rahatlatmak isteyen Esmâ annemiz ona "Hayır dedeciğim, o bize pek çok hayır bırakarak gitti" diye üstü kapalı olarak paraları götürmediğini ima etti. Hadisenin devamını Esmâ annemiz şöyle anlatır:

"Hemen koşup bir miktar çakıl topladım ve evdeki bir çömleğin içine koydum. Üzerini bir bezle sardım. Dedemin yanına giderek elinden tuttum, onu doğruca çömleğin yanına götürdüm. Elini çömleğin üzerindeki beze dokundurarak 'Bak, babam işte bunu bize bıraktı!' dedim. Dedem anlamamıştı; 'Eğer bunları size bıraktıysa bir problem yok, bu kadarı ne fazla ne eksik' diyerek sakinleşip sorun çıkarmadı.

Aslında babam bize bir şey bırakmamıştı. Ancak yaşlı dedemin üzülmemesi ve sakinleşmesi için bu şekilde davrandım."^[142]

Hız. Ebu Bekir'in Resulullah (a.s.m.) ile birlikte hicret ettiğini fark eden Ebu Cehil hemen bir grup Mekke'li ile birlikte Hız. Ebu Bekir'in kapısına dayandı. Kapıyı çalınca karşısına Esmâ çıktı. O sırada Esmâ 17 yaşlarında genç bir hanımdı. Ebu Cehil sert bir şekilde "Ebu Bekir nerede?" diye bağırdı.

Esmâ, herkesin, önünde titrediği zalimden korkmadan, "Nerede olduklarını bilmiyorum?" dedi.

Aldığı cevaptan hoşlanmayan Ebu Cehil, Esmâ annemize şiddetli bir tokat vurdu. Hız. Esmâ tokadın etkisi ile sendeledi, küpeleri

kulağından çıkarak yere savruldu. Esmâ'nın konuşmayacağını anlayan Ebu Cehil orada daha fazla durmayarak çekip gitti.

Esmâ binti Ebu Bekir, babasından bir müddet sonra ailesinin diğer fertleriyle beraber Medine'ye hicret etti.

Hiz. Esmâ o günlere ait hatıralarını şöyle anlatır:

“Hicret sırasında ben Zübeyr b. Avvâm ile evli, Abdullah b. Zübeyr'e hamileydim. Yola çıkıp büyük sıkıntılarla Medine'ye vardık. Şehre girmeden önce bir süre Kuba'da kaldık, orada doğum yaptım. Çocuğa hiçbir şey yedirmeden onu bir beze sararak Allah Resulü'ne (a.s.m.) götürüp kucağına koydum. Resulullah (a.s.m.) yanındakilerden kendisine bir hurma getirilmesini istedi. Hurma gelince onu ağzında iyice çiğnedi. Sonra çocuğun ağzına koyup hafifçe ovalayarak tahnik yaptı. Böylece oğlumun midesine ilk olarak Allah Resulü'nün (a.s.m.) ona yedirdiği hurma girdi. Bundan sonra beni tebrik ederek, oğluma da dua etti.

Oğlum Medine'ye hicretten sonra doğan ilk çocuktur. Müslümanlar Medine'ye hicret edince birileri, ‘Yahudiler size sihir yaptı, bundan sonra hiçbirinizin çocuğu olmayacak’ diye bir söz yaymıştı. Bu sözle Müslümanlara manevi baskı yapıyor, onları üzüyorlardı. Oğlumun doğumuyla bu baskıdan kurtulan Müslümanlar çok sevindiler. Allah Resulü (a.s.m.) oğlumun adını, dedesi Ebu Bekir'in adı olan Abdullah koydu. Ben de künyesini dedesinin künyesi gibi Ebu Bekir koydum.”[\[143\]](#)

Eşi ve Ailesiyle

Esmâ binti Ebu Bekir, Mekke'de çok şeyden ayrılıp Medine'ye hicret etmiş olsa da, Resulullah (a.s.m.) ve sevdikleri ile birlikte inancını özgürce yaşamının mutluluğu içindeydi.

Evlerini, mallarını, mülklerini, çevrelerini, işlerini bırakıp geldikleri için zor şartlar altında yaşıyorlardı. Ancak bütün bunlara rağmen onları mutlu edecek çok sebepleri vardı. Bunların şuurunda olan annemiz, biraz yorulsa ve işlere yetişmekte zorlansa da eşi ve çocuğu ile, İslam'ın yaşandığı bir toplumda, sahabeler arasında olmaktan son derece memnundu.

Esmâ binti Ebu Bekir, Medine'deki yaşamlarıyla ilgili olarak şunları anlatır:

“Zübeyir b. Avvâm ile evlendiğimde onun ne bir parça toprağı ne kendisine yardım edecek hizmetlileri vardı. Atından başka hiçbir şeyi yoktu. Ben atına yulaf veriyor, onun bakımını ve seyisliğini yapıyordum. Olgunlaşan mahsulü öğütüyor, kırbasını dikeyor, hamur yapıp ekmek pişiriyordum. Ekmek pişirmeyi iyi bilmediğim için Ensar hanımlarından olan bir komşum bana yardımcı oluyordu. Ensar hanımları sadakatli kişilerdi.

Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye hicret ettikten sonra bize bir miktar arazi vermişti. Eşim gidip orada çalışırdı. Evden biraz uzak olan bu yere her gün tek başıma yiyecek, tohum ve gerekli şeyleri götürürdüm.

Yine bir gün eşimin yanına gidiyordum. O sırada Allah Resulü (a.s.m.) de bir grup sahabesi ile beraber benim gittiğim yöne doğru gidiyordu. Beni görünce yanına çağırdı ve beni terkisine almak için devesini yere çöktürdü. Erkeklerle birlikte gidecek olmaktan utandım. Sonra eşimin kıskançlığını hatırladım. Eşim çok kıskançtı. Allah Resulü (a.s.m.) benim çok utandığımı ve deveye binmekte tereddüt ettiğimi görünce teklifinden vazgeçerek yoluna devam etti. Onlardan ayrıldıktan sonra eşimin yanına vardığımda ona,

– Yolda Allah Resulü (a.s.m.) ve bir grup sahabesi ile karşılaştım. O sırada başımın üzerinde tohumlar vardı. Allah Resulü (a.s.m.) devesini çöktürüp beni bindirmek istedi. Çok utandım ve senin kıskançlığını hatırladım, dedim. O,

– Vallahi bana tohumları taşıman, Allah Resulü'nün (a.s.m.) devesine binmekten daha ağır geldi, dedi.

Daha sonra konudan haberdar olan Ebu Bekir yardımcı olması için bana bir hizmetli gönderdi. Hizmetli atın bakım ve tımarını üstlenerek beni rahatlatı. [\[144\]](#)

Zübeyir b. Avvâm, kıskançlığı yüzünden zaman zaman annemize sert davranıyordu. Yine bir gün sert davranınca Esmâ annemiz, konuyu babasına anlattı. Hz. Ebu Bekir ona “Ey kızım sabret! Bir hanım, salih biri ile evlendiğinde, eğer eşinin dışında başka birisi ile evlenmeden vefat ederse, eşi ile cennette bir araya gelir” diye nasihat etti. [\[145\]](#)

Çok cömert olan annemiz, eşi fakir olduğu için ihtiyaç sahiplerine bir şey vermekten çekiniyor, ancak bu durum onu rahatsız ediyordu. Bir gün Resulullah'a (a.s.m.),

– Yâ Resulallah! Evimize yalnızca Zübeyr'in kazanıp getirdiği kadar bir şey giriyor. Onun getirdiklerinden ihtiyaç sahiplerine bir miktar verebilir miyim? diye sordu.

Resulullah (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

– Gücün yettiğince, ölçülü olarak ver. Hayır kapısını kapama, yoksa Allah da senin kapını kapar.^[146]

İslamiyet'ten önce Hz. Ebu Bekir'den ayrılan öz annesi ile irtibatı kesilen Esmâ hatun, onunla uzun bir aradan sonra ilk kez Hudeybiye Anlaşmasından sonra Medine'de karşılaştı. Annesi, yanına üzüm, yağ, küpe gibi çeşitli hediyeler alarak onu görmeye gelmişti. “Ey iman edenler! Küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) dost edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir”^[147] ayetini hatırlayarak annesini evine almak ve hediyelerini kabul etmek istemedi. Ancak bir taraftan da anne hakkında Allah Resulü'nden (a.s.m.) duyduklarını hatırlıyordu. Tereddüt edince annesine biraz beklemesini söyleyerek hemen Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuruna çıktı ve ona sordu:

– Yâ Resulallah! Annem evime kadar gelmiş, benimle görüşmek istiyor, ne yapayım?

Bunun üzerine, “Allah sizinle dini uğrunda savaşmayanlara ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah adaletli olanları sever”^[148] ayeti nazil olunca Allah Resulü (a.s.m.) Esmâ'ya şöyle buyurdu:

– Git, anneni içeri al, onunla irtibatını devam ettir!^[149]

Yüz yaşına kadar yaşayan annemiz, o yaşta büyük bir imtihana tabi tutuldu. Oğlu Abdullah b. Zübeyr İslam âleminin pek çok bölgesinde halifeliğini ilan etmiş ve bölge insanları ona tabi olmuşlardı. Bunun üzerine Emeviler, Haccac komutasındaki büyük bir orduyu üzerine gönderdiler. Ordu Abdullah b. Zübeyr'in bulunduğu Mekke'yi kuşattı. Büyük bir savaş başladı. Bu sırada annemiz çok hastaydı. Abdullah b. Zübeyr, annesinin yanına giderek onu ziyaret etti. Annesine,

– Kendini nasıl buluyorsun? diye sordu. Annesi,

– Rahatsızım, dedi. Oğlu yaşanan kargaşayı düşünerek,

- Bazen ölüm afiyet ve kurtuluş olur? dedi. Annesi,
- Herhalde benim ölümümü temenni ediyorsun. Böyle yapma oğlum! dedi ve gülerek ekledi:
- Vallahi, ben iki şeyden biri olmadan ölmek istemiyorum. Ya sen şehid olursun, ben bunun sevabını Allah’tan umarak şehadetine sabrederim, ya da zafer kazanırsın, gözüm aydın olur. Oğlum! Sana istemediğin şeyi teklif ederek kabul ettirmelerinden sakın, ölümün soğuk yüzünden korkma, onu kabullen!^[150]

Hayatından Kesitler

Esmâ annemiz çok cömert birisiydi. Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatından sonra fetihler başlayınca zengin oldular. O zaman annemizin pek çok kölesi olmuştu. Bir ara hastalandığında kendisine ait olan bütün köleleri azat etti.

O, ailesine ve çevresindeki insanlara her zaman şöyle nasihat ederdi: “Sadaka verin, insanları doyurun, malınızın fazlasını elinizde tutmayın! Elinizde tutmakla malınız artmaz. İhtiyaç sahiplerine verirseniz yokluğunu hissetmezsiniz.”^[151]

Onu yakından tanıyan Üsâme b. Zeyd, Esmâ annemiz için “O çok cömert biriydi” der. Oğlu Abdullah da annesi ve teyzesinin cömertliğini şöyle anlatır:

“Esmâ ve Aişe annelerimizden daha cömerdini görmedim. Onların cömertliği birbirinden biraz farklıydı. Aişe annemiz eline geçenleri biriktirir, sonra ihtiyaç sahibine ulaştırır; Esmâ annemiz ise eline geçeni hemen dağıtır, yarına bırakmazdı.”^[152]

Esmâ annemizin bir diğer önemli vasfı çok ibadet eden, akıllı, çevresindekilere hakikatleri anlatıp onları irşad eden birisi olmasıydı. Osman b. Hamza, dedesinden şöyle nakleder:

“Esmâ’nın hizmeti ile ilgileniyordum. Bir gün beni çarşıya gönderdi. O arada kendisi namaza başladı. Ben hazırlanıp çıkarken ‘Allah lütfedip, vücudu yakıp kavuran azaptan bizi korudu’^[153] ayetini okuyarak cehennemden Allah’a sığınıyordu. Çarşıdan geldiğimde hala namaz kılıyor ve aynı ayeti okuyup, durmaksızın ağlıyordu.”^[154]

Rükeyn b. Rübeyî’ye anlatıyor:

“Bir gün Esmâ binti Ebu Bekir’i ziyaret için gittim. Oldukça yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Ben gittiğimde namaz kılıyordu. Çok yaşlandığından ayakta duramaz bir haldeydi. Bir hanım orada bulunan gençleri, ‘Onu kaldırın, oturtun, şöyle yapın!’ gibi sözlerle onun namaz kılmasına yardımcı olmaları için yönlendiriyordu.”

İkrime, ona sürekli sorular sorulduğunu nakleder. Bir keresinde, “Bizden öncekilerin Allah korkusundan bayıldıkları olur muydu?” diye soruldu. O, “Hayır, böyle bir şey olmazdı ama onlar her zaman Allah korkusundan dolayı ağlarlardı” diye cevap verdi.

Esmâ annemiz aynı zamanda çok cesur bir kadındı. Gerekğinde kendini savunmasını bilir ve en zalim insanlara karşı bile hakkı haykırmaktan çekinmezdi.

Medine’de Said b. Âs zamanında bir ara hırsızlık olayları olmaya başlamıştı. Esmâ annemiz yaşlılığına aldırmadan kendisine bir hançer alarak, bunu sürekli yastığının altında saklamaya başladı.

Yahya b. Ya’lâ, babasından şöyle nakleder:

“Abdullah b. Zübeyr’in vefatından üç gün sonra Mekke’ye gittim. Onu asmışlardı. Ona bakmaya gittiğimde uzun boylu ve çok yaşlanmış olan annesi oğlunun yanına geldi. Orada bulunan Haccac’a,

– Adamlarına onu asıldığı yerden indirmelerini söyler misin? diye rica etti. Haccac,

– Münafığı mı? dedi.

– Vallahi o hiçbir zaman münafık olmadı. O, çokça namaz kılan, çok oruç tutan, iyi bir insandı.

– Buradan git yaşlı hanım! Sen bunamışsın!

– Hayır, Allah Resulü’nden (a.s.m.) şu sözleri duyduğumdan beri hiçbir zaman bunamadım: ‘Sakif kabilesinden yalancılar ve münafıklar çıkacaktır.’

Olayı duyan Halife, Haccac’a çok kızdı. Daha sonra halifenin emri ile annemizin gönlünü almak için evine giderek onu ziyaret eden Haccac,

– Ey anne! Müminlerin emiri seni ziyaret etmemi istedi. Bir ihtiyacın var mı? diye sordu. Annemiz ona çıkışarak,

– Ben senin annen falan değilim. Ben, Seniye’de asmış olduğun kişinin annesiyim. Sana da ihtiyacım yok. Ama istersen sana Allah

Resulü'nden (a.s.m.) duyduğum şu sözleri tekrar hatırlatayım: 'Sakif kabilesinden yalancılar ve münafıklar çıkacaktır.'

Sözlerine devam eden annemiz, Muhtar isimli zalimi kastederek şöyle dedi:

– Yalancıyı gördük. Münafık ise sensin.”^[155]

Çok sabırlı olan annemiz, hayatı boyunca pek çok imtihana maruz kaldı. O bunların hepsini, hatta vefatına yakın karşılaştığı büyük imtihanı bile sabırla karşıladı.

Mansur b. Safiye, annesinden şöyle nakleder:

“Abdullah b. Zübeyr'in asılmasının hemen ertesinde, bir gün Abdullah b. Ömer'e, 'Esmâ binti Ebu Bekir, Mescid'in yanında duruyor' dediler. Abdullah b. Ömer, annemizi teselli etmek ve taziyede bulunmak için yanına giderek,

– Kişinin vücudu çok önemli değil, asıl olan ruhtur, o da Allah katındadır. Allah'a sığın, sabret! dedi. Annemiz,

– Buna engel mi var? Yahya b. Zekeriya'nın (a.s.) başı da kesilip İsrailoğullarının azgınlarından birine hediye edilmedi mi? diyerek sabretmesi gerektiğinin bilincinde olduğunu belirtti.

Ancak onun, Rabbinden bir dileği vardı. O da günlerdir asılı olan oğlunun asıldığı yerden kaldırılmasını istiyordu. Bunun için Rabbine, 'Allah'ım! Oğlumun yıkanıp kefenlenmesini görmeden beni öldürme!’^[156] diye yalvarıyordu.”

Duası kabul olmuş, kısa sürede halife Abdülmelik'ten cenazenin aileye teslimi konusunda haber gelmişti. Cenaze teslim edilince, yaşlı ve âmâ olmasına rağmen oğlunu kendi elleri ile yıkayıp kefenledi ve koku döktü. Bundan üç gün sonra da vefat etti. Hicri 73 yılında vefat ettiğinde 100 yaşında ve Muhacirlerden en son vefat eden sahabeydi.^[157]

Cennetle Müjdelenmesi

Annemiz on yedi yaşında genç bir hanımken, Hicret sırasında yaptığı fedakarlıklardan dolayı Resulullah (a.s.m.) onu cennetle şöyle müjdelemişti:

“Kuşağının iki parçası yerine sana cennette iki kuşak verilecektir.”[\[158\]](#)

* * *

[138]
[135]
[153]
[157]
[141]
[148]
[145]
[151]
[155]
[139]
[136]
[158]
[149]
[146]
[142]
[152]
[137]
[156]
[134]
[140]
[144]
[150]
[154]
[147]
[143]

Sümeyye binti Hayyat

Vefatı: M. 625

* * *

Ebu Huzeyfe b. Muğîre'nin kölesi olan Sümeyye'nin nereli olduğu, Mekke'ye nasıl ve ne zaman geldiği hakkında bir bilgi yoktur.

Efendisi Ebu Huzeyfe, son derece ahlaklı bir hanım olan Sümeyye annemizden çok memnundu. Ebu Huzeyfe, onun müstakbel eşi Yâsir b. Âmir ile tanıştıktan sonra onu da Sümeyye gibi çok sevmiştir. Kaybolan kardeşini aramak için Yemen'den Mekke'ye gelen Yâsir b. Âmir, Mekke'yi çok sevdi. Burada kalarak yerleşmeye karar verdi. Bu kararını tanışıp dost olduğu Ebu Huzeyfe'ye anlattı. Yâsir b. Âmir'in bu isteğine çok sevinen Ebu Huzeyfe onu koruması altına aldı. Ebu Huzeyfe ile dostluğunu ilerleten Yâsir b. Âmir, sık sık onlara gidip gelmeye başladı. Bu gidiş gelişlerinde Sümeyye annemizi yakından tanıdı. Ebu Huzeyfe'ye onunla evlenmek istediğini söyleyince, Ebu Huzeyfe onun bu arzusunu yerinde bulup onaylayarak onları evlendirdi.^[159] Çok mutlu bir evlilikleri olan ailenin bir süre sonra Hureys isimli bir çocukları oldu. Onu Ammâr ve sonrasında Abdullah takip etti.

Ammar b. Yâsir'in doğumu onlara büyük bir mutluluk vesilesi oldu. Ebu Huzeyfe Ammar'ın doğumunu haber alınca Sümeyye'yi kölelikten azat etti. Yıllarca köle olarak yaşayan Sümeyye, hürriyetine kavuşmasına en az Ammar'ın doğumu kadar sevindi.

Yıllar hızla geçti, çocuklarının her biri büyüyüp delikanlı oldular. Yaşadıkları coğrafyada hayat zordu. Sık sık kavgalar, savaşlar olur, insanlar öldürülürdü. Bir gün büyük oğulları Hureys, bir kavgaya karıştı ve bu kavgada öldürüldü. Henüz çok genç olan Hureys'in ölümü, aileyi yasa boğdu. Tek tesellileri, diğer oğulları Abdullah ve Ammâr'ın onlara karşı son derece iyi davranması ve huzur dolu yuvalarıydı.

İlk Müslümanlardan olan Ammar b. Yâsir, İslam'a girdikten sonra annesi, babası ve kardeşi de Müslüman oldular. İbn Esir onun

yedinci Müslüman olduğu bildirmiştir.^[160]

Oğlu Ammar gibi Sümeyye annemiz de çok cesur, gözü pek biriydi. İslam davetinin ilk yıllarında pek çok sahabe Müslüman olduğunu gizli tuttuğu halde o, yaşlı bir hanım olmasına rağmen hiç kimseden korkup çekinmeden Müslüman olduğunu açıkça söylerdi.

Abdullah b. Mesud'dan şöyle nakledilir:

“Mekke’de ilk olarak Müslüman olduğunu söyleyenler yedi kişiydi. Bunlar, Allah Resulü (a.s.m.), Ebu Bekir, Bilal-i Habeşî, Habbab b. Eret, Süheyb b. Sinan, Ammâr b. Yâsir ve Sümeyye binti Hayyat’tır.”^[161]

Sümeyye binti Hayyat ve ailesi Müslüman oldukları için eşi benzeri görülmemiş işkencelere maruz kaldılar. Ancak hiçbir zaman imanlarından ve onu korkusuzca ilan etmekten taviz vermediler. Ümmü Hâni şöyle der:

“Ammar, onun babası Yâsir, kardeşi Abdullah ve annesi Sümeyye, Allah yolunda büyük işkencelere maruz kaldılar.”^[162]

Hz. Osman’dan rivayet edilir:

“Bir gün, Allah Resulü (a.s.m.) elimden tuttu. İşkence yapılan Müslümanları ziyaret etmek için birlikte şehrin dışındaki vadiye gittik. Ammâr ve ailesine büyük bir işkence yapılmıştı. Ammâr’ın babası Yâsir, Allah Resulü’nü (a.s.m.) görünce, “Her zaman halimiz böyle!” diyerek hallerini ona arz etti. Allah Resulü (a.s.m.) de onlar için şöyle dua etti:

“Allah’ım! Yâsir ailesini affet! Affetti de!”^[163]

İslam’ın İlk Şehitleri

İslam’ın lehine gelişen hadiseler karşısında kızıp köpüren müşrikler, Müslümanlara işkence yapmak suretiyle acılarını çıkarma çabasıındaydılar.

Bir gün, Müslümanlara kızan Mekkeli müşrikler, Yâsir ve Sümeyye’yi sürükleye sürükleye çöle götürdüler. İkisi de çok yaşlıydılar ve sürekli maruz kaldıkları işkenceden dolayı yürüyemeyecek hale gelmişlerdi. Ancak müşriklerin gözünü kan bürümüşü. İhtiyar çiftin yaşlı ya da kadın olması umurlarında bile

değildi. Sahrada bütün gün işkence etmeye devam ettiler. Genç ve güçlü olan oğulları Ammâr'ın bile tahammül edemediği işkencelere dayanmaya çalışıyorlardı. Ebu Cehil akşam olduğunda, elinde mızrağı ile işkence yapılan yere geldi. Müslümanların bu kadar işkenceye rağmen hala dinlerini terk etmemesine çok sinirlendi. Hele bu iki ihtiyarın, neredeyse ölmek üzere olduklarını, yine de direndiklerini görünce büsbütün kızdı. Bağırıp çağırmaya başladı. Bir taraftan sövüyor, bir taraftan da önüne gelen Müslüman'a tekme tokat vuruyordu. Onu gören müşrikler yeniden işkenceye başladılar. Yaşlı ve yorgun bedeni daha fazla işkenceye dayanamayan Yâsir, İslam'ın ilk şehidi olarak Rabbinin huzuruna vardı.

Müşrikler, hızlarını alamamışlardı. Onlardan biri, okunu yayına yerleştirerek Yâsir'in oğlu Abdullah'ı vurup şehit etti.^[164]

Müşrikler cinayet işleyip kan döktükçe vahşileşiyorlardı. Kana doymayan Ebu Cehil, Sümeyye hatunun bir bacağını bir deveye diğer bacağını başka bir deveye bağladı. Bir taraftan da "Sen Muhammed'e aşık olduğun için Müslüman oldun" diye kendisi gibi iğrenç iftiralar savuruyordu. Sümeyye, ona, hoşuna gitmeyecek bir cevap verince develerin Sümeyye'yi parçalamasını beklemeden mızrağını annemizin karnına sapladı. Bu da yetmedi. Mızrağı yukarı doğru çekerek karnını boydan boya yırtıp, vücudunu parçalayarak şehit etti.^[165] Böylece İslam'ın ilk şehidi olan kocasından sonra o da İslam'ın ilk şehidesi oldu.

Resulullah (a.s.m.) onun şehid edildiğini duyduğunda çok üzüldü. Ammar b. Yâsir'i teselli etti ve onu şehit edenler için "Allah, anneni katledenleri kahretsин!" dedi.

Peygamber Efendimiz bir başka hadislerinde onları şöyle müjdelemişti:

"Müjdeler olsun ey Ammâr ailesi! Gideceğiniz yer cennettir."^[166]

* * *

[160]

[163]

[164]

[165]

[161]

[159]

[162]

[166]

ÂiŖe binti Ebu Bekir

Annesi: Ümmü Rûmân

KardeŖleri: Abdurrahman, Abdullah ve EŖma

* * *

En Sevgilinin Sevgilisi

O, Resulullah Efendimizin sabah akŖam uğradığı evde doğup büyüyen, babası, annesi, kız kardeŖi ve kendisi cennetle müjdelenen, Ehl-i Beyt okulunun en parlak yıldızı, kemâlatın zirvesinde olduğu bizzat Allah Resulü'nün (a.s.m.) dilinde ifadesini bulan, Resulün en çok sevdiği kiŖinin kızı ve çok sevdiği hanımıdır.

Amr b. Âs, bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) Ŗöyle sorar:

– Yâ Resulallah! En sevdiğin kiŖi kimdir?

– AiŖe.

– Erkeklerden?

– Onun babası.^[167]

Resulullah (a.s.m.), Hz. AiŖe'ye olan sevgisini her vesile ile izhar etmekten sakınmazdı. Onun için kullandığı hitap ve lakaplar da bunu açıkça gösterir. Mesela, samimiyet ve muhabbetinin yüksek derecesini belli edercesine, ismini kısaltmak suretiyle ona “Yâ ÂiŖ!”^[168] diye hitap ederdi. Yine, Araplara göre beyaz tenli olduğu için ona “Hümeyra” (kırmızıcık) lakabını vermiŖti.^[169]

Resulullah'ın (a.s.m.) annemize olan sevgisi o kadar açıktı ki, birçok sahabe, Peygamberimizin sevgisini kazanmak için Hz. AiŖe'nin rızasını almayı gözetirlerdi.

HiŖâm b. Urve babasından Ŗöyle nakleder:

“Allah Resulü'ne (a.s.m.) hediye götürmek isteyen insanlar, onu daha çok memnun etmek için Hz. AiŖe'nin sırasını araŖtırır, hediyelerini Resulullah (a.s.m.) Hz. AiŖe'nin yanına gittiğinde götürürlerdi.

Hız. AîŖe'nin belirttiğine göre bir gün Peygamberimizin diğer eŖleri  mm  Seleme'nin evinde toplanıp ondan Ŗ yle bir ricada bulundular:

– Ey Ümmü Seleme! İnsanlar Allah Resulü'ne (a.s.m.) hediye vermek için AîŖe'nin gününü araŖtırıyorlar. AîŖe gibi biz de hayırdan faydalanmak istiyoruz. Allah Resulü'ne (a.s.m.) gidip, ‘İnsanlara, hediyelerini kimsenin gününü araŖtırmadan getirmelerini emret!’ diye söyle!

Ümmü Seleme, Resulullah'ın (a.s.m.) yanına giderek onların isteklerini bildirdi. Ancak Hız. Peygamber (a.s.m.) olumlu cevap vermedi. Ümmü Seleme geri döndü. Onlar aralarında konuŖarak onu yeniden gönderdiler. Efendimize ikinci defa giden  mm  Seleme, isteklerini tekrarladı. Peygamberimiz bu defa da olumlu cevap vermedi.

Ümmü Seleme,    nc  kez aynı istekle gidince Sevgili Peygamberimiz Ŗ yle buyurdu:

– AîŖe konusunda beni  zme! Bana gelen vahiy, içinizden yalnızca onun örtüsüne b r nd ğ mde geldi.”[\[170\]](#)

Hız. AîŖe, bu sevgiye layık olabilmek için sevgi, ilim, irfan, ahlak, hizmet, ibadet ve taatta en güzel sıfatları kendinde toplayarak, eriŖilmeyecek noktalara ulaŖtı. Bunun için Cebrail (a.s.) Resulullah (a.s.m.) ile g r Ŗt đ nde ona selam gönderirdi.

AîŖe annemiz Ŗ yle anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bana dedi ki:

– Ey AîŖe! Cebrail (a.s.) sana selam söylüyor.

Onun  zerine ben de Ŗ yle dedim:

– Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun.

Ŗ phesiz sen bizim g rmediklerimizi görürsün.”[\[171\]](#)

Hız. AîŖe hastalandığında ziyaretine giden Abdullah b. Abbâs ona Ŗ yle demiŖti:

“Ey müminlerin annesi! Allah Resulü (a.s.m.) ve Ebu Bekir'den sonra sıdkta zirveye çıktın.”[\[172\]](#)

Hız. Ali yıllar sonra Ammar b. Yâsir ve Hız. Hasan'ı, Kûfelileri yardıma çağırmak için konuŖma yapmak üzere K fe'ye gönderdiğinde Ammar b. Yâsir, bu halde bile, “Ben iyi biliyorum ki AîŖe, dünya ve ahirette Allah Resulü'n n (a.s.m.) eŖidir. İster ona (Hız. Ali), ister ona (Hız. AîŖe) uyarsınız” diyerek annemizin cennetle m jdelendiğine iŖaret etmiŖti.[\[173\]](#)

Bazı İslam Büyüklerinin Hz. Aişe Hakkındaki Sözleri

Ebu Mûsa el-Eşarî:

“Hangi hadis hakkında sıkıntıya düşersek düşelim, Hz. Aişe’ye sorduğumuzda mutlaka onda bu konu ile ilgili bir bilgi bulurduk.”^[174]

Zührî:

“Hz. Aişe ile müminlerin annelerinin, hatta dünyadaki bütün hanımların ilmi karşılaştırılsa, Hz. Aişe’nin ilmi daha ağır gelirdi.”^[175]

Atâ b. Ebu Rebah:

“Hz. Aişe, insanların en fakihiydi. Genel hükümlerde de en güzel görüşü bildiren kişi oydu.”

Urve:

“Fıkıh, tıp ve şiirde ondan daha alimini görmedim.”^[176]

Hz. Aişe, bir vesile ile bizzat kendisini şöyle anlatır:

“Bana dokuz şey verildi. Bunlar Meryem b. İmrân’dan başka henüz hiçbir hanıma verilmedi. Bütün bunlara rağmen arkadaşlarıma karşı da övünmem. Bu dokuz şey şunlardır:

Cebrail (a.s.) benim suretimde inerek Allah Resulü’ne benimle evlenmesini söyledi.

Allah Resulü (a.s.m.), bakire olarak yalnızca benimle evlendi.

Vefat ederken başı benim kucağımdaydı.

Benim evime defnedildi.

Benim evimde iken ona Melek gelirdi. Vahiy indiğinde, örtüsüne bürünen Allah Resulü’nü seyrederdim.

Ben halife ve Sıddık’ın kızıyım.

Problemimin çözümü için semadan vahiy indi.

Tertemiz birinin yanında tertemiz olarak yaratıldım.

Bana, affedileceğim ve bol rızık vaat edildi.”^[177]

Hz. Aişe, sahip olduğu üstün vasıfların yanı sıra, Cebrail’i görecektedir kadar saf ve berrak bir kalbe sahipti. Ondandır rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) ile otururken at üzerinde biri yanıma geldi. Allah Resulü (a.s.m.) hemen ayağa kalktı. Adamın yanına giderek elini atın alnına koydu ve adamla konuşmaya başladı. Bir süre konuştuktan sonra geri döndü. Ben,

- Yâ Resulallah! Konuştuğun adam kimdi? diye sordum.
- Birini gördün mü?
- Evet, atın üzerinde bir adam gördüm.
- Kime benziyordu?
- Dıhyetü'l-Kelbî'ye benziyordu.
- İyi görmüşsün, o Cebrail'di (a.s.).”[\[178\]](#)

Evlilik

Hız. Hatice'nin vefatı ile Sevgili Peygamberimizin maddi ve manevi dünyasında büyük bir boşluk oluşmuştu. Yüce Allah, Habibini (a.s.m.) teselli etmek üzere rüyasında, ona bu boşluğu biraz olsun dolduracak birini gösterdi. Efendimiz, daha sonra bu rüyayı Hız. Aışe'ye şöyle anlatacaktı:

“Sen bana üç gece gösterildin. Bir melek seni yeşil ipek bir örtü içinde bana getirerek gösterdi ve ‘Bu senin eşindir, yüzünü aç!’ dedi. Yüzünü açtığımda bana getirilenin sen olduğunu gördüm. Kendi kendime ‘Bu, Allah katında karar kılınmış’ dedim.”[\[179\]](#)

Hız. Hatice'nin vefatından sonra sahabeler, Efendimizin sıkıntı içinde olduğunu farkındaydı ve bunun için bir şeyler yapmak istiyorlardı. Onlardan biri fazla beklemeyip harekete geçti. Bu Havle binti Hakîm'di.

Hız. Hatice annemizin vefatından bir süre sonra, Resulullah (a.s.m.) evde otururken, Osman b. Maz'un'un eşı Havle binti Hakîm, Efendimizin ziyaretlerine gitti. İzin isteyip içeri girdi, Efendimizle merhabalaştı, hal ve hatırını sordu. Hatice annemizin vefatından sonra Resulullah Efendimiz, hüznünü bir türlü üzerinden atamamıştı. Havle, Peygamber Efendimizi üzgün görünce onu biraz olsun rahatlatmak bir çare düşünmeye başladı. Aklına gelen tek çare ise, her açıdan aileye yardımcı olacak olan salih bir hanımdı.

Ancak bunu Efendimize nasıl söyleyecekti? O böyle bir teklifi nasıl karşılardı? Biraz çekinerek,

– Yâ Resulallah! Hatice'yi kaybetmekten dolayı sizi büyük bir hüznün kapladığını görüyorum? diye söze başladı.

Allah Resulü (a.s.m.),

– Evet, onun ölümü bizi çok üzdü. O evimizin hanımı, çocuklarımın annesiydi, buyurdu.

Bu sözlerden cesaret alan Havle hemen sordu:

– Yâ Resulallah! Senin için bir hanım bakalım mı?

– Evet, siz hanımlar bu konuda daha duyarlısınız.

– İsterseniz dul birine bakalım, isterseniz bekar?

– Dul kim? Bekar kim?

– Bekar, en çok sevdiğin kişinin kızı Aîşe; dul ise sana iman eden ve tabi olan Sevde binti Zem’a.

– Benim için onlarla konuş!

Bundan sonrasını Havle binti Hakîm şöyle anlatır:

“Ümmü Rûmân’a gidip ona şöyle dedim:

– Ey Ümmü Rûmân! Allah sana hayır ve bereket ihsan etti.

– Ne oldu?

– Allah Resulü (a.s.m.) Aîşe’ye talip oluyor!^[180]

Bu habere çok sevinen Ümmü Rûmân, ‘Biraz bekle, Ebu Bekir şimdi gelir’ diyerek son sözü eşine bıraktı.^[181]

Biraz bekledikten sonra Hz. Ebu Bekir eve geldi. Ona da, eşine dediklerimi söyledim:

– Ey Ebu Bekir! Allah size hayır ve bereket ihsan etti.

– Ne oldu?

– Resulullah (a.s.m.) beni size göndererek Aîşe’ye talip olduğunu bildirmemi istedi.

– Bu doğru olur mu? O, kardeşinin kızı!

Geri dönüp olanları anlatınca Allah Resulü (a.s.m.) bana şöyle dedi:

– Git ve ona, ‘Benim din kardeşimsin, kızınla evlenmemde engel yoktur’ dediğimi söyle!

Ben Hz. Ebu Bekir’in evinden ayrıldıktan sonra Ümmü Rûmân, eşine demiş ki:

– Aîşe’yi daha önce Mûtim b. Adiy, oğlu için istemiş, sen de Aîşe’yi onunla evlendirmeye söz vermiştin.

Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir, ‘Doğru söylüyorsun. Ben asla sözümünden dönmem’ deyip evden ayrılarak doğruca Mûtim b. Adiy’in yanına gitti. Ona daha önceki konuşmalarını hatırlatarak,

– Kızımın işini ne yapacağız, bu konuda ne düşünüyorsun? diye sordu. Mûtim, eşine dönerek,

– Sen ne dersin? dedi. Eşi, Hz. Ebu Bekir’e bakıp,
– Herhalde şu genci, kızın ile nikahlarsak onu hemen dinine döndürürsün! diye çıkıştı. Hz. Ebu Bekir net bir cevap almak için gencin babasına dönerek,

– Sen ne diyorsun? dedi.

Mûtim,

– Eşim duyman gereken cevabı verdi, diyerek Hz. Aişe’ye talip olmaktan vazgeçtiklerini belirtti.

Onlarla durumu netleştiren Hz. Ebu Bekir, Mûtim b. Adiy’in yanından ayrılarak eve geldi. O zamana kadar ben, Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gidip dönmüştüm. Eve gelince Allah Resulü’nün (a.s.m.) verdiği cevabı Hz. Ebu Bekir’e bildirdim. Hz. Ebu Bekir:

– Herhangi bir mahzur yoksa, o zaman Allah Resulü’nü (a.s.m.) çağır gelsin, dedi.

Resulullah’a (a.s.m.) gidip cevabı bildirdim. Hazırlık yapıp Hz. Ebu Bekir’in evine giderek Hicretten üç yıl önce Hz. Aişe ile Allah Resulü’nü (a.s.m.) nişanladık.”[\[182\]](#)

Bu önemli gelişme sırasında yaşı küçük olan Hz. Aişe, bu süreçle ilgili şu bilgileri verir:

“Medine’ye hicret ettiğimizde, düğünümün yapılacağı zamana kadar, evleneceğimin idrakinde değildim. Dışarıda arkadaşlarımla oyun oynardım. Düğün zamanı yaklaşınca annem beni dışarıya fazla salmamaya başladı. Sık sık beni karşısına alarak evliliğin anlam ve önemi hakkında konuşurdu. Bu konuda ona sorduğum bütün soruları cevaplandırdı.”[\[183\]](#)

Bir gün arkadaşlarımla ip atlarken annem bana doğru geldi. Uzaktan seslenerek beni yanına çağırdı. Niçin çağırdığını bilmeden yanına gittim. Hemen elimden tutarak beni evin kapısının önüne oturttu. Koşarak gittiğim için nefes nefeseydim. Sakinleşince annem bir miktar su alıp yüzümü ve başımı yıkayıp, saçlarımı taradıktan sonra eve götürdü. Eve girdiğimizde bir grup Medineli hanımın içerde oturduklarını gördüm. Hanımlar beni tebrik ederek ‘Allah hayırlı ve bereketli kılsın, mutlu ve mesut etsin’ dediler. Annem beni onlara teslim etti. Beni alıp düğün için hazırladılar. Kuşluk vaktinde Allah Resulü’nün yanına götürülünceye kadar heyecanlanmamıştım. O sırada 9 yaşındaydım.”[\[184\]](#)

Annem ve Medineli hanımlar ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) evine gittiğimde, Efendimiz sedirde oturuyordu. Evde Medineli hanım ve erkekler vardı. Beni sedirin üzerine oturtular. Düğünümde koyun veya başka bir hayvan kesilip konuklara ikram edilmedi. Gelenlere Sa'd b. Ubâde'nin çömlek içinde getirdiği yemek ikram edildi.^[185]

Esmâ b. Seken ve bir grup Medineli hanım Hz. Aişe'yi düğün için hazırladılar.

Esmâ binti Yezid, şahid olduğu hadiseleri şöyle anlatır:

“Vallahi o gün sütten başka ikram edecek hiçbir şey yoktu. Allah Resulü (a.s.m.) sütten biraz içtikten sonra Hz. Aişe'ye verdi. Hz. Aişe utandı. Hemen araya girip,

– Allah Resulü'nü (a.s.m.) geri çevirme! dedim.

Utanarak sütü alıp içti.”^[186]

Düğün, Hicretin ikinci yılında Şevval ayında yapılmıştı. Hz. Aişe şöyle der:

“Allah Resulü (a.s.m.) beni Şevval ayında zevceliğe kabul etti, Şevval ayı içinde de nikahladı.”

İbn Kesîr, Hz. Aişe'nin bu rivayetini aktardıktan sonra konu ile ilgili şu notu kaydeder:

“Bazı insanlar iki bayram arasında düğün yapmanın uğursuzluk getireceğine ve şayet evlenilirse evliliğin boşanma ile sonuçlanacağına inanırlardı. Allah Resulü (a.s.m.) bu ayda, yani iki bayram arasında evlenerek söylenenlerin vehimden ibaret olduğunu gösterdi.”^[187]

Hz. Aişe'nin Evlilik Yaşı Meselesi

Gerek önceki tarihçiler ve alimler, gerekse günümüzdeki tarihçiler ve ilgili kişiler, Hz. Aişe'nin evlendiği zamanki yaşı konusunda tartışmışlar ve tartışmaya devam etmektedirler.

Önceki kaynaklarda yaşla ilgili daha çok iki tarih için farklı şeyler söylenmiştir. Biri nişanlılık zamanıdır. Bunun genelde Hicretten iki ya da üç yıl önce olduğu söylenmiştir. Ancak ağırlıklı görüş Hicretten üç yıl önce olduğudur. Tartışılan bir diğer tarih ise evlilik zamanıdır. Bu konuda yıl değil ay tartışması vardır. Ancak bu ay farkı yaşa, bir yaş büyük yada küçük olarak yansımıştır.

Âlimler arasında tarihlerle alakalı olarak bu farklılıkların bulunması o günkü şartlarda gayet doğaldır. Nitekim ayrıntılarla ilgili bu tür tartışmalar, hemen her sahabenin doğumu, vefatı ya da yaşadığı bir olayla ilgili olarak yapılmıştır.

Hiz. Aîşe'nin evlilik yaşına dair yapılan asıl tartışma, müsteşriklerin attıkları şüphe tohumu ile başlamıştır. Onlar, Efendimizin Hiz. Aîşe'yle evlilik yaşını eleştirince savunmaya geçen Müslümanlar bu yaş büyüme gayreti içine girmişlerdir. Ancak bunu yaparken zorlamalara başvurmış, bunun için çoğu kez kendi içlerinde tenakuza düşmüşlerdir. Bir bilgiyi doğrultmaya kalkışırken başka bir bilgiyi çarpıtmışlardır.

Eserlerdeki ağırlıklı görüş olan, Hiz. Aîşe'nin Hicretten üç yıl önce nişanlandığı ve Hicretten sonra ikinci yılın başında evlendiği görüşünü ele alırsak, nişanlılık döneminin 4-5 yıl sürdüğünü görürüz.

Aîşe annemizin bizzat kendisinin beyan ettiği üzere altı yaşında nişanlandığını hatırlar, buna nişanlılık dönemini eklersek evliliğin en az 10 yaşında olduğu anlaşılır. Annemizin "9 yaşında evlendim" sözünü hatırlarsak yaştaki alt rakamın ay farkları ile 9-10 yaşları olduğunu tespit edebiliriz.

Önceki alimlerin birçoğu, nişanlılık yaşının altıncı yaşın sonları yedinci yaşın başı olduğunu bildirmişlerdir. Buna göre önceki alimlerin tespitlerindeki evlilik yaşının en fazla 12 olduğu görülür.

Nişanlılık ve evlilik dönemindeki birkaç noktaya dikkat ettiğimizde, konunun biraz daha aydınlanacağını düşünüyoruz.

Hiz. Aîşe'ye, Allah Resulü'nden (a.s.m.) önce Mûtim b. Adiy, oğlu için talip olmuş, hatta nişanlılık ve evlilik için Hiz. Ebu Bekir'den söz almıştı. Bu olay bize annemizin yaşı ne olursa olsun o günkü toplum yapısına göre sözlenme yaşında olduğunu göstermektedir.

Hatırlayacağımız bir diğer husus da Hiz. Ebu Bekir'in evlilik için Allah Resulü'ne (a.s.m.) müracaat edip "Yâ Resulallah! Ailenle evlenmene engel olan nedir?" diye sormasıdır. Bu sözler bize, evlilik yaşında bir problem olmadığını açıkça göstermektedir. Bunun bize söylediği bir başka şey de Allah Resulü (a.s.m.) ile ilgili ima edilen ya da söylenen çirkin iftiraların ne kadar haksız olduğudur. Allah Resulü (a.s.m.), 25 yaşından 50 yaşına kadar Hiz. Hatice ile evli kaldıktan sonra, 4-5 yıl Sevde annemizle evli kaldı. Halbuki Sevde annemiz Allah Resulü (a.s.m.) ile geçireceği gecelerin sırasını Hiz. Aîşe'ye

verecek kadar yaşı bir hanımdı. Buna rağmen bu sırada Hz. Aişe ile nişanlı olan Efendimiz, onu çok sevdiği halde evlilik için hiç de acele etmedi.

Buna göre 25-55 yaşları arasında otuz yıl tek eşle evli olan Efendimize bu yıllar için bir şey söyleyemeyenlerin, bundan sonraki yıllar için söylediklerinin tutarsız olduğu açıktır. Üstelik tenkit ettikleri kişi sıradan biri değil, tüm çağlara damgasını vuran bir peygamberdir. Onun 25-55 yaşlarında cinsel bir zaafının olmadığını, bunun 55 yaşından sonra olduğunu söylemek, en hafif deyimle insafsızlık olur.

Ayrıca, Hz. Ebu Bekir, Efendimizin evlilik teklifine ilk önce “Bu doğru olur mu? O, senin kardeşinin kızı!” diyerek itiraz etti. Eğer yaş konusunda bir problem olsaydı elbette bu konuda da görüşünü söylerdi.

Mekkeli müşrikler, Medineli münafıklar ve Yahudiler her fırsatta Allah Resulü’nün (a.s.m.) ya da Müslümanların en küçük yanlışını büyütüp acımasızca eleştiriyorlardı. Ancak bu konuyu herkes normal karşılamış, kimse itiraz etmemiş, hiç kimse dedikodu yapmamıştır.

Hatırlamamız gereken bir diğer husus ise, bir konuyu incelerken ya da onunla ilgili hüküm verirken, olayın zaman, mekan ve şartlarını göz önünde bulundurmamızın gerekliliğidir. Bunları göz önünde bulundurmadan olayı değerlendirsek yanılırız. Bu pencereden olaya baktığımızda o zamanlarda bütün dünyada, özellikle Arap Yarımadasında evlilik yaşının oldukça düşük olduğu görülür. O günkü yaşam şartlarına göre bu durum normaldi. Pek çok sahabe gibi Allah Resulü’nün (a.s.m.) Hz. Fâtıma dışındaki kızları da hemen hemen aynı yaşlarda nişanlanmış ve evlenmişlerdi.

Bütün bunları daha iyi anlamak için günümüzden 20-30 yıl geri giderek evlilik yaşının ne kadar değiştiğine ya da kırsal bölgeler ile şehirlerdeki evlilik yaşının farkına bakmamız yeterli olacaktır.

Mutlu Bir Yuva

Hız. Ebu Bekir ve Ümmü Rûmân gibi cennetle müjdelenen güzide bir anne-babanın terbiyesinde yetişen annemiz, evlendikten sonra Efendimizin hane-i saadetlerinde salih bir insan olma yolculuğuna

devam etti. Akıllı, sevgiyi, sabrı ve hayâyı kendisinde toplayan annemiz, küçük sıkıntılar dışında Efendimizle mutlu bir hayat yaşadı. İşte onun dilinden bu hayata dair birkaç kesit:

“Allah Resulü (a.s.m.) ile yarış yaptık. Onu geçtim. Bir süre sonra tekrar yarış yaptık, ancak kilo aldığım için bu kez Allah Resulü (a.s.m.) beni geçti ve ‘Ey Aişe! Bu öncekine karşılıktı’ buyurdu.”

“Allah Resulü (a.s.m.) benimle evlendiğinde küçüktüm. Evlenince Allah bana daha fazla hayâlî olmayı lütfetti.”

“Allah Resulü (a.s.m.) ile yemek yerken bana etli kemik verirdi. Bir süre ondan yedikten sonra, onu benden alır, çevirerek benim ısırdığım yeri bulur, sonra da ağzını benim dudaklarımın değdiği yere koyarak yerdı.”^[188]

“Sefere gittiğimizde geceleyin yan yana yürür, yol boyunca konuşurduk.”^[189]

Resulullah (a.s.m.) ona karşı son derece müsamahakar davranır ancak, çok akıllı olan annemiz bu müsamahayı hiçbir zaman suistimal etmezdi.

Aişe annemiz bir hatırasını şöyle anlatır:

“Bir bayram günü Allah Resulü (a.s.m.) eve geldiğinde yanımda iki cariyeye vardı. Def çalıp, Medinelilerin yaptıkları Buas Harbini anlatan şiirler söylüyorlardı. Hiçbir şey söylemeyen Allah Resulü (a.s.m.) örtüye bürünüp yattı ve sırtını bize döndü. Biraz sonra babam Hz. Ebu Bekir geldi. Bana,

– Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında şeytanın çalgısı ha! diye kızdı. Allah Resulü (a.s.m.) yüzünü açarak ona döndü ve,

– Onları kendi hallerine bırak Ey Ebu Bekir! Her milletin bir bayramı vardır, bugün de bizim bayramımız, buyurdu.

Babam yüzünü çevirince hemen cariyelere çıkmalarını işaret ettim. İşaretimi görünce hemen çıktılar.”^[190]

“Bir bayram da siyahîler kalkan ve mızrakları ile gösteri yapıyorlardı. Ben mi Allah Resulü’nden (a.s.m.) istedim, yoksa kendisi mi bana ‘Seyretmek ister misin?’ dedi bilmiyorum. Ben ‘Evet’ deyince beni arkasında ayakta durdurdu. Yanağımı onun yanağına yaslayarak öylece seyrettik. Allah Resulü (a.s.m.) siyahîlere seslenerek, ‘Göreyim sizi yarışçılar!’ diye teşvik ediyordu. Ben bıkıncaya kadar oynadılar. Benim sıkılmaya başladığımı gören Allah

Resulü (a.s.m.) ‘Yeter mi?’ diye sordu. Ben ‘Evet’ deyince gösteri yapanlara ‘Gidebilirsin’ buyurdu.”[\[191\]](#)

Cihadı

Tarihi kaynaklara göre Aişe annemize, cihad meydanında ilk kez Uhud’da şahid olundu. Bu cihetteki gelişme kayıtlarda şöyle zikredilir:

Müslümanlar dağılınca birkaç kişi kaçıp Medine’ye kadar gelmiş, Müslümanların yenildiğini, Allah Resulü’nün (a.s.m.) şehid edildiğini söylüyorlardı. Haber duyulunca sahabeleri büyük bir hüzün kapladı. Aralarında Hz. Fâtıma ve Hz. Aişe’nin de bulunduğu 14 kadın, hem haberin doğruluğunu araştırmak hem de yaralılara yardım etmek için yanlarına su kovası ve benzeri şeyler alarak yola çıktılar.

Hz. Aişe bu esnada yaşadıklarını şöyle anlatır:

“Medine’den Uhud’a doğru yola çıktım. Harre’ye gelince, orada Abdullah b. Amr’ın kız kardeşi Hind binti Amr ile karşılaştım. Devesine eşi Amr b. Cemûh, oğlu Hallad ve kardeşlerinin ölümlerini koymuş Medine’ye götürüyordu. Hemen yanına gittim ve,

– Bir haber var mı? Geldiğin yerde neler olmuş? diye sordum.

– Hayırlı haber var. Allah Resulü (a.s.m.) iyi. Ondan sonra bütün musibetler önemsiz kalır. Allah (c.c.) müminlerden şehidler kılmış, dedi. Ben devenin üzerindeki göstererek sordum:

– Bunlar kim?

– Kardeşim, oğlum Hallad ve eşim Amr b. Cemûh.

– Onları nereye götürüyorsun?

– Medine’ye götürüp orada defnedeceğim.”[\[192\]](#)

Resulullah’ın (a.s.m.) hayatta olduğunu öğrenen Hz. Aişe, yeniden hayata dönmüşçesine sevindi. Yaralılara yardım için yoluna devam ederek Uhud’a vardı. Resulullah (a.s.m.) ile görüşükten sonra yaralıların yardımına koştu.

Bu tabloyu Ka’b b. Mâlik şöyle anlatır:

“Uhud’da Ümmü Süleym binti Milhan ve Aişe’yi, elbiselerini katlamış, sırtlarındaki kırbalar ile su taşır halde gördüm. Suları götürüp yaralılara içiriyor, bitince geri dönüp tekrar doldurup

geliyorlardı. Hamne binti Cahş ise su taşıyarak yaralıları tedavi ediyordu.”[\[193\]](#)

Çirkin İftira

Hicretin 5. yılında gerçekleşen Mustalık oğulları Seferinden dönerken Hz. Aişe ile ilgili elim bir hadise yaşandı. Sefere katılan İslam ordusu konak yerinden ayrılmak üzere iken tuvalete giden annemiz, devesinin yanına geldiğinde gerdanlığını düşürdüğünü fark etti. Hemen geri dönüp aramaya başladı. Heyecan ve telaştan dolayı aradan geçen zamanın farkına varamadı. Geri döndüğünde kervan çoktan gitmişti. Çaresizdi. Allah’a tevekkül ederek beklemeye başladı. Bir süre sonra ordunun ardından konak yerinde unutulmuş eşyaları toplayan görevli Safvan b. Muattal geldi. Annemizi orada görünce devesini çöktürdü. Büyük bir edep ve itina ile devesine bindirip, tek bir kelime dahi konuşmadan devenin yularını tutarak gece boyunca yol alıp annemizi orduya yetiştirdi.[\[194\]](#)

Seferde çıkardığı fitne sebebi ile Müslümanların tepkisi ile karşılaşan münafıkların reisi Abdullah b. Ubey, annemizin Safvan b. Muattal tarafından tek olarak getirildiğini gördü. Bu görüntünün büyük bir fırsat olduğunu düşünerek sinsi ve bir o kadar da çirkin bir iftira attı. Bunu büyüttükçe büyüttü.[\[195\]](#)

Hz. Aişe’nin masum olduğunu bildiren ayetler nazil oluncaya kadar, bir ay boyunca bütün Müslümanların gündeminde dedikodu, iftira, namus, zina, nifak, fitne... vardı. Acı da olsa Müslümanlar, tarih boyunca insanlığı, fert ya da toplum olarak derinden sarsan bu kelimeleri ve anlamlarını en yoğun bir şekilde yaşayıp öğrendiler. Bundan sonra Allah (c.c.) inzal buyurduğu ayetlerle annemizin masumiyetini en açık şekilde bildirdi:

“Bu ağır iftirayı uyduranlar şüphesiz sizin içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir kötülük saymayın, aksine o sizin için bir iyiliktir. Onlardan her biri hangi günahı işlemişse (cezasını) çekecektir. Aralarından bu günahın büyüğünü yüklenen (elebaşına) kişiye ise çok büyük azap vardır...”[\[196\]](#)

Hendek Harbinden Bir Kesit

Hendek Savaşı, Müslümanların büyük bir korku, panik ve sıkıntı yaşadığı savaşı. Hz. Aişe, Resulullah Efendimizin yanında kalırken, bir ara çadırdan çıkarak korkusuzca savaş meydanına yaklaştı. Bu olayı kendisi şöyle anlatır:

“Hendek Savaşında sahabelerin durumunu öğrenmek için dışarı çıktım. Etraf çok sakindi. Biraz ilerleyince Sa’d b. Muaz ve yeğeni Hâris b. Evs’i gördüm. Hemen olduğum yere çöktüm. Yanımdan geçip gittiler. Sa’d’ın üzerinde zırh vardı. Kolları dışarıdaydı. Uzun boylu, iri yapılı olan Sa’d, yanımdan geçerken şiir söylüyordu. Hurma bahçelerine doğru yürüdüm. Orada aralarında Ömer b. Hattab’ın da olduğu zırh ve miğfer giyinmiş bir grup Müslüman gördüm. Hz. Ömer beni görünce ‘Buraya niçin geldin? Vallahi sen çok cesur birisin. Burada beladan emin olamazsın, geri dönmelisin!’ diyerek oraya gittiğim için bana çıkıştı. O zaman ‘Yer yarılrsa da içine girsem’ diye temenni ettim. O sırada biri başını kaldırdı. Önce miğferinden dolayı fark edemediğim bu kişinin, başını kaldırınca Talhâ b. Ubeydullah olduğunu fark ettim. O beni savunarak Hz. Ömer’e,

– Ey Ömer! Biraz ileri gittin. Kaçış ya da yakalanış Allah’tan başka bir yere midir? dedi.

Ben hemen oradan uzaklaşıp çadıra geri döndüm.”^[197]

Annemiz ve Esir

Allah Resulü (a.s.m.) Hicretin 6. yılında Zeyd b. Hârise efendimizi 170 kişilik bir ordu ile Şam’dan dönmekte olan Kureyş kervanının üzerine gönderdi. “İs Seriyyesi” adı verilen bu seferde Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızı Zeynep annemizin eşi Ebu’l-Âs’ın da içinde bulunduğu bir çok kişi esir alındı. Esirlerden biri de Muğîre b. Muâviye idi.

Hz. Aişe kendisine teslim edilen bu esirin hikayesini şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.) bana ‘Şu esiri gözet!’ buyurarak bana teslim etti ve dışarı çıktı. Ben ‘Olur’ diyerek esiri gözetmeyi üstlendim, ancak o sırada bir hanım ile konuşmaya daldım. Konuşmamızı fırsat

bilen esir haberim olmadan kaçmış. Bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) eve geldi. Esiri göremeyince bana 'Esir nerede?' diye sordu. Olayın farkına vardığımda çok geçti. Allah Resulü'ne (a.s.m.) 'Vallahi bilmiyorum. Bir an onu unutup başka şeyle meşgul oldum. Biraz önce buradaydı' dedim.

Allah Resulü (a.s.m.) çok kızmıştı. Hemen dışarı çıkıp durumu sahabelere haber verdi. Sahabeler esirin peşine düştüler. Çok geçmeden yakalayıp Allah Resulü'ne (a.s.m.) getirdiler.”^[198]

Efendimizin Son Anları

Allah Resulü (a.s.m.) Veda Haccına giderken bütün hanımlarını da birlikte götürdü. Burada her birinin, Efendimizle çok özel anları oldu. Annemiz yaşadığı bu anlarından birini şöyle anlatır:

“Veda Haccında Allah Resulü'nün (a.s.m.) ihramına kendi ellerimle koku sürdüm. Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte ihrama girerek koku süründüm. Kaha mevkiine gelince kokunun sarısı yüzüme aktı. Beni bu halde gören Allah Resulü (a.s.m.) 'Şimdi rengin ne kadar güzel oldu ey Şükeyra! (Kumralcık)' buyurarak latifede bulundu.”^[199]

Hiz. Aişe, Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatla sonuçlanan hastalığı sırasında hep Efendimizin yanında oldu. Ona hizmet ederek acısını paylaşmaya çalıştı.

Hiz. Aişe şahid olduğu bazı hadiseleri şöyle anlatır:

“Efendimizin ağrıları iyice şiddetlenince yanındakilere 'Benim için ateş yakın! O ateşte ağzının bağları çözülmemiş yedi kırba su ısıtıp üzerime dökün! Belki insanların yanına çıkıp onlara vasiyetimi bildiririm' buyurdu. Dediğini yaptık. Su ısıtınca onu Hiz. Hafsa'nın leğenine koyup, sonra ısıttığımız suyu üzerine dökmeye başladık. Allah Resulü (a.s.m.) tamam işareti verinceye kadar döktük. Yıkanma işi bitince giyinip insanların yanına çıktı. Onlara namaz kıldırarak bir konuşma yaptı.”^[200]

“Allah Resulü (a.s.m.) ağırlaştığı bir sırada:

- İnsanlar namaz kıldılar mı? diye sordu. Biz,
- Hayır, seni bekliyorlar, diye cevap verdik.
- Beni leğene koyarak su dökün! buyurdu.

Su hazırlanınca onunla gusletti. Toparlanamadan bayıldı. Bir müddet sonra ayılınca aynı hadise birkaç kez tekrarlandı.

İnsanlar yatsı namazı için mescitte Allah Resulü'nü (a.s.m.) bekliyorlardı. O esnada Bilal gelip, namaz için Allah Resulü'ne (a.s.m.) seslendi. Allah Resulü (a.s.m.),

– Ebu Bekir'e haber verin namazı kıldırırsın! buyurdu.

Ben, 'Ebu Bekir yufka yürekli biridir. Senin makamında durduğunda dayanamaz, ağlar. Kur'an okuyamaz. Ömer'e emretsen' dedim. Allah Resulü (a.s.m.) 'Ebu Bekir'e söyleyin namaz kıldırırsın!' buyurdu.

Allah Resulü (a.s.m.) bir sahabeyi Hz. Ebu Bekir'e göndererek ona sahabelere namaz kıldırımlarını söylemesini emretti.”[\[201\]](#)

“Allah Resulü (a.s.m.) hastalandığı günlerden birinde bana 'Ey Aişe! Hala Hayber'de yediğim zehirli etin acısını hissediyorum' dedi.”[\[202\]](#)

“Allah Resulü (a.s.m.) vefat ettiği gün benim yanımda altı-yedi dinar vardı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) hastalığı ile meşgul olduğum için onları dağıtamamıştım. Allah Resulü (a.s.m.) 'Sendeki dinarları ne yaptın, dağıttın mı?' diye sordu. Ben 'Hayır, vallahi senin hastalığınla meşgul olduğum için dağıtamadım' dedim. Allah Resulü (a.s.m.) hemen o altınları Ensarın fakir ailelerine gönderdi ve 'Şimdi rahatladım' buyurdu.”[\[203\]](#)

Veda

Aişe annemiz anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) başını göğsüme dayamış yatıyordu. O arada Abdurrahman içeri girdi. Elinde misvak vardı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) Abdurrahman'ın elindeki misvaka baktığını görünce Efendimizin misvakı sevdiğini hatırladım.

'Onu senin için alayım mı?' diye sordum. Başı ile 'Evet' diye işaret etti. Abdurrahman'dan misvakı isteyip aldım. Allah Resulü'ne (s.a.m) verdim. Misvak sert gelince 'Yumuşatayım mı?' diye sordum. Başı ile 'Evet' dedi. Misvakı yumuşatıp Efendimize verdim. Efendimizin yanında bir su kabı vardı; ellerini suya koyuyor, ıslanan ellerini yüzüne sürüyor, bir taraftan da 'Lâilâhe illallah! Allah'ım, sekarât-ı mevtten sana sığınırım! Allah'ım, beni affet, bana rahmet et, beni

Refîk-ı Âlâ'ya yücelt!' diye dua ediyordu. Sonra elini kaldırıp gözünü semaya dikerek, 'Refîk-ı Âlâ, Refîk-ı Âlâ, Refîk-ı Âlâ' diyerek ruhunu teslim etti."

Resulullah'ın ruhu teslim olunca eli yanına düştü. Başı annemizin göğsünde iken vefat eden Efendimiz, onun odasına defnedildi. [\[204\]](#)

Annemizin Cennetle Müjdelenmesi

Pek çok güzelliği ve hayrı yaşamının bir parçası haline getiren, Efendimizi seven, kendini onun hizmetine adayan, onun tarafından sevilen Aişe annemiz, Efendimiz tarafından birçok kez cennetle müjdelendi.

Bir defasında Hz. Cebrail (a.s.) yeşil ipek bir hırkaya bürünmüş olarak Hz. Aişe'nin suretinde Allah Resulü'ne (a.s.m.) gelerek şöyle buyurmuştu:

"Bu, dünya ve ahirette senin eşindir" [\[205\]](#)

Bir başka zaman Hz. Aişe "Yâ Resulallah! Zevcelerinden hangisi cennette olacaktır?" diye sormuş, Allah Resulü (a.s.m.) ona "Sen onlardansın" buyurmuştu. [\[206\]](#)

Vefatı

Resulullah'dan (a.s.m.) sonra uzun yıllar yaşayan Hz. Aişe validemiz, Hicretin 58. yılında, Ramazan ayının 17. Salı günü 66 yaşında vefat etti. Vitir namazı kılındıktan sonra geceleyin defnedildi. O gece hanımlar da cenazeye katılmıştı.

Gece olmasına rağmen Bakî Kabristanı çok kalabalıktı. Medine valisi Mervan, o sırada Umre için Mekke'ye gittiğinden, Aişe validemizin cenaze namazını Ebu Hureyre kıldırılmıştı.

İbn Sa'd, eserinde şu bilgilere yer verir:

"Aişe'nin vefat ettiği gece, hurma dallarına bezler bağlandı. Bezler yağa batırılıp yakılarak onunla yol aydınlatılıp cenaze kabre götürüldü. Bu arada birkaç kişiye mezar kazdırılarak hazırlandı.

Cenaze namazı kılındıktan sonra hanımların da bulunduğu büyük bir kalabalık eşliğinde Bakî Kabristanına götürölüp defnedildi.”[\[207\]](#)

* * *

[179]
[203]
[167]
[200]
[207]
[186]
[204]
[198]
[191]
[195]
[176]
[199]
[201]
[192]
[205]
[177]
[189]
[170]
[182]
[196]
[173]
[174]
[190]
[197]
[194]
[175]
[180]
[168]
[184]
[183]
[187]
[171]

[169]

[181]

[172]

[188]

[178]

[206]

[202]

[193]

[185]

Hafsa binti Ömer

Eşi: Allah Resulü (a.s.m.)

Babası: Hz. Ömer

Annesi: Zeynep binti Mazun

Kardeşi: Abdullah b. Ömer

Dayıları: Osman, Abdullah ve Kudâme b. Mazun

Vefatı: 45/665

* * *

Hız. Ömer'in kızı olan Hafsa annemiz, Hız. Fâtıma annemiz gibi Kâbe'nin yapıldığı yıl yani Resulullah'a (a.s.m.) peygamberlik gelmeden beş yıl önce Mekke'de dünyaya geldi. Hız. Ömer, kızı Hafsa'nın doğum tarihini soranlara "Hafsa Kureyşliler Kâbe'yi yaptıkları yıl doğdu" derdi.^[208]

Annesi, çok ibadet yapmakla bilinen büyük sahabelerden Osman b. Mazun'un kardeşi Zeynep binti Mazun'dur.^[209] Mekke'de büyüyen Hafsa binti Ömer'in anne ve babası şehrin ileri gelen ailelerinden olduğu için çok iyi yetişmişti. İslam'ı kabul ettikten sonra eşi ile birlikte Habbab b. Eret'ten Kur'an okumasını öğrenen halası Fâtıma binti Hattab'ın teşviki ile ilme önem vererek kültürlü bir hanım oldu. Resulullah (a.s.m.) ile evlendikten sonra da Efendimizin teşviki ile Kureyşli Şifâ binti Abdullah'tan okuma-yazmayı öğrendi. O gün Mekke'de okuma-yazma bilenlerin sayısının 10'u geçmediğini dikkate alırsak, bunun ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabiliriz.

Aynı zamanda çok güzel konuşan annemiz, Kureyşli hanımların en iyi hatiplerindendi.^[210]

Babası Müslüman olduğunda Hız. Hafsa henüz on yaşını geçmişti. Babası ve halasının teşviki ile Müslüman olarak ilk Müslümanlar arasında yerini aldı.

Sabrın Sonu - Gökte Kıyılan Nikâh

Haz. Hafsa ilk olarak Huneys b. Huzafe ile evlendi. Resulullah (a.s.m.) İslam davetini Dâru'l-Erkam'da gerçekleştiren Müslüman olan Huneys b. Huzâfe Kureyşlilerin baskısından dolayı Habeşistan'a hicret etmiş, bir süre sonra da geri dönmüştü.^[211] Tekrar Habeşistan'a gitmeyip Mekke'de kalan Huneys, burada Hafsa annemizle evlendi. Kendilerini zor günlerin beklediğinin farkında olan eşler, Müslümanlar ile birlikte üç yıl boyunca Şib'de aç susuz abluka altında kaldılar. Birkaç yıl sonra ise babası, eşi ve akrabaları ile birlikte Medine'ye hicret ettiler.^[212] Burada Medine'nin dış mahallesi sayılan Kuba'da Rifaa b. Abdülmünzir'in evine misafir oldular.^[213] Resulullah (a.s.m.) hicret edince, Kuba'dan Medine'ye taşındılar.

Huneys b. Huzafe Mekkeliler ile yapılan Bedir Savaşında ağır bir şekilde yaralandı. Her geçen gün fazlalaşan yara, şehit olmasına sebep oldu.^[214]

Eşini seven annemiz, onun vefatı ile derinden sarsıldı. Sabretmeliydi. Zira sabır, en güzel ahlaktı. Bunun için acısını kalbinde yaşayarak sabretmeye çalıştı. Ancak bunu fazla başaramıyor, belli ediyordu.

Haz. Ömer kızının üzüntüsünü bir türlü üzerinden atamadığını gördükçe içi sızlıyordu. Kızı kadar olmasa da damadının şehit olmasına o da çok üzölmüştü. Her fırsatta kızını teselli ederek ona da sabretmesini tavsiye ediyordu.

O sırada Haz. Peygamber'in (a.s.m.) kızı Rukiye annemiz de vefat ederek Müslümanları yasa boğmuştu. Haz. Ömer, bu iki acıyı bir arada yaşıyordu. Rukiye annemizin vefatı eşi Haz. Osman'ı derinden sarsmış, gözyaşları sel olup akmış, bir türlü dinmemişti. Aradan aylar geçmesine rağmen onu unutamıyor, acısını dindiremiyordu. Bu durumu gören Haz. Ömer, ikisinin de acısını dindirmeye karar verdi. Kızının iddeti dolunca ona acısını unutturmak, Haz. Osman'ın da gözyaşlarını dindirmek için doğruca Haz. Osman'ın yanına gitti ve "İstersen seni kızım Hafsa ile evlendireyim" dedi. Ancak Haz. Osman'ı en az eşinin vefatı kadar üzen başka bir şey daha vardı. Resulullah'a (a.s.m.) olan yakınlığının sona ermesi. O, Allah Resulü'nün (a.s.m.) diğer kızı ile evlenerek bu yakınlığını devam ettirmek istiyordu. Bu konuda da oldukça ümitliydi. Bunun için Haz. Ömer'e "Bana düşünmek için biraz zaman ver" dedi. Haz. Ömer, "Olur" dedi. Aradan günler geçmesine rağmen Haz. Osman'dan bir ses çıkmadı. Haz.

Ömer, tek başına olduğu bir sırada Hz. Osman'la karşılaşınca yanına gitti ve "Düşünüp karar verebildin mi?" diye sordu. O üzgün bir şekilde "Evet, şu an evlenmenin benim için uygun olmadığını düşünüyorum" diyerek teklifi kibarca reddetti. Hz. Ömer biraz alınsa da onu anlayışla karşıladı ve "Sen nasıl uygun görüyorsan öyle olsun" diyerek yanından ayrıldı. Daha sonra Hz. Ebu Bekir'in yanına gitti. Ona "Eğer istersen kızım Hafsa ile seni evlendirelim" teklifinde bulundu. Ancak Hz. Ebu Bekir bu konuda bir şeyler biliyor, bunu ona söylemek istemiyordu. Can dostunun kırılacağını bile bile susarak "Hayır" dedi. Hz. Ömer kader birliği yaptığı en yakın arkadaşından bu cevabı hiç beklemiyordu. "Belki biraz düşünmek istiyordur" diyerek hep bir haber bekledi. Ancak bu haber hiçbir zaman gelmedi. Gururunun kırıldığını fark etti. Büyük bir sabır göstererek arkadaşlarına bir şey söylemediği gibi, duygularına da hakim oldu. Kalbinde kin ve kızgınlığa yer vermedi. Yine de bir teselliye ihtiyacı vardı. Bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek, ona yaşadıklarını ve duyduğu üzüntüyü anlattı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisini teselli edip kalbindeki hüznü gidereceğini ümit ediyordu. Yanılmamıştı, beklediğinden çok fazlasını buldu. Çünkü Allah Resulü (a.s.m.) ona "Allah Osman'ı senin kızından daha hayırlı biri ile, senin kızını da Osman'dan daha hayırlı biri ile evlendirdi" buyurmuştu.

Hz. Ömer, Resulullah'ın (a.s.m.) sözlerinden kimleri kastettiğini hemen anlamıştı. Çünkü Resulullah (a.s.m.) kızı Ümmü Gülsüm'ü Hz. Osman ile evlendirmek istiyor, kendi de Hz. Hafsa'ya talib oluyordu. Aslında bu onun isteği olmaktan öte Allah'ın (c.c.) emriydi. Kalbindeki sevinç kelimelere sığmazdı. Rabbine olan şükrünü secdeye kapanarak gözyaşları ile ifade etmek istiyordu. Resulullah'ın (a.s.m.) huzurunda kendini tutarak hemen eve gidip kızına müjdeyi verdi.^[215]

Resulullah (a.s.m.) Hafsa annemizle evlendikten bir süre sonra Hz. Ömer ile Hz. Ebu Bekir arasında şu konuşma geçti:

– Herhalde Hafsa'yı bana teklif ettiğinde kabul etmediğim için bana gönül koydun?

– Allah bilir ya evet!

– Teklifine olumlu cevap vermememin sebebi, Allah Resulü'nün (a.s.m.) Hafsa ile evlenmek istemesini duymamdı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) sırrını ifşa etmemek için bunu sana söylemedim. Eğer

Resulullah (a.s.m.) bu evlilikten vazgeçseydi, kızına memnuniyetle talip olurdum.

– İleri sürdüğün sebebi kabul ettim. [\[216\]](#)

Allah Resulü'nün (a.s.m.) Evinde

Resulullah (a.s.m.) Hz. Hafsa ile Hicretin 25. ayı, yani üçüncü yılın başlarında evlendi. Diğer hanımları gibi onun da mehri 400 dirhemdi.

[\[217\]](#) Düğün yemeği verildi. Gelin ve gelinin geleceği ev hazırlandı.

Tarihçiler Hz. Hafsa'nın çeyizi arasında dikkat çeken iki şeyden bahsederler; bunlardan biri kıldan yapılmış yatak, diğeri develerin boynuna asılan zil. [\[218\]](#)

Hz. Hafsa'nın evi, Aişe annemizin evinin yanındaydı. İki ev arasında bir yol vardı. Evleri birbirine çok yakın olduğu için evlerinden çıkmadan aralarında rahatça konuşuyorlardı. [\[219\]](#)

Hz. Ömer kızını gelin olarak uğurladığında ona birçok şey tavsiye etti. Ancak birinin üzerini kalın bir çizgi ile çizdi. Kızı Resulullah (a.s.m.) ile evlendiğinde 20 yaşında olması, sosyal konumunun Hz. Aişe'ye yakın olması vs.yi göz önünde bulunduran Hz. Ömer, kızına onun ile rekabete girmemesini sıkı sıkıya tembih etmişti. [\[220\]](#) Babasının sözünü dikkate alan Hz. Hafsa, vefat edinceye kadar Hz. Aişe ile sıkı dost oldu.

Hz. Aişe ile rekabet yapmak yerine onu kendine örnek alarak ilme yöneldi. Allah Resulü'nün de (a.s.m.) teşviki ile yakından tanıdığı arkadaşı Şifâ binti Abdullah'tan yazı yazmasını öğrendi. Onun bu hali Resulullah'ın (a.s.m.) çok hoşuna gitti. [\[221\]](#)

Bütün annelerimiz gibi Hz. Hafsa da Hz. Peygamber (a.s.m.) ile yakından ilgilenir, onu memnun etmek için büyük bir çaba gösterirdi. Çoğu zaman günlerce evlerinde yemek pişmediği, pek çok gece aç yattıkları ve mütevazı bir hayat yaşadıkları halde, bunları dikkate almadan Allah ve Resulü'nün rızasını kazanmaya çalışırlardı.

Seferlere Resulullah (a.s.m.) ile birlikte giderler, yerleşik hayatta olduğu gibi seferde de ona hizmet eder, onu rahat ettirmeye ve gönlünü hoş tutmaya çalışırlardı.

Rebia b. Ziyad, Hz. Ömer'den şöyle nakleder:

“Bir gün kızım Hafsa’ya,
– Allah Resulü’nün (a.s.m.) altına yaydığın en yumuşak yaygıyı bana anlatır mısın? dedim.
– Hayber Savaşında ganimet olarak alınan kumaşlar vardı. Benim yanımda kaldığı geceler bunları Allah Resulü’nün (a.s.m.) altına yayardım. Bir akşam yatacağı zaman rahat etmesi için bu kumaşları katlayarak onun altına yaydım. Sabahleyin kalkınca,
– Bu geceki yatak neydi? diye sordu.
– Yâ Resulallah! Her gece yattığınız yataktı. Sadece biraz daha rahat etmeniz için onları ikiye katladım.
– Onu eski haline getir. Bu gece onun rahatlığı beni namazdan alıkoydu.

Hiz. Ömer kızından dinlediğı bu tabloyu bize anlatırken, gözyaşlarına hakim olamadı.”[222]

Hiz. Hafsa annemiz bir başka hatırasını şöyle anlatır:

“Babam bir gün yanıma geldi ve Hiz. Aişe’yi kastederek ‘Yavrum! Güzelliğı ile etkileyen hanımın Resulullah (a.s.m.) tarafından sevilmesi, seni aldatmasın’ diyerek beni uyardı. Babamın yanından ayrılıp Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gittim. Babamın uyarısını ona haber verdim. Allah Resulü (a.s.m.) beni dinleyince tebessüm etti.”[223]

Âl-i Beyt ile İlişkileri

Bütün annelerimizin birbirleri ve Hiz. Peygamber Efendimizle (a.s.m.) ilişkileri son derece iyiydi. Hepsi Allah Resulü’nü (a.s.m.) canlarından daha çok sevmekte, onun sevgisini, iltifatını kazanmak ve onunla daha fazla zaman geçirmek için can atıyordu. Resulullah’ın (a.s.m.) biri ile biraz daha fazla ilgilenmesi doğal olarak hepsinin dikkatini çekiyor, duyguları harekete geçiyordu.

Çoğu zaman aç yatılan, her gün yemek pişmeyen evde zor şartlarda yaşıyorlardı. Hepsinin duygularının Allah Resulü’nün (a.s.m.) üzerinde yoğunlaşması, mücadele, savaş, açlık ve yoklukla geçen bir hayat... Bütün bunlar üst üste gelince, annelerimizin büyük bir huzursuzluk içinde olması gerekirdi. Ancak onlar Nübüvvet okulunun güzide öğrencileri, Allah Resulü’nün (a.s.m.) özel

eğitiminden geçen nadide insanlardı. Bunun için Resulullah (a.s.m.) ile ve ondan sonra yıllarca bir arada yaşadıkları halde zaman zaman görülen küçük kıskançlıklar dışında aralarında hiçbir ciddi problem olmadı. Çünkü onların her biri fazilet abidesi örnek şahsiyetlerdi.

Hz. Hafsa annemiz, diğer annelerimizle çok iyi geçinir, ancak yaşının Hz. Aişe'ye yakın olmasından dolayı özellikle onunla daha iyi anlaşırdı.

Hz. Aişe yaşadığı bir hatırasını şöyle anlatır:

“Hafsa'ya bir koyun hediye edilmişti. O gün ikimiz de nafile oruç tutmuştuk. Bana orucumu açtırınca koyundan yedik. Yemekten sonra Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelince Hafsa benden önce davranıp ‘Yâ Resulallah! Aişe ile ben oruçtuk. Bize bir koyun hediye edildi. Pişince onun etinden yedik’ dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek, ‘Yediğiniz oruç yerine bir gün oruç tutun!’ buyurdu.”^[224]

Bazen Hizmet Yarışına Girerlerdi

Bir zat Aişe annemize:

– Bana Allah Resulü'nün (a.s.m.) ahlakını anlatır mısın? diye sordu. Annemiz:

– Sen Kur'an okumuyor musun? Allah (c.c.) onun için “Sen yüce bir ahlâk üzeresin”^[225] buyuruyor. Bak sana bir olay anlatayım: Allah Resulü (a.s.m.) sahabeleri ile birlikteyken onun için yemek yaptım. O sırada Hafsa da yemek yapmış ve benden önce davranarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) göndermişti. Hizmetliye, “Yemeği Allah Resulü'ne (a.s.m.) götür. Onun yemeğinden önce Allah Resulü'ne (a.s.m.) takdim et” dedim. Hizmetli, yemeği hızlıca götürdü. Hafsa'nın yemeği Allah Resulü'nün (a.s.m.) önüne konurken yetişip çarpınca çanakları yere düşüp kırıldı. Yemek etrafa dağıldı. Allah Resulü (a.s.m.) hizmetliye kızmadan toplanabilecek halde olanları toplayarak, sahabeleri ile birlikte yedi. Sonra benim yaptığım yemeği alıp Hafsa'ya gönderdi ve “Kırılan kabın yerine bu kabı alın, içerisindeki yemeği de siz yiye” buyurdu. O sırada Allah Resulü 'nün (a.s.m.) yüzünde en küçük bir kızgınlık ifadesi dahi görmedim.”^[226]

Bazen Birbirlerine İltifat Ederlerdi

Ebu Bekir el-Adevî anlatıyor:

“Hz. Aişe’ye,

– Allah Resulü (a.s.m.) vefat ederken kimseye bir şey vasiyet etti mi? diye sordum. O,

– Allah korusun! İstersen sana başka bir konuyu anlatayım, dedi ve orada bulunan Hz. Hafsa’ya dönerek,

– Ey Hafsa! Allah aşkına yanlış söylüyorsam beni doğrulama, doğru söylüyorsam yalanlama! dedi ve Efendimizin vefat anına ait bir olayı anlattı.”^[227]

Hayatlarında nadir de olsa pişman olacakları şeyler yaşanıyordu. Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Safiye annemiz Yahudi soyundan geliyordu. Hz. Hafsa’nın kendisi için Yahudi’nin kızı dediğini duyunca çok üzüldü. Ağlayarak Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gitti. Allah Resulü (a.s.m.) ona sordu:

– Niçin ağlıyorsun?

– Safiye bana ‘Yahudi’nin kızı’ dedi.

Allah Resulü (a.s.m.) onu teselli ederek,

– Senin baban, amcan peygamberdir. Sen de şu an bir peygamberle evlisin. Durum böyle iken sana karşı nasıl övünebilirler, buyurdu. Sonra Hz. Hafsa’ya dönerek,

– Allah’tan kork ey Hafsa! buyurdu.

Mesajı alan annemiz pişman olarak bundan sonra bir daha böyle bir kelime kullanmadı.”^[228]

Bazen Birbirlerini Kıskanırlardı

Aişe annemiz anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) Ümmü Seleme ile evlenince, etrafımızdakiler onun oldukça güzel olduğunu söylediler. Buna çok üzüldüm. Onu görmek için fırsat kollamaya başladım. Nihayet onu gördüm. Bana anlattıklarından kat kat güzeldi. Hemen Hafsa’ya giderek gördüklerimi ona anlattım. O,

– Hayır! Vallahi o dediğin kadar çok güzel değil. Sen kıskandığın için öyle görmüşsün, dedi.

Bu kez Hafsa onu görmek için evine gitti. Ümmü Seleme'yi gördükten sonra yanıma geldi ve,

– Vallahi o senin dediğin kadar çok güzel değil. Hatta buna yakın bile değil. O sadece güzel, dedi.

Daha sonra onu gördüğümde Hafsa'nın görüşünün doğru olduğunu fark ettim. Demek ki başlangıçta onu kıskanmışım.”^[229]

Âl-i Beyt Okulunun Güzide Öğrencisi

Resulullah'a gelen ilk vahyin “Oku” olması Allah'ın “Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” buyurması bütün sahabeleri ilme yöneltmiş, Dâru'l-Erkam'dan Mescid-i Nebevî'ye, çarşı pazardan sefere çıkıldığında geçilen yollara kadar her yer, eğitim ve öğretimin yapıldığı mekanlar olmuştu. Bunların en önemlisi ise en büyük alim sahabelerin yetiştiği Âl-i Beyt okuluydu. Allah Resulü'nün (a.s.m) eşleri, çocukları, hizmetlileri bu Nebevî okulun en güzide öğrencileri, Rahle-i Saadetlerinde okuyup eğitilerek ümmetin yolunu aydınlatan kutup yıldızı olmuşlardı. Bunlardan biri de Hafsa annemizdi.

O, öğrendi, öğretti ve ilme vasıta oldu. Allah Resulü'nün (a.s.m.) nebevî terbiyesinden geçerek kemâlatın zirvesine çıktı.

Âl-i Beyt hanımları ilme en fazla hanımlara ait meselelerde katkıda bulundular. Onlar, Allah Resulü'nden (a.s.m.) daha rahat bilgi alıyor, onun ev içindeki yaşantısına ve ibadetlerine şahit oluyor, gözlemledikleri şeyleri ümmete aktarıyorlardı. İyi bir gözlemci olan Hafsa annemiz de Allah Resulü'nü (a.s.m.) izleyerek, onun yaşantısını, ailevi ilişkilerini, ibadetlerini insanlara aktarmıştı.

Hafsa annemiz Resulullah (a.s.m.) ile ilgili şu bilgileri verir:

“Allah Resulü (a.s.m.) yatağına yattığında sağ elini yanağının altına koyar ve üç kere ‘Ey Rabbim! İnsanları dirilttiğinde kıyamet azabından beni koru’ diye dua ederdi.”^[230]

“Allah Resulü (a.s.m.), sabah ezanı okunduğunda, cemaatle namaz kılmaya gitmeden önce, (kıyamı, rükûu ve secdesi) uzun olmayan iki rekat namaz kılardı.”^[231]

“Allah Resulü (a.s.m.) yemek yerken, bir şey içerken, elbiselerini giyerken sağ elini kullanır, (taharet gibi) diğer işlerini ise sol eli ile yapardı.”^[232]

“Allah Resulü (a.s.m.) her aydan üç gün oruç tutardı. Bunlar pazartesi, perşembe ve ertesi haftanın pazartesi günleriydi.”^[233]

Hiz. Hafsa, ilmin anahtarı olan merak ve soru sorma vasfına sahipti. Anlamadığı bir konu olduğunda hemen sorardı.

Allah Resulü (a.s.m.) ile umreye giden Hiz. Hafsa, sahabeler ihramdan çıktığı halde onun çıkmadığını görünce,

– Yâ Resulallah! Sen ihramdan çıkmamışken insanlar neden ihramdan çıktılar? diye sordu. Resulullah (a.s.m) “Ben başımı lebidledim.”^[234] Kurbanımı hazırladım, onu kesince ihramdan çıkacağım” buyurdu.^[235]

Allah Resulü (a.s.m.) annelerimize sadece öğretmiyor, sırası geldiğinde onları takvâyâ yönlendirerek eğitiyordu.

Âmâ olan Ümmü Mektum geldiğinde, Hiz. Aişe ve Hiz. Hafsa’ya ondan sakınmalarını söyleyen Allah Resulü’ne (a.s.m.) “Fakat o âmâ, bir şey görmüyor” dediklerinde Allah Resulü (a.s.m.), “Siz onu görmüyor musunuz?” buyurarak onlara takvâyı tavsiye buyurdu.^[236]

Kur’an Hizmeti

Kur’an’ı çok okuyan Hiz. Hafsa, alimler tarafından Kur’an vecihlerini nakleden sahabeler arasında sayılacak kadar Kur’an’a vakıftı.^[237]

Resulullah (a.s.m.) ile yaptığı kısa bir muhavere onun Kur’an’a olan vukufiyetini açıkça ortaya koymaktadır:

Hafsa annemiz anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.),

– Allah’ın izniyle Bedir’e ve Hudeybiye’ye katılanların cehenneme girmeyeceklerini umuyorum, buyurdu. Ben,

– Bilakis, onlar da girecek, dedim.

Allah Resulü (a.s.m.) bu cevaptan rahatsız olunca şöyle dedim:

– Allah (c.c.) ayet-i kerimesinde, ‘İçinizden oraya uğramayacak hiç kimse yoktur’^[238] buyurmuyor mu?

Allah Resulü (a.s.m.),

– Dinle bak! Allah (c.c.) onun devamında ‘Sonra biz Allah’tan sakınanları kurtarırız’^[239] buyuruyor, dedi.”

Onun Kur’an’a olan derin vukufiyetini bilenler, Hz. Hafsa’nın yanına gider, ona kıraat ya da Allah Resulü’nün (a.s.m.) Kur’an okuması hakkında sorular sorarlardı.

Ebu Müleyke şöyle der:

“Allah Resulü’nün eşlerine, özellikle de Hz. Hafsa’ya Efendimizin kıraati hakkında sorular soruldu, o da ‘Sizin buna gücünüz yetmez’ buyurdu. Yine bir gün benzer bir soru sorulunca ‘Elhamdülillâhi Rabbil-âlemin. Er-Rahmânirrahîm...’ diye başlayarak Fatiha Suresini örnek olarak tertil ile okudu.”^[240]

Bir başka soru üzerine Hafsa annemiz şöyle dedi:

“Allah Resulü (a.s.m.) bir sureyi okurken tertil üzere okur, bunun için onu normal okuyuştan çok daha uzun zamanda okurdu.”^[241]

Hz. Hafsa annemiz, Kur’an’ın cem’i ve çoğaltılması gibi kelimelerle ifade edilemeyecek kadar büyük bir hizmetin içinde yer aldı. Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatından hemen sonra Hz. Ebu Bekir döneminde Kur’an, Zeyd b. Sabit gibi bu konuda en yetkili kişiler tarafından toplanarak, bütün sahabelerin kabul ve ittifakı ile kitap haline getirildi. Asıl-Ana Kur’an denilen bu Mushaf Hz. Ebu Bekir’de kalıyordu. O vefat edince Hz. Ömer’de kalmaya başladı. Hz. Ömer vefat edeceği zaman Mushaf, bu konudaki yetkinliği de göz önünde bulundurularak Hafsa annemize teslim edildi. Hz. Hafsa uzun süre onu saklayarak, Allah’ın kitabının gözetmenliğini yapma şerefine nail oldu.

Hz. Osman Kur’an nüshalarını çoğaltıp, her birini bir İslam merkezine göndermeye karar verince, annemizdeki ana Kur’an’ı istetti. Annemiz hayra engel olmamak için hiç itiraz etmeden elindeki Kur’an’ı onlara verdi. Ondan yedi nüsha çoğaltılınca ana Kur’an tekrar ona iade edildi.^[242]

Hadisteki Yeri

Babası Hz. Ömer’in hadis rivayetindeki titizliğine rağmen Resulullah’dan (a.s.m.) 60 hadis rivayet etmiştir. Bu hadisler 146

tarikten nakledilmişlerdir. Uzun yıllar Allah Resulü'nün (a.s.m) hane-i saadetlerinde yaşayan annemiz, ondan çok şey duyduğu, gördüğü ve ezberlediği halde hassasiyetinden dolayı fazla hadis rivayet etmedi.

Resulullah'dan (a.s.m.) ve kardeşi Abdullah b. Ömer'den hadis rivayet eden Hafsa annemizden, babası Hz. Ömer, kardeşi Abdullah b. Ömer, onun oğlu Hamza, eşi Safiye binti Ebu Ubeyd, sahabeden Hârise b. Vehb, Ümmü Mübeşşir, Abdullah b. Saffan ve daha pek çok kişi hadis aktarmıştır. [\[243\]](#)

Fıkıhtaki Yeri

Uzun yıllar Resulullah (a.s.m.) ile olan, onun vefatından sonra da Hz. Ömer, Hz. Aişe, Ümmü Seleme, Abdullah b. Ömer gibi ilim otoritelerinin yakınında bulunan Hz. Hafsa annemiz, fıkıh konusunda derin bir bilgiye sahipti. Bunu bilen Hz. Ömer ondan fetva sorardı. Makrîzî onu fetva veren sahabeler arasında saydığı gibi [\[244\]](#) İmam Ali b. Hazm gibi büyük alimler de, onu sahabenin müftüleri arasında zikretmişlerdir. [\[245\]](#)

Hiz. Ömer bir gece teftiş için sokakları dolaşırken söylediği şiirle eşine duyduğu özlemi dile getiren bir hanımın sesini duydu. Şiir çok duyguluydu. Hiz. Ömer durumdan şüphelenerek, şiir söyleyen hanımın yanına gitti:

- Bir sorunun mu var?
- Eşim birkaç aydan beri savaş meydanlarında olduğu için onu özledim.
- Aklından yanlış şeyler geçti mi?
- Allah korusun!
- Biraz daha sabret! Hemen bir adam gönderip eşini buraya çağirtacağım.

Oradan ayrılan Hiz. Ömer bu konuda doğru bilgi alabilmek için sabah olur olmaz aklına, bilgisine ve ferasetine güvendiği kızı Hiz. Hafsa'nın yanına gitti. Ona “Sana çok üzöldüğüm bir konuda soru soracağım. Beni aydınlat ve kederimi gider” dedikten sonra “Bir hanım eşini ne kadar sürede özler?” diye sordu. Hafsa annemiz utanıp başını öne eğince “Allah hakkın söylenmesinden asla haya

etmez” dedi. Bunun üzerine Hz. Hafsa, parmakları ile göstererek üç veya dört ay olduğunu ifade etti. Hz. Ömer hemen komutanlarına haber göndererek, bir kişinin dört aydan fazla evinden uzak kalmamasını emretti.^[246]

Hz. Hafsa ölünün nasıl yıkanması gerektiğini soran birine şu cevabı vermişti:

“Allah Resulü (a.s.m.) ‘Üç ya da beş kere yıkayın, yıkamayı çiftli değil tekli yapın’ buyurdu.”^[247]

Yine bir soru üzerine hanımlarla ilgili şunları söyledi:

“Biz, eşler haricindeki ölülerimize üç günden fazla yas tutmaktan men olunduk. Yalnızca eşlerimiz için 4 ay 10 gün yas tutmamıza izin verildi.”^[248]

Edebiyattaki Yeri

Okuma-yazma bilen, şiire ilgisi olan Hz. Hafsa, güzel konuşması ve hitabeti ile bilinirdi. Ondan bize ulaşan bilgi ve nakiller bunu açıkça göstermektedir. Hz. Ömer’in yaralandığını duyunca ağlayarak dile getirdiği bir şiirin tercümesi şöyledir:

*“Ey babacığım, Râhim olan Rabbimizden gelene
hüzünlenme!*

*Bende, senin hakkında yanındakilere söylemeyeceğim bir
müjde var.*

Bunu söyleyip de sırrı ikinci kez zayi etmeyeceğim.

Adalet, senin için ne güzel bir şefaattçidir!

Gösterdiğin sertlikten dolayı Allah’tan korkma!

*Sen hakka karşı gösterdiğin hassasiyetle müşrikleri ve
yeryüzünü bozguna uğratanları dizginledin.”*

Hz. Ömer’in şehid edilmesinin ardından yaptığı şu konuşma dinleyenleri hayran bırakmıştı:

“Tek olan, eşi ve benzeri bulunmayan Allah’a hamd olsun. Bundan sonra bilin ki: Şeytanın yaptıklarını kendilerine süslü gösteren, iplerini hile ile dolayan kişilere şaşıyorum. Allah’ın düşmanları bidatleri yeniden ortaya çıkarma, fitne ateşini yakma, izi bile silinmiş olan zulmü yenileme ve üzeri örtüldükten sonra onları ortaya

çıkarma gayreti içindeler. Kan dökmek, güveni yok etmek, bizi bir kale gibi koruyan Allah'ın sınırlarını çiğnemek, tesis edilen huzur ortamını kaosa dönüştürmek, kin, kızgınlık ve öç alma duygularını körüklemek istiyorlar.

Babam Allah'ın dinine yardım etti. Onun zamanında şeytan, ümmet-i Muhammed'den ümidini kesti, saldırılarını durdurdu. İnsanların en faziletlisi, Resul'ün yolunu takip eden, dinine uyan, sünnetini yayan birinin halife olması, şeytanın boynunu büktü.

Onun güneş gibi parlak, bütün güzellikleri kuşatan ışığı, her zaman yanarak etrafını aydınlatmaya devam etti. Vefat edinceye kadar, Allah'a itaat konusunda kim onu geçebildi?"[249]

Kadınlık Halleri

Allah Resulü (a.s.m.) helva, bal gibi tatlıları çok severdi. Bir ara Hafsa annemize güzel bir bal hediye edilince bunu yiyememiş En Sevgiliye ikram etmeye karar vermişti. Allah Resulü (a.s.m.) ikinci namazından sonra eşlerini gezerek onlarla sohbet ederdi. Hafsa annemiz bu gezmeler sırasında kendine hediye edilen baldan en sevgiliye ikram ederek hoşnutluğunu kazanmaya çalışıyordu.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) Hafsa annemizin yanında fazla kalması diğer annelerimizin gözünden kaçmadı. Özellikle de Hz. Aişe şüphelenip durumu araştırdı. Kendisine "Bir kadın Hz. Hafsa'ya bir kırba bal getirmiş, Allah Resulü (a.s.m.) onun yanına gittiğinde bu baldan ikram ediyor" dediler. Hz. Aişe bu cevabı duyunca ona küçük bir oyun oynamaya karar verdi. Sevde annemizle görüşen Hz. Aişe ona şöyle der:

– Allah Resulü (a.s.m.) senin yanına gelince ona "Ağzın meğafir[250] kokuyor" de! O sana "Hayır" diyecektir. Sen ona "Peki bu koku ne?" diye sor. Allah Resulü (a.s.m.) ağzının kokmasından rahatsız olur. Sana "Hafsa bana bal içirdi" der. O zaman de ki, "Herhalde arı onu urfuttan toplamıştır."

Hz. Sevde, "Tamam söylediklerini aynen yaparım" dedi. Sonra Safiye annemiz ile görüşen Hz. Aişe ona da durumu anlattı.

Sevde annemiz, Allah Resulü (a.s.m.) yanına gelince planı aynen uyguladı.

Sevde annemiz yaşadıklarını şöyle anlatır:

– Vallahi! Allah Resulü (a.s.m.) benim yanıma geldiğinde Aişe'nin ne yapmak istediğini anladım. Ancak aramızda dargınlık olmaması için dediğini yaptım. Allah Resulü (a.s.m.) bana yaklaşıncı şöyle dedim:

– Yâ Resulallah! Meğafir mi yedin?

– Hayır.

– Bu koku ne?

– Hafsa bana bal içirdi.

– Herhalde arı, balı urfuttan toplamış.

Resulullah (a.s.m.) Safiye annemizin yanına gidince, orada da benzer şeyler konuşuldu. Hafsa annemiz daha sonra yanına gelen Allah Resulü'ne (a.s.m.) önceden sorduğu gibi sorar:

– Yâ Resulallah! Size bal getireyim mi?

– Hayır, bundan böyle yemeyeceğim.

– Sübhanallah! Vallahi biz bu ikramdan mahrum olduk!^[251]

Cennetle Müjdelenmesi

Cebrail (a.s.) tarafından “Çokça oruç tutan, çokça namaz kılan ve seninle cennette nikâhlanan hanımdır” şeklinde övgü dolu ifadelerle Cennet'le müjdelenmişti.^[252]

Resulullah'ın (a.s.m.) vefatının ardından 35 yıl yaşayan Hz. Hafsa, Hicretin 45. yılında Hz. Muâviye'nin hilafeti sırasında 60 yaşındayken Medine'de vefat etti. Cenazesini Medine valisi Mervan b. Hakem kıldırdı. Cenaze ile birlikte Bakî Kabristanına giden vali, Hz. Hafsa defnedilinceye kadar orada kaldı.

Makberî, babasından şöyle nakleder:

“Mervan b. Hakem'i Ebu Hureyre ile Ebu Said'in arasında cenazenin ön tarafında yürürken gördüm. Tabutu omuzlayan Mervan, onu Hazm oğullarının evlerinin yanından Muğire b. Şube'nin evinin bulunduğu yere kadar taşıdı. Buradan sonra tabutu omuzlayan Ebu Hureyre kabre kadar böylece yürüdü.”^[253]

[214]
[232]
[239]
[249]
[224]
[242]
[220]
[246]
[227]
[223]
[241]
[248]
[219]
[245]
[226]
[251]
[213]
[222]
[229]
[217]
[236]
[210]
[250]
[221]
[243]
[228]
[211]
[215]
[235]
[231]
[208]
[253]
[238]
[212]

. Ebû Dâvud, Edeb, 97; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 7/253.

[216]
[234]

[237]

[252]

[209]

[233]

[247]

[218]

[225]

[244]

[240]

Zeynep binti Cahş

Lakabı: Ümmü Hakem

Künyesi: Zeynep binti Cahş b. Riab b. Yamer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganem b. Esed b. Huzeyme el-Kureyşî

Annesi: Ümeyme binti Abdülmuttalib

Kardeşleri: Abdullah, Ebu Ahmed, Ubeyd, Hamne, Ümmü Habîbe

Vefatı: 20/642

* * *

Allah Tarafından Evlendirilen Annemiz

Asıl ismi Berre^[254] idi. Ona Zeynep ismini Resulullah (a.s.m.) verdi. Resulullah (a.s.m.) ile ilk karşılaştığında ona ismini sormuş, “Berre” cevabını verince “Bundan böyle ismin Zeynep olsun” buyurmuştu.^[255]

Peygamberlikten 20 yıl önce Mekke’de dünyaya gözlerini açan Hz. Zeynep’in babası Cahş b. Riab, Esed oğullarından olup Kureyşlilerin önde gelenlerinden idi. Annesi ise Abdülmuttalib’in kızı, Resulullah’ın (a.s.m.) halası Ümeyme idi.

Allah Resulü (a.s.m.) İslam’a davete başlamasından kısa bir süre sonra Hz. Zeynep’in daha sonradan Müslümanlığı seçen annesi dışındaki bütün aile fertleri hep birlikte İslam’a girmişlerdi.^[256] İslam’ı öğrenip onun emirleri doğrultusunda yaşamaya başlayan aile, diğer Müslümanlar gibi müşriklerin baskısına maruz kaldılar. Hicrete izin verilince Hz. Zeynep’in kardeşleri ve yengesi Ümmü Habîbe hep birlikte Habeşistan’a hicret ettiler. Bir süre sonra Abdullah b. Cahş ve kardeşi Ebu Ahmed ile geri döndü. Mekke’de değişen bir şey yoktu. Yine işkence, yine zulüm vardı. Daha da ileri giderek Müslümanları ablukaya almışlardı. Dış dünya ile irtibatlarını kesip onları açlık ve susuzluğa mahkûm ettiler. Bu zulümden payını alan Hz. Zeynep üç yıl boyunca ablukada büyük sıkıntılar çekti.

Medineliler İslam'ı kabul edince bu kez oraya hicret ettiler. Bütün Müslümanlar gibi onlar da Mekkeliler tarafından sıkıştırılıp, sürekli baskı altında tutuluyordu. Tek çıkış yolları hicretti. Hz. Zeynep de hazırlığını yaparak kardeşlerinin de içinde bulunduğu 15 kişilik bir grup ile birlikte Medine'ye doğru yola çıktı. Çok riskli, çok zor ve tehlikelerle dolu bir yolculuktu bu. Üstelik kendilerini öldürmek için bahane arayan Mekkeliler'in, yola çıktıklarını öğrenince peşlerine düşüp yakalamaları kuvvetle muhtemeldi.

Ama onlar inanan insanlardı. İçlerinde fırtınalar kopsa da Allah'a güvenerek, ona dayanarak, onun adını anıp, onun için gidiyorlardı gurbet ellere. İslamî tebliğin ve davet hareketinin önemli bir safhasında rol almak, böyle ulvi bir hareketin parçası olmak, ona katkıda bulunmak, elbette her türlü sıkıntıya değerd.

Üstelik geride bıraktıkları evleri, mal ve mülkleri hiç düşünmeden. Onları yerlerinden, yurtlarından eden Mekke Müşrikler, Medine'ye hicret eden Müslümanların geride bıraktıklarını gasp ediyor, yağmalyordu. İşte bunlardan birisi de kardeş, baci, çoluk, çocuk bütün ailesi hicret eden Cahş oğullarının evleri oldu.

Onların evleri, özellikle de Abdullah b. Cahş'ın evi, çok güzel ve bakımlı idi. Ancak, bir süredir içinde kimse kalmadığı için rüzgardan pencereler çarpıyor, kapılar gıcırdıyordu. Evlerin bulunduğu yerde ölüm sessizliği vardı. Müslümanlara zulmedenlerin başında gelenlerden biri olan Utbe bile bu manzara karşısında dayanamayıp "Cahş oğullarının evleri, sahiplerine ağlayan, ıssız viraneler haline gelmiş" diyerek üzüntüsünü ve acısını dile getirmişti. Ama Ebu Cehil hiç oralı değildi. "Onlar kim oluyor da, onların evleri arkalarından ağlasın!" diyerek kalbindeki kını dışa vurmuştu. Hatta daha da ileri giderek Abdullah b. Cahş'ın evine el koymuştu. [\[257\]](#)

Medine Günleri

Biraz kısa boylu, ancak çok güzel olan Hz. Zeynep annemiz, Medine'ye hicret ettiği sırada otuz iki yaşındaydı. Güzelliğinin yanı sıra çok maharetli ve sanatkârdı. Satın aldığı derileri tabaklar, onları dikip satardı.

Güzelliği, soyu, mesleği ile dikkat çeken annemiz, evlilik yaşının epey düşük olduğu Arap toplumunda 35 yaşına geldiği ve talipleri çok olduğu halde halen evlenmemişti. Allah Resulü (a.s.m.) ona Zeyd b. Hârise ile evlenmesini tavsiye etti. Ailesi özellikle kız kardeşi Hamne, bu evliliğe karşı çıktı. Ancak bu evliliği isteyen Resulullah (a.s.m.) idi. Annemiz sosyal statüsünü ve duygularını bir kenara bırakıp, daha önceden köle olan Zeyd b. Hârise ile evlendi. Böylece toplumdaki bir tabuyu yıkmış; üstünlüğün sosyal statü, para, makam ve mevki ile değil, iyilik ve Allah’a yakınlık ile olacağını göstermeye vesile olmuştu.

Başka evlilik tekliflerini istişare için gelen Hamne’ye Resulullah (a.s.m.) “Ona Allah’ın kitabını ve Resulünün sünnetini öğretecek biri dururken mi?” dedikten sonra, Zeyd b. Hârise’yi ısrarla tavsiye etti. [258] Büyük bir imtihandan geçen Hz. Zeynep bu evliliğe evet diyerek, “Allah ve Resulü bir işe hükmettiği zaman, inanan erkek ya da kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne karşı gelirse apaçık sapıklığa düşmüş olur”[259] âyet-i kerimesinin inzaline vesile olmuş, insanlığa kulluğun zirvesini fiilî olarak göstermişti.

İslam davetini omuzlayan ve bu uğurda her şeyini feda eden annemiz, nefesine, çevresine, doğumundan itibaren teneffüs ettiği sosyo-kültürel havaya rağmen Allah Resulü’nün (a.s.m.) tavsiyesine büyük bir samimiyet ve teslimiyet ile uyarak Zeyd b. Hârise ile evlendi.

Yaşamı ile büyük değişime örneklik eden annemiz, aslında kader-i ilahî doğrultusunda yüce bir hedefe doğru yolculuk ediyordu. Bu yolculuk sırasında yaşadığı hayatı ile bizlere “Şer gibi görünen şeyde nasıl hayır olabileceğinin” en güzel örneklerinden birini göstererek bir başka hayra vesile oluyordu.

Belki çevresinin tesiri, belki hayat tarzlarının uyuşmaması, adı ve sebebi ne olursa olsun bu iki mükemmel insan her şeye, hatta Allah Resulü’nün (a.s.m.) tavsiye ettiği bir evlilik yapmalarına rağmen anlaşıyorlardı. Evliliklerinin üzerinden bir yıl bile geçmeden, Resulullah (a.s.m.) tarafından “Allah Resulü’nün sevdiği” diye anılacak kadar çok sevilen Zeyd b. Hârise, zaman zaman Efendimize giderek, “Yâ Resulallah! Zeynep ile anlaşıyoruz, ondan ayrılmak istiyorum” demeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.) her

defasında onu teselli etti. “Allah’tan kork, sabret, hanımını elinde tut, ondan ayrılma!” tavsiyesinde bulundu. Ama bu tavsiyelere rağmen Zeyd b. Hârise, Zeynep annemizden ayrıldı.

Üstad Bediüzzaman, Mektubat’ının Yedinci Mektubunda bu konuyu şöyle izah eder:

“Resul-i Ekrem’in (a.s.m.) hizmetkarı veya ‘Oğlum’ dediği Zeyd (r.a.), izzetli zevcesini kendisine mânen küfüv (denk) bulmadığını, Hz. Zeynep’in başka bir yüksek ahlakta yaratılmış ve bir peygambere zevce olabilecek fıtratta olduğunu hissetmiş, kendisini ona zevc olacak fıtratta küfüv bulmadığından ve manevi imtizaçsızlığa (uyumsuzluğa) sebebiyet verdiği için boşanmak istemiştir.”[\[260\]](#)

Bir süre sonra ilahî işaret ile Zeyd efendimiz ile yolları kesişen Hz. Zeynep, şimdi bizzat kâinatın yaratıcısı Allah (c.c.) tarafından Resulü ile evlendirilecek, bu evlilik Kur’an ile tescil edilecekti:

“(Resulüm!) Hani Allah’ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kişiye, ‘Eşini yanında tut! Allah’tan kork!’ diyordun... Zeyd o hanımdan ilişğini kesince, biz onu seninle nikâhladık...”[\[261\]](#)

Ayrıca Ahzâb suresinin 4, 5, 38, 39, 40. ayetleri ve 59. hicap ayeti, onunla ilgili olaylar çerçevesinde inzal edilerek insanlığı aydınlatmış oldu.[\[262\]](#)

İbadeti

Zeynep annemiz yakınları tarafından rahatlıkla fark edilebilecek kadar çok namaz kılan, oruç tutan, ibadet hayatı çok zengin biriydi. İbadetini büyük bir ihlâs ve samimiyetle yapar, Rabbine kalben yönelerek huşu ve tazarru içinde yalvarırdı. Bir gün Resulullah (a.s.m.) Hz. Ömer ile birlikte Zeynep annemizin evine gitmişlerdi. O sırada annemiz namaz kılıyor, namazda büyük bir ihlâs ve samimiyetle dua ediyordu. Onun bu halini gören Allah Resulü (a.s.m.) ondan övgü dolu ifadelerle bahsetmişti.[\[263\]](#)

Onu yakından tanıyan Ümmü Seleme annemiz onun hakkında şöyle der:

“O çokça namaz kılan, çokça oruç tutan, sanatkâr biriydi. Yaptıklarının tamamını fakir ve kimsesizlere dağıtırdı.”[\[264\]](#)

Harama düşmek korkusu ile şüpheli şeylerden son derece kaçınan Hz. Zeynep'in bu yönünü Hz. Aişe şöyle anlatır:

“İfk hadisesinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) sahabelerinden birçok erkek ve hanım bir şeyler söyledi. Yalnızca Zeynep binti Cahş bir şey söylemedi; verâsı buna engel oldu.”^[265]

Dul ve Yetimlerin Annesi

Annemizin belki de en belirgin vasfı Resulullah (a.s.m.) tarafından işaret edilen cömertliğidir. Hz. Peygamber (a.s.m.) bir gün eşlerine “İçinizden bana en çabuk kavuşacak olanınız, eli en uzun olanınızdır” buyurdu.^[266]

Hız. Aişe der ki: “Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra birimizin evinde toplandığımızda, kollarımızı duvara doğru uzatır, kimin eli daha uzun diye ölçerdik. Zeynep binti Cahş ölünceye kadar böyle yapmaya devam ettik. O kısa boylu bir hanımdı. En azından içimizdeki en uzun kişi değildi. Böylece Allah Resulü'nün (a.s.m.) uzunluktan cömertliği, çokça sadaka vermeyi kastettiğini anladık. Çünkü Zeynep sanatkâr bir hanımdı. Deri alıp onu tabaklar, sonra dikerek Allah için tasadduk ederdi.”^[267]

Berze binti Râfi' şöyle anlatır:

“Yıllık tahsisatlar çıkınca Hz. Ömer, Zeynep annemize ait olanı ona gönderdi. Tahsisatı getiren kişi onu Hz. Zeynep'e takdim edince yanlış anlayarak,

– Allah Ömer'i rahmeti ile kuşatsın! Kardeşlerimin (diğer annelerimizin) içerisinde bunları benden daha iyi bölüştürecektir hanımlar vardı. Onlardan birine gönderseydi ya! dedi. Tahsisatı getiren kişi,

– Bunlar bütün annelerimizin değil sadece senin, deyince Hz. Zeynep, “Sübhanallah!” diyerek şaşkınlığını belirtti. Sonra bizden, gönderilen tahsisatın üzerini örtmemizi istedi ve,

– Bir örtü alın ve bunların üzerini güzelce örtün! dedi. Dediğini yapınca bana,

– Dirhemlerin içine elini daldır, bir avuç alarak onu falanlara götür, dedi. Gidip geldikten sonra,

– Bir avuç da filanlara götür, dedi. Böylece gelen tahsisatı akrabalarına ve tanıdığı bütün yetimlere dağıttı. Örtünün altında çok az bir şey kaldı. Ona,

– Allah seni rahmeti ile kuşatsın ey müminlerin annesi! Bunda bizim de hakkımız var, dedim.

– Örtünün altında kalanlar da sana olsun, dedi. Kalanları alıp saydığımda tam 85 dirhem vardı. Dağıtım işi bittikten sonra ellerini semaya kaldırarak,

– Allah’ım! Bu Ömer’in tahsisatını gelecek yıl bana ulaştırma! diye dua etti.

Hız. Zeynep’in yaptıklarını haber alan Hız. Ömer,

– O kendisinden hayır beklenen hanımdır, diyerek hemen annemizin evine gitti. Kapıdan selam vererek Zeynep annemize,

– Duyduğuma göre gönderdiklerimi dağıtmışsın, şimdi tekrar göndereceğim, onları kendin için harca, dedi. Yeni bir tahsisat gönderdi. Ancak annemiz onu da aynı şekilde dağıttı.”^[268]

Hız. Zeynep çevresindeki dul hanımlara ve yetimlere karşı çok duyarlıydı. Onları sürekli gözetir, eline geçenleri onlara gönderirdi. Annemiz hastalanınca vefatına yakın bir gün Hız. Ömer ona hazineden beş tane elbiselik gönderdi ve,

– Bunlardan birini seçsin, kefen olarak kendisine ayırsın! dedi. Annemiz önceden kendisine kefen hazırlamıştı. Kardeşi Hamne’ye gelenleri dağıttırdı.

Amre binti Abdurrahman anlatır:

“Zeynep annemiz vefat edince Aişe annemiz:

– Kendini dul ve yetimlere yardıma adayan, övgüye layık, yeri doldurulamayacak biri gitti, dedi.”^[269]

Resulullah’ın (a.s.m.) Diğer Eşleri ile Münasebetleri

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) diğer eşleri ile çok yakın ve samimi birer arkadaş gibiydi. Bu dostluğun en güzel belirtilerinden biri Hız. Zeynep’in, Aişe annemize iftira atıldığı zaman takındığı tavidir.

Allah Resulü (a.s.m.) bu konuda görüşlerini önemseydiği kişilerle istişare yapmış, onlara sorular sormuştu. Bunlardan biri de Zeynep annemizdi. Ona,

– Aişe hakkında ne biliyorsun? Onun hangi yanlışını gördün? diye sorduğunda Zeynep annemiz,

– Görmediğim bir şeye gördüm, duymadığım bir şeye duydum diyemem. Onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum, dedi. [\[270\]](#)

Hz. Aişe onu anlatırken şöyle der:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) zevceleri arasında benimle en fazla yarış içinde olan Zeynep binti Cahş’tı. O Allah Resulü’nün (a.s.m.) hala kızı olması ve nikahının Allah’ın emri ile yapılması ile gurur duyardı. [\[271\]](#) Bazen de, “Allah Resulü (a.s.m.) ile sizi babalarınız evlendirdi, beni ise Allah (c.c.) evlendirdi” derdi. [\[272\]](#)

Birbirlerini çok yakın dost gibi gören annelerimiz, bu samimiyetlerini vefat edinceye kadar kaybetmediler.

Emre Uymadaki Titizliği

Allah Resulü (a.s.m.) ile Veda Haccına gidenlerden birisi Hz. Zeynep idi. Hac esnasında Allah Resulü (a.s.m.) eşlerine, “Bu (sondur). Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır” buyurarak vefatının yaklaştığına işaret buyurdu. Bu sözden kendince mesajını alan annemiz bir daha yolculuğa çıkmadı. Allah Resulü’nün (a.s.m.) diğer eşleri hacca gittikleri halde Hz. Zeynep ile Hz. Sevede annelerimiz “Allah Resulü’nün (a.s.m.) ‘Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır’ sözünü duyduktan sonra herhangi bir bineğe binip başka bir yere gitmeyiz” dediler. [\[273\]](#)

Cennetle Müjdeleneşmesi

Allah (c.c.) tarafından evlendirilen, Allah Resulü’nün (a.s.m.) cennette ilk buluşacağı hanımı olmakla müjdelenen Zeynep ile ilgili Hz. Aişe’nin şu ifadeleri çok önemlidir:

“Allah Zeynep’e rahmet etsin! Dünyada iken ulaşılmayacak bir şerefe ulaştı. Allah (c.c.) onu evlendirerek, Kur’an’da bunu açıkladı. Allah Resulü (a.s.m.) ise, ‘İçinizden bana en çabuk kavuşacak olanınız, eli en uzun olanınızdır’ buyurarak, onun kendisine ilk kavuşacak eşi olduğunu müjdeledi. O cennette Allah Resulü’nün (a.s.m.) eşi olacaktır.”[\[274\]](#)

Vefatı

Zeynep annemiz Hicretin 20. yılında vefat etti. Hz. Ömer cenazesi ile yakından ilgilendi, cenaze namazını bizzat kendisi kıldırdı. Kabre kadar giderek defin işlerini kendisi organize etti. Vasiyeti üzerine Bakî Kabristanında Âkil’in evinin yanına defnedildi.[\[275\]](#)

* * *

[261]
[265]
[271]
[268]
[270]
[263]
[274]
[267]
[258]
[273]
[255]
[272]
[254]
[260]
[264]
[257]
[259]
[256]
[269]
[262]

[275]

[266]

İslam'a Kucak Açanlar

Ümmü Haram

Lakabı: Kıbrıs Şehidi, Hala Sultan

Künyesi: Ümmü Haram binti Milhan b. Hâlid b. Zeyd b. Haram b. Cündeb b. Âmir b. en-Neccâriye el-Ensâriye el-Hazrecîye

Annesi: Müleyke binti Mâlik

Çocukları: Abdullah, Kays, Muhammed

Yeğeni: Enes b. Mâlik

Kardeşleri: Ümmü Süleym ve Haram b. Milhan

Vefatı: 28/649

* * *

Resule Adanan Canlar

Asıl adı Rumeysa'dır.^[276] Medine'de doğup büyüyen Rumeysa, Medine'nin en büyük kolu olan Hazreçlilerin, Neccâr oğulları sülalesindendir. Bu sülale Abdülmuttalib'in annesi Selma hatunun sülalesidir. Bu yakınlıktan dolayı Neccâr oğullarının erkekleri, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dayıları, hanımları ise teyzeleri olurlar. Neccâr oğullarının kızlarından olan Ümmü Haram, Allah Resulü'nün (a.s.m.) teyzesidir. Teyze Arapçada hala olarak ifade edildiği için, Kıbrıs'ta şehit düşerek oraya defnedilen Ümmü Haram, Türkler arasında "Hala Sultan" diye meşhur olmuştur.

Eyüp Sultan'ın da mensup olduğu bu sülale, Allah Resulü'ne (a.s.m.) hizmet etmek, onun ve getirdiği dinin yoluna can vermek için yarışan bir sülaledir. Milhan'ın çocukları da, Neccar oğullarının diğer fertleri gibi Resul'e hizmet ve uğruna can verme yarışındaki müstesna yerlerini almışlardır.

Kız kardeşi Ümmü Süleym, İslam’a girişine karşı çıkan eşi Mâlik’in karşısında dimdik durunca, Medine’yi terk etmişti. O, oğlu Enes’i elinden tutup Allah Resulü’ne (a.s.m.) götürerek, onu Resul’ün hizmetine adanış, bundan sonra cihad meydanlarında destan yazmış bir hanımdı.

Yeğeni Enes b. Mâlik, annesinin kendisini adamasını boşa çıkarmayıp, Resul’e ve davet ettiğı dine nasıl hizmet edileceğini dillere destan olacak bir şekilde göstermiştir. Enes b. Mâlik’in kardeşi Berâ b. Mâlik ise, Yemame ve diğer savaşlarda tarih yazarak, başka bir şekilde kendini adanıştır.

Annemizin diğer kardeşleri Süleym ve Haram b. Milhan Suffe’de kalarak kendilerini ilme adanışlar, Allah Resulü (a.s.m.) onları bir grup arkadaşı ile İslam daveti için gönderdiğinde pusuya düşürölerek Bi’r-i Maune’de şehit edilmişlerdi. Haram b. Milhan şehid edileceğini anlayınca Rabbine “Ey Rabbimiz! Resulüne durumumuzu Senden başka bildirecek kimsemiz yok. Selamımızı ona Sen ulaştır. Selam, ona ve ona inananlara olsun!” diye yalvarmıştı.^[277]

Hazreçliler Medine’de Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşüp Müslüman olunca, Medine’ye dönerek İslam’ı anlatmaya başladılar. İslam Medine’de bir anda dalga dalga yayıldı. Mûsab b. Umeyr’in davetçi olarak Medine’ye gelmesi ile bu süreç daha da hızlandı.

O sırada Amr b. Kays ile evli olan Ümmü Haram’ın Kays ve Abdullah adında iki oğlu vardı. Abdullah daha çok Ümmü Haram’ın oğlu diye tanınır ve bu şekilde hitap edilirdi.^[278] Kuba’da oturan bu bahtiyar insanlar, İslam’dan haberdar olduklarında ona koşmakta bir an bile tereddüt etmediler.

Müslümanlar hicret etmeye başladıklarında onları Kuba’da karşılayarak bağırllarına bastılar. Onlara evlerinin kapılarını sonuna kadar açıp, diledikleri zamana kadar onları misafir ettiler. Onlarla kardeş olup bütün varlıklarını severek paylaştılar. Allah Resulü (a.s.m.) Medine’ye hicret edince onu ziyaret eden Ümmü Haram, Efendimize biat etti.^[279]

Bedir’den sonra Uhud’a koşan Ümmü Haram’ın eşi Amr ve oğlu Kays burada kahramanca savaşarak şehid oldular.^[280] Eşi ve oğlunun şehid olduklarını haber alan Ümmü Haram onlardan ayrıldığı için üzölse de sevdiklerini cennete uğurladığı için gönölü hoştu.

Eşinin vefatından uzunca bir süre sonra Ensar'ın ileri gelenlerinden, Akabe Biatine katılıp orada 12 nakibden biri seçilen Ubâde b. Sâmit ile evlendi. Ahlakı ve ilmi ile öne çıkan Ubâde b. Sâmit'ten Muhammed isminde bir oğlu oldu.

Kutlu Misafir

Hız. Peygamber (a.s.m.) zaman zaman Medine'nin biraz dışında kalan Kuba'ya giderek, buradaki Müslümanları ziyaret ederdi. Bu gidişlerinde bazen teyzesi Ümmü Haram'ın evine gider, ona misafir olurdu.^[281] Resulullah'ın (a.s.m.) evine teşrif etmesinden son derece memnun olan Ümmü Haram, sevinçten uçacak gibi olur, onu memnun etmek için büyük bir gayret ve itina gösterirdi. Enes b. Mâlik bu misafirlikleri şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.), Ubâde b. Sâmit ile evli olan Ümmü Haram'ın evine gider, ona misafir olurdu. Ümmü Haram hemen Efendimize yemek hazırlar, ikram ederdi. Yolculuktan dolayı saçları tozlanmışsa saçının tozunu temizlerdi. Efendimiz, dinlenmek için burada bir süre yatarı.”^[282]

Enes b. Mâlik bir başka anısını ise şöyle nakleder:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize teşrif ettiler. Evde yalnızca ben, annem ve teyzem Ümmü Haram vardı. Bir süre dinlendikten sonra namaz vakti olmadığı halde bize,

– Kalkın, size namaz kıldırayım, dedi. Namaz bitince hane halkına dünya ve ahiret hayrı için dua buyurdu.”^[283]

Alimler, Ümmü Haram'ın Allah Resulü'ne (a.s.m.) mahrem olduğunda hemfikirlerdir. Ancak sebebi hakkında farklı düşünmektedirler.

Bazıları bu mahremiyetin akrabalıktan kaynaklandığını söylemektedirler.

Bazıları Allah Resulü (a.s.m.) küçükken babasının mezarını ziyaret için Medine'ye geldiğinde bu ailenin hanımlarından süt emdiğini bildirirler.

Bazıları ise bu durumun Allah Resulü'ne (a.s.m.) ait özel bir durum olduğunu dile getirirler.^[284]

Sahabelerin Yanındaki Yeri

Resulullah'ın (a.s.m.) çok değer verdiği Ümmü Haram'a başta eşi olmak üzere bütün sahabeler saygı gösterirdi.

Amr b. Esved şöyle nakleder:

“Bir gün Ubâde b. Sâmit'in ziyaretine gittik. O sırada Ubâde b. Sâmit namaz kılmak için kalkmıştı. Kapıyı bize Ümmü Haram açtı. Ona,

– Ubâde b. Sâmit'ten hadis dinlemek için geldik, dedik. Ümmü Haram eşine seslenerek,

– Kardeşlerin senden hadis dinlemeye gelmişler, dedi. Eşi,

– Ben Allah Resulü'nün (a.s.m.) sahabesi isem, sen de sahabesisin. Ben onu dinlediysen sen de dinledin. Onlara sen hadis rivayet et, dedi. Bunun üzerine Ümmü Haram gelenlere şu hadisi rivayet etti: Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bizim eve gelerek,

– Ebu Velid nerede? diye sordu. Ben,

– İstirahat buyurun, birazdan gelir, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) içeri buyurdu. Onun için bir minder koydum, üzerinde oturdu...”[\[285\]](#)

Cennetle Müjdelenmesi

Kendini İslam'a adayan Ümmü Haram'ın zaman zaman dışa vuran şehadet arzusu bir gün Allah Resulü (a.s.m.) tarafından müjdeye dönüştü. Bundan sonra da şehide olarak çağrılmaya başlandı.[\[286\]](#) Enes b. Mâlik Allah Resulü'nden (a.s.m.) şöyle nakleder:

“Cennete girdiğimde bir ayak sesi duydum.

– Bu kimdir? diye sorduğumda bana,

– Rumeysa binti Milhan, dediler.”[\[287\]](#)

Hiz. Peygamber (a.s.m.) Kuba'ya geldiği sırada yine Ümmü Haram'ın evine misafir olmuştu. Ümmü Haram ona zevkle hizmet etti. Altına minder verdi, yemek ikram etti, saçının tozunu temizledi. Allah Resulü (a.s.m.) kaylule uykusuna yatmak isteyince ona yer hazırladı. Bir süre uyuyan Allah Resulü (a.s.m.) gülerek uykusundan uyandı. Efendimizin gülümsediğini gören Ümmü Haram sordu:

– Seni güldüren nedir Yâ Resulallah?

– Allah yolunda cihad eden ümmetimden bir grup bana gösterildi. (Cennette) Melikler gibi tahtlar üzerinde oturmuşlar, şu denizin üzerinde gidiyorlardı.

– Yâ Resulallah! Dua buyur da ben de onlardan olayım.

– Allah'ım! Onu onlardan kıl, buyurdu. Sonra tekrar gülümsedi. Ümmü Haram bunun nedenini sorduğunda Allah Resulü (a.s.m.) benzer şeyler anlattı. Ümmü Haram yine,

– Dua buyur da ben de onlardan olayım, deyince,

– Sen sonlardan değil, ilklerindensin, buyurdu. [\[288\]](#)

Şehadeti

Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra Hicri 14 yılında Şam, 16 yılında Kudüs, 21 yılında İskenderiye fethedildi. Bu arada Bizanslılar ile çeşitli savaşlar yapılarak Doğu Akdeniz sahillerinde birçok yer fethedilmişti.

Hz. Ömer kendi döneminde, Müslümanlar yeterli donanıma sahip olmadığı için deniz savaşlarına müsaade etmedi. Hicretin 28. yılında Şam, Ürdün, Hıms ve Kudüs genel valisi olan Hz. Muâviye, Kıbrıs'ın fethi için Hz. Osman'dan izin istedi. Hz. Osman, savaş için kimsenin zorlanmaması, savaşa katılanların gönüllü olmaları şartı ile “evet” dedi. Hz. Muâviye yeterli asker bulunca hazırlıklara başladı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra sahabeler, yeni fethedilen yerlere dağılarak, buralarda yaşayan insanları İslam'a davet ettiler. Onlara Kur'an, hadis ve İslam'ın emirlerini öğretiler. Bunlardan biri de Ümmü Haram'dı. Eşi ile birlikte Hıms'a giderek buraya yerleşti. Büyük bir gayretle insanları İslam'a davet ederek onlara İslam'ı öğretti.

Hz. Muâviye'nin Kıbrıs'ın fethi için gönüllü asker topladığını duyunca, Resulullah'ın (a.s.m.) mucizesinin gerçekleşme vaktinin geldiğini anladı. Yaşı çok ilerlemiş olmasına rağmen eşiyle birlikte orduya katılmaya karar verdi.

Umeyr b. Esved'in bildirdiğine göre eşi ile birlikte Hıms sahillerine gelince, yanındakilere bir hatırasını anlattı:

“Allah Resulü (a.s.m.) bana,

– Ümmetimden deniz savaşı yapacak ilk orduya cennet vacip olacak, buyurdu. Ben,

– Yâ Resulallah! Ben de onlardan mıyım? diye sordum. Allah Resulü (a.s.m.),

– Evet, sen de onlardansın, buyurdu.”[\[289\]](#)

Gemilere binilip Abdullah b. Kays komutasındaki ordu ile yola çıkıldı. Abdullah b. Sa’d komutasındaki bir donanma da İskenderiye’den yola çıktı. Ada doğu ve güneyden kuşatıldı. Abdullah b. Kays, Larnaka limanından adaya çıkarma yaptı. Kıbrıslılar fazla direnmeden teslim oldular. Sonra İslam ordusu ile bir anlaşma yaptılar.

İslam ordusu Larnaka’ya çıkarma yaparken, Ümmü Haram annemiz çok yaşlı olduğu için bir katıra bindirildi. Bir süre ilerledikten sonra katırdan düşen annemizin boynu kırılarak orada şehide oldu. Burada defnedilen annemizin kabri, yöre halkı tarafından sürekli ziyaret edildi ve “Saliha Kadının Kabri” diye tanındı.[\[290\]](#)

* * *

[280]

[287]

[283]

[277]

[284]

[289]

[279]

[282]

[286]

[276]

[281]

[288]

[278]

[285]

[290]

Ümmü Süleym binti Milhân

Künyesi: Ümmü Süleym binti Milhân b. Hâlid b. Zeyd b. Haram b. Cündeb b. Âmir en-Neccâriye el-Hazrecîye el-Ensâriye

Annesi: Müleyke binti Mâlik

Çocukları: Enes b. Mâlik, Berâ, Ebu Umeyr, Abdullah

Kardeşleri: Haram b. Milhân, Ümmü Haram

* * *

Asıl adı Gumeysa'dır. "Ümmü Süleym" künyesi ile tanınır.

Mâlik b. Nadr ile evliydi.^[291] Mâlik, Medine'de kuyusu bulunan varlıklı, saygın kişilerdendi. Güzel giden bu evlilikten, ilim ve hizmette insanları hayran bırakan Enes ile tek başına bir orduya bedel olan Berâ isminde iki oğlu oldu.^[292] Çocuklar Ümmü Süleym'in hayatını daha da anlamlandırdı. Yıllar böylece akıp gitti.

Bir gün kabilesindeki insanların yeni bir dinden bahsettiğini duydu. Çok akıllı, atılgan ve cesur bir hanım olan Ümmü Süleym, hemen bu yeni dinin neleri emrettiğini öğrendi. O sırada eşi bir iş için Medine dışındaydı. İslam'ın iyilikleri emredip kötülükleri yasakladığını görünce, eşi ile görüşüp istişare etmeye gerek görmeden, hemen Müslüman oldu.^[293]

Ümmü Süleym harikulade kabiliyetleri olan ve bu şekilde yaşayan çok özel bir hanımdı. Bunu her vesile ile gösterirdi. Müslüman olduktan bir süre sonra, eşi çıktığı yolculuktan geri döndü. Dostları eşinin Müslüman olduğunu söyleyerek, ona eşi aleyhinde telkinde bulundular. Büyük bir kızgınlıkla eve gelen Mâlik b. Nadr, eşine sertçe çıkıştı:

- Dinden mi döndün?
- Hayır dinden dönmedim. Lakin şu zâta iman ettim.
- Ama o içki içilmesini istemiyor?^[294]

Kocası, Ümmü Süleym'e dininden dönmesi için baskı yaptı. Ama o bütün bu baskılara boyun eğmedi. O sırada 8-10 yaşlarında olan oğlu Enes b. Mâlik'e İslam'ı anlatarak Müslüman olmasını telkin etti.

Ona şehadet kelimesini öğreterek söylemesini istedi. Enes annesinin sözlerinden hoşlanıyor, dediklerini aynen yapıyordu. Eşinin oğluna İslam'ı öğretmesinden rahatsız olan Mâlik, sık sık onu ikaz ettiyse de sonuç alamadı. Gerek Medine'nin o anki atmosferi, gerekse Ümmü Süleym'in dik duruşu ve cesareti Mâlik'in eşini daha fazla zorlamasına engel oluyordu. Bunun için onu yalnızca,

– Oğlumu saptırma! Onun zihnini bulandırma! gibi sözlerle ikaz edebiliyordu. Ümmü Süleym her seferinde,

– Onu saptırmıyor, bilakis ona güzel şeyler telkin ediyorum, diyordu. Bu duruma daha fazla katlanamayan Mâlik b. Nadr, kızarak Medine'yi terk etti. Tek başına Şam'a doğru giderken yolda düşmanları ile karşılaştı. Mâlik'i tek başına gören düşmanları onu hemen orada öldürdüler.^[295]

Ümmü Süleym eşinin öldüğünü duyduğunda, oğlu Enes biraz daha büyüyüp meclislerde oturacak yaşa gelinceye kadar kimse ile evlenmemeye karar verdi ve bunu her defasında çevresindekilere ifade etti.^[296]

Bir süre sonra Ebu Talhâ'dan evlenme teklifi geldi. Ümmü Süleym Ebu Talhâ'nın teklifini "Senin gibi önemli vasıflara sahip olan biri elbette reddedilemez, fakat sen Müslüman değilsin, bense asla müşrik biri ile evlenmem" diyerek reddetti. Ebu Talhâ ısrar edince, bunu fırsat bilen Ümmü Süleym ona hakikati göstermeye çalıştı. Şöyle dedi:

"Sen de iyi biliyorsun ki, sizin ilah diye tapındığınız şey, toprağa dikilip orada yetişen ve falan oğullarının falan Habeşli kölesinin ormandan kesip getirdiği ağaçtan yapılan tahta parçasından başka bir şey değildir. Ateşe atıldığında yanıp kül olur. Bir başka tapılan şey ise kimseye fayda ya da zararı dokunmayan taşlardır. Bunlara tapmaya utanmıyor musun?"

Bu mantıklı ve çarpıcı sözleri duyan Ebu Talhâ'nın kalbinin üzerindeki perdeler bir bir kalkmaya ve hakikat güneşi doğmaya başladı. Bunu fark eden Ümmü Süleym "İstersen 'Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulullah' de. Hiçbir mehir istemeden seninle hemen evleneyim" dedi.

Ancak henüz vakit gelmemişti. "Bana biraz zaman ver, biraz düşüneyim" diyen Ebu Talha yanından ayrıldı. Oradan uzaklaştıktan sonra sürekli bu sözleri düşünen Ebu Talhâ, sonunda hakikati anladı.

[297] Vakit kaybetmeden Ümmü Süleym'e tekrar geldi. Aralarında şu konuşma geçti:

- Söylediğin dini kabul ediyorum, benimle evlenir misin?
- Evet.
- Mehrin nedir?
- Ne olabilir ki?
- Altın ve gümüş olarak ne istersin?
- Ben senden ne altın ne de gümüş isterim. Senden yalnızca İslam'ı kabul etmeni isterim.
- Bu kabulü nerede yapayım?
- Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuruna giderek onun huzurunda Müslüman ol!

Ebu Talhâ hemen oradan ayrılarak doğruca Mescid-i Nebevî'ye gitti. Resulullah (a.s.m.) onu görünce yanındakilere “Ebu Talhâ gözlerinin arasında İslam nuru parlayarak buraya geliyor” buyurdu. Ebu Talhâ yanlarına gelince Ümmü Süleym ile olan konuşmalarını anlatarak Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzurunda Müslüman oldu. Böylece mehrini ödemiş sayılan Ebu Talhâ, Ümmü Süleym annemizle evlendi. [298]

Çocuklarıyla

İlk eşinden Enes ve Berâ adında iki oğlu vardı. İkisi de son derece akıllı ve kabiliyetli çocuklardı. Enes güçlü bir hafızaya sahip, öğrenmeyi çok seven biriydi. Berâ ise çok güzel sesi olan, şair ruhlu, orduları dize getirecek eşsiz cesarete sahip bir gençti. Ümmü Süleym, onları kabiliyetleri doğrultusunda destekleyip eğitti. Çok az kişinin okuma-yazma bildiği bir şehirde onların okuma ve yazma öğrenmelerini sağladı.

Resulullah (a.s.m.) Medine'ye hicret edince bütün Medineliler onun rızasını elde etmek için hediye vermekte yarışıyorlardı. Ümmü Süleym o sırada dul bir hanımdı. Fazla bir şeyi yoktu. Hurma ağaçlarının bir kaçının mahsulünü ona hediye etti. Ancak buna rağmen “Allah Resulü'ne (a.s.m.) daha güzel hediyeler vermem gerekir” diyerek oğlu Enes'in elinden tutup doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Huzur-u saadete çıkarak “Yâ Resulallah! Bu

benim oğlum Enesciktir. O henüz ergenlik çağına girmese de yazmasını bilir. Zeki ve zarif bir çocuktur. Onu sana hizmet etmesi için getirdim. Ona dua buyur” dedi. [299]

Böylelikle Ümmü Süleym, oğlu Enes b. Mâlik’i Allah Resulü’nün (a.s.m.) hizmete adanmış oldu. Resulullah (a.s.m.) Enes için “Allah’ım! Onun malını ve çocuklarını artır” diye dua buyurdu. [300]

Resulullah’a (a.s.m.) en güzel şekilde hizmet eden Enes b. Mâlik bu konuda şöyle der:

“Allah Resulü’ne (a.s.m.) dokuz yıl hizmet ettim. Bir kere bile, ‘Beceremedin’ ya da ‘Ne kötü yaptın!’ dediğini duymadım.” [301]

Bundan sonrada Enes’in terbiyesi ile yakından ilgilenmeye devam eden annesi, gerektiğinde ikaz, gerektiğinde teşvik ederek oğlunun en iyi şekilde yetişmesine gayret etti. Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Bir gün çocuklarla oynuyordum. Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelerek bize selam verdi. Beni bir iş için bir yere gönderdi. Onun söylediği işi yerine getirip geri dönünce eve geç gittim. Annem bana ‘Niçin geç geldin? Ne ile oyalandın?’ diye sordu. Allah Resulü’nün (a.s.m.) beni bir iş için bir yere gönderdiğini söyledim. ‘Annem ne iş için?’ diye sordu. Ben ‘o bir sırdır’ dedim. Bunun üzerine annem ‘Aferin! Sakın Allah Resulü’nün (a.s.m.) sırrını hiç kimseye anlatma!’ dedi.” [302]

Eşi ile İlişkileri

Ümmü Süleym evde önceki eşinden iki oğlu, ayrıca yanına alıp baktığı yetim bir kız olmasına rağmen Ebu Talhâ ile tam bir uyum içinde çok iyi geçiniyordu. Eşi ile birlikte ibadet eder, birlikte savaşa gider, birlikte Allah ve Resulü’ne (a.s.m.) hizmet ederdi. Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Bir gün Ebu Talhâ eve gelerek anneme,
– Biraz önce Mescid-i Nebvî’ye gittim. Allah Resulü (a.s.m.) Suffe Ashabına Nisa suresini okutuyordu. Açlıktan karnına taş bağlamıştı. Evde Allah Resulü’ne (a.s.m.) ikram edebileceğimiz bir şey var mı? diye sordu. Annem,

– Biraz arpa var. Onu öğütüp onunla ekmek yaparım. Ancak bu yalnızca bir kişiye yeter. Sen Enes'i odun almak için çarşıya gönder. Tandırı yakıp ekmek pişireyim, cevabını verdi.

Beni odun almak için çarşıya gönderdiler. Odun alıp döndüm. Ebu Talhâ anneme, 'Yağ var mı?' diye sordu. Annem 'Kenarda, kabın dibinde biraz yağ vardı. Bitip bitmediğini bilmiyorum' diyerek kalkıp baktı ve 'Ekmekleri yağlayacak kadar var' dedi. Sonra babam beni yanına çağırdı ve,

– Allah Resulü'nü (a.s.m.) en son Suffe'de sahabelere Kur'an okuturken görmüştüm. Onun yanına gidip bekle! Yanındakiler ayrılıp tek kalınca onu davet ettiğimizi söyle. Ancak sakın onunla birlikte başkasını çağırıp beni rezil etme! diye sıkı sıkı tembihledi.

Evden çıkıp doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Yanında 80 kişi vardı. Resulullah (a.s.m.) beni görünce, daha ağzımı açmadan seslendi:

- Ey Enes!
- Buyur, yâ Resulallah!
- Baban beni mi davet ediyor?
- Evet!

Allah Resulü (a.s.m.) yanındakilere, 'Haydi kalkın gidelim!' buyurdu. Çok endişelendim, babamın zor durumda kalacağını düşünerek onlar kalkmadan hızla eve geldim. Babamın yanına giderek mahzun bir şekilde haber verdim:

- Allah Resulü (a.s.m.), yanındaki insanlar ile birlikte geliyor.
- Ben sana Allah Resulü'nü (a.s.m.), yalnız kaldığında davet et! demedim mi?

– Allah Resulü (a.s.m.) 'Baban beni mi çağırıyor?' deyince ben de yalan söyleyemedim. 'Evet' dedim.

Babam anneme seslendi:

- Ey Ümmü Süleym! Allah Resulü (a.s.m.) arkadaşlarıyla buraya geliyormuş. Onlara ikram edeceğimiz bir şeyimiz yok, ne yapacağız?
- Allah ve Resulü daha iyisini bilir!

Babam Allah Resulü'nü (a.s.m.) karşılamak için evin kapısına çıktı. Onu görünce hemen yanına gitti. Sıkılarak, özür dilercesine,

- Yâ Resulallah! Biz yalnızca seni davet etmeyi düşünmüştük, dedi. Efendimiz (a.s.m.),

– İçeri gir! Allah (c.c.) hazırladığınız yemekle onları doyurur, buyurarak onunla birlikte içeri girdi.

Annemin elinde yağ kabı vardı. Ekmeği yağıyordu. Allah Resulü'nü (a.s.m.) görünce buyur etti ve,

– Pişmek üzere, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.),

– Yağ kabını bana ver, ben daha iyi sürerim, buyurdu. Arkasından, 'İşte böyle yapılır' diyerek anneme öğretti. Yemeğin bereketlenmesi için dua ederek ekmeğe yağı sürdürdü. Sonra annemin yaptığı tiridin başına geçen Allah Resulü (a.s.m.) babama,

– Dışarıdaki kişileri onar onar içeri al! buyurdu.

Babam dışarıda bekleyenleri onar onar içeri çağırdı. Efendimiz gelenlere,

– Bismillah diyerek yeyin! buyurdu.

Sahabeler besmele çekerek yediler. Her biri iyice doyduktan sonra dışarı çıktı. Son on kişi de yemeklerini yiyip bitirince, kalan yemekten Allah Resulü (a.s.m.) Ehl-i Beyte ve komşularına da gönderdi. Geride yine yemek kalmıştı.”^[303]

Ümmü Süleym annemizin Ebu Talhâ ile evliliklerinden bir oğulları oldu. Adını Ebu Umeyr koydular. Ebu Talhâ yuvalarını şenlendiren oğlu Ebu Umeyr'i çok seviyor, üzerine titriyordu. Her geçen gün biraz daha sevimli oluyor, sevimli oldukça babasının kendisine karşı sevgisi daha da artıyordu.

Bir ara Ebu Umeyr hastalandı. Ümmü Süleym, çocuğunun iyileşmesi için elinden geleni yaptı ancak hastalığı iyileşmek bir yana, iyice arttı. Oğlunu çok seven Ebu Talhâ çocuğun hastalığına çok üzüldü. Onunla yakından ilgilenerek iyileşmesi için çareler aradı. Fakat hiçbirisi sonuç vermedi. Medine'nin merkezine biraz uzak olan Kuba'da oturuyorlardı. Ebu Talha namaz için Mescid-i Nebevi'ye gittiğinde yatsı namazını da kılıp sonra gelirdi. O gün yine namaza gitmişti. O namazda iken çocuğun hastalığı ağırlaştı ve vefat etti. Ümmü Süleym, bir taraftan kaybettiği çocuğuna üzülüyor, bir taraftan da, oğlunu çok seven eşinin çok fazla üzüleceğini düşünerek endişeleniyordu. Eşinin üzüntüsünü hafifletmek için bunu ona en uygun şekilde söylemesi gerektiğini düşündü. Kendini toplayıp, önce hayatını kaybeden çocuğun üzerini örttü ve onu güzelce yatağına yatırdı.

Olayın devamını kendisi şöyle anlatır:

“Eşimin, oğlumuzun ölümünü başkasından duymasını istemiyordum. Ölüm haberini ona kendim uygun bir şekilde anlatacaktım. Bunun için evdekilere,

– Ben anlatmadan hiç kimse oğlumun öldüğünü Ebu Talhâ’ya söylemesin! diye tembih ettim.

Akşam Ebu Talhâ gelmeden güzel elbiseler giyip koku süründüm. Eşim gelince ilk işi,

– Ebu Umeyr nasıl? Ne yapıyor? diye sormak oldu.

Ben çocuğumuzun vefat ettiğini belli etmeden,

– Akşamdan beri huzur içinde yatıyor, dedim. Akşam yemeğini yedik. Sonra yattık. Geceleyin uygun bir zamanda eşime,

– Ey Ebu Talhâ! Komşulardan biri, bir başka komşuya bir şey emanet etse, daha sonra geri istese, ancak emanet alan komşu, aldığı emaneti vermek istemese, sen bu konuda ne dersin?

– Öyle şey olur mu? Alınan emanet zamanı gelince geri verilmelidir.

– Sana bir haber vereceğim ama sabırlı ve metin ol! Oğlumuz Ebu Umeyr’i bize emanet eden Allah (c.c.) onu bizden geri aldı.”

Oğlunun ölümüne çok üzülen Ebu Talhâ, metanetini korudu. “İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciun” diyerek Rabbine teslim oldu. Sabah namazından sonra Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına giderek olanları ona anlattı. Resulullah (a.s.m.),

– Allah gecenizi ikinize de mübarek etsin, buyurarak ona doğacak çocuklarını müjdeleyip, teselli etti.

Dokuz ay sonra bir oğulları daha oldu. Adını Abdullah koydular.^[304]

Abdullah’ın doğumuna doğru çocuğun doğumu ile yakından ilgilenmek isteyen Ebu Talhâ’nın Kuba’dan ayrılmaması gerekiyordu. Böyle olunca da Allah Resulü’nden (a.s.m.) ayrı kalacağını düşünüyor ve bu duruma çok üzülmüyordu. Çareyi Rabbine yalvarmakta buldu:

– Ey Allah’ım! Sen de biliyorsun ki, Allah Resulü’nün (a.s.m.) gittiği yere gitmek, hep onun yanında olmak istiyorum. Gördüğün gibi bu durum beni buraya hapsetti. Beni bu halden kurtar!

Onun duasını duyan Ümmü Süleym eşini teselli etti ve,

– Ben iyiyim, sancılarım geçti, haydi Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına git! diyerek onu Mescid-i Nebevi’ye gönderdi. Eşi evden

ayrıldıktan uzunca bir süre sonra Ümmü Süleym doğum yaptı. Bir oğlu olmuştu. Enes b. Mâlik olayın devamını şöyle anlatır:

“Annem kardeşime ilk yiyeceği Allah Resulü (a.s.m.) versin istiyordu. Bunun için doğum yapınca, kendi uykuya daldığında çocuk ağlarsa onu birine götürüp emzirtmemek için bana,

– Ey Enes! Yarın çocuğu Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına götürünceye kadar sakın ona bir şey verme! Allah Resulü (a.s.m.) ona tahnîk yapmadan bir şey tatmasını istemiyorum, diye tembih etti.

Vakit geç olunca yattık. Çocuk açlıktan sabaha kadar ağladı. Sabah erkenden annem çocuğu güzel bir beze sararak bana verdi ve onu Allah Resulü’ne (a.s.m.) götürmemi söyledi. Kardeşimi alıp evden çıktım. Mescid-i Nebvî’ye yaklaştığımda Allah Resulü (a.s.m.) kucağımda bir çocuk görünce,

– Herhalde Ümmü Süleym’in çocuğu oldu, buyurdu. Ben,
– Evet, dedim.

Allah Resulü (a.s.m.) elindekini bir kenara bırakıp uygun bir yere oturdu. Ben çocuğu götürüp kucağına verdim. Allah Resulü (a.s.m.) yanındakilere, kendisine Medine hurması (acve) getirmelerini söyledi.^[305] Hurma gelince onu ağzına koyup iyice çiğnedi. Hurma yumuşayınca, ondan bir parça çocuğun ağzına koydu. Çocuk büyük bir iştahla hurmayı emmeye başladı. Onu gören Resulullah (a.s.m.),

– Bakın, Medinelilerin hurmayı ne kadar sevdiğini görün! buyurdu. Sonra yüzünü okşadı ve adını Abdullah koydu.”^[306]

Allah Resulü’ne (a.s.m.) Olan Sevgi ve Hizmeti

Bütün aile Allah Resulü’nü (a.s.m.) çok seviyor, her vesile ile bu sevgilerini gösteriyorlardı. Bu sevginin büyüklüğünden Enes b. Mâlik ve İmam Mâlik’in hocası İshak gibi eşsiz ilim ve hizmet insanları, istikbalde yetişip insanlığa ışık saçacaklardı.

Allah Resulü’ne (a.s.m.) ne kadar hizmet ederse etsin bunu yeterli görmeyen Ümmü Süleym, oğlunu Allah ve Resulü’nün hizmetine adayınca kalbindeki sevgi ve hizmet özlemini biraz olsun dindirebildi.

İslam ile tanıştıktan sonra hayatını adeta ona vakfeden Ümmü Süleym, Allah ve Resulü'nün sevgisi ile hayat bulmuştu. İşte bu anlardan bazıları:

Ümmü Süleym Medine'nin biraz dışında kalan Kuba'da oturuyordu. Allah Resulü (a.s.m.) zaman zaman Kuba'ya giderek oradaki Müslümanları ziyaret eder, onlarla ilgilenir, onlara ilim irfan öğretirdi. Buraya gelirken yorulur, dinlenmek için teyzelerinin evini tercih ederdi. En fazla da Ümmü Süleym'in evine giderdi. Yine bir gün onun evine gitmişti. Yorulduğu için yatıp dinlenmek istiyordu. Ümmü Süleym, ona yatacak yer hazırlayınca, Allah Resulü (a.s.m.) istirahat buyurdu.

Ümmü Süleym annemiz şöyle anlatıyor:

“Allah Resulü (a.s.m.) bize gelip kaylule uykusuna yattı. Uyuyunca çok fazla terlemeye başladı. Hemen bir şişe alıp, bu terleri şişeye koymaya başladım. Allah Resulü (a.s.m.) uyanınca,

– Ne yapıyorsun? diye sordu.

– Yâ Resulallah! Sizin terinizin bereketinizden istifade etmek için onu kendimize koku yapıyorum. O, kokuların en güzelidir.

– İyi yapmışsın!”^[307]

Bir defasında Resulullah (a.s.m.) ile birlikte hacca gitmişlerdi. Allah Resulü (a.s.m.) Mina'da tıraş olmak isteyince Ebu Talhâ, Allah Resulü'nü (a.s.m.) tıraş etti. Saçlarını bir kaba koyarak onları Ümmü Süleym'e götürdü. Ümmü Süleym buna çok sevindi. Onları özenle alarak şişenin içine koydu.^[308]

Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.) annem Ümmü Süleym'in evine geldiğinde orada asılı bir kırba gördü. Onun yanına giderek, kırbadan su içti. O gittikten sonra annem kırbadan Allah Resulü'nün (a.s.m.) dudaklarının değdiği yeri kesip, teberrüken sakladı.”^[309]

“Hz. Peygamber (a.s.m.) Ümmü Süleym'in evinin dışındaki evlere giderken yanında genelde eşlerinden biri olurdu. Onun evine eşlerini yanına almadan gitmesi sahabelerin dikkatini çekmişti. Bunu Efendimize sorduklarında o,

– Benim yanımda (Suffe'de) kalan kardeşinin öldürülmesinden dolayı ona merhamet ediyorum, buyurdu.”^[310]

Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize gelmişti. Annem hemen hurma ve eritilmiş yağ hazırlayıp ona ikram etti. Allah Resulü (a.s.m.),

– Yağı ve hurmayı yerlerine koyun! Ben orucum, buyurdu. Sonra evin bir köşesine geçerek orada nafile namaz kıldı. Namazdan sonra Ümmü Süleym ve ev halkına dua etti. Annem,

– Ya Resulallah! Benim gözbebeğim var, dedi.

– Kim?

– Hizmetlin Enes, diyerek benim için özel dua istedi. Allah Resulü (a.s.m.) dünya, ahiret her hususta bana dua buyurdu. Duasının sonunda:

‘Ey Allah’ım! Ona çokça mal ve evlat ver, onları mübarek kıl!’ dedi. Duanın bereketi ile Medinelilerin en zengini oldum.”[\[311\]](#)

Zaman zaman Allah Resulü’nü (a.s.m.) evine davet eden Ümmü Süleym bazen de ona yiyecek gönderirdi.

Bir defasında oğlu Enes’le bir miktar taze hurmayı örtünün içine koyup Allah Resulü’ne (a.s.m.) göndermişti. Allah Resulü (a.s.m.) hurmalardan bir avuç alıp kalanı geri gönderdi. Aldığı hurmaları Mescitte ihtiyacı olanlar ile birlikte yedi.[\[312\]](#)

Enes b. Mâlik bir hatırasını şöyle anlatır:

“Annem Ümmü Süleym bir miktar taze hurmayı bir sepete koyarak bana verdi ve onu Allah Resulü’ne (a.s.m.) götürmemi istedi. Evine gittiğimde onu evde bulamadım. Oradakiler Efendimizin terzilik gibi hizmetlerini gören azatlı kölelerinin yanında olduğunu söylediler. Söylenen yere gittiğimde Allah Resulü (a.s.m.) için etli tirit ve kabak pişirilmişti. Allah Resulü (a.s.m.) beni yemeğe çağırdı. Onun kabağı sevdiğini fark edince kabağı ona doğru yaklaştırdım. Yemek bittikten sonra Allah Resulü (a.s.m.) evine döndü. Ben de onunla birlikte giderek hurma sepetini önüne koydum. Ondan yemeye ve dağıtmaya başladı. Hurma bitinceye kadar sepettekilerin hepsini dağıttı.”[\[313\]](#)

Allah Resulü’nün (a.s.m.) İkram ve İltifatları

Resulullah (a.s.m.), kendilerini İslam'a adayan bu aileye maddi-manevi ikramda bulunur, her fırsatta onlara iltifat ederdi. Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize gelmişti. Annem Ümmü Süleym ondan evinde namaz kılmasını ve evinin bir köşesini namazgâh edinmesini rica etti. Allah Resulü (a.s.m.) kabul buyurunca bir hasır getirdi. Hasıra su serpip onu temizledi. Namazgâh yapılan yere serdi. Bundan sonra Allah Resulü (a.s.m.) namaz kıldı ve orada bulunanlara kıldırıldı. [\[314\]](#)

Annem hasta olduğu bir sırada Allah Resulü (a.s.m.) bize uğramıştı. Hal hatırı sorduktan sonra anneme,

– Ateş ile demiri bilir misin? Ateşin demirin pasını nasıl yok ettiğini bilir misin? diye sordu.

– Evet yâ Resulallah!

– Müjde ey Ümmü Süleym! Bu hastalığın kurtulduğunda günahlarından da kurtulacaksın. Tıpkı demirin, pasından kurtulduğu gibi.

Küçük büyük demeden herkesle ilgilenen Resulullah (a.s.m.) bir gün Ümmü Süleym'e ziyarete gittiğinde evin küçük oğlu Ebu Umeyr'in mahzun olduğunu gördü. Evde bulunanlara,

– Ebu Umeyr'in neyi var? Niçin öyle mahzun duruyor? diye sordu. Ümmü Süleym:

– Oynadığı küçük bir kuşu vardı. O kuş ölünce üzüldü, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) çocuğu yanına çağırdı. Onunla şakalaşarak üzüntüsünü gidermeye çalıştı:

– Ya Ebu Umeyr, bülbülünü ne yaptın? buyurdu. [\[315\]](#)

Ehl-i Beyt ve Diğer Müslümanlarla İlişkileri

Bütün Medineliler gibi Ümmü Süleym annemiz de yalnızca Allah Resulü'ne (a.s.m.) kucak açmamış, Ehl-i Beyti ve hicret eden bütün Müslümanları kucaklamıştı.

Medine'nin merkezinden uzakta Kuba'da oturmasına rağmen Ehl-i Beyt hanımları ile yakın ilişki içindeydi. Oğlu Enes b. Mâlik'in onların

hizmetinde olması bu ilişkiyi daha da pekiştiriyordu.

Resulullah (a.s.m.) ve Mekkeli Müslümanlar Medine'ye hicret edince Medineliler, arazilerinden bahçelerine kadar bütün varlıklarını onlarla paylaştılar. Ümmü Süleym o sırada dul bir hanım olmasına rağmen, hurma ağaçlarından bir kısmını Muhacirlere vermek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) bağışladı. O da bu ağaçları Ümmü Eymen'e verdi.^[316]

Ümmü Eymen, Safiye annemizin düğün hazırlıkları ile yakından ilgilenmişti. Allah Resulü (a.s.m.) Hayber'den dönüşte Safiye annemize,

– Eğer dininde kalmak istersen, seni dininden ayrılmaya zorlamam. Eğer Allah ve Resulünü seçersen seninle evlenirim, buyurdu. Safiye annemiz,

– Allah ve Resulünü seçiyorum, diyerek Müslüman oldu. Ordu Sehba mevkiine gelince Allah Resulü (a.s.m.) Ümmü Süleym'e,

– Arkadaşına yardımcı ol, onu tarayıp düğün için hazırla! buyurdu. Enes b. Mâlik der ki:

“Seferden döndüğümüz için düğün yapacak büyük bir çadırımız ve meclisimiz yoktu. Hemen iki tane elbise iki tane cübbe bularak onları ağaçların arasına çektim. Annem, Safiye annemizi alarak bu elbiselerin arkasına geçti. Orada annemizin saçını taradı. Koku sürdü. Onu düğüne hazır hale getirdi.^[317] Safiye annemiz, daha sonra düğün için yağ ve hurmanın karıştırılması ile yapılan hays yemeği, keş peyniri ve hurma hazırlayıp sahabelere ikram etti.”^[318]

Cihadı

Ümmü Süleym çok akıllı ve zeki olduğu kadar cesur bir hanımdı. Bunun için sık sık cihad meydanlarına koşar, gerektiğinde savaşmak için hazır beklerdi.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) “şehid oldu” haberi gelince çılgına dönen Ümmü Süleym, aralarında Hz. Fâtıma ve Hz. Aişe'nin de bulunduğu on dört hanımla birlikte Uhud'a koşanlar arasındaydı. Uhud'a vardığında eşi Ebu Talhâ'nın,

– Yâ Resulallah! Anam babam sana feda olsun! Yüksekçe çıkma! Düşman oklarına hedef olursun! diyerek etrafında döndüğünü,

kendisini Resul'e kalkan yaptığını gördü.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) hayatta olması onu anlatılmaz bir şekilde sevindirmişti. Birlikte gittikleri hanımlarla yaralılara su taşımaya ve onların yaralarını sarmaya başladılar.

Ka'b b. Mâlik bu hadiseyle ilgili şunları anlatır:

"O gün Ümmü Süleym b. Milhan ve Hz. Aişe'yi sırtlarında su taşıırken gördüm. Hamne binti Caş ise susayanlara su veriyor, yaralarını tedavi ediyordu."^[319]

Enes b. Mâlik anlatıyor:

"Hz. Aişe ve annem Ümmü Süleym, büyük bir gayretle su taşıyorlardı. Sırtlarında taşıdıkları kırıbalarla yaralıların yanına gidip su içiriyor, suları bitince tekrar gidip dolduruyorlardı."^[320]

Ümmü Süleym yirmi hanım sahabe ile birlikte Hayber'in fethine de katılmıştı.^[321] Orada yaralıları tedavi etmiş, susayanlara su taşımış, dönüşte de Safiye annemizi düğüne hazırlamıştı.^[322]

Ümmü Süleym, oğlu Abdullah'a hamile olmasına rağmen Mekke'nin fethine katılmıştı. Fetihden sonra Huneyn Savaşına da katıldı. Onu cephe arkadaşı Ümmü Ammare şöyle anlatır:

"Huneyn'de insanlar kaçıştığı zaman biz dört hanım, Allah Resulü'nü (a.s.m.) korumak için yanında sebat ettik. Bende kılıç, Ümmü Süleym'de hançer vardı. Hançerini beline koymuş bekliyordu."^[323]

Enes b. Mâlik der ki:

"Annem Müslümanların düşman karşısında bozguna uğramasına çok üzülmüş ve bir o kadar da kızmıştı. Allah Resulü'ne (a.s.m.),

– Şunları görüyor musun? Sana inanıp Müslüman oldukları halde seni tek başına bırakıp kaçıyorlar. Allah sana imkan verirse onları affetme, düşmanları öldürdüğü gibi sende onları öldür, dedi. Allah Resulü (a.s.m.),

– Ey Ümmü Süleym! Allah onlara yeter. Allah'ın affı geniştir, buyurdu. Annem o sırada babamın devesine binmişti. Bürdesine sarılmış, bir eli ile devenin yularını ve diğeri ile hançerini tutuyordu. Devenin başına doğru eğilmiş öylece tetikte bekliyordu. Onu bu halde gören babam hançeri kastederek,

– Bu nedir ey Ümmü Süleym? dedi.

- Hançer! Onu yanıma aldım ki, müşriklerden biri bu tarafa doğru yaklaşırsa bunun ile karnını yarayım, boynunu vurayım, dedi. Babam Allah Resulü’ne (a.s.m.) dönerek,
- Ümmü Süleym’in sözlerini duyuyor musun ya Resulallah? dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek,
- Ey Ümmü Süleym! Allah sana yardım ve ihsan eder, buyurdu.”[\[324\]](#)

İlmi

Ümmü Süleym ilme karşı oldukça duyarlı biriydi. Bilmediklerini her vesile ile sorup öğrenir, bu konuda çekingenlik göstermezdi.

Bir gün Allah Resulü’ne (a.s.m.) giderek “Yâ Resulallah! Allah hakikatin söylenmesinden hayâ etmez. Bir kadın rüyasında erkeklerin gördüğünü gördüğünde gusül abdesti alması gerekir mi?” diye sormuş, Resulullah da (a.s.m.) “Yaşlık gördüğünde gerekir” buyurmuştu.”[\[325\]](#)

Bazen Allah Resulü (a.s.m.) ondaki öğrenme arzusunu görerek öğretirdi:

“Ey Ümmü Süleym! Farz namazını kıldığın zaman on kere ‘Sübhanallah’, on kere ‘Elhamdulillah,’ on kere ‘Allahu ekber’ de, sonra Allah’tan dilediğini iste! İstedikçe Allah (c.c.) sana verir” buyurdu.”[\[326\]](#)

Ümmü Süleym kırk iki yolla rivayet ettiği 17 hadisi”[\[327\]](#) naklederek çağlar ötesinden bizleri aydınlattı.

Yaşadığı bir hadiseyi şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.):

‘Bir Müslüman’ın günah çağına gelmemiş üç çocuğu ölürse, Allah (c.c.) o çocuklara olan rahmetinden dolayı onu mutlaka cennetine koyar’ buyurdu. Ben,

– İki tane olsa da mı? diye sordum.

– İki tane de olsa, buyurdu.”[\[328\]](#)

Makrizi, fetva veren sahabeleri sayarken Ümmü Süleym’i de bu sahabeler arasında zikreder.”[\[329\]](#) Az fetva verenlerden de olsa, özellikle hanımlara ait meselelerde ona danışılırdı.

Sahabelerin büyük alimlerinden Zeyd b. Sâbit ile İbn Abbâs arasında hanımlara ait bir konuda ihtilaf olunca, İbn Abbâs “Medine’ye gittiğinizde Ümmü Süleym ve diğer hanımlara sorun” demişti.

Cennetle Müjdelenmesi

Enes b. Mâlik’in rivayet ettiği hadiste, hayatını İslam’a adayan Ümmü Süleym’i cennetle müjdeleyen Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurmuştu:

“Cennete girdiğimde önümde bir ayak sesi duydum. Bir de baktım ki ön tarafta yürüyen, Gumeysa imiş.”[\[330\]](#)

* * *

[311]
[315]
[308]
[325]
[299]
[323]
[305]
[292]
[328]
[301]
[320]
[313]
[296]
[317]
[310]
[314]
[303]
[326]
[307]
[322]
[304]

[329]
[291]
[300]
[319]
[298]
[316]
[312]
[295]
[309]
[324]
[327]
[302]
[321]
[306]
[330]
[294]
[318]
[293]
[297]

Ümmü Hişam binti Hârise

Künyesi: Ümmü Hişâm binti Hârise b. Nûman el-Hazrecî el-Ensâriye en-Neccârî

Annesi: Ümmü Hâlid binti Hâlid b. Yaiş

Eşi: Ammare b. Habhab

Çocukları: Hişâm

Kardeşleri: Abdullah, Abdurrahman, Sevde, Amre, Ümmü Hişâm, Ümmü Gülsüm, Emetullah.

* * *

İslam'a Girişi

Ebu Eyyûb el-Ensârî gibi, Resulullah Efendimizin (a.s.m.) dayıları ve teyzelerinin soyundan gelen Neccâr oğullarının hanımlarındandır. Babası Nûman b. Hârise de tıpkı kızı gibi Allah Resulü (a.s.m.) tarafından cennetle müjdelendi.

Ebu Eyyûb el-Ensârî'nin yakın komşusu olan Hârise b. Nûman, onun gibi İslam'ın Medine'ye yayıldığı ilk günlerde Müslüman oldu. Çevresinde ve evinde ciddi bir saygınlığı olan Hârise b. Nûman Müslüman olunca, ailesindeki herkes onunla birlikte Müslüman oldu.

İslam aileye büyük bir huzur, mutluluk ve heyecan getirdi. Bir taraftan yeni dini öğreniyor, bir taraftan yaşamaya, emirlerini yerine getirmeye çalışıyor, bir taraftan da büyük bir heyecanla Allah Resulü'nün (a.s.m.) hicret etmesini bekliyorlardı.

Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettiğinde, tam yanı başlarındaki komşularına misafir oldu. Onun gelmesi ile heyecanı kat kat artan Ümmü Hişâm, bir de komşu olunca bambaşka bir atmosfer içine girdi. Artık hayatı Hz. Nebî'nin (a.s.m.) mihverinde dönmeye başlamıştı.

İlk fırsatta Neccâr oğullarının hanımları arasına katılıp Resulullah'ın (a.s.m.) ziyaretine gitti. Huzur-u saadette, diğer gelenlere olduğu gibi

Hız. Peygamber ona da ziyaret sebebini sordu. Yine diğler gelenler gibi, o da şu cevabı verdi:

– Yâ Resulallah! Sana biat etmeye geldik. Seni tasdik ediyor ve sana indirilenlerin doğruluğuna inanıyoruz.

Bu sözleriyle Resulullah’a (a.s.m.) biat etmiş oldu. Böylece Ümmü Hişâm’ın hayatında yepyeni bir sahife açılmış oldu: İlim ve hizmet.

Onların asıl hizmeti, Resulullah Efendimizin (a.s.m.) kızları ve hanımlarının Medine’ye hicreti ile başladı. Mescid-i Nebevî’nin hemen bitişiğinde bir çok evi olan Hârise b. Nûman, evlerinden birini boşaltarak Allah Resulü’ne (a.s.m.) tahsis etti. Bundan sonra onlar ile yakından ilgilenen aile, annelerimiz yerleşinceye kadar her şeylerini onlarla paylaştılar. Bu paylaşımın yalnızca bir tarafını dile getiren Ümmü Hişâm şöyle anlatır:

“Bir yıla yakın bir süre Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte yaşadık. O günlerde ekmek pişirdiğimiz tandırı paylaştık. O sırada bizim ve onların tek bir tandırı vardı.”^[331]

Evlerinin hemen Mescid-i Nebevî’nin yanında olması Ümmü Hişâm’a Allah Resulü’nü (a.s.m.) sürekli dinleme imkanı sağlamıştı. Bizzat o mübarek ilk ağızdan dinlemek suretiyle Kur’an’dan birçok sure ezberledi. Onlardan biri de Kaf suresiydi. Bu sureyi nasıl ezberlediğini şöyle anlatır:

“Kaf vel-Kur’an’ıl Mecîd’i bizzat Allah Resulü’nün (a.s.m.) ağzından ezberledim. Allah Resulü (a.s.m.) bu sureyi her cuma günü insanlara hitap ederken minberden okurdu.”^[332]

Ümmü Hişâm annemizden bir hadis, on ayrı yoldan nakledilmiştir. ^[333] Ondan kardeşi Ammare ayrıca Muhammed b. Abdurrahman, Yahya b. Abdullah, Habîb b. Abdurrahman hadis rivayet etmiştir. ^[334]

Cennetle Müjdelenmesi

Neccâr oğullarından Ammare b. Habhab ile evlenen Ümmü Hişâm’ın Hişâm adında bir oğlu olmuştu. ^[335] Eşi ile mutlu bir hayat yaşayarak Allah rızasını elde etmeye çalışan Ümmü Hişâm, Allah Resulü (a.s.m.) ile umreye gitmiş, ancak müşriklerin engeline takılınca Mekke’ye girememişlerdi. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen

Ümmü Hişam, Rıdvan Biati'ne katılma şerefine nail olanlar arasında yer aldı.[\[336\]](#)

Resulullah Efendimiz (a.s.m.) bu biate katılanları cennetle şöyle müjdelemişti:

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır.”[\[337\]](#)

* * *

[335]

[331]

[336]

[332]

[334]

[337]

[333]

Ümmü Ümâre

Lakabı: Nesibe binti Ka'b

Künyesi: Nesîbe binti Ka'b b. Amr b. Avf b. Mebzul b. Amr b. Ganem el-Ensârî el-Hazrecî en-Neccârî

Annesi: Rûbab binti Abdullah

Eşi: Zeyd b. Âsım ve Gaziye b. Amr

Çocukları: Abdullah, Habîb, Temim ve Havle

Kardeşleri: Abdullah, Abdurrahman

* * *

Hakkında Ayet İnen Hanım

Nesîbe hatun, Neccâr oğulları hanımlarındandır. Zeyd b. Âsım ile evli olan Nesîbe hatunun ondan Abdullah ve Habîb adında iki oğlu olmuştu. İslam Medine'de konuşulmaya başladığı ilk günlerde İslam davetçilerini dinleyen aile, hep birlikte İslam'a girmişlerdi.

Büyük bir ihlâs ve samimiyet ile İslam'a bağlanan ailenin hayatı anlam kazanmış, mutlulukları kat kat artmıştı. Ancak Allah Resulü'nün (a.s.m.) Mekke'de müşriklerin arasında, onların zulmüne maruz kalması aileyi kahrediyordu. Diğer Medineli Müslümanlar da onlar gibi düşünüyordu. Aralarında konuşarak Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşmeye, onu müşriklerin zulmünden kurtarmaya karar verdiler. Güvenlik için hemen değil, hac mevsiminde müşrik hacılara katılarak Mekke'ye gitmeyi düşünüyorlardı. Hac mevsimi gelince yola çıkan 75 Medineli Müslüman, Mekke'ye giderek Akabe'de Allah Resulü (a.s.m.) ile buluştular. Akabe'ye katılanlardan ikisi hanımdı. Biri Nesîbe hatun, diğeri Esmâ binti Amr'dı. Ayrıca bu biate katılanlar arasında, Nesîbe hatunun eşi ve oğulları da vardı. Ailenin tamamı Mekke'ye gitmişti. Diğer sahabeler ile birlikte Akabe'de Resulullah'ı (a.s.m.) eşleri ve çocukları gibi koruyacaklarına söz vermişlerdi. [\[338\]](#)

Annemiz o kutlu güne dair hatıralarını şöyle anlatır:

“Akabe Biatı’nin yapıldığı gece erkekler Allah Resulü’nün (a.s.m.) elini tutarak ona biat ediyorlardı. Hz. Abbâs Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanı başında durarak, biat edenlere onun elini tutturuyordu. Herkes biat etmiş, yalnızca iki hanım kalmıştık. Eşim Allah Resulü’ne (a.s.m.),

– Yâ Resulallah! İki hanım biat için bizimle buraya kadar geldiler, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.),

– Onlardan da sizden aldığım biati alıyorum. Ben hanımlarla musâfaha yapmam, tokalaşmam, buyurdu.”[\[339\]](#)

Medine’ye dönünce gece gündüz demeden insanları İslam’a davet ettiler. Allah Resulü (a.s.m.) hicret edince verdikleri sözü tutarak onu canlarından aziz tuttular.

Cihadı

Hanım olmasına rağmen cihad meydanlarında özel bir yere sahip olan Nesîbe hatun, zor zamanlarda hep Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında oldu. Vücudunu ona siper yaparak defalarca canını Resul’e feda etti.

İlk olarak Uhud Harbine katıldı. Eşi ve çocukları Uhud’a gittikten sonra, yaralılara su vermek ve onları tedavi etmek niyeti ile Uhud’a gitti. İslam ordusu arkadan gelen süvariler tarafından baskına uğrayınca Resulullah’ı (a.s.m.) korumak için savaşa katıldı.

Sa’d b. Rebîa şöyle anlatır:

“Nesîbe hatunun yanına giderek,

– Uhud Savaşını bana anlatır mısın? dedim.

– Olur, diyerek anlatmaya başladı:

‘Uhud Savaşı yapılacağı sabah dayanamadım. Bir kaba su doldurarak Müslümanların durumunu öğrenmek için Uhud’a gittim. Allah Resulü (a.s.m.) ve Müslümanlara ulaştığımda Müslümanlar üstün durumdaydı. Ancak bir süre sonra Müslümanlar bozguna uğrayıp dağıldılar. Bunu görünce hemen Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına koşup savaşımaya başladım. Kılıç sallayarak müşrikleri ona yaklaştırmamaya çalışıyor, ona atılan oklara karşı kendimi siper ediyordum.’

Omzundaki yara dikkatimi çekince,

– Ey Ümmü Ümâre! Seni kim yaraladı? diye sordum.

– İbn Kamia yaptı. Müslümanlar dağılınca, ‘Bana Muhammed’i gösterin! O kurtulursa ben kurtulmayayım!’ diyerek Allah Resulü’ne (a.s.m.) doğru yöneldi. Onu ben ve Mûsab b. Umeyr’in aralarında bulunduğu bir grup karşıladık. İşte o sırada yaralandım. Bu darbeyi bana o vurdu. Ben de ona birkaç darbe vurdum ama Allah düşmanı zırhlı olduğu için darbelerim boşa gitti.^[340] Bir ara etrafıma baktığımda insanların her biri bir tarafa dağılmıştı. Allah Resulü’nün (a.s.m.) etrafında on kişi kadar insan kalmıştı. Ben, eşim ve çocuklarım onu koruyorduk. Allah Resulü (a.s.m.) benim kalkanımın olmadığını gördü. Kalkanı olan bir sahabenin kaçmaya çalıştığını fark edince,

– Kalkanını savaşanlara bırak! buyurdu. Sahabe kalkanı yere attı. Hemen koşup kalkanı aldım, onunla Allah Resulü’nü (a.s.m.) korudum. Bize ne yaptıysa süvariler yaptı. Onlar da bizim gibi yaya olsalardı, Allah’ın izniyle onlara gereken karşılığı verirdik.^[341] Süvarilerden biri bana doğru geldi. Kılıcını kaldırıp bana vurmaya kalkışınca, kalkanımla kendimi korudum. Adam buna fırsat bulamadı. Sıra bendeydi, adamın atının ayaklarına sert bir darbe indirdim. Atın ayakları kesilip sendeleyince, adam sırt üstü yere düştü. Allah Resulü (a.s.m.) benim süvari ile çarpıştığımı gördüğünde, oğluma seslenerek,

– Ey Ümmü Ümâre’nin oğlu! Annene yardım et, annene! Allah bütün ailenize rahmet etsin. Annenin makamı filanın, filanın makamından daha yüksektir, buyurdu. Oğlum yardıma koşunca adamı öldürdük. Ben Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına giderek,

– Yâ Resulallah! Dua buyur da cennette seninle birlikte olalım, dedim. Allah Resulü (a.s.m.),

– Allah’ım! Onları cennette benimle beraber kıl! diye dua buyurdu. Ben,

– Artık dünyada başıma ne gelirse gelsin, umurumda değil, dedim.”^[342]

Peygamber Efendimiz (a.s.m.) Nesîbe hatunu cennetle müjdeleyince, şehadet arzusu ile coşan aile, daha büyük bir aşkla müşrikler üzerine hücum etti. O sırada Nesîbe hatunun oğlu

Abdullah bir müşrikle karşılaştı. Müşrik sol koluna sert bir darbe vurarak onu ağır yaraladı. Allah Resulü (a.s.m.) ona seslenerek,

– Yaranı sardır, buyurdu. Allah Resulü'nü (a.s.m.) duyan Nesîbe hatun oğluna dönüp baktı. Kolundan kanlar fışkırdığını gördü. Hemen oğlunun yanına koşarak yarasını sardı. O sırada Allah Resulü (a.s.m.) bu kahramanlara bakıyordu. Annenin oğluna,

– Haydi kalkıp müşriklerle savaş! dediğini duyunca,
– Senin yaptığina kimin gücü yeter, ey Ümmü Ümâre! buyurarak onun ne kadar büyük fedakarlık yaptığina işaret etti.^[343]

Müslümanlar bir türlü toparlanamıyor, müşrikler sürekli saldırıyordu. Nesîbe hatun kılıcını sıyırmış, Allah Resulü'nün (a.s.m.) etrafında dört dönüyordu. O sırada Abdullah'ı yaralayan müşrik Allah Resulü'nün (a.s.m.) üzerine doğru gelmeye başladı. Onu gören Allah Resulü (a.s.m.) Nesîbe hatuna adamı göstererek,

– Bu gelen, oğlunu yaralayan kişidir, buyurdu. Nesîbe Hatun adamın üzerine atılarak atının bacaklarını yaraladı. At tökezleyince adam yere düştü. Çevredekiler yetişip adamı öldürdüler. Allah Resulü (a.s.m.) Nesîbe hatuna:

– İntikamını aldın ey Ümmü Ümâre! buyurdu.^[344]

Bu olayı Nesîbe hatun şöyle anlatır:

“Adam öldüğünde Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek bana döndü ve,

– Sana zafer nasip eden, düşmanından dolayı gözünü aydın eden, öcünün alındığını gösteren Allah'a hamd olsun, buyurdu.”^[345]

Allah Resulü (a.s.m.) Nesîbe hatunun Uhud Savaşındaki durumunu kısa ve öz bir şekilde şöyle anlatır:

“Uhud Savaşında sağıma, soluma ne tarafa baktıysam, onun benim için savaştığını gördüm.”^[346]

Bu savaşta Nesîbe hatun on iki yerinden yara aldı. Özellikle İbn Kamia'nın vurduğu darbe ile aldığı yara çok derindi. Yaraların etkisinden bir yıl boyunca kurtulamamıştı.

Savaş bitip Müslümanlar Medine'ye döndükten sonra Resulullah (a.s.m.), müşriklerin cesaretlerini toplayıp Medine'ye tekrar saldırmaya teşebbüs etmemeleri için sahabelere şöyle seslendi:

– Allah Resulü (a.s.m.), sizden düşmanı takip etmenizi istiyor. Takibe yalnızca dünkü savaşa katılanlar gelebilir.

Bu davete hemen icabet eden Nesîbe hatun, sefere katılmak için hemen hareketlendi. Ancak yaralarından akan kanlar onu bu seferden alıkoydu.

Allah Resulü (a.s.m.) Nesîbe hatunun kardeşi Abdullah b. Ka'b'ı göndererek sağlık durumunu sormasını istedi. Abdullah b. Ka'b iyi haberlerle dönünce Allah Resulü (a.s.m.) çok sevindi. [\[347\]](#)

Nesîbe annemiz Uhud'dan sonra Kureyza oğulları kuşatmasına, Hudeybiye'ye, Hayber'in fethine, Umretü'l-Kazâya, Mekke'nin fethine ve Huneyn Harbine katıldı. [\[348\]](#)

Mekke'nin fethinden sonra iki oğlu ile birlikte Huneyn Savaşına katıldı. Burada da tıpkı Uhud'da olduğu gibi canını Allah Resulü'ne (a.s.m.) adayarak kahramanca savaştı. Bu savaşla ilgili hatıralarını şöyle anlatır:

“Müslümanlar düşman karşısında bozguna uğrayıp dağıldılar. Bu savaşa dört hanım katılmıştık. Benim elimde keskin sağlam bir kılıç, Ümmü Süleym'de bir hançer vardı. Onu beline bağlamıştı. Ümmü Salit ve Ümmü Hâris de bizimleydi. Müslümanların dağıldığını görünce Ensara seslenerek,

– Niçin kaçıyorsunuz? Geri dönün, dedim.

Tam o sırada düşman saflarında Havazin kabilesinden bir adam gördüm. Gri bir deveye binmişti. Elinde de bir sancak vardı. Devesi ile Müslümanların arasına daldı. Hemen adamın karşısına çıkıp devesini yaraladım. Deve sarsılınca üzerindeki adam yere düştü. Koşup adama saldırdım. Adama ağır darbeler indirdim. Adam ağır yaralandı. Hareket edemez haldeydi. Kılıcını aldım, fakat yaralı olan devesine dokunmadım.” [\[349\]](#)

Yemame'de

Resulullah'ın (a.s.m.) vefatından sonra çevredeki kabilelerden bir kısmı dinden dönmüştü. Hz. Ebu Bekir (r.a.) döneminde bunlarla savaşlar yapıldı. Bu savaşların en zorlusu, yalancı peygamber Müseyleme ile yapılan savaştı. Bir süre olayları takip eden Nesîbe annemiz, yaşı altmışı çoktan geçtiği ve saçları beyazladığı halde, Hz. Ebu Bekir'in yanına giderek, Yemame Savaşına katılmak için izin istedi. Hz. Ebu Bekir,

– Savaşta kahramanlığını biliyoruz. Haydi, Allah’ın adıyla orduya katıl, dedi. Sonra ordu komutanı Hâlid b. Velid ile görüşerek ona annemizi gözetmesini ve yardımcı olmasını söyledi.

Yemame Harbine katılıp kahramanca savaşan Nesîbe hatun, savaşta 10’dan fazla yara aldı. Müşriklerin birinin vurduğu darbe ile kolunu kaybetti. Ancak Müseyleme’nin öldürülmesi, ona bütün acılarını unutturmuştu. [\[350\]](#)

Kişiliği

Çok cesur ve atılgan biri olan annemiz, öğrenmeyi çok seven, soru sormaktan çekinmeyen, bilip gördüklerini genç kuşaklara anlatan, sorgulayan, kendini Allah ve Resulü’ne (a.s.m.) adanmış, son derece ahlaklı bir kadındı.

İlmi

Medeni cesarete sahip olan Nesîbe hatun aynı zamanda iyi bir gözlemciydi. Bu özellikler onun hem sorarak hem de gözlemleyerek ilim tahsil etmesini sağlamıştı. Özellikle katıldığı savaş ve seferlerde neler olup bittiğini gözlemleyip, tarihe şahitlik eden annemiz, bu zamanlara ait birçok hatırasını bize aktarmıştır. İşte onlardan bazıları:

Biri Nesîbe hatuna “Uhud Savaşında Kureyş hanımları da senin gibi eşleri ile birlikte savaşmışlar mı?” diye sorunca şöyle cevap verdi:

– Onlardan hiçbir kadının ne ok, ne de taş attığını görmedim. Onların defleri vardı. Def çalarak söyledikleri şiirlerle erkeklere Bedir Harbini hatırlatıyor, onları savaşa teşvik ediyorlardı. Biri savaş meydanından kaçıp onlara doğru gittiğinde yanlarında getirdikleri sürmeleri ona uzatarak,

– Sen de bizim gibi kadın oldun, diyorlardı. [\[351\]](#)

Kazâ Umresindeki müşahedelerini şöyle aktarır:

“Allah Resulü (a.s.m.) kurbanını kestikten sonra kıldan yapılan çadırına girdi. Berber, çadırda onu bekliyordu. Allah Resulü (a.s.m.)

içeri girince onu tıraş etti. Tıraştan sonra başını çadırdan çıkaran Allah Resulü (a.s.m.),

– Saçını kestirenlere Allah rahmet etsin, buyurdu. Sahabelerden biri,

– Saçını kısaltanlara da mı? diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.) üç kez,

– Saçını kestirenlere Allah rahmet etsin, buyurdu. Dördüncüde,

– Kısaltanlara da, buyurdu. [\[352\]](#)

Abdullah b. Ka'b'dan şöyle nakledilir:

“Ümmü Ümâre'nin boynunda bir inci gördüm. Ona bu inciye nereden aldığını sordum. O,

– Müslümanlar Hayber'de Sa'd b. Muaz Kalesini fethedince oraya gömülü bir hazine çıkardılar. Hazineyi Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına götürünce, yanındakilere hazineden savaşa katılan 20 hanıma hediyeler verilmesini emretti. Bize büyük bir inci verildi. Onu aramızda paylaştık. Benim payıma işte bu inci düştü, dedi.” [\[353\]](#)

Hadis Rivayeti

İslam tarihine dair kitaplarda naklettiği pek çok hatırasının yanı sıra hadis kitaplarında geçen altı hadisi, yirmi yoldan nakletmiştir. [\[354\]](#)

Soru sormaktan çekinmezdi. Bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) “Her şeyin sadece erkekler için olduğunu, kadınların her hangi bir konuya dahil edilmediğini görüyorum. Bunun sebebi ne?” şeklinde bir soru yöneltmişti. Çok geçmeden Allah Resulü'nün (a.s.m.) minberden şöyle dediğini duydu:

“Ey insanlar Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: Müslüman erkekler Müslüman kadınlar, mümin erkekler mümin kadınlar, taat eden erkekler taat eden kadınlar...” [\[355\]](#)

Allah Resulü'nün (a.s.m.) okuduğu bu ayet Ümmü Ümâre'nin sorusu üzerine inmişti. [\[356\]](#)

Cennetle Müjdelenmesi

Uhud Savaşında annemizin o büyük fedakârlığına şahid olan Resulullah (a.s.m.) onu cennetle müjdeledi. Kendi dilinden bu gelişme şöyle gerçekleşti:

“Allah Resulü (a.s.m.) benim bir süvari ile çarpıştığımı görünce:

– Allah’ım! Onları cennette benimle beraber kıl! diye dua buyurdu.”[\[357\]](#)

Hudeybiye Anlaşmasına katılan annemiz, burada da diğer sahabeler gibi Allah Resulü (a.s.m.) tarafından cennetle müjdelenmişti:

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır.”[\[358\]](#)

* * *

[340]

[344]

[347]

[343]

[357]

[354]

[350]

[353]

[338]

[341]

[345]

[348]

[351]

[358]

[355]

[339]

[346]

[342]

[349]

[352]

[356]

Ümmü Münzir

Diğer İsim ve Lakapları: Selma binti Kays

Künyesi: Selma binti Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Adiy b. Âmir b. Ganem en-Neccâr el-Ensârî

Annesi: Ruğaybe binti Zürâre

Eşi: Kays b. Sasaa

Çocukları: Münzir

Kardeşleri: Suleyt, Umeyre ve Ümmü Süleym

* * *

Asıl ismi Selma olan^[359] Ümmü Münzir annemiz Neccâr oğullarındandır. Allah Resulü'nün (a.s.m.) teyzelerinden olan annemiz, İslam'ın Medine'de yayıldığı ilk günlerde Müslüman oldu. Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettiğinde büyük bir heyecanla onu karşılayan Medinelilerin arasına katılan Ümmü Münzir, Hz. Peygamber (a.s.m.) Ebu Eyyûb efendimizin evine geldiğinde, Neccâr oğulları hanımları ile birlikte biat etti. Bu anı şöyle anlatır:

“Hanımlarla birlikte Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek, ‘Hiçbir şeyi Allah’a şirk koşturmak, kimsenin malını çalmamak, zina etmemek, çocuklarımızı öldürmemek, kendimizden bir şeyler uydurarak birine iftira atmamak, iyilik yapılması emredildiğinde karşı çıkmamak, eşlerimizin malına ihanet etmemek’ üzere biat ettik. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanından ayrılınca birlikte gittiğimiz arkadaşımın birine,

– Geri dönüp Allah Resulü'ne (a.s.m.) ‘Eşlerimizi aldatmaktan maksadınız ne?’ diye sorsana, dedim. Arkadaşım gidip sormuş. Allah Resulü (a.s.m.),

– Eşinin malını alıp, başkası ile meşru olmayan şekilde yemektir, buyurmuş.”^[360]

Ümmü Münzir Mekke'de Allah Resulü (a.s.m.) ile ilk olarak tanışanlardan biri olan Es'ad b. Zürâre'nin yeğenidir. Bu yakınlık onun ilk Müslümanlardan olmasına vesile olmuştu.^[361]

Resulullah (a.s.m.) Medine'ye hicret ettiğinde Kays b. Sasaa ile evli olan, Selma binti Kays'ın Münzir adında bir oğlu oldu.^[362] Araplarda adet olduğu üzere, ilk çocuğunun adını künye olarak alınca, Ümmü Münzir diye hitap edilmeye başlandı.

Ümmü Münzir Resulullah'ın (a.s.m.) zaman zaman ziyaret ettiği teyzelerindendi.

Ümmü Münzir bir hatırasını şöyle anlatır:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ve Ali b. Ebu Talib bizim eve teşrif ettiler. O sırada Ali rahatsızdı. Yeni yeni iyileşmeye başlamıştı. Bir süre oturduktan sonra onlara, kurutmak için astığımız hurmalardan ikram ettim. Allah Resulü (a.s.m.) hurmadan yemeye başladı. Ali yemek için harekete geçince, hasta olduğundan zararı dokunmaması için Allah Resulü (a.s.m.) ona engel oldu ve,

– Onu bırak! Sen hastasın, buyurdu. Bunu görünce arpa çorbası ve sebze pişirerek Ali'ye getirdim. Allah Resulü (a.s.m.),

– Ey Ali bunlardan ye! Bunlar senin için daha faydalıdır, buyurdu.”^[363]

İslam Davetçisi

Peygamber Efendimiz (a.s.m.) ile Kureyza oğulları Savaşına katıldı. Bir süre direnen Yahudiler sonunda teslim olup, müttefikleri Sa'd b. Muaz'ın vereceği hükme razı oldular. Sa'd b. Muaz, anlaşmayı bozan, Müslümanlara ihanet eden, sonra da barış teklifine karşı çıkıp savaşı seçen, başaramayınca da teslim olmak zorunda kalan Kureyza oğullarının eli silah tutan erkeklerinin öldürülmesine hükmetti. Öldürülmesi gerekenlerden biri de Rifaa b. Semual'di. Bu kişi müttefikleri olduğu için Ümmü Münzir'i çok önceden beri tanıyordu. Uyanık davranarak Ümmü Münzir'e sığındı.

Ümmü Münzir annemiz Rifaa b. Semual ile konuşarak onu Müslüman olmaya ikna etti. İslam'ın insanları hakikate çağırdığını önceden beri bilen, fakat toplum baskısından dolayı İslam'a girmeyen Rifaa, Müslüman olmak istediğini söyledi. Bunun üzerine Ümmü Münzir, Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek,

– Anam-babam sana feda olsun yâ Resulallah! Rifaa'yı bana bağışla. Çünkü o namaz kılacağını, (domuz eti yemeği bırakıp) deve

eti yiyeceğini söylüyor, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek,
– Eğer Müslüman olursa, bu kendi için iyi olur. İsterse kendi dininde kalsın, ama bu onun için kötü bir tercih olur, buyurdu. Ümmü Münzir der ki:

– Allah Resulü (a.s.m.) “Onu sana bağışladım” buyurunca utandım. Eve dönüp durumu Rifaa’ya anlattım. Rifaa hemen Müslüman oldu. [\[364\]](#) Benin ricamla ölümden kurtulduğu için insanlar ona ‘Ümmü Münzir’in mevlâsı’ demeye başladılar. Kendi baba ve atasının ismi ile değil de benim ismimle anılmak ona ağır geldi. Evini şehir dışına taşıyarak toplumdan uzaklaştı. Ona haber göndererek “Vallahi, ben senin mevlân değilim. Ben yalnızca senin için Allah Resulü (a.s.m.) ile konuşan biriyim. Allah Resulü (a.s.m.) canını bağışladığı için kurtuldun. Sen kendi atalarının nesebindensin” dedim. Bundan sonra insanlar onu kendi nesebi ile çağırınca yeniden şehirdeki evine taşındı. [\[365\]](#)

Allah Resulü’nün eşi Hz. Reyhane, Kureyza oğullarından alınan esirlerdendi. Efendimiz onun Müslüman olmasını istiyor, fakat o buna soğuk bakıyordu. Efendimizin Müslüman olması için yaptığı teklifi reddetti. Allah Resulü (a.s.m) onu Ümmü Münzir’in evine gönderdi. Burada kalmaya başlayan Reyhâne annemizle yakından ilgilen Ümmü Münzir, kısa zamanda onu İslam’ı kabul noktasına yaklaştırdı. Ancak henüz bütün perdeler açılmamıştı. Allah Resulü (a.s.m) aynı kavimden olan Sa’lebe b. Saye efendimizi yanına çağırıp ondan Reyhâne ile konuşmasını istedi. Sa’lebe b. Saye, onun İslam’a girmesi konusunda oldukça ümitliydi. Allah Resulü’ne (a.s.m.),

– Anam babam sana feda olsun! O Müslüman olur, diyerek gidip Reyhâne annemizle görüştü.

Bir süre sonra Müslüman olmaya razı oldu. Oradan ayrılan Sa’lebe doğruca Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına giderek Reyhâne annemizin Müslüman olduğunu müjdeledi. [\[366\]](#)

Reyhâne annemiz Müslüman olduktan sonrada Ümmü Münzir hanımın yanında kalmaya devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) onunla evlenmek isteyince, düğün Ümmü Münzir’in evinde yapıldı. [\[367\]](#) Düğünün organizesinde ciddi emek sarf eden Ümmü Münzir, her şeyin yerli yerinde güzel bir şekilde yapılmasına gayret gösterdi.

Cennetle Müjdelenmesi

Rıdvan Biatî'ne katılarak, orada gerekirse ölmek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat edenlerden birisi oldu ve onun cennetle müjdelediği kişiler arasına dahil oldu. [\[368\]](#)

* * *

[362]

[366]

[360]

[364]

[367]

[363]

[361]

[368]

[365]

[359]

Ümmü Varaka

Künyesi: Ümmü Varaka binti Abdu'l-Hâris b. Uveymir b. Nevfel el-Ensârîye.

Şehide

Pek çok fazileti üzerinde toplayan, bizzat Resulullah (a.s.m.) tarafından şehadetle müjdelenen mana sultanlarındandır.

Medine'de doğup büyüyen Ümmü Varaka'nın soyu ve ailesi fazla tanınmamaktadır. Medinelilerin İslam'ı kabul ettiği ilk günlerde Müslüman oldu. Kırklı yaşları çoktan geçmesine rağmen büyük bir aşkla Rabbinin gönderdiği ayetleri ezberledi.^[369]

Ümmü Varaka Kur'an okumayı çok severdi. Gece gündüz Kur'an okuyan, abid ve zahid bir hanımdı. Allah Resulü (a.s.m.) onu gözetir, zaman zaman evine misafir olurdu.^[370] Sekiz ayrı yoldan rivayet edilen bir hadis rivayet etmiştir.^[371]

Âlime

Çok güzel Kur'an okuyan ve Kur'an'ı hıfzeden sayılı sahabelerden biri olan Ümmü Varaka, evinde kendi ev halkına ve çevresindekilere namaz kıldırarak istiyordu.^[372] Bunun için Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek, ondan evinde namaz kıldırarak üzere müezzin tutması için izin istedi. Allah Resulü (a.s.m.) onun Kur'an okumayı çok sevdiğini ve onu çok güzel okuduğunu biliyordu. Bunun için ona evinin bir bölümünü mescid yapması ve burada namaz kıldırması için izin verdi.^[373] Bundan sonra evinin bir köşesini mescid yapan Ümmü Varaka, burada birine ezan okutarak, ev halkına ve evine gelen hanımlara namaz kıldirmaya başladı.^[374]

Cihad Aşkı ve Şehadeti

Yaşı ilerlemiş olmasına rağmen şehadet arzusu içini yakıyordu. Hep bir fırsat kolluyordu. Allah Resulü (a.s.m.) Bedir Harbine giderken sahabelerine,

– Kim hazırsa bizimle birlikte gelsin! buyurunca bu sözü fırsat bildi. Hemen Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına koştu ve,

– Yâ Resulallah! Bana da müsaade buyur, sizinle geleyim, birlikte savaşayım, hastalarınıza bakayım, onları tedavi edeyim, dedi. Allah Resulü (a.s.m.),

– Ey Ümmü Varaka! Evinde dur. Allah (c.c.) sana şehadeti evinde nasip edecek, diye müjde verdi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu ihbarından sonra sahabe efendilerimiz tarafından şehide olarak anılmaya başladı.^[375] Allah Resulü (a.s.m.) zaman zaman sahabelerine, “Haydi gidip şehideyi ziyaret edelim” buyurur, sahabeleri ile birlikte Ümmü Varaka'nın evine giderek onu ziyaret ederdi.^[376]

Hiz. Ömer zamanına kadar yaşayan Ümmü Varaka, çok yaşlanmıştı. Bir hizmetçi ve bir kölesi vardı. Onlara “Ben ölürsem siz hürsünüz” diyerek, ölümü şartı ile onları azat etmişti. Bir gece gizlice yataklarından kalkan bu köleler, sinsi planlarını uygulamaya koyuldular. Sessizce odasına giderek onu şehide ettiler. Çarşafa sarıp evin bir köşesine sakladılar. Sonra da evi terk edip kaçtılar.

Ümmü Varaka çok yaşlanmasına rağmen sürekli Kur'an okurdu. Kur'an'ı sesli okuduğu için dışardan duyulurdu. Ama bu sabah her taraf sessizdi. Onun kalbinin derinliklerinden gelen sesi duyulmuyordu. Bunu fark eden Hiz. Ömer, çevresindekilere “Vallahi bu gece teyzemin Kur'an okumasını duyamadım” diyerek endişesini dillendirdi. Yanındakiler hemen gidip Ümmü Varaka'nın evine baktılar. Odasında göremediler. Evi aramaya başladılar. Sonunda onu, bir çarşafa sarılı bir şekilde evin bir köşesine bırakılmış olarak buldular. Şehid edilmiş, öylece yatıyordu. Hemen gidip durumu Hiz. Ömer'e haber verdiler. Haberi alan Hiz. Ömer Allah Resulü'nün (a.s.m.) sözlerin hatırladı ve,

– Allah Resulü (a.s.m.) onun için: “Haydi kalkın şehideyi ziyarete gidelim” derken ne kadar doğru söylemiş, diyerek Efendimizi bir kez

daha tasdik etti.

Sonra Mescid-i Nebevî'ye gitti. “Kölesi ve hizmetlisi Ümmü Varaka’yı boğarak öldürmüş ve kaçmışlar” diyerek haber verdi. Görevlilere onları yakalamalarını emretti. Kaçaklar kısa zamanda yakalandı. Medine’ye getirilince Hz. Ömer onların asılmasına hükmetti. Böylece Medine’de asılan ilk suçlu oldular.[\[377\]](#)

* * *

[369]

[372]

[376]

[370]

[374]

[373]

[377]

[371]

[375]

Esmâ binti Yezid

Lakabı: Ümmü Âmir

Künyesi: Esmâ binti Yezid b. Seken b. Rafî' b. İmrilkays el-Ensârî el-Evsî el-Eşhelî

Annesi: Ümmü Sa'd binti Huzeym

Kardeşleri: Havva, Âmir

Vefatı: 30/650

* * *

İslâm'a Giriş ve Biati

Çok akıllı ve dindar biri olan Esmâ b. Yezid, Medine'de doğup büyüyen, Resulullah'a (a.s.m.) ve İslâm'a en fazla hizmet eden kabilelerden biri olan Eşhel oğullarındandır.^[378] Künyesi Ümmü Âmir'dir.

Büyük sahabelerden Muaz b. Cebel'in halasının kızıdır. Medinelilerin İslâm'a koşmaya başladığı ilk günlerde Müslüman oldu. O sırada henüz genç bir kız olan Esmâ binti Yezid, büyük bir samimiyetle İslâm'ı öğrenip yaşama gayreti içine girdi.

Hanımların hatibi ve sözcüsü olarak meşhur olan Esmâ binti Yezid, ^[379] Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettikten bir süre sonra Ensar hanımlarından Kebşe binti Rafî' ve Havva binti Yezid'in de aralarında bulunduğu bir grup ile birlikte Ebu Eyyûb'un evinde misafir olan Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek biat ettiler. Bu grup, Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk olarak biat eden Medineli hanımlardı.^[380] O bu biati şöyle anlatır:

"Biat için Allah Resulü'ne (a.s.m.) giden hanımlar arasında ben de vardım. O zaman yeni genç kız oluyordum. Cesaretliydim. Allah Resulü'ne (a.s.m.),

– Yâ Resulallah! Elini uzat sana biat edeyim, dedim. Allah Resulü (a.s.m.),

– Ben hanımlarla musafaha etmem. Allah’ın size yüklediği sorumlulukları yerine getirmeniz konusunda sizden biat alıyorum, buyurdu.”[\[381\]](#)

Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerini sürekli zühde teşvik eder, onların kalplerini hep Allah’a yöneltirdi. Bunun için bazen, insanları Allah’tan uzaklaştıracak, zamanla onları yanlışlara sürükleyecek meşru şeylerden bile sakındırır, dünyaya meylederek Allah’ı unutma hastalığına tutulmamaları için dikkatlerini çekerti. Bunlardan biri de Esmâ hatunun biati sırasında yaşandı. Hanımlara altın takı takmak helal iken, Allah Resulü (a.s.m.) onu takvaya ve zühde teşvik ederek altın takmasının doğru olmadığını bildirdi.

Esmâ binti Yezid şöyle anlatır:

“Biat etmek için Allah Resulü’nün (a.s.m.) huzur-u saadetlerine gittim. Ona yaklaştığımda kolumda parıldayan altın bilezikleri gördü. Bana,

– Ey Esmâ! diye seslendi.

– Buyur, emret yâ Resulallah!

– Bu takıları takmaktan hoşlanıyor musun?

– Niçin sordun yâ Resulallah?

– O bilezikleri çıkar at ey Esmâ! Allah’ın o bileziklerden dolayı sana ateşten bilezikler takmasını ister misin? Kim kendisinin ya da çocuğunun koluna veya ayağına altın takı takarsa kıyamet günü bunlar, onlara ateşten takı olarak takılacak.

Allah Resulü’nün (a.s.m.) sözleri biter bitmez o bilezikleri çıkarıp attım. Halen onları kimin aldığını bilmiyorum.”[\[382\]](#)

Hz. Aîşe’nin Nedimesi

Hz. Aîşe annemiz evlenirken ona yardımcı oldu, onu düğüne hazırladı. Bundan sonra, Aîşe annemizle yakın ilgisini devam ettiren Esmâ binti Yezid’e halk, bu yakınlıktan dolayı “Aîşe’nin Esmâ’sı” demeye başladı. O nedimeliğini şöyle anlatır:

“Düğün günü Hz. Aîşe’yi süsledim. Onu hazırladıktan sonra gelinin hazır olduğunu bildirerek, Allah Resulü’nü (a.s.m.) içeri çağırdım. Allah Resulü (a.s.m.) gelip yanına oturdu. Sonra içeriden bir bardak süt getirildi. Allah Resulü o sütte biraz içtikten sonra onu Hz.

Aişe'ye verdi. Hz. Aişe utanarak başını yere eğdi. Ben hemen araya girerek ona 'Allah Resulü'nün (a.s.m.) uzattığını elinden alsana' diyerek onu cesaretlendirdim. Uzanıp Allah Resulünden sütü alarak bir miktar içti. Allah Resulü (a.s.m.) ona 'Biraz da arkadaşına ver' buyurdu. Ben, 'Yâ Resulallah! Buyur sen iç!' dedim. Allah Resulü (a.s.m.) sütü alıp biraz içtikten sonra kalanını bana uzattı. Sütü alıp uygun bir yere oturdum. Bardağı elimde çevirip Allah Resulü'nün (a.s.m.) dudaklarının değdiği yeri aramaya başladım. Teberrüken dudağının değdiği yerden içmek istiyordum. Orayı bulup oradan içtim. Allah Resulü (a.s.m.) kalan sütü orada bulunan hanımlara ikram ederek,

- Onu alıp için, buyurdu. Hanımlar,
- Bizim iştahımız yok, tokuz, deyince Allah Resulü (a.s.m.) şaka yaparak,
- Yalan ile açlık bir arada bulunmaz, buyurdu.”[\[383\]](#)

Hizmeti ve İkramı

Hz. Aişe annemize yakın olan Esmâ binti Yezid, Allah Resulü'ne (a.s.m.) hizmet için her fırsatı değerlendiriyordu. Bu konuyu kendisi, bir vesile ile şöyle dile getirir:

“Allah Resulü'ne (a.s.m.) hizmet ediyordum. Onun yanında bulunduğum sırada halam geldi. Ona soru sormaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.) halamın kolundaki bilezikleri görünce onu da benim gibi uyardı. Halam,

- Yâ Resulallah! Hanımlar bu takıları olmadığı zaman kendilerini eşlerine beğendiremezler, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) güldü ve,
- Gümüş kolye, inci alıp takamaz mısınız? Onu zağferan ile ovarsınız altın gibi olur, buyurdu.”[\[384\]](#)

Zaman zaman Allah Resulü (a.s.m.) ve sahabelerini evine davet eden Esmâ hatun, onlara yemek ikram ederdi. Bazen de yemek yapıp Efendimize götürürdü.

Esmâ binti Yezid yaşadığı bir hadiseyi şöyle anlatır:

“Kemikli et ve ekmek pişirerek Allah Resulü'ne (a.s.m.) götürdüm. Efendimiz o sırada Mescid-i Nebvî'deydi. Ona,

– Anam babam sana feda olsun yâ Resulallah! Size yemek getirdim, buyurun yiyin, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) sahabelerini çağırarak,

– Gelin, ‘Bismillah’ deyip yiyin, buyurdu.

Orada bulunanlar ve ev halkının hepsi o yemekten yediler. 40 kişi yiyip doydukları halde, sanki ekmek de et de aynen duruyor gibiydi. Yemekten sonra kırba içinde getirdiğim içeceği verdim. Allah Resulü (a.s.m.) ve sahabeleri ondan içtikten sonra oradan ayrıldılar. Kalan suyu aldım. Kırbayı güzelce sardım. Allah Resulü’nden (a.s.m.) arta kalan suyu saklayarak karşılaştığım hastalara şifa olması niyeti ile verdim. Bir kısmını da bereketinden istifade niyeti ile ben içtim.”[\[385\]](#)

Yine bir gün, Hendek Harbi esnasında yağ ve hurmadan yapılan Hays yemeği yaparak Allah Resulü’ne (a.s.m.) gönderdi. Allah Resulü (a.s.m.) yemeği o sırada çadırında olan Ümmü Seleme annemize ikram etti. Ümmü Seleme annemiz yedikten sonra etrafta bulunan sahabeleri çağırdı. Hendek halkının hepsi yediği halde yemek eksilmeden hala aynı şekilde duruyordu.[\[386\]](#)

İlmi

Çok akıllı ve samimi bir Müslüman olan Esmâ hatun, özverili ve gayretli, ilme değer veren, medeni cesarete sahip bir hanımdı. Bu özellikler onu ilme yaklaştırmış, Hz. Aişe’ye yakın olması ise ona ilmin kapılarını açmıştı.

Hanımların hatibi ve sözcüsü olarak meşhur olan Esmâ binti Yezid, sık sık hanımlara hitap eder, onlara İslam hakkında bilgi verirdi. Bir keresinde hanımlara hitap ederek Allah Resulü’nün (a.s.m.), “Kim bir mescid yaptırırsa, Allah da ona cennette bir ev yaptırır” dediğini nakletti.[\[387\]](#)

Bir başka sefer ise, “İsm-i Âzam şu iki ayettedir. Bu ayetler: İlâhukum ilâhun vâhid lâilahe illâ huve’r-Rahmânu’r-Rahîm ve Âli İmrân suresinin ilk ayetleridir” buyurduğunu nakletti.[\[388\]](#)

Hanımlara hitap edip onlara İslam’ı anlatmadan önce ilim meclislerinde yerini alıp Allah Resulü’nü (a.s.m.) can kulağıyla dinliyor, ona sorular sorarak İslam’ı en güzel şekilde öğreniyordu.

Bir başka sefer de Allah Resulü (a.s.m.) bir grup sahabe ile birlikte Esmâ binti Yezid'in evine giderek orada bir konuşma yaptı. Sahabelere Deccal hakkında uzun uzadıya bilgi verdi. [389]

Bir gün Esmâ binti Yezid gusül ve hayız hakkında soru sordu. Allah Resulü (a.s.m.) şöyle cevap verdi:

– Örtü ve suyu hazırlayıp bir kenara koyarsın. Suyu döker, vücudunu güzelce ovalarsın. Hatta başını yıkarken, suyu saçının diplerine ulaştırırsın. Sonra temiz bir bez alır, onunla temizlenirsin. [390]

Hanımlara sözcülük etmekle meşhur olan Esmâ hatun, bir gün sahabeler arasında oturan Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek şöyle dedi:

“Anam babam sana feda olsun Yâ Resulallah! Ben geride bıraktığım Müslüman hanımların sözcüsüyüm. Hepsi benim gibi söylüyor, benim gibi düşünüyorlar. Şöyle ki; Allah seni erkekler ve hanımlar için gönderdi. Bizler sana inandık ve biat ettik. Biz hanımlar evin duvarları arasına kapanmış, hareketsiz ve işe yaramaz durumdayız. Erkeklerin şehvetini tatmin ediyor, çocuklarını taşıyoruz. Erkekler ise Cuma, cemaat, cenazeye katılma ve Allah yolunda cihad ile bizden üstün kıldılar. Buna karşılık biz, onlar cihada çıktıklarında onların mallarını koruyor, çocuklarını terbiye ediyoruz. Bu durumda onların sevaplarına ortak olur muyuz?”

Esmâ hatunu dinleyen Allah Resulü (a.s.m.) sahabelere dönüp,

– Dini hakkında bu hanımdan daha güzel soru soran bir hanım gördünüz mü? buyurarak Esmâ hanımı taktir etti. Sonra da ona şöyle cevap verdi:

– Ey Esmâ geri dön ve arkandakilere şunları söyle: “Eşine güzel hanımlık yapmak, onun hoşnutluğunu kazanmak, meşru isteklerini yerine getirmek; erkekler için anlattığın bütün faziletlerle denk gelir!”

Esmâ, tekbir ve tehliller getirerek, Allah Resulü'nün (a.s.m.) sözlerini hanımlara müjdelemek için oradan ayrıldı. [391]

Diğer hanımlara nazaran çok hadis rivayet eden Esmâ binti Yezid, Allah Resulü'nden seksen bir hadisi, doksan dokuz vecihle rivayet etmiştir. [392]

Cihadı

Babası, kardeşi ve başi Resulullah'ın (a.s.m) dizlerindeyken şehit olan amcası Ziyad b. Seken'in Uhud'da şehit olduğunu duyunca çok üzüldü. Ancak haberi getirenler net olmasa da Allah Resulü'nün de (a.s.m.) şehid olduğunu söylüyordu. Bunu duyunca babasını ve kardeşini unuttu. Onlarla ilgilenmeyip Efendimizi aradı. Onu görünce birçok hanım sahabenin dediğı o tarihi sözü söyledi. Bu ölümsüz anı kendisi şöyle anlatır:

“Yakınlarımızın şehit olduğunu öğrenmiş, onlar için gözyaşı döküyorduk. Ordunun geldiğini duyunca hemen dışarı çıktık. Gözlerim Allah Resulü'nü (a.s.m.) arıyordu. Onu görünce ‘Sen hayatta olduktan sonra bütün musibetler hafif kalır’ dedim.”^[393]

İlk olarak, Hudeybiye Anlaşmasının yapıldığı sefere katıldı. Bundan sonra 20 hanım sahabe ile birlikte Hayber Fethine katıldı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra Hicretin 13. yılında İslam ordusuna katılmak için Şam'a giderek Yermük Harbine iştirak etti. Susayanlara su dağıtacak, yaralıları tedavi edecekti. Savaş başladığında kıyametler koptu, savaş alanı cehenneme döndü. Bir ara Müslümanlar bozguna uğradılar. Onların kaçıştıklarını gören hanımlar, erkeklerin yoluna çıkarak, “Nereye kaçıyorsunuz?” diye çıkışıp ellerine geçirdikleri sopa ve odunlarla onlara vurdular.^[394]

Yaralıları bakmak için giden bu hanımlar, gördükleri manzara karşısında daha fazla kayıtsız kalamadılar. Etraftan buldukları eşyaları kendilerine silah yapıp savaşa katıldılar. Esmâ binti Yezid çadırlardan birinin direğini sökerek Rumlara saldırdı. Önüne geleni deviriyordu. Kayıtlara göre savaş sonuna kadar bu direk ile dokuz düşman askerini öldürmüştü.^[395]

Cennetle Müjdeleneşmesi

Umre için gittiğı Hudeybiye'de canını seve seve vermek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat edince cennetle müjdelenen bahtiyarlar arasına katılmış oldu.^[396]

Allah Resulü'nden (a.s.m.) sonra yirmi yıl yaşayan Esmâ hatun Hicretin 30. yılında Şam'da vefat etti. Orada Bâbu Sağır Kabristanına defnedildi.^[397]

* * *

[381]
[388]
[395]
[378]
[385]
[386]
[391]
[382]
[379]
[384]
[389]
[392]
[396]
[390]
[383]
[397]
[393]
[380]
[387]
[394]

Fürey'a binti Mâlik

Künyesi: Fürey'a binti Mâlik b. Sinan b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ebcer el-Hazreciye el-Ensâriye

Annesi: Üneyse binti Ebu Hârice

Kardeşleri: Ebu Said'il-Hudrî, Katâde b. Nûman,

* * *

O, şehadet arzusu ile yanıp tutuşan, Uhud'da kendini Allah Resulü'ne (a.s.m.) siper eden, En Sevgilinin yüzünden kan damladığını görünce kendinden geçerek kanı durdurmak için efendimizin kanını emen Uhud şehidi Mâlik b. Sinan'ın kızıdır. Anne bir kardeşlerinden biri, sahabelerin büyük alimlerinden Ebu Said el-Hudrî, diğeri büyük İslam kahramanlarından Katâde b. Nûman'dır.

Medine'de doğup büyüyen Fürey'a binti Mâlik gençlik çağına gelince Ensardan Sehl b. Râfi' ile evlendi. Medine'de İslam daveti başlayınca ailesi ile birlikte Müslüman oldu.

Zor Günler

Bir gün köleleri evden kaçmıştı. Eşi köleyi yakalamak için peşinden gitti. Kuddum denilen yerde kölesini yakaladı. Ancak köle ondan daha atik davranmış ve onun üzerine atılıp öldürmüştü.^[398] Fürey'a eşinin ölüm haberini alınca çok üzüldü. Ancak sabretmekten başka çaresi yoktu.

Eşinin vefatından bir süre sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzur-u saadetlerine çıktı ve,

– Yâ Resulallah! Yakın zamanda eşim vefat etti. Ben şu anda Ensardan birinin harabe halindeki evinde oturuyorum. Eşim bana geçinebileceğim bir mal bırakmadığı gibi, ev ve nafaka da bırakmadı. Eğer müsaade edersen ailemin ya da kardeşlerimin yanına döneyim. Onlar bana yardımcı olurlar, dedi. Allah Resulü (a.s.m.),

– Eğer istersen ailenin yanına dönebilirsin, buyurdu.

Fürey'a Allah Resulü'nün (a.s.m.) izin vermesine sevinerek yanından ayrıldı. Ancak daha evden çıkmadan Allah Resulü (a.s.m.) onu geri çağırdı.

– Sözlerini bir daha tekrarla, buyurdu. Fürey'a sözlerini tekrarlayınca Allah Resulü (a.s.m.),

– Gidip şu anda oturduğun evde otur, Allah'ın hükmü gelinceye kadar bekle, buyurdu.

Fürey'a Allah Resulü'nün (a.s.m.) emri ile dört ay on gün bekledi. Bu bekleme sırasında “Sizden ölenlerin geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına dört ay on gün beklerler”^[399] ayeti inzal oldu. Annemiz ayette belirtilen hüküm gereği, zikredilen zaman kadar bekledi.^[400]

Eşinin ölümünden sonra beklemesi gereken zaman (iddet) bitince kardeşlerinin yanına gitti. Orada da hayat şartları eşinin yanındakinden farksızdı. Onlar da çoğu gün aç yatıyorlardı. Bütün bunlara sabretmesi gerektiğini bilen Fürey'a, bazen açlıktan ayakta duramaz hale geliyordu.

Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatır:

“Bir zaman ne cahiliye döneminde ne de Müslüman olduktan sonra görmediğimiz bir kıtlık ve açlık sıkıntısı ile karşılaştık. Ne yapalım diye konuşurken kız kardeşim Fürey'a bana,

– Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına giderek ondan bizim için bir şeyler iste! Vallahi o, kendinden bir şey isteyeniyi geri çevirmez. Eğer kendinde verecek bir şeyi varsa onu verir, yoksa yanındakilere, ‘Kardeşinize yardımcı olun!’ der, dedi.

Onun sözlerini doğru ve yerinde buldum. Kardeşimin yanından ayrılarak Mescid-i Nebevî'ye gittim. O sıralarda Mescid-i Nebevî'nin henüz duvarları yapılmamıştı. Mescid'e yaklaşıncı Allah Resulü'nün (a.s.m.) sahabelere konuşma yaptığını duydum. Bu konuşmadan anladığım ilk söz ‘Kim iffetli davranmayı isterse Allah onu iffetli kılar. Kim başkalarının elindekine bakmazsa Allah onu zengin kılar, kimseye muhtaç etmez’ oldu. Allah Resulü'nün (a.s.m.) konuşmasını duyunca kendi kendime ‘Annen sana ağlasın ey Said b. Mâlik! Sen söylenenden başkasını yapmak istemiyordun. Vallahi seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bunları duyduktan sonra bir daha gelip senden bir şey istemem’ dedim. Sonra da oturup Allah Resulü'nü (a.s.m.) dinledim. Konuşması bitince geri döndüm.

Fürey'a çalılıkların üst tarafında beni beklerken iyice sıkıntı veren açlıktan dolayı bir ileri bir geri gidip geliyordu. Yanına yaklaşıncı elimde bir şey olmadığını gördü. Yanına gidip 'Ne oldu? Vallahi Allah Resulü (a.s.m.) kendinden isteyenı boş çevirmez' dedi. Allah Resulü'nden (a.s.m.) duyduklarımı anlatınca bana sordu:

– O sözleri duyduktan sonra yine istedin mi?

– Hayır.

– İyi yapmışsın!"[401]

Bir süre kardeşlerinin yanında kalan Fürey'a binti Mâlik, daha sonra sahabeden Sehl b. Beşîr ile evlendi.

Rıdvan Biati ve Cennetle Müjdelenmesi

Allah Resulü (a.s.m.) Hicretin 6. yılında 1400 sahabesi ile umre yapmak için Mekke'ye doğru yola çıktı. Aralarında dört hanım vardı. Bunlardan biri de Fürey'a binti Mâlik'ti.[402]

Kaynaklar, kendisinden 34 ayrı yolla iki hadis rivayet edildiğini bildirmekte, ne zaman vefat ettiğı hakkında bilgi vermemektedirler.
[403]

* * *

[402]

[403]

[398]

[400]

[399]

[401]

Hind binti Amr b. Haram

Künyesi: Hind binti Amr b. Haram b. Salebe b. Haram b. Ka'b b. Ganem b. Ka'b b. Seleme

Annesi: Hind binti Kays b. Harim

Eşi: Amr b. Cemuh

Çocukları: Muaz, Muavviz, Hâlid ve Ebu Eymen

* * *

Hind binti Amr Medine'nin ileri gelenlerinden Amr b. Haram'ın kızıdır. Annesi ise Hind binti Kays b. Harim'dir. Büyüyüp genç kız olunca Seleme oğullarının reisi Amr b. Cemuh ile evlendi. Ondan Muaz, Muavviz, Hâlid ve Ebu Eymen adında dört oğlu oldu. Aradan yıllar geçti, oğulları büyüyüp her biri iyi ahlaklı, sevilen ve örnek gösterilen gençler oldu.

Bazı Medineliler Mekke'de Allah Resulü (a.s.m) ile tanışıp Müslüman olduktan sonra Medine'ye gelip, güvendikleri kişileri gizlice İslam'a davet ettiler. İslam Medine'de hızlı bir şekilde yayılmaya başladı. Birinci Akabe Biatı'ndan sonra Medineliler Allah Resulü'nden (a.s.m) kendilerine İslam'ı anlatacak, insanları İslam'a davet edecek birini istediler. Allah Resulü (a.s.m) Mus'ab b. Umeyr ile Abdullah b. Ümmü Mektum'u Medine'ye gönderdi. Onların gidişi ile İslam Medine'de daha hızlı yayılmaya başladı.

İslam'ın nuru Amr b. Cemuh'un evini de aydınlattı. Mus'ab b. Umeyr'i dinleyen oğlu Muaz Müslüman oldu. Müslüman olduktan bir süre sonra kavminden 75 kişi ile birlikte Mekke'ye giden Muaz, burada İkinci Akabe Biatı'ne katıldı. Allah Resulü'nü (a.s.m.) görerek ona biat etti.

Medine'ye döndükten sonra aile fertleri ile konuşan Muaz, annesi Hind b. Amr ve bütün kardeşlerinin İslam'a girmelerine vesile oldu.

[404] Ailede Amr b. Cemuh dışında herkes Müslüman olmuştu. Amr b. Cemuh gerek Seleme oğullarının lideri olması, gerekse Menat adında tahtadan yapılmış olan putuna olan aşırı sevgi ve düşkünlüğünden Müslüman olmadı.

Davet Mücadelesi

Amr b. Cemuh, sabah-akşam putunun yanına uğrar, onu siler, temizler, üzerine güzel kokular sürer, sonra karşısına geçerek ibadet ederdi. İşlerinin yolunda gitmesi için ondan dileklerde bulunur, sıkıntı ve felaket anında onun yanına koşup ona sığınır, ondan yardım isterdi. Önemli zamanlarda onun adına kurban kesmeyi asla ihmal etmezdi.

Amr, bu düşkünlüğü yüzünden İslam ve Hz. Peygamber'le ilgili haberlerle fazla ilgilenmezdi. Ancak Amr'ın eşi Hind binti Amr'ın gönlü, sevip saydığı kocasının cehenneme gitmesine bir türlü razı olmuyordu. Kendileri İslam'ı kabul etmişken onun Allah'ı tanımamasından dolayı çok üzülmüyordu. Onun putuna ve atalarının dinine olan aşırı bağlılığı cesaretini kırıyor, ona yaklaşıp İslam'ı anlatmasına engel oluyordu. Sürekli çare arıyor, fırsat kolluyordu. Nihayet beklediği o fırsat ayağına kadar geldi.

Amr b. Cemuh, Allah Resulü'nün (a.s.m.) İslam'ı tebliğ edip öğretmesi için gönderdiği Mus'ab b. Umeyr'i ve onun "İslam'a davet" çalışmalarının hızlandığını duyunca çok tedirgin olmuştu. O sırada eşinin ve oğullarının İslam'ı kabul ettiğinden haberi yoktu. Eşinin yanına giderek, ona çocuklarının Mus'ab b. Umeyr'den etkilenmesinden endişe ettiğini, onların yeni ortaya çıkan dine girmelerinden korktuğunu söyledi ve "Ey Hind! Çocukları sakın bu adamla görüştürme! Onlardan uzak tut" dedi. Hind çok güzel bir fırsat yakalamıştı. Usulüne uygun bir şekilde eşini İslam'dan haberdar etmeli, İslam'ın mesajını ona bir şekilde duyurmalıydı. Çünkü İslam hakkında bilgisi olduğunda, eşinin İslam'ı kabul edeceğinden emindi. Bunun için ona, "Olur, nasıl istersen" dedi. Devamında ise "Davetçinin anlattıklarını oğlun Muaz'dan dinlemek ister misin ?" diye sordu. Amr b. Cemuh birden afalladı. "Ne diyorsun? Yoksa haberim yokken Muaz da mı dinden çıktı?" diye bağırdı. Onun sert çıkışından korkan Hind binti Amr, önce bir adım geri atarak işi yumuşatmaya çalıştı, "Hayır, hayır! Muaz, sadece davetçinin bazı toplantılarına katılarak, onun birkaç sözünü dinleyip ezberlemiş" dedi. Maksadı yavaş yavaş onu İslam ile tanıştırmaktı. Bunun için oğlunun Müslümanlarla irtibatını tamamen inkar etmedi.

Amr b. Cemuh sert bir şekilde “Muaz’ı bana çağır!” dedi. Muaz yanına geldiğinde ona, “Şu adamın söylediklerini bana da anlat bakalım!” diye çıkıştı. Muaz, babasına Fâtiha suresini okudu. O okurken Amr bir hoş olmuştu. Hayranlıktan hayretini ve beğenisini gizleyemedi, “Bu ne kadar güzel bir söz. Onun sözlerinin hepsi bu kadar güzel mi?” diyerek Kur’an’a duyduğu hayranlığını açıkça ifade etti. Durumu fırsat bilen Muaz hemen atılarak, “Babacığım! Halkın neredeyse tamamı İslam’a inanıp Allah Resulü’ne (a.s.m) biat etti. Sen de ona biat eder misin?” dedi.

Amr b. Cemuh ikilemde kalmıştı. Bir tarafta bütün ihtişamı ve güzelliği ile hakikat vardı, diğer bir tarafta ise canı gibi sevdiği putu Menat ve ömür boyu tabi olduğu atalarının dini. Nefsi ön plana çıktı ve “Menat’a danışmadıkça bir şey yapmam. O ne derse ona göre hareket edeceğim” dedi. Muaz b. Amr güzel bir fırsat daha yakalamıştı. Babasının aklına hitap etmek için hemen, “Babacığım! Menat konuşamaz ki! Onun ne dili ne de aklı var; o sadece ağaçtan ibaret bir put” dedi. Amr b. Cemuh oğluna kızdı, bağırarak “Sana söyledim, ona danışmadan hiçbir şey yapmayacağım ve hiçbir şeyden de vazgeçmeyeceğim” dedi.

Hızla oradan ayrılarak doğruca putu Menat’ın yanına gitti. Genelde putu ile konuşmak istediğinde putun arkasına yaşlı bir kadın geçerek, sözde putun aklına getirdiklerini onun adına söylerdi. Şimdi o kadın ortada yoktu. Önce putunun karşısına geçerek ona övgülerde bulundu. Övgü faslı bitince bu kez dertlenerek şöyle dedi: “Ey Menat! Mekke’den gelen şu davetçinin, senden başka kimseye kötülük etmek istemediğinden eminim. Sen de, onun yalnızca, bizi sana ibadet etmekten alıkoymak için geldiğini biliyorsun. Onların söylediği eşsiz sözleri, güzel hakikatleri çok beğendim. Ancak seninle konuşup onayını almadan gidip şu adama biat etmek istemedim” dedi. Her zamanki yaşlı kadın ortada olmadığı için doğal olarak puttan hiçbir cevap alamadı. Bunun üzerine, “Galiba sen bana kızgınsın” dedi. Yine puttan cevap gelmeyince, “Ama seni kızdıracak hiçbir şey yapmadım ki!” diyerek ondan özür diledi. Devamla, “Zararı yok! Öfken yatışınca kadar seni birkaç gün rahat bırakacağım” dedi.

Babasını uzaktan takip eden Muaz, onun putunu ne kadar çok sevdiğine, ona ne kadar bağlandığına bir kez daha şahit oldu.

Menat, adeta onun hayatının bir parçası olmuştu. Neredeyse ondan ayrılması mümkün değildi. Yoksa İslam hakikatini açıkça görmüş, Kur'an'ın eşsiz hitabına hayran kalmıştı. Aslında bütün bu hakikatleri duyup anladıktan sonra onun İslam'ı kabul etmemesi imkansızdı. Ancak putu onun hakikatle buluşmasına perde olmuştu. Duygularına yenik düşerek İslam'dan yüz çevirmişti. Bütün bunların farkında olan Muaz b. Amr, perdeyi ortadan kaldırmak, bir şeylerin onunla İslam arasına girmesini engellemek gerektiğini düşündü. Ailenin de onayını alarak arkadaşı Muaz b. Cebel ile konuşan Muaz b. Amr, babasının puttan kurtulması için bir plan yaptı.

Gece olup karanlık çökünce insanlar uyumaya başladı. Seleme oğullarının iki Muaz'ı uyanıktı. Onlar usulca Menat'ın bulunduğu yere giderek onu yerinden alıp Seleme oğullarının tuvalet olarak kullandığı bir çukura attılar. Gayeleri Amr b. Cemuh'a taptığı şeyin ne olduğunu göstermek, hakikati anlamasını sağlamaktı. Sabah olunca hiçbir şeyden haberi olmayan Amr b. Cemuh, doğruca putunun yanına gitti. Her zaman olduğu gibi ona sabah ibadetini yapacak, saygısını gösterecekti. Ama putu yerinde yoktu. Gözünden dahi esirgediği Menat'ının başına bir hal gelmişti. Yeri göğü inletircesine bağdırmaya başladı:

– Yazıklar olsun size! Bu gece tanrımızı kim çaldı? Ona kim, ne yaptı?

Hakikati ne kadar güzel ifade etmişti. O, kendine bile sahip olamayan, çalınıp çöpe atılabilecek kadar aciz bir tanrıydı.

Amr b. Cemuh, kimse kendisine cevap vermeyince tehditler savurarak putunu aramaya başladı. Uzun bir süre aradıktan sonra sonunda onu bir çukurun içinde baş aşağı atılmış bir halde buldu. Söylene söylene onu çukurdan çıkarıp aldı. Güzelce temizleyerek kokular sürdü. Sonra da eski yerine koydu. Bir taraftan da putuna karşı günah çıkarıyordu. “Eğer sana bunu yapanı bilseydim, onu mahvederdim” diye söyleniyordu.

Ertesi gece iki genç yine usulca Menat'ın yanına sokulup onu yerinden alarak evden ayrıldılar. Bu kez onu başka bir çukura götürüp attılar. Sabah olunca durumu fark eden Amr b. Cemuh, yine kızıp bağırdı. Kimseden ses çıkmayınca, putunu yine kendi arayıp buldu. Put yine bir çukurun içindeydi. Yeniden temizleyip güzel kokular sürdü. Ama olay bitmiyordu. O hakikatin farkına varmıyor

yahut Menat'a olan aşırı sevgisinden dolayı hakikati görmezlikten geliyor; putu kuyuya atanlar ise onun hakikati görmesinde ısrar ediyordu. Amr b. Cemuh iyice kızmıştı. Sonunda sabrı taşıtı. Kılıcını alarak götürüp Menat'ın boynuna astı. Sonra da ona dönerek, "Ey Menat! Bunları sana kimin yaptığını bilmiyorum. Ama eğer sende hayır varsa işte kılıç! Onunla kendini kötülüklerden ve sana bunu yapanlardan korursun" diye çıkıştı.

Artık kalbinin üzerinden hakikatle arasına giren "aşırı sevgi ve bağlılık perdesi" kalkmıştı. Elbette kendini pislik çukuruna attıran bir tanrı, gerçekten tanrı olamazdı. O putuna karşı son görevini de yapmıştı artık. Kılıcını ona vermişti. Eğer tanrı ise, ona bunu yapanlardan kendisini korurdu. Artık onu düşünmek, onun için endişelenmek istemiyordu. Kafasını yastığına koyup yattı. Derin bir uykuya daldı. O uyuyunca iki genç sahabe yeniden işe koyuldular. Artık hedefe varmak istiyorlardı. Sessizce puta yaklaşıp boynundaki kılıcı aldılar. Sonra onu alarak ilerdeki ölü bir köpeğe bağladılar. Daha sonra ikisini de götürüp bir pislik çukuruna attılar.

Sabahleyin Amr b. Cemuh uyanır uyanmaz hemen putunun yanına koştu. Her zamanki gibi put yine yerinde yoktu. Uzun aramalardan sonra nihayet onu bir çukurun içinde buldu. Köpek ölüsünün putuna bağlanmış olduğunu görünce, ona olan sevgisi tamamen bitti. Hatta nefret ve kızgınlığa dönüştü. Hakikati net olarak görmüştü artık. Puta, "Vallahi sen tanrı olsaydın, bir kuyunun ortasında böyle ölü bir köpeğe bağlı olarak bulunmazdın" dedi. Bu kez putu yerinden çıkarmadan öylece çukurda bırakıp eve döndü.

Eve gelince oğlu Muaz'ı yanına çağırdı. Ona kendisini Mus'ab b. Umeyr'in yanına götürmesini söyledi.

Mus'ab efendimiz ona İslam'ı anlattı. Yusuf suresinin ilk ayetlerini okudu. Mus'ab'ı dinleyen Amr b. Cemuh hemen Müslüman oldu. [\[405\]](#)

Her Musibet Hafiftir

Uhud Savaşında okçular yerinden ayrılp da müşrik süvariler arkadan saldırınca Müslümanlar bir anda neye uğradıklarını şaşırıp darmadağın olmuşlardı. Bu sırada Allah Resulü'nün (a.s.m) öldüğü

şayiası da yayılınca iyice şaşırان sahabelerden birkaçı şaşkınlıktan Medine'ye geri dönmüşlerdi.

Olanları duyan Medineli hanımlar, özellikle Allah Resulü (a.s.m) için büyük bir üzüntüye kapılmışlar, onlardan 14 tanesi hemen hazırlanıp Uhud meydanına koşmuştu. Bu hanımlardan biri de Hind binti Amr idi.

Hind annemizin eşi, oğulları ve kardeşi Uhud'da idi. Ancak o Allah Resulü'nün (a.s.m) şehid olduğunu duymuştu. Ne eşi ne çocukları ne de kardeşi aklına gelmiyordu. Onun ve diğer Müslüman hanımların tek düşüncesi Allah Resulü (a.s.m) idi. Bunun için Uhud'a gittiklerinde önce Allah Resulü'nü (a.s.m) aramaya başladılar. Onu görünceye kadar kalpleri rahat etmedi. Uhud ile ilgili bu tablolardan birini Aişe annemiz şöyle anlatır:

"Medine'den Uhud'a doğru yola çıktım. Harre'ye gelince Abdullah b. Amr'ın kız kardeşi Hind binti Amr ile karşılaştım. Devesine eşi Amr b. Cemuh, oğlu Hallad ve kardeşlerinin ölülerini koymuş, Medine'ye götürüyordu. Hemen yanına gittim ve,

– Bir haber var mı? Geldiğin yerde neler olmuş? diye sordum. O,
– Hayırlı haber var. Allah Resulü (a.s.m.) iyi. Ondan sonra bütün musibetler önemsiz kalır. Allah (c.c.), müminlerden şehidler kıldı, dedi. Ben devenin üzerindikileri göstererek sordum:

- Bunlar kim?
- Kardeşim, oğlum Hallad ve eşim Amr b. Cemuh.
- Onları nereye götürüyorsun?
- Medine'ye götürüp orada defnedeceğim."[\[406\]](#)

Aişe annemizle konuşması biten Hind binti Amr, devesinin yularını çekerek Medine'ye doğru yöneldi. Ancak deve inat edip gitmedi. Hind binti Amr, deveyi Uhud'a doğru yönelttiği zaman deve hızlı hızlı yürüyor, Medine'ye döndürüldüğünde duruyor, inat edip gitmiyordu. Bir süre deveyi Medine'ye götürmeye çalışan Hind binti Amr, devenin gitmediğini görünce mecburen Uhud'a geri dönüp durumu Allah Resulü'ne (a.s.m) anlattı. Allah Resulü (a.s.m) Hind binti Amr'a şöyle dedi:

– Deve memurdur, o ancak kendisine emir olunanı yapar. Amr b. Cemuh, Uhud'a gelmeden önce herhangi bir vasiyette bulundu mu? Yahut söylediği bir söz oldu mu?

– Evet yâ Resulallah! Amr Uhud’a gideceği zaman kibleye dönerek şöyle dua etti: “Ey Allah’ım! Bana şehitlik nasip et! Beni üzgün ve şahadetten mahrum olmuş bir halde aileme geri çevirme!”

– İşte bu duadan dolayı deve yürümüyor.

Efendimiz sonra sahabelerine dönerek,

– Ey Ensar! Sizden öyleleri vardır ki onlardan kim bir konuda Allah’a yemin etse, Allah onun yeminini yerine getirir. Amr b. Cemuh onlardan biriydi, buyurdu. Bundan sonra Hind annemize şu müjdeleri verdi:

– Ey Hind! Kocan Amr b. Cemuh sadıklarındandı. Ey Hind! Kardeşin şehid edilinceye kadar Allah tarafından gönderilen melekler, kanatlarıyla sürekli onun üzerine gölgelik yapıp onun nereye defnedileceğini gözleyip durdular. Ey Hind! Cennette eşin Amr b. Cemuh, oğlun Hallad ve kardeşin Abdullah hepsi bir araya gelip arkadaş olacaklar!

Bu müjdeleri duyan Hind binti Amr, “Yâ Resulallah! Benim için de Allah’a dua et! Umulur ki Allah beni onlarla birlikte kılar” diye dua istedi. Allah Resulü (a.s.m) bunun için ona dua buyurdu.^[407]

Eşini, oğlunu ve kardeşini kaybeden Hind binti Amr, büyük bir metanet ve sabır göstererek şehitlerini Uhud’dan Rabbine uğurladı. Allah Resulü’nün (a.s.m) onları cennetle müjdelemesine sevinerek, bundan sonra kalben hep onlarla birlikte oldu.

Medine’ye döndükten sonra Allah ve Resulü’nün (a.s.m) rızasını kazanmak için gayret eden annemiz, Uhud’dan sonra Hendek gibi bütün Müslümanlar için çok zor olan günleri yaşadı. Bundan sonra yaralılara ve hastalara yardımcı olmak, gerekirse savaşmak için 20 sahabe hanımla birlikte Hayber Fethine katıldı. Fetihden sonra Allah Resulü (a.s.m) ganimetlerden onlara da pay verdi.^[408]

Hayber Fethinden sonra fazla yaşamayan Hind binti Amr annemizin vefatı hakkında bilgi bulunmamaktadır.

* * *

[406]

[407]

[404]

[405]

[408]

Kebşe binti Râfi'

Künyesi: Kebşe binti Râfi' b. Ubeyd b. Ebcer b. Avf el-Hazreciye el-Ensâriye el-Hudrîye

Eşi: Muaz b. Nûman el-Eşhelî

Çocukları: Sa'd, Amr, İyas, Akrabe ve Ümmü Hizâm

Kardeşleri: Fürey'a ve Suad

* * *

Medineli hanım sahabelerden olan Kebşe binti Râfi', Hazreçlilerin Hudr kolundandır. Eşhel oğullarından Muaz b. Nûman ile evli olan Kebşe binti Râfi'nin, bu evlilikten Sa'd, Amr ve İyas adında üç oğlu, Akrabe ve Ümmü Hizâm adında iki kızı oldu.

Bu sırada Medineliler Müslüman olmaya başlamış, Mus'ab b. Umeyr'in Medine'ye gitmesi ile davet büyük bir ivme kazanmıştı. Ancak henüz Müslüman olmayan kabile reisleri bu durumdan hiç hoşlanmadılar. Musab b. Umeyr'i engellemek ve kendi kabilelerinden uzak tutmak için onu tehdit etmeye başladılar.

Onu tehdit edenlerden biri de Kebşe annemizin oğlu Sa'd b. Muaz'dı. Onun İslam'ı anlatmak için kendi mahallelerine geldiğini öğrenen Sa'd b. Muaz çılgına döndü. Kavmini ondan korumak için silahını kaptığı gibi doğruca Mus'ab b. Umeyr'in yanına giderek hakaret etmeye ve onu tehdit etmeye başladı. Ama Mus'ab b. Umeyr büyük bir sabır göstererek, eşsiz hitabeti ile kendisini öldürmeye gelen Sa'd'a İslam'ı anlatarak onun Müslüman olmasına vesile oldu. Kabilesi tarafından çok sevilen Sa'd efendimiz, Müslüman olunca büyük bir heyecanla insanları İslam'a davet etmeye başladı. Onun bu daveti sonuç vererek ailesinden akrabalarına kadar bütün kabilesi İslam'a kucak açtı.

Kebşe annemiz işte bu sırada İslam'a girdi. Eşi ve çocukları ile birlikte hidayete yönelip Müslüman oldular. Bundan sonra Esad b. Zürene'nin Mus'ab b. Umeyr'i korumakta zorlandığını görerek ikisine de kapılarını açtılar. Onları evlerinde misafir ettiler. İslam daveti boyunca onları müşriklerden koruyup evlerinde en güzel şekilde

ağırladılar. Rahat etmeleri için büyük gayret gösterdiler. Bu arada ondan İslam hakkında bilgi alarak büyük bir samimiyetle Rablerine yöneldiler.^[409]

Büyük bir heyecanla bekledikleri kutlu misafir Medine'ye hicret edince, hemen onu ziyaret edip ona biat ettiler.^[410]

Allah Resulü (a.s.m.) zaman zaman Ensarın ziyaretlerine gider, onlara iltifatlarda bulunurdu. Bu evlerden biri de Kebşe hatunun eviydi. Bizzat kendisi bu anlardan birini şöyle anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize geldi. Evde asılı olan kırbamızdan su içti. Allah Resulü (a.s.m.) gidince hemen kalkıp kırbanın yanına gittim, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dudaklarının değdiği yeri kesip aldım.”^[411]

Allah Resulü (a.s.m.) Nerede?

Kebşe hatunun Uhud'a giden oğullarından Amr b. Muaz kahramanca savaşırken Dırar b. Hattab tarafından, torunu Râfi' b. Yezid ise bir başka müşrik tarafından şehid edildi.^[412] Her taraf toz dumandı. Müşrikler Müslümanlara yalnızca kılıç ve mızrakları ile vurmuyorlardı. Bir anda tutuşturdukları fitne ateşi ile Müslümanların kalplerini alev alev yakıyor, ümitlerini kırıyorlardı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) şehid edildiğine dair şayia Müslümanların moralini bozmuştu. Bu bozgun sırasında bazı Müslümanlar Medine'ye geri dönmüş, bunu gören hanım sahabeler harp sahasına koşmuştu. Koşanlardan birisi de Kebşe hatun idi.

Kebşe hatunun tüm korku ve endişelerini zail eden gelişme, Allah Resulü'nün (a.s.m.) atı üzerinde onlara doğru geldiğini görmesi oldu. Oğlu Sa'd, atının yularından tutmuş çekiyordu. Annesini görünce,

– Yâ Resulallah! Yanımıza doğru gelen annemdir, dedi.

Allah Resulü (a.s.m.), Kebşe'ye merhaba dedikten sonra şehid olan oğlundan dolayı ona taziye de bulundu. Ancak o şu anda Allah Resulü (a.s.m.) ile meşguldü. Onun aşkından oğlu da torunu da ikinci planda kalmıştı. O da bütün Ensar hanımlarının dediği şu tarihi sözü söylüyordu:

– Seni selamette gördüm ya, başka musibetlerin önemi yok!

Onun bu sözü Rahman'ın rahmet pınarlarını coşturmuştu. Resulünün diliyle şöyle diyordu:

– Ey Sa'd'ın annesi! Ben seni müjdeliyorum. Sen de şehitlerin ailelerini müjdele! Onlar hep beraber cennette şehitleri ile birlikte olacaklar. Şehitler ailelerine şefaath edecekler.

Kebşe annemiz duyduğu müjdeden dolayı çok sevinmişti:

– Razi olduk yâ Resulallah! Bu müjdeden sonra kim ağlar! Yâ Resulallah, onların geride bıraktıkları için dua buyur!

Allah Resulü (a.s.m.), “Allah'ım! Onların kalplerindeki hüznü gider. Acılarını yok et. Geride kalanlarına, geride bıraktıkları şehidlerinden dolayı ihsan et!” diye dua buyurdu.^[413]

İslam ordusu ile birlikte Medine'ye dönen Kebşe hatun kendi acısını yüreğine gömerek, oğlu şehit olan kızına, eşini kaybeden gelinine ve ciğer parelerini kaybeden Eşhel oğullarına manevi destekçi oldu. Şehitlerine ağlamaya başladılar. Allah Resulü (a.s.m.) yanlarından geçerken Eşhel oğulları hanımlarının şehitlerine ağladığını görünce hüznünlendi:

– Hamza'nın ağlayanı yok!

Allah Resulü'nün (a.s.m.), omzuna yaslandığı Sa'd b. Muaz onun hüznünlendiğini görünce, onu eve bıraktıktan sonra hemen annesinin yanına gitti. Allah Resulü'nün (a.s.m.) üzüntüsünü ona bildirdi. O da hemen bütün hanımları alıp Allah Resulü'nün (a.s.m.) evinin önüne gitti. Efendimizin hanımları ve kızları ile birlikte Hz. Hamza için yas tuttular. Akşam geçti, yatsı geçti, saatler ilerlediği halde onlar hala yastaydılar. O sırada uykuya dalan Allah Resulü (a.s.m.) her uyandıkça onların sesini duyuyordu. Gecenin üçte biri geçtiğinde uyandığında ağlama sesleri devam ediyordu.

– Bu sesler ne? diye sordu. Hanımı,

– Ensar hanımları Hamza için ağlıyorlar, dedi. Allah Resulü (a.s.m.) ağlayanların yanlarına giderek,

– Allah sizden de çocuklarınızdan da razı olsun! diye dua buyurdu ve onları evlerine gönderdi.^[414]

Hendek Savaşı sırasında oğlu Sad b. Muaz'ın ağır yaralanmasına çok üzülen Kebşe hatun, bir süre sonra oğlunu kaybetti. Yarası açılan Sa'd b. Muaz, kanı durdurulamayınca şehid oldu. Oğlu kabre götürülürken, bir taraftan gözyaşı döken anne bir taraftan da şiir söylüyordu:

“Vah Sa’d’ın annesine vah!

Güçlü kuvvetli dirençli Sa’d!

İnsanlara yol gösteren şerefli Sa’d!

Sayıli süvarilerden, istenildiğinde yol gösteren,

En güzel şekilde liderlik eden Sa’d!”

Onu duyan Hz. Ömer:

– Ne dediğine baksana ey Sa’d’ın annesi! diyerek onu ikaz etmek istedi. Allah Resulü (a.s.m.),

– Onu rahat bırak ey Ömer! Her ağıt yakan yalan söyler, ancak Sa’d b. Muaz’a ağıt yakan yalan söylemez, buyurdu.^[415] Ona müdahale edenlere de,

– Sa’d’ın annesi hariç her ağlayan aşırılık yapar. Onun sözleri hayırdır. O yalan söylemez^[416] buyurarak Kebşe hatunun en acılı anında bile itidalini kaybetmeyecek olgunlukta olduğuna işaret etti.

Kebşe annemizi asıl rahatlatan ise, Allah Resulü’nün (a.s.m.) oğlu hakkında ona söylediği şu sözlerdi:

“Artık gözyaşların dinsic, hüznün bitsin! Çünkü oğlunun ölümünden dolayı Arş titredi.”^[417]

[412]

[416]

[409]

[414]

[410]

[413]

[417]

[415]

[411]

Rübeyyia binti Muavviz

Künyesi: Rübeyyia binti Muavviz b. Haris (Afra) b. Rifaa b. Hâris b. Sevad b. Mâlik el-Ensârî el-Hazrecî en-Neccârî

Annesi: Ümmü Yezid binti Kays b. Zavara

Eşi: İyas b. Bükeyr

Çocukları: Muhammed

Amcaları: Muaz, Avf

Ninesi: Afra

* * *

Allah Resulü'nün (a.s.m.) dayı ve teyzelerinin sülalesi olan Neccâr oğullarından olan Rübeyyia, Medine'de doğup büyüdü. Ailesi İslam'a koşan ilk Medinelilerdendir. Amcası Muaz İslam'ı kabul edip Mekke'de Allah Resulü'nü (a.s.m.) ziyaret eden ve Medine'de İslam'ı yayan ilk sekiz kişiden biridir. Babası ve amcaları 75 kişi ile birlikte Mekke'ye gidip Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat ederek İkinci Akabe Biatî'ne katılan bahtiyar insanlardandır. Allah Resulü'nü (a.s.m.) çok seven bu sahabe efendilerimiz, Mekke'de yapılanları bir an bile unutamıyorlardı. Bunun için Bedir'de, "Allah Resulü'ne (a.s.m.) işkence yapan, onu inciten Ebu Cehil hangisi, o nerede?" deyip sürekli Ebu Cehil'i aradılar. Bulduklarında ise üç kardeş birlikte üzerine hamle yaparak küfrün başını öldürdüler. Onların bu hareketleri Allah Resulü'nü (a.s.m.) çok sevindirdi. Onlara iltifat ederek, "Afra'nın oğullarına Allah rahmet etsin. Birlikte küfrün başı ve bu ümmetin Firavununu öldürdüler" buyurdu.

Rübeyyia binti Muavviz böyle bir ailenin içinde, Allah ve Resulü'nün (a.s.m.) sevgisi ile büyüdü. Resulullah Efendimiz (a.s.m.) Medine'ye hicret ederken o henüz çocuk denecek yaşıydı. Genç kızlığa doğru yeni adım atıyordu. Şiirlerle Allah'ın Habîbi'ni karşılayan Medineli kızlar arasında o da vardı. Allah Resulü (a.s.m.), o ve arkadaşlarına unutamayacakları şu kelimelerle hitap etti:

"Allah biliyor ya, sizi kalpten seviyorum."[\[418\]](#)

Neccâr oğullarından olduğu için, Allah Resulü (a.s.m.) ve ailesinin komşusuydu. Onu sık sık görme imkanına sahipti. Bu durum onun Allah Resulü'ne (a.s.m.) daha fazla yakın olmasına vesile oldu. Babası Muavviz ile amcası Avf, Bedir'de şehit olunca^[419] Efendimiz onunla yakından ilgilendi. Zaman zaman evine giderek onu onurlandırdı.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) Hizmetinde

O, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hem akrabası, hem komşusu, hem Muavviz'in emanetiydi. Allah Resulü (a.s.m.) onunla özel olarak ilgilenir, evine gittiğinde ona İslam'ı öğretir, hizmet yapmasına müsaade ederek onu hizmetle taltif ederdi. Evlerinde abdest alarak namaz kılar, yemek yerdı. Bu gidiş gelişler, onu büyük sahabelerin kendisine soru soracakları kadar bilgili kıldı.

Muhammed b. Akil şöyle anlatır:

“Ali b. Hüseyin beni Allah Resulü'nün (a.s.m.) nasıl abdest aldığını öğrenmem için Rübeyyia binti Muavviz'e gönderdi. Yanına gidince,

– Allah Resulü (a.s.m.) nasıl abdest alırdı? diye sordum. O evden bir kap alarak,

– Allah Resulü (a.s.m.) bize gelip abdest almak istediğinde, bunun gibi bir kaba su koyup götürürdüm. ‘Dök!’ buyurur, suyu sağ eline döktürür, elini kaba değdirmeden üç kez yıkardı. Üçer kere ağzına burnuna su verir, yüzünü yıkar, sonra başının ön ve arkasını iki kez meshederdi. Parmaklarını kulaklarının içine koyarak mesheder, son olarak ayaklarını üçer kere yıkardı, dedi.”^[420]

Rübeyyia binti Muavviz şöyle anlatır:

Allah Resulü (a.s.m.) Aşure günü sabahı sahabelere sordu:

– Kim oruç tuttu?

– Bir kısmımız oruç tuttu, bir kısmımız tutmadı.

– Günün kalanında oruç tutun.

Sonra beni Medine'nin etrafındaki Ensarın oturduğu bir mahalleye göndererek,

– Oraya git ve onlara: ‘Oruç tutanlar, oruçlarına devam etsinler. Sabahleyin bir şey yemiş olanlar, günün devamında oruç tutsunlar’ diye bildir, buyurdu.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu emrinden sonra o gün kendimiz oruç tutmaya, çocuklara da tuturmaya başladık. Oruç tutan çocukları oyalamak için onlara iple çeşitli oyunlar oynatır, bostanlara götürürdük. Yemek için ağlayanlar olursa, iftara yakın bile olsa onlara yemek yedirirdik.”^[421]

Cesur bir genç kız olan Rübeyyia, ortam müsait olduğunda İslam ordusuna katılır, sahabe efendilerimize yardımcı olurdu. Bizzat kendisi bu durumu şöyle anlatır:

“Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte savaşa gider, ancak savaşmazdık. Sahabelere, hastalara su taşır, yaralıları tedavi ederdik. İhtiyaç duyduklarında onlara hizmet eder, yaralıları ve şehitleri Medine'ye taşırdık.”^[422]

Evliliği

Genç kızlık çağına girdiğinde, Dâru'l-Erkâm'da Müslüman olan Muhacirlerden İyas b. Bükeyr ile evlendi. Onunla yakından ilgilenen Allah Resulü (a.s.m.) Rübeyyia'nın düğününe gitti. Bu anı Rübeyyia, Hâlid b. Zekvan'a şöyle anlatır:

“Düğün sabahı Allah Resulü (a.s.m.) bizim eve geldi. İçeri buyur ettik. O sırada düğün başlamış, cariyeler def çalıp Bedir'de şehit olan babalarımıza ağıt yakıyorlardı. Allah Resulü'nü (a.s.m.) görünce biri,

- İçimizde yarın ne olacağını bilen bir peygamber var, diye def eşliğinde söylemeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.),

- Bu tür şeyler söylemeyi bırakın, çünkü yarın ne olacağını ancak Allah bilir. Daha önce söylediğiniz sözlere devam edin, buyurdu.”^[423]

Amcam Muaz b. Afra bir örtü içinde bir miktar taze hurma ile biraz salatalık göndermişti. Allah Resulü (a.s.m.) gelince onları Allah Resulü'ne (a.s.m.) ikram ettim. O, salatayı severdi. Daha sonra ise üzüm ikram ettim. Onları yiyerek hamd etti. Evden ayrılacağı zaman bana, kendisine Bahreyn'den gönderilen altın bir takı hediye etti ve ‘Bunu takarsın’ buyurdu.”^[424]

Rıdvan Biatı'ne katılarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat eden annemiz onun (a.s.m.) müjdesine mahzar oldu.”^[425]

Uzun ve bereketli bir ömür süren annemiz Halife Abdülmelik zamanında, seksenli yaşlarda vefat etti.[\[426\]](#)

İlmi

Evinin Allah Resulü'n n (a.s.m.) evine yakınlığı, ona akraba olması, yaşının k        , hizmete ve ilme yakınlığı onun Allah Resulü'nden (a.s.m.) birçok şey öğrenmesine vesile oldu. Hatta Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbâs, Ubâde b. Sâmit gibi alim sahabeler ona giderek, yakından şahit olduğu olayları ya da Hz. Osman'a "iddet" hakkında sorduğu soru gibi özel bilgileri ondan sorarlardı.[\[427\]](#)

Tabi nun önde gelen alimlerinden Muhammed b. Ammar b. Yâsir, "Allah Resulü'n  (a.s.m.) bana anlatır mısın?" diye rica edince, Efendimizi şu veciz cümle anlattı:

– Ey oğlum! Onu görseydin, güneş doğmuş olarak görürdün.[\[428\]](#)

Allah Resulü'nden (a.s.m.) 21 hadis rivayet etmiştir. Bu hadisler 97 tarikle nakledilmiştir.[\[429\]](#)

* * *

[428]

[429]

[422]

[426]

[419]

[423]

[427]

[420]

[424]

[421]

[425]

[418]

Esmâ binti Amr

Lakabı: Ümmü Menî'

Künyesi: Esmâ binti Amr b. Adiy b. Nabi b. Sevad b. Ganem b. Ka'b b. Seleme el-Ensârî es-Selemî

Annesi: Ervâ binti Mâlik

Eşi: Hudeyc b. Selâme

Çocukları: Şebas

* * *

Seleme oğullarından olan Esmâ binti Amr, Medine'de doğup büyüdü. Babası Amr b. Adiy, annesi ise Ervâ binti Mâlik'tir. Büyük sahabelerden Muaz b. Cebel'in teyzesinin kızıdır.

Gençlik çağına gelince Seleme oğullarının halifi (anlaşmalısı) olan Hudeyc b. Selâme ile evlendi. Eşi ile çok iyi anlaşılan annemiz her yere onunla birlikte gider, daima eşinin yanında olurdu.

Medine'de İslam daveti başladığında, biraz düşünüp araştırdıktan sonra eşi ile birlikte Müslüman oldular. Bu sıralarda Esmâ binti Amr hamileydi.

Peş peşe gelen güzel şeyler aileyi çok mutlu ediyordu. Bu kez de akşam eve gelen eşi ona güzel bir müjde verdi. Medine'deki Müslümanlar aralarında konuşarak hac mevsiminde Mekke'ye gitmeye karar vermişlerdi. Mekke'ye gidip Allah'ın Habîbi'ni, Kâinatın Efendisini ziyaret edeceklerdi. Bu, dünyanın en güzel müjdesiydi. Heyecandan kalbi titreyen annemiz hamile olduğunu unutarak Mekke'ye gitme hayallerine daldı.

Hac mevsimi geldiğinde doğum vakti yaklaşmasına rağmen Allah Resulü'nü (a.s.m.) görme arzusu galip gelen annemiz, eşi ile birlikte 75 kişilik gruba katılarak Mekke'ye gitti. Yol boyunca bir an olsun azalmayan heyecanı, Mekke'ye vardıklarında doruğa çıktı.

Yol arkadaşları Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşerek bayramın ikinci günü gece yarısı Akabe'de buluşmak için anlaştılar. O gece heyecandan gözüne uyku girmemişti. Gece herkes uykuya dalıp sessizlik çökünce diğer Medineli Müslümanlar gibi o da sessizce

yatağından çıkıp karanlığa dalarak eşi ile birlikte buluşma yerine gitti. Akabe'ye vardıklarında nuru ile etrafı aydınlatan En Sevgiliyi gördü. İşte Allah'ın Habîbi, son peygamber, insanlığın efendisi, canlar canı oradaydı. Yüzü güneş gibi parlak, ay gibi dupduruydu. Erkekler biat ettikten sonra o da Nesibe binti Ka'b ile birlikte Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat etti.

O gece annemiz iki büyük mutluluğu birlikte yaşadı. Hem Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat etmiş hem de nur topu gibi bir oğlu olmuştu. Oğluna Şebas adını verdi.

Hudeybiye'de

Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye gelince Akabe'de yaşadığı duyguları yeniden yaşayan annemiz, aradan beş yıl geçtikten sonra yine eşi ile birlikte, bu kez Allah Resulü'nün de (a.s.m.) aralarında bulunduğu 1600 kişilik bir grupta Mekke'ye umre yapmaya gidiyordu.

Uzun, zorlu fakat manevi huzur dolu bir yolculuktan sonra Hudeybiye'ye vardılar. Umre yapmak için Mekkelilerle görüşmeler başladı. Mekke'li müşrikler Müslümanların umre yapmasına izin vermediler. Bu duruma çok üzülen Müslümanlar, o günlerde büyük sıkıntılar yaşadılar. Bu sıkıntı sırasında gerekirse ölmek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat ederek Allah Resulü'nün (a.s.m.) bizzat cennetle müjdelediği kişiler arasına katıldılar:

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır!”^[430]

Bu büyük müjde ile sevinen Esmâ binti Amr, Hudeybiye Anlaşmasından sonra 20 hanım sahabe ile birlikte Hayber Fethine katıldı.^[431] Kaynaklarda, Hayber'den sonraki hayatı hakkında bilgi bulunmayan annemizin ne zaman ve nerede vefat ettiği bilinmemektedir.

ALLAH ONLARDAN RAZI OLSUN...

* * *

[430]

Kaynaklar

Abdu'l-Mün'im, Muhammed Ömer, Hatice Ümmü'l-Müminîn, Mısır, 1994.

Ahmed b. Hanbel, Müsned, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Ahmed Halîl Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, Beyrut, 2005.

Ahmed Sâiyih el-Hüseyinî, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, Kahire.

Akk, Hâlid Abdurrahman, Uzama Havle'r-Resul, I-III, Beyrut, 1991.

Ali b. Hüseyin Ali Ahmedî, Mekâtîbu'r-Resul, I-III, Dâru Sa'b, Beyrut.

'Aynî, Umdetü'l-Kârî, I-XVI, Beyrut, 1998.

Bediüzzaman Said Nursî, Risale-i Nur Külliyyatı, I-II, İstanbul, 2004, Nesil Yayınları.

Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, I-XXV, Dımışk, 1997.

_____, Fütûhu'l-Büldân, Beyrut.

Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin, Delâilü'n-Nübüvve, I-VII, Beyrut, 1985.

Buhârî, Sahîh, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Diyarîbekrî, Hâmis, I-II, Beyrut.

Ebu Davud, es-Sünen, I-V, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Ebu Nu'aym, el-İsbahânî, Hilyetü'l-Evliyâ, I-X, Beyrut.

_____, Delâilu'n-Nübüvve, Haydarabad, 1950.

Hakîm, el-Müstedrek, I-IV, Riyad.

Heysemi, Mecma'u'z-Zevâid ve Menba'u'l- Fevâid, I-X, Beyrut, 1967.

el-Hindî, Aliyyü'l-Müttekî, Kenzü'l-Ummâl, I-XVIII, Beyrut, 1993.

İbn Abdilberr, Muhammed, el-İstîab fî Ma'rifeti'l-Ashâb, I-VI, Kahire.

İbn Abdî'r-Rabbih, Ikdu'l-Ferid, I-III, Kahire, 1293.

İbn Cevzî, Ebu'l-Ferec, Sıfatü's-Safve, Beyrut, 2005.

İbn Hacer el-Askalânî, İsâbe fi Temyizi's-Sahabe, I-IV, Beyrut, 2004.

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, I-IV, Mısır.

İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, I-II, Beytü'l-Efkar.

_____, es-Sîretü'n-Nebeviyye, I-II, Beyrut, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye.

_____, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm, I-VIII, İstanbul, Kahraman Yayınları, 1985.

İbn Kesrevî, Hasan, Câmi' Terâcim ve Mesânîdi's-Sahâbiyyati'l-Mübâi'ât, I-III, Beyrut, 2002

İbn Mâce, Sünen, I-II, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

İbn Manzûr, Muhtasar Tarihi Dımişk li İbn Asâkir, I-XXIX, Suriye, 1984.

İbn Muhammed et-Taberî, Riyâdu'n-Nadre, I-II, Dâru'l-Garbi'l-İsâmî, 1996.

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l- Kübrâ, I-VIII, Beyrut.

İbn Seyyidi'n-Nâs, 'Uyûnu'l-Eser, I-II, Beyrut, 1993.

İbnü'l-Esir, Üsdü'l-Gâbe fi Ma'rifeti's-Sahabe, I-VII, Kahire, 1970.

_____, el-Kâmil fi't-Târih, Beytü'l-Efkâr, Beyrut.

Kettânî, Terâtîbu'l-İdariye, I-II, Beyrut, Dâru'l-Erkam.

Kur'an- Kerim Açıklamalı Meâli, TDV, Ankara, 1999.

Kurtubî, el-Câmi'li Ahkâmü'l-Kur'an, I-XII, Kahire, 2005.

Makrîzî, İmtâu'l-Esma', I-XV, Beyrut, 1999.

Muhammed Fuâd Abdu'l-Bâkî, Menâkıbı Ali ve Hasaneyn, Kahire, 2003.

Muhammed Saîd, Mübeyyiz, Mevsûat Hayâtu's-Sahâbiyyât, Suriye, 1990.

el-Münâvî, Şeyh Abdurra'uf, Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Camiu's-Sağîr, I-VI, Beyrut, 1988.

Müslim, Sahîh, I-III, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

en-Nesâî, Sünen, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Nevevî, el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim, I-XVIII, Beyrut, 1998.

Nisâbü'rî, Şerefü'l-Mustafâ, I-VI, Mekketü'l-Mükerrame, 2003.

es-Sellâbi, Ali Muhammed, Hasan b. Ali, Dâru'l-Îmân, İskenderiye.

es-Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, I-II, Mısır, 1326.

es-Suyûtî, Celâleddin, Dürrü'l-Mansûr fi't-Tefsîri bi'l-Me'sûr, I-VIII, Beyrut, 2001.

Süheylî, Ravdû'l-Ünf fi Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm, I-VI, Beyrut.

Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, I-XIV, Beyrut, 1993.

Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebîr, I-XXV.

Taberî, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülk, I, Beytü'l-Efkâr.

Tirmizî, Sünen, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

Vâkıdî, Kitabü'l-Megâzi, I-III, Beyrut, 1984.

Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ, I-III, Beyrut, 2004.

Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye, I-XII, Beyrut, 1996.

[1]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/14.

Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkmak için Mekke'ye geldiği Fil Vakası'ndan on beş yıl önce dünyaya gelen Hz. Hatice, Kureyş'in ileri gelenlerinden Huveylid b. Esed'in küçük kızıydı.

[2]. Abdilmün'im, Hatice Ümmü'l-Müminîn, 34.

[3]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 8/42.

Babası, Kureyşlilerin fikir danıştığı, şeref ve ahlakı ile meşhur olan, Yemen krallarına giden heyetlerinde yer alan önemli bir sefirdi. Annesi Fâtıma'dan fazla bahsedilmeyen Hatice annemizin Hâle, Hâlide, Hind ve Rukiye adlarında dört kız kardeşi ile Nevfel, Avvâm ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı.

[4]. Kâbe hizmet birimlerinden biri; hacılara yemek dağıtma görevi.

Annemizin yakınlarında olan bir başka kişi ise kardeşi Hizâm'ın oğlu Hakîm'dir. Allah Resulü'nün (a.s.m.) gençlik yıllarından beri arkadaşı olan Hakîm b. Hizâm, Rifâde görevini yürüten Kureyşlilerin önde gelen liderlerinden biriydi. Neseb ilmini çok iyi bilen Hakîm, hem Hz. Hatice validemize hem de İslam davet mücadelesine büyük yardımlarda bulundu.

[5]. H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resul, 1/648.

[6]. Bu savaşı Ficar Savaşı denmesinin nedeni, savaşın haram aylarda yapılmasıdır. O sırada on beş yaşlarında olan Allah Resulü (a.s.m.), savaşı amcalarıyla birlikte katıldı. Savaşmayıp amcalarına ok verdi. (İbn Hişâm, Sîre, 1-2/170)

[7]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6867. Sahabe.

Hz. Hatice otuz yaşında iken babası, Mekkelilerin Kays ve Aylan kabileleriyle yaptığı Ficar Savaşında öldürüldü. O sırada ticaretle meşguldü. Her ne kadar büyük şehirler ve beldeler arasında ticarî faaliyetlerde bulunsa da, o günün şartlarında, ismen dahi olsa, sığınacağı ve dayanacağı bir kimseye muhtaçtı. Bunun için en yakını olan, amcası Amr b. Esed'in koruması altına girdi.

[8]. İbn Hacer, İsâbe, 11083. Sahabe.

Asil bir hanım olan Hz. Hatice, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin çok değer verdiği, sevip saydığı birisi oldu. Bu sebeple de eşi vefat ettikten kısa bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. O, bu tekliflerden Atîk b. Âiz el-Mahzûmî'nin teklifini kabul ederek onunla evlendi.

[9]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/492.

Annemizin, Atîk b. Âiz'den, Hind adını verdikleri bir kızı oldu. Ancak annemizin bu sevinci fazla uzun sürmedi. Herkes cevherin kıymetini bilmiyordu. Atîk de bunlardan biriydi. Acı bir evlilik tecrübesi yaşayan annemiz, bir süre sonra ikinci eşinden ayrıldı. Bundan sonra bir daha evlenmemeye karar verdi. Zamanının büyük kısmını çocuklarına ve işine ayırmaya başladı.

[10]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/130-131; İbn Hişâm, Sîre, 1-2/187.

Efendimiz yanından çıktıktan sonra Meysere ona yol boyunca gördüklerini tek tek anlattı. Meysere'yi dinleyen annemiz, aradığının Efendimiz olduğunu anladı. Hemen Varaka b. Nevfel'e giderek ona Meysere'nin anlattıklarını ve kendi gördüklerini bütün ayrıntıları ile anlattı. Annemizi dikkatle dinleyen Varaka, "Anlattıkların doğruysa Muhammed kesinlikle bu ümmetin peygamberi olacaktır" dedi.

[\[11\]](#). A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 36.

Bu konuşmanın ardından Hz. Hatice'nin, Efendimizin peygamberlikle görevlendirileceğine dair inancı iyice pekişmişti. Şimdiye kadar duyduklarını, yaşayıp gördüklerini bir araya getirip düşünmeye başladı. Görünen o ki kendisi Muhammed bin Abdullah ile evlenecekti.

[12]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/131-132; İbn Hacer, İsâbe, 11083. Sahabe; A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 42.

Bu konuşmadan sonra hemen Hatice'nin yanına gelerek Muhammed ile aramızda geçen konuşmayı tek tek anlattım."

[13]. İbn Hişâm, Sîre, 1-2/190.

Kaynakların bildirdiğine göre nikâha erkek tarafından, Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcaları Ebu Tâlib, Hz. Hamza, Hz. Abbâs, halaları Safiye ve Atike hanımlar, arkadaşları Hz. Ebu Bekir ve Ammar b. Yâsir; kız tarafından ise Amr b. Esid, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve annemize yakın hanımlar gelmişti.

[14]. Ahzâb, 33/6.

Allah Resulü (a.s.m.) ilahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice annemiz de ona yardımcı olacak şekilde hazırlanıyordu. Sanki annemiz daha o günden “Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir” ayetini duyup okumuş gibiydi. Kiminle evlendiğinin bilincinde olan annemiz bundan sonra aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kılacaktı. Her yönden büyük bir uyum içindeydiler. Unutamayacakları mutlu ve huzurlu bir yuvaları vardı.

[15]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 76.

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) hanımlarından hiçbirini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resulü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman yok gibiydi.”

[16]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 4246. Sahabe.

Resulullah (a.s.m.) bir taraftan ticarî işleri ile meşgul olurken bir taraftan da eşiyle ve üvey çocukları ile ilgileniyordu. Tam yirmi beş yıl sürecek, mutlu başlayıp mutlu bir şekilde devam eden bu kutlu yuvanın saadeti, çocukları Kâsım ile doruk noktasına ulaştı.

[17]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/132-133.

Kâsım efendimiz doğduğunda Resulullah (a.s.m.) 29, annemiz 44 yaşlarındaydılar. Hatice annemiz Kâsım efendimizin doğumunda iki tane koyun kestirip fakirlere dağıttırdı.

[18]. İbn Abdilberr, İstîab, 4/1853; A. M. Tahmaz, Seyyidetü Hatice, 62.

Bir yıl sonra bu sevinçlerine yeni bir sevinç daha eklendi. Resulullah (a.s.m.) otuz yaşlarında iken Zeynep doğdu. Selma ona da sütannelik yaptı. Zeynep annemiz için de kardeşi gibi akika kurbanı kesildi.

[19]. İbn Mâce, Cenâiz, 27; A. M. Tahmaz, Seyyidetü Hatice, 50.
– Yâ Resulallah! Ben Allah ve Resulüne inanıyorum.

[20]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/108-109; A.H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 46.

Bir gün Efendimizi emziren sûtanesi Halime, sûtoglunu görmek için Mekke'ye geldi. Resulullah'ın (a.s.m.) Hz. Hatice'nin evinde oturduğunu öğrenince doğruca oraya gitti. Hizmetli onu karşılayarak kim olduğunu öğrenince hanımının yanına koşarak "Hanımım! Halime binti Hâris gelmiş, içeri girmek istiyor" dedi. O sırada içeride bulunan Efendimiz, Halime annemizin adını duyunca heyecanla yerinden fırladı. Bu arada dudaklarından "Annem! Annem gelmiş!" kelimeleri dökülüyordu. O sırada evin hanımı, Halime annemizi içeri buyur ederek ilgilenmeye başlamıştı bile. Efendimiz sûtanesini karşılayarak odaya buyur etti. Hırkasını çıkarıp yere serdi ve sûtanesine onun üzerine oturmasını söyledi. Sûtanesinin gelişine çok sevinen Efendimiz, ona şefkatle yaklaştı, hal hatırını sordu. Sütbabasını, kardeşlerini, çocukluğunun geçtiği köyü tek tek sordu. Halime annemiz ona beldelerindeki kıtlıktan, hayvanlarının öldüğünden, hayatın zorlaştığından dert yandı. Efendimiz sûtanesinin anlattıklarına çok üzüldü. Hz. Hatice ile konuşarak ona yardımcı olmaları gerektiğini söyledi. Efendimizin sözlerini yerinde bulan Hz. Hatice, Halime annemiz memleketine gideceği zaman ona kırk tane koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve verdi. Sonra onu selametle köyüne geri gönderdi. Allah Resulü (a.s.m.), eşinin sûtanesine yaptığı bu cömertlikten dolayı sevincini eşi ile paylaşarak teşekkür etti.

[21]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/485; İbn Abdilberr, İstîab, 4/ 1839. Zeynep'in doğumundan üç yıl sonra Hz. Hatice 48, Efendimiz 33 yaşında iken Rukiye ismini verdikleri bir kızları daha oldu. Rukiye, annemize Kâsım'ı tam olarak unutturamasa da gönlünü ılık rüzgarlarla serinletmişti.

[22]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 2080; A. H. Cuma, Nisâu Ehl-i Beyt, 71.

“Allah (c.c.), peygamberine nübüvveti lütfedince ilk olarak Hz. Hatice ve kızları iman etti.”

[23]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 8/148.

Beni duyan Hatice hemen yanımıza geldi ve 'Sana hidayet verdiğinden dolayı Allah'a hamd ederim ey İbn Kuhâfe!' dedi."

[24]. İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/374.

Allah Resulü (a.s.m.) ilk dönemde İslam davetini uzun bir süre gizli olarak yalnızca çok güvendiği kimselere yaptı. Bazıları dışında hemen hemen bütün sahabeler Müslüman olduklarını gizlediler. Abdullah b. Mesûd'dan şöyle rivayet edilir:

[25]. İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/376.

“Müslüman olduklarını ilk olarak yedi kişi açıkladı. Bunlar: Resulullah (a.s.m.), Hz. Ebu Bekir, Ammar, annesi Sümeyye, Süheyb, Bilal ve Mikdâd. Allah Teâlâ, Resulünü amcası, Ebu Bekir'i kavmi vasıtası ile korudu. Diğerlerini müşrikler yakalayarak demir yelekler giydirip kızgın güneş altında işkence yaptılar. Bilal'in dışındaki herkes zorla da olsa müşriklere istediklerini verdiler.”

[26]. Taberî, Târih, 313.

– Şu Muhammed b. Abdullah'tır. O, kardeşimin oğludur. O, kendisinin Allah'ın Resulü olduğunu söylüyor. Kisra ve Kayser'in hazinelerinin kendisine sunulacağını iddia ediyor. Şu, onun eşi Hatice binti Huveylid'dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebu Tâlib'dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu üçünden başka bir Müslüman yoktur.”

[27]. A. M. Tahmaz, Seyyidetü Hatice, 92.

“Şib’de üç yıl boyunca kuşatma altında kaldık. Müşrikler yiyecek elde etme yollarımızı kestiler. Bizlerden biri yiyecek satın almak için çıktığında hep eli boş dönerdi. Kimse ona bir şey satmazdı. O vakitler birçok insan öldü.”

[28]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 2/543.

Hişâm b. Âmir birçok kez geceleyin geç vakitlerde, üzerine olabildiğince yiyecek yüklediği bir deveyi Müslümanların kuşatma altında tutulduğu yerin yakınına getirir, deveyi onlara doğru çevirerek abluka bölgesine gönderirdi.

[29]. Taberî, Tarih, 321; İbn Seyyid'un-Nâs, 'Uyûnu'l-Eser, 1/149.

Ebu Cehil "Asla bırakmam" deyince Ebu'l-Buhterî yerden aldığı bir kemik parçasını Ebu Cehil'in kafasına vurdu. Kafası yarılan Ebu Cehil öfkeyle oradan ayrıldı. Sabah olunca yaygara kopararak akşam olanları Kureyşlilere anlatıp onları kışkırtmaya çalıştı. Ebu Cehil'e çıkışan Ebu Süfyan "Adam halasına yiyecek götürüyormuş. Vallahi aynı durumda olsaydım ben de onun gibi yapardım" dedi.

[30]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 70.

Bütün faziletleri, iyilikleri ve takvayı kendinde üst düzeyde birleştiren kişiye kâmil denir. Resulullah (a.s.m.) bir hadis-i şeriflerinde kemâlin zirvesine çıkan iki hanımdan bahseder: Hz. İsa'nın annesi Meryem binti İmrân ve Firavun'un hanımı Asiye.

[31]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 69.

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid'dir.”

[32]. İbn Hacer, Fethü'l-Bâri, 7/135.

“Cennet ehlinin en faziletli hanımları: Hatice, Fâtıma, Meryem ve Asiye'dir.”

[33]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 70.

– Yâ Resulallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine senin için yemek getiriyor. O sana geldiğinde ona, Rabbinin kendisine selam gönderdiğini söyle. Benim selamımı da söyle. Ona cennette inciden yapılmış, içinde gürültü, sıkıntı ve hüzün olmayan bir köşk verileceğini müjdele!

[34]. A. H. Cum'a, Nisâu Ehl-i Beyt, 85.

İbn Hacer'in bildirdiğine göre alimler, annemizin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Cenab-ı Allah'ın selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan olduğunu idrak etmesini annemizin derin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.

- [35]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6867. Sahabe.
– Huzur içinde ve çocuklarla birlikte olur inşallah!

[36]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 2/571.

Hastalıktan kurtulamayan annemiz vefat edince Mekke'deki Hacun kabristanına defnedildi. Resulullah (a.s.m.) kabre inerek eşini bizzat kendi eliyle kabre yerleştirdi.

[37]. Heysemî, Mecmau'z-Zavâid, 9/223.

– Hayır, inci, yakut ve mercanla süslenmiş kamyştan.

[38]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. Sahabe; İbnü'l- Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe.

Resulullah (a.s.m.) ve Hz. Hatice'nin en küçük kızları olan Fâtımatü'z-Zehrâ, Kâbe'nin yıkılıp yeniden yapıldığı, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hakemlik yapıp Hacerü'l-Evsed'i mübarek elleri ile yerine koyduğu tarihi bir yılda dünyaya gözlerini açtı.

[39]. Mdessir 74/1-2.

Resulullah (a.s.m.) davetle görevlendirildiğinde ise sekiz yaşına gelmişti. O, “Ey bürünüp sarılan (Resulüm)! Kalk ve (insanları) uyar” ayetini ilk kez duyan, davet emrine ilk olarak şahit olan ev halkının fertlerinden biriydi. Ve artık o, bu çağrının ne anlama geldiğini bilecek yaşıyordu.

[40]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe.

Babasına olan aşırı sevgi ve düşkünlüğü Hz. Fâtıma'ya sahabeler tarafından "Ümmü Ebiha" yani "Babasının annesi" lakabının verilmesine sebep oldu.

[41]. H. A. Akk, Uzama Havle'r-Resul, 3/1546.

Hem fitrat bakımından hem babasına olan yakınlığından olsa gerek Fâtıma annemizin, vücut yapısı gibi hal ve hareketleri de Efendimize çok benziyor ve bu benzerlik her geçen gün biraz daha artıyordu. Hanım olmasına rağmen simasından yürüyüşüne, konuşmasından sözlerine, ahlakından yaşantısına kadar her açıdan babasına benziyordu. Açıkça görülen bu benzerliği Hz. Aişe her vesile ile sık sık dile getirir, onun bu benzerliğinden gıpta ile bahsederdi.

[42]. İbn Hacer, İsbâbe, 11579. Sahabe.

Babasına olan sevgisi ve ilgisi Fâtıma annemizi adeta “fena fi’r-Resul” yapmıştı. Babasında da karşılık bulan bu sevgi Efendimizin de onu çok sevmesi ile tezahür etmiş ve Fâtıma annemize “Binti Ebîha” (Babasının kızı) da denmişti.

[43]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/62; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/69.

Sahabe efendilerimiz Mekke'ye geldiğinde Talhâ b. Ubeydullah, Hz. Ebu Bekir'in ev halkını Medine'ye götürmek için hazırlanıyordu. Zeyd b. Hârise Fâtıma, Ümmü Gülsüm ve Sevde annelerimiz ile eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme'yi de yanına alarak diğerleri ile birlikte yola çıktı. Kafilâ Kudayd mevkiine gelince Hz. Zeyd burada üç deve satın alarak kutlu yolcuları bindirdi ve Medine'ye doğru yöneldi.

[44]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/37.

Acı ve tatlı cihetleriyle Medine'de hayat devam ediyordu. Ümmü Gülsüm'ün de evlenmesi ile Fâtıma evde tek başına kalmıştı. O sırada 19-20 yaşlarındaydı. O günün şartlarına göre evlilik vakti çoktan gelmiş, hatta geçiyordu bile. Buna rağmen evlenmemesinin görünürdeki en önemli nedeni son altı-yedi yılın İslam daveti ve Müslümanlar açısından büyük sıkıntılarla geçmiş olmasıydı.

[45]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/39.

Bedir Savaşından döndükten bir süre sonra Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer, Hz. Ali ile konuşarak onu Hz. Fâtıma'ya talip olmaya teşvik ettiler. Hz. Ali, “Evlenmek için durumum müsait değil. Benim zırhımdan başka hiçbir şeyim yok” diyerek onlara çekincelerini belirtse de onlar, fakirliğin bu evliliğe engel olmayacağını söylediler. Bu arada Ensar da Hz. Ali'yi Hz. Fâtıma ile evlenmesi için teşvik ediyorlardı.

[46]. İbn Manzûr, Muhtasar, 15/176.

– Bu kadarı yeter! Resulullah (a.s.m.) kızını sana verecek gibi gözüküyor.

[47]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe; İbn Abdilberr, el-İstîab, 3/1099.

[48]. İbn Manzûr, Muhtasar, 3/106.

– Ey kızım! Vallahi, ben seni herkesten daha alim, daha ahlaklı, daha faziletli ve ilk önce Müslüman olan biri ile evlendiriyorum. Allah'ın yeryüzünde senin için iki kişi seçmesine razı değil misin? Onlardan biri baban, diğeri ise eşindir.

[49]. İbn Manzûr, Muhtasar, 17/337.

– Allah ve Resulü'nün razı olduğu kişiye ben de razı oldum.

[50]. Diyarıbekrî, Hâmis, 1/463.

En başından beri Fâtıma annemizin evliliğinde aktif rol alan Resulullah Efendimiz, evlendikten sonra da kızının ailesi ile yakından ilgilenmeye devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) evliliğin dördüncü günü sabahı, kuşluk vaktinde kızı ve damadını ziyarete gitti. Hal ve hatırlarını sorarak onlarla yakından ilgilendi.

[\[51\]](#). Tahrîm, 66/6.

Hz. Peygamber (a.s.m.), kızı ve ailesinin dünya ve ahiret saadetini kazanmaları için onlara her zaman destek oldu. Bu aslen Allah'ın (c.c.) da emriydi. Zira O, "Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun!" buyuruyordu.

[\[52\]](#). Tâ-Hâ, 20/132.

“Ailene namazı emret! Kendin de ona sabırla devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. (Aksine) Biz sana rızık veriyoruz. Güzel sonuç, ancak takva ile” ayeti nazil olunca Resulullah (a.s.m.), altı ay boyunca sabah namazını kılmak için evden çıktığında kızının evine uğrayarak “Ey Muhammed’in ev halkı! Allah size rahmet etsin! Namaz vakti geldi” diye seslenerek onları namaza çağırdı.

[\[53\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe.

[54]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 8/275; Buhârî, Teheccüd, 5.
Resulullah (a.s.m.) yeni evli çiftleri manen destekleyip sabah namazına çağırmakla kalmadı. Bir süre sonra teheccüd namazına da kaldırmaya başladı.

[55]. Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/41.
– Fâtıma benden bir parçadır.

[56]. İbn Abdilberr, el-İstîab, 4/ 1894; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467.

Hız. Ali, Hız. Fâtıma ile evlendiği ilk günlerde iş bölümü yaptı. Buna göre; evin dış işleri onun olacak, iç işlerini de Fâtıma yapacaktı. Fâtıma yardıma ihtiyacı olduğu zaman kayınvalidesinden yardım isteyecekti. Bunun için Hız. Ali, annesi Fâtıma binti Esed ile konuşarak “Allah Resulü’nün (a.s.m.) kızına dışarıdaki işlerinde ve su taşımada ben yardımcı olurum. Sen de ev içindeki işlerde, hamur yoğurma, ekmek pişirme ve buğday öğütmede yardımcı oluver” dedi.

[57]. Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 80-81; Ebû Dâvud, Harac, 19.

Hz. Peygamber (a.s.m.) eve döndüğünde Hz. Aîşe ona, bugün Fâtıma'nın uğradığını ve bir istekte bulunduğunu bildirdi. Bunun üzerine Resulullah (a.s.m.), doğruca kızının evine gitti. O sırada gece olmuş, yatmışlardı. Resulullah (a.s.m.) kapıya gelip içeri girmek için izin isteyince içeriye buyur ettiler. Allah Resulü (a.s.m.) "Bana yer açın!" buyurarak ikisinin arasına oturdu. Ve ardından "Size, istediğinizden daha hayırlı bir şey öğreteyim mi? Yataklarınıza yattığınızda 33 kere tekbir getirin. 33 kere Sübhânallah, 33 kere Elhamdülillah deyin. Bu sizin için, istediğiniz hizmetliden daha hayırlıdır" buyurdu.

[58]. Tirmizî, Menâkıb, 60; İbnü'l- Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175. Sahabe.
“Bir gün amcamla birlikte Aîşe annemizin yanına gittim, ‘Allah Resulü (a.s.m.) en fazla kimi severdi?’ diye sordum. Aîşe annemiz, ‘Fâtıma’yı’ dedi.”

[59]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 98-99; Tirmizî, Menâkıb, 60.

– Eğer o zaman söyleseydim, (Allah Resulü'nün sırrını açığa vuran) boş boğaz bir kadın gibi davranmış olurdum. Resulullah (a.s.m.), ilk eğildiğimde, kendisine her yıl Cebrail'in gelip Kur'an'ı baştan sona bir kere okuduğunu, bu yıl geldiğinde ise iki kez okuduğunu ve bunun yakalandığı bu hastalık sonucunda öleceği anlamına geldiğini bildirdi. O zaman ağladım. Sonra ailesinden ilk önce benim kendisine kavuşacağımı bildirdi. O zaman da güldüm.”

[60]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/226.

[61]. Ebû Dâvud, Edeb, 106-107; Tirmizî, Üdâhi, 16.

Fâtıma annemizin, Hz. Ali'yle evlendikten yaklaşık bir yıl sonra, Hicretin 3. yılı Ramazan ayında ilk çocuğu dünyaya geldi. Doğumda Ümmü Seleme ve Zeynep binti Cahş ona yardımcı oldular. Ebeliği ise, yıllar önce Fâtıma annemize de ebelik yapan, Safiye annemizin cariyesi Selma yaptı. Efendimize, torununun doğumu müjdelenince, hemen torununun yanına gidip onu kucağına aldı. İlk olarak ona, İslam'ın alameti olan ve şeytanı uzaklaştıran ezanı okudu ki, bebek ilk olarak, Rabbe ve Hakka çağrı olan sözleri duysun.

[62]. Tirmizî, Üdâhi, 19.

Bundan sonra torununun başını okşadı, ona dua ederek tahnik yaptı. Yani bir parça hurmayı eline alıp onunla Hasan efendimizin damağını ovdu. Hasan efendimizin doğumunun yedinci gününde Resulullah (a.s.m.) torununu görmeye gelerek kucağına aldı. Bir süre sevip okşadıktan sonra Fâtıma annemize “Ey Fâtıma! Çocuğun başını tıraş et, sonra da ağırlığınca gümüş tasadduk et!” buyurdu.

[\[63\]](#). Tirmizî, Üdâhi, 16.

[\[64\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 8/184.

Resulullah (a.s.m.) da torunu için bir koç satın alıp akîka kurbanı olarak kesti; aynı gün Hasan efendimizi sünnet ettirdi.

[65]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 57; Nevevî, 15/188.

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ve bir grup sahabe ile birlikte aramızda hiçbir konuşma olmadan sessizce yürüyorduk. Kaynuka oğulları çarşısına kadar gelmiştik ki, Resulullah (a.s.m.) orada gruptan ayrılarak Fâtıma'nın evine gitti. O sırada Fâtıma, çocuklarını güzelce yıkayıp onlara güzel elbiseler giydirmekte, kokular sürmekte ve takılar takmaktaydı. Hüseyin, Resulullah'ın (a.s.m.) yanına gelmiş, ancak Hasan, annesinin onunla henüz işi bitmediği için yanımıza gelmemişti. Resulullah (a.s.m.) onu ortada göremeyince ‘Çocuk orada mı? Çocuk orada mı?’ diye telaşla seslendi. Biraz sonra Hasan da koşarak geldi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında bulunan kardeşine sarıldı. Resulullah (a.s.m.) onları bu halde görünce çok sevindi ve ‘Allah'ım! Ben onları seviyorum. Sen de onları sev. Onları sevenleri de sev!’ buyurdu.”

[66]. Müstedrek, 3/155.

– Ağlama kızım, ağlama! Allah senin babana ulvî bir görev verdi. İnsanlar istese de istemese de İslam bütün yeryüzüne yayılacaktır. Benim görevim bunun için çalışmaktır, buyurdu.

[67]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/312.

– Evet bana da! Üzülme yavrum, bugünden sonra babana hiçbir sıkıntı gelemeyecektir!

[68]. İbn Manzûr, Muhtasar, 7/124.

Fâtıma annemiz, kendini tutmaya çalıştı. Biraz daha kaldıktan sonra gözyaşlarının dinmeyeceğini anladı ve huzurdan ayrıldı. O, eve dönünce hüzünlünen Allah Resulü (a.s.m.), gözlerinden yaşlar akıtarak, kızının ardı sıra üç kere “Allah’ım! Ehl-i Beytim; ben onları bütün müminlere, tek tek emanet ediyorum” buyurdu.

[69]. Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 4467. Şahıs.

Resulullah (a.s.m.) defnedildikten sonra Ali ve Enes efendilerimizi gören Fâtıma annemiz, acısından yüreği sızlayarak bir taraftan ağlıyor bir taraftan da onlara “Ey Ali! Ey Enes! Onun üzerine nasıl toprak saçabildiniz? Gönlünüz onun üzerini örtmeye nasıl razı oldu?” diye feryat figân ediyordu.

[70]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 12/337.

Daha sonra sık sık Resulullah'ın (a.s.m.) kabrini ziyaret eden Fâtıma annemiz, kimi zaman Resulullah'ın (a.s.m.) kabri-şeriflerinden bir miktar toprak alıp gözlerinin üzerine sürerek uzun uzun ağlardı.

[71]. Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 4467. Şahıs.
“Melek bana gelerek, Fâtıma'nın cennet hanımlarının seyyidesi olduğunu müjdeledi.”

[72]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. Sahabe.

Cennet ehlinin hanımlarının en faziletlisi Hatice, Fâtıma, Meryem ve Asiye'dir."

[73]. İbn Hacer, İsâbe, 11579. Sahabe.

“Allah Resulü (a.s.m.) Fâtıma hakkında şöyle buyurdu: Allah, senin razı olduğuna razı olur, senin kızdığını kızar.”

[74]. Ebû Nuaym, Hilyetü'l Evliya, 6/108.

– Ey İmrân! O günden sonra bir daha acıkmadım.”

[75]. İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 286.

Resulullah'ın (a.s.m.) kızları arasında yalnızca Fâtıma annemiz hadis rivayet etti. Zehebî'ye göre Allah Resulü'nden (a.s.m.) 18 hadis aktardı. İmam Suyûti ise Cem'ü'l-Cevâmî isimli hadis külliyyatında "Müsnedü Seyyideti Fâtımatî'z-Zehrâ" bölümünde annemizden 284 hadis nakleder.

[76]. Ahmed Sâyah el-Hüseyri, el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ, 101.

[77]. İbn Kesrevî, Terâcim ve Mesânidi Sahabeyati'l-Mübâiyât, 2/127.

İbn Kesrevî onun 18 hadis rivayet ettiğini, bu rivayetlerin elli yoldan nakledildiğini söyler ve bu tarikleri aktarır.

[78]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7175; Zehebî, Siyer, 4467; İbn Sa'd, 8/82.

– Bu ne kadar güzel bir şey! Böyle yapıldığında kadınlar, erkeklerin bakışından kurtulur. Sen beni örttüğün gibi Allah (c.c.) da senin günahlarını örtsün. Ben ölürsem beni sen ve Ali yıkayın! Kimseyi içeri sokmayın.

[79]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ, 11/49.

O sırada Ali geldi. Olanları ona anlattım.”

[80]. Makrîzî, İmtâu'-Esmâ', 5/353; A. H. Cuma, Nisâu Ehli'l-Beyt, 625-627.

Resulullah'ın (a.s.m.) amcası Hz. Abbâs cenaze namazını kıldırdı. Hz. Fâtıma'nın vasiyeti üzere geceleyin, Hz. Ali fazla kişiye haber vermeden, eşini sessiz bir şekilde Cennetü'l-Bakî'ye defnetti.

[81]. İbn Kesrevî, Terâcim ve Mesânidi Sahabeyati'l-Mübâiyât,
2/127

Hz. Abbâs, Hz. Ali ve amcasının oğlu Fadl, annemizin kabrine
inerek onu incitmeden kabre yerleştirdiler.

[82]. İbn Hacer, İsâbe, 11894. Sahabe.

Bir defasında Ümmü Eymen'i göstererek "Bu, benim ailemden kalan tek varlıktır" buyurmuştu.

[83]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/606

Abdullah vefat edince henüz dünyaya teşrif etmemiş olan oğluna, Bereke (Ümmü Eymen) adında bir cariye, beş deve, birkaç davar, bir kılıç, bir miktar gümüş paradan oluşan mütevazı bir miras bırakmıştı.

[84]. Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 1/113, 115.

Günler hızla geçip gidiyordu. Hz. Muhammed (a.s.m.) altı yaşına girdiğinde Amine annemiz, Ümmü Eymen'e, "Eşimin kabrini ziyaret etmek için Medine'ye gitmek istiyorum" diyerek ondan hazırlık yapmasını istedi. Hazırlıklar tamamlandıncaya Hz. Muhammed'i (a.s.m.) de yanlarına alarak yola çıktılar. Uzun ve zor bir yolculuktan sonra Medine'ye geldiler. Resulullah'ın (a.s.m.) dayıları olan Neccâr oğullarından Nabiğa'nın evinde konuk olarak bir ay kaldılar. Allah Resulü (a.s.m.) burada kaldığı süre içinde dayılarının çocukları ile güzel günler geçirdi.

[85]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/116.

“O günlerde ben Medinelilerin kızları Enise ile şu köşklerde oynuyordum. Çoğu zaman dayılarımın oğulları ile oynuyor, onlarla birlikte köşkün damına konan kuşları uçuruyordum. O zaman sık sık Adiy b. Neccâr oğullarının kuyusuna yüzmeye giderdik. Yüzmeyi orada öğrendim. Bir gün yalnız olduğum sırada Yahudilerden biri yanıma gelip bana:

[86]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 1/119.

– Bu çocuk, bu ümmetin peygamberi olacak, dedi.”

[87]. İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5. Kitap, 8. Madde.

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) çocuklarla yüzmeye gittiği bir gün Yahudilerin kendi aralarında konuştuğunu duydum. Biri diğerine Allah Resulü’nü (a.s.m.) göstererek ‘O bu ümmetin peygamberidir. Burası da onun hicret edeceği yer olacak’ diyordu. Söylenenleri iyice belledim. Muhammed’i (a.s.m.) alıp hemen oradan uzaklaştım. Eve gelince duyduklarımı hanıma tek tek anlattım. Hanımım Medine’de daha fazla kalmamızın doğru olmadığını düşünerek, gitmek için hemen hazırlıklara başlamamı emretti.”

[88]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/168.

“Ne küçükken ne de büyüdükten sonra, bir gün olsun Allah Resulü'nün (a.s.m.) bir şeyden dolayı şikâyet ettiğini duymadım. O, yanında olduğum sürede ne açlıktan ne de susuzluktan şikâyet etti. Acıktığında yiyecek bir şey yoksa gidip zemzem suyu içer, açlığını o şekilde giderirdi. Bundan sonra biri ona yiyecek verse teşekkür eder, ‘İstemiyorum, ben tokum’ derdi.”

[89]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/158.

Bundan sonra her bayram geldiğinde o ortadan kayboldu.”

[90]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/561.

Ubeyd b. Zeyd adında Medineli biri bir vesile ile Mekke'ye gelmişti. Kader ağlarını örerek Ümmü Eymen annemizin hayatını bir süredir Mekke'de kalan Ubeyd b. Zeyd ile kesiştirdi. Ümmü Eymen'i beğenen Ubeyd b. Zeyd onunla evlenmek istiyordu. Ubeyd ona evlenme teklifi yapınca Ümmü Eymen, durumu Allah Resulü (a.s.m.) ile konuştu. Allah Resulü (a.s.m.) de uygun görünce, Ubeyd'e "evet" dedi. Allah Resulü (a.s.m.) ve Hz. Hatice, Ümmü Eymen annemizin bütün ihtiyaçlarını karşılayarak onu Ubeyd ile evlendirdiler.

[91]. İbn Hacer, İsâbe, 394. Sahabe.

Bir yıl sonra bir oğulları oldu. Çocuklarına çok bereketli anlamına gelen Eymen adını verdiler. Yıllar hızla akıp gidiyor Eymen büyüyordu. Ümmü Eymen annemiz oğlu ve eşi ile çok mutluydu. Tek üzüntüsü, efendisine olan özlemiydi. Ancak bu mutluluk çok uzun sürmedi. Bir süre sonra eşi vefat etti. Her geçen gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) olan özlemi artan annemiz Medine'de daha fazla kalmadı. Oğlunu da yanına alarak Mekke'ye geri döndü.

[92]. İbn Abdilberr, İstîab, 4/1793.

Ümmü Eymen'in, bu evlilikten de bir oğlu oldu. Üsâme ismini verdikleri çocuklarının doğumu yalnızca onları değil, Allah Resulü'nü (a.s.m.) de çok sevindirdi. Resulullah (a.s.m.), Üsâme'yi her zaman kendi torunu gibi sevdi. Onun doğumundan sonra annesine Ümmü Ziba'a (Ceylan annesi) lakabı verildi.

[93]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/62; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 2/184-185.

Mekke'ye döndükten sonra bu defa Medine'ye hicret başladı. Müslümanların hemen hepsi hicret ettikten sonra Resulullah (a.s.m.) da Medine'ye hicret etti. Ama efendimizin kızları ve hanımı Mekke'de kalmıştı. 8-10 aylık bir ayrılıktan sonra Ümmü Eymen, çocukları ve Peygamberimizin ailesiyle birlikte Medine'ye hicret etti.

[94]. Vâkidî, Megâzî, 2/430.

Aişe annemize iftira atıldığında Resulullah (a.s.m.) güvendiği kişilere tek tek görüşlerini sordu. Bunlardan biri de Ümmü Eymen annemizdi. Allah Resulü (a.s.m.) onun yanına giderek Ümmü Eymen'e "Aişe'yi nasıl bir hanım olarak bilirsin?" diye sorunca, "Haşa! Ne kulaklarım onunla ilgili kötü bir söz duydu ne de gözlerim onunla ilgili kötü bir şey gördü. Ben onunla ilgili yalnızca güzel şeyler bilir, hakkında güzel şeyler düşünürüm" dedi.

[95]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/386; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 4/196.

Uhud'da savaşın Müslümanların ani baskın sonucu ne yapacaklarını şaşırması ve bozgun havası oluşması sebebiyle birkaç sahabenin kaçarak Medine'ye kadar geldiklerini gören Ümmü Eymen, yerden toprak alarak onların yüzüne serpti. "Kılıcınızı bize verin! Siz evinize gidip kadınlar gibi yün eğirin!" diyerek kendi gibi kahraman annelerimizle birlikte Uhud'a koştu. Yaralıları tedavi etti, onlara su taşıdı.

[96]. İbn Manzûr, Muhtasar, 9/257; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 4/201.

Olanlara şahit olan Resulullah (a.s.m.) çok üzüldü. Sa'd b. Ebî Vakkas'a bir ok uzatarak "At!" buyurdu. Sa'd b. Ebî Vakkas, Allah Resulü'nün (a.s.m.) verdiği oku atınca, ok Hibban'ın boğazına saplandı ve Hibban boylu boyunca yere serildi. Elbisesi açılarak avret mahalli görüldü. Allah Resulü (a.s.m.) Sa'd b. Ebî Vakkas'a "Allah yaptığın duaları kabul etsin. Atışlarını hedefine ulaştırsın" diyerek dua buyurdu.

[97]. Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/321; Vâkidî, Megâzî, 2/682.

Fakat bir engelden dolayı gelmedi" şeklinde devam eden bir şiir söyledi.

[98]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/225.

Annemizin hakkında konuşan münafıklar acele etmişlerdi. Zira o iyileşir iyileşmez hemen Hayber'e, Resulullah (a.s.m.) ile birlikte düşmana karşı savaşa koşmuştu.

[99]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 18; İbn Hacer, İsâbe, 11894. Sahabe.

“Allah Resulü (a.s.m.), zaman zaman Ümmü Eymen'i ziyarete giderdi. Bazen ben de onunla birlikte olurdum. Her zaman Allah Resulü'ne (a.s.m.) yiyecek içecek ikram ederdi. Allah Resulü (a.s.m.) oruçlu olduğunda ya da bir şey yemek istemediğinde Ümmü Eymen heyecanlanır, onu yemesi için zorlardı. Hatta bir keresinde içecek ikram ettiğinde almayınca ısrar etti, kızarak sesini yükseltti. Allah Resulü (a.s.m.) ona bir şey söylemeyip sadece tebessüm etti. Allah Resulü (a.s.m.) ona bu tür hareketlerinden dolayı bir şey demez, hatta onun bu halinden hoşlanır, yaptıklarından dolayı ona tebessüm ederdi.”

[\[100\]](#). Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 4/287.

“Muhacirler Mekke'den Medine'ye gelince, hiçbirinin elinde bir şey yoktu. Mallarını Mekke'de bırakıp hicret etmişlerdi. Medineliler ise daha çok hurma yetiştiriyorlardı. Muhacirlere yardımcı olan ve onların her işine koşan Medineliler, her yıl hurma mahsulleri ve mallarının yarısını onlara verirdi. Ümmü Enes, Allah Resulü'ne (a.s.m.) hurma verince Allah Resulü (a.s.m.) onları Ümmü Eymen'e verirdi.”

[\[101\]](#). Buhârî, Hibe, 35; Müslim, Cihad, 70-71.

“Hayber fethedilince, Müslümanlar oradan pek çok ganimetler elde ettiler. Hayber’den döndükten sonra Resulullah (a.s.m.) ve Muhacirler, o sene Medinelilerin kendilerine bağışladıkları mahsulü iade ettiler. Resulullah (a.s.m.) da annemin kendisine hediye ettiği hurmaları, Ümmü Eymen’e vermeden anneme iade etti. Ümmü Eymen’e ise kendi hurmalarından verdi.”

[\[102\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/224.

Allah Resulü (a.s.m.) şaka yaptığında bile doğru söylerdi. Zira her deve, annesinin yavrusuydu.

[103]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 7/114.
– Herkesin gözünde beyaz yok mudur? buyurarak şaka yaptığını
işaret edince rahatladı.

[\[104\]](#). İbn Kesrevî, Terâcim, 140.

Ümmü Eymen annemiz biraz kekeme idi. Konuşurken zaman zaman dili sürçerdi. Özellikle selam verirken sıkıntı çeker, selamün aleyküm (selam üzerinize olsun) diyecekken, “selamün laaaleyküm” (selam üzerinize olmasın) derdi. Dili sürçüp bu şekilde selam verdiği için de üzülürdü. Resulullah (a.s.m.) ona, bundan sonra selam vereceği zaman “es-selam” şeklinde selam vermesini söyleyerek onu rahatlattı.

[105]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/332.

Karanlıkları aydınlatan ışık olan...”

[\[106\]](#). Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 103; Nesâi, Cenâiz, 13; İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5/275.

Ümmü Eymen annemizin yüreğinin derinlerinden gelen bu sözler Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'i çok etkiledi. Onlar da annemizle birlikte hasret gözyaşları döktüler.

[\[107\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/222.

[\[108\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/84; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 6/276.

O, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Haşim'in oğlu Esed ile Hz. Hatice'nin dedesinin amcakızı Fâtıma binti Kays'ın evliliğinden dünyaya geldi. Büyüyüp genç kız olunca amcasının oğlu Ebu Talib ile evlendi. Bu evlilikten; sırası ile Talib, Ukayl, Cafer, Ali adında dört erkek; Ümmü Hâni, Cemâne ve Rayte adında üç kız çocukları oldu. Erkek çocukları onar yaş ara ile doğdular.

[109]. İbn Sa'd, Tabakât, 1/120

Fâtıma, eşinin, yeğenine gösterdiği olağanüstü ilgi ve alakaya kızmak bir yana memnun olur, hatta ona aynı fedakârlıkla destek olurdu. Hayat şartları ağır bir ailede, çok çocuğu olduğu için onların hepsi ile yeterince ilgilenemiyordu. Ama bütün bunlara rağmen Ümmü Eymen annemizin de yardımı ile Allah Resulü'nü (a.s.m.) ihmal etmiyordu. Sabahları kendi çocuklarının gözleri çapaklı, üstleri başları dağınıkken, Muhammed (a.s.m.) yıkanıp temizlenmiş ve koku sürülmüş olurdu.

[\[110\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/352.

“Sen benim annemden sonraki annemdin. Karnımı doyurur, giydirir, bana bakar, güzel yiyecek olduğunda kendin yemez bana yedirirdin...”

[\[111\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 17/301.

Hz. Ali doğduğunda Ebu Talib Mekke'de değildi. Bunun için Allah Resulü (a.s.m.) onun doğumu ile yakından ilgilenmişti.

[\[112\]](#). İbn Burhan, Siretü'l-Halebiye, 1/432.

“Son oğlum doğunca ismini Ali koyduk. Resulullah (a.s.m.) Ali’yi görmeye gelerek tükürüğünü onun ağzına sürdü. Bir hurmayı ağzında ezip Ali’nin ağzına koymak suretiyle tahnîk yaptı. Ali, ağzındaki hurma parçasını eme eme uyudu. Ertesi gün onu sütanneye verecektik. Ancak Ali hiç kimseyi emmedi. Zor durumda kalınca, Muhammed’i çağırdık. O yine bir parça hurma ile tahnîk yaptı. Ali hurmayı emerek uyudu. Bu durum bir süre böylece devam etti.”

[113]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 2/39.

Resulullah (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başladığında, onu çok yakından tanıyan ve ona güvenen Fâtıma binti Esed, hemen Müslüman olmadı. Eşi Ebu Talib Müslüman olmadığı için bir süre tereddüt etti. Allah Resulü (a.s.m.) onun Müslüman olmasını çok istiyor, zaman zaman amcasının evine gidiyor, kendisini büyüten, "annem" dediği bu hanıma İslam'ı anlatarak onu İslam'a davet ediyordu. Onun, anlatılanların doğruluğundan hiçbir şüphesi yoktu. Ancak eşine karşı olan büyük sevgi ve saygısı, onun hakikate teslim olmasına engel oluyor "Ben senin doğruya ve hayra davet ettiğini biliyorum. Ancak amcanın yanında olmak istiyor, onun dininden başka dinde iken ölmek istemiyorum" diyordu. Allah Resulü (a.s.m.) bu sözlere üzülüyor, onun önündeki perdeleri kaldırmak istiyor; "Ey anneciğim, senin cehennem ateşinde yanmana dayanamam!" diyerek onu Müslüman olmaya teşvik ediyordu.

[\[114\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 17/115.

O sıralar Ebu Talib, Akîl ve Talib dışında bütün aile Müslüman olarak İslam davası uğrunda mücadele ediyorlardı. Akîl ile Talib daha sonra istemeyerek Bedir Harbine katılıp Müslümanlara karşı savaştılar. Akîl bu savaşta esir düştü. Fakir olduğu için fidyesini amcası Hz. Abbâs ödeyerek onu kurtardı. Uzun bir süre Mekke'de kalan Akîl, Mekke'nin fethinden bir süre önce Medine'ye gelerek Müslüman oldu. Talib'den ise, Bedir Savaşından sonra bir daha haber alınamadı.

[\[115\]](#). Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, 3/896-899.

Oradan kalkıp başımızda kuş varmış gibi sessizce cenaze evine gittik. Evin kapısına geldiğimizde Allah Resulü (a.s.m.) gömleğini çıkararak 'Onu yıkadığınızda bunu kefeninin altına serin' buyurdu."

[116]. Muhammed Said, Hayatu's-Sahâbiyat, 635.

Cenazenin yıkanacağı su hazırlanınca, suyun içerisine kendi elleri ile kâfur döktü. Sonra Üsâme b. Zeyd, Ebu Eyyûb el-Ensârî, Hz. Ömer ve siyahî bir köleyi çağırarak, onlara Fâtıma binti Esed için kabir kazmalarını emretti. Bakî kabristanına giden sahabeler onun için kabir kazdılar. Lahit kısmına gelince, Allah Resulü (a.s.m.) de onlara katılarak kazmaya ve toprağını atmaya başladı.

[\[117\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/352.

“Ey diriltten ve öldüren, ölmeyen, sürekli hay olan Allah’ım! Benim ve benden önceki peygamberlerin hakkı için annem Fâtıma binti Esed’i bağışla, delillerini ona telkin et, yerini genişlet! Şüphesiz ki sen merhamet edenlerin en merhametlisisin.”

[\[118\]](#). Ebû Nuaym, Marifetü's-Sahabe, 5/285; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1891.

“Resulullah'ın (a.s.m.) yaptıklarını görenler ‘Yâ Resulallah! Şimdi yaptıklarını daha önce yaptığını görmedik, bunun nedeni nedir?’ diye sorunca, ‘Ona gömleğimi verdim ki cennet elbisesi giyinsin. Kabrine yattım ki, kabir azabı azalsın’ buyurdu.”

[\[119\]](#). Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, 3/896-899

Semhûdî der ki: “Resulullah (a.s.m.) yalnızca beş kişinin kabrine inmiştir: Oğlu Kasım, Hz. Hatice, Abdullah b. Zîbicadeyn, Ümmü Rûmân, Fâtıma binti Esed.”

[\[120\]](#). Hindî, Kenzü'l-Ummâl, 1/1802-37607. Hadis.
Resulullah (a.s.m), Fâtıma binti Esed hakkında Hz. Ömer'e, "Ona dua et! Çünkü Cebrail (a.s.) bana onun cennet ehlinden olduğunu haber verdi. Yine bana Allah'ın yetmiş bin meleğine onun için namaz kılmasını emrettiğini bildirdi" buyurdu.

[\[121\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7442. Sahabe; İbn Cevzî, Sıfatu's-Safve, 306.

Hz. Ebu Bekir ile mutlu bir evliliği olan Ümmü Rûmân'ın bir süre sonra Abdurrahman isminde bir oğlu oldu. Bu, Hz. Ebu Bekir'in ilk çocuğuydu. Ümmü Rûmân ile Hz. Ebu Bekir'in ikinci çocukları yıllar sonra oldu. Bu çocuk, insanlığın en faziletli hanımlarından biri olan Hz. Aişe annemizdi.

[\[122\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/266.

O, Hz. Ebu Bekir'in eski eşinden olan çocukları Abdullah ve Esmâ'yı hiçbir zaman kendi öz çocuklarından ayırmadı. Onların bakımı ve terbiyesi ile yakından ilgilendi.

[123]. Makdîsi, Ensâbu'l-Kureyşîyyîn, 310.

Eşiyle çok uyumlu bir hayat süren Ümmü Rûmân, eşinden bir müddet sonra bütün çocukları ile birlikte Müslüman oldu. O sırada aileden yalnızca büyük oğlu Abdurrahman Müslüman olmamıştı. Genç bir delikanlı olan Abdurrahman tıpkı dedesi gibi Kureyşli müşriklerin etkisinde kalmıştı. Bu sebeple ancak Hudeybiye Anlaşmasının yapıldığı yıl İslam'a girmişti.

[\[124\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/303.

Hz. Ebu Bekir Medine'ye hicret edeceği zaman Ümmü Rûmân (a.s.m.) ile Hirâ Mağarasına gittiğinde yanına gidip gelen oğlu Abdullah'a "Evde bulunan dirhemleri buraya getir" demişti. Abdullah onları götürdükten hemen sonra durumu fark eden Ebu Kuhâfe, gelini Ümmü Rûmân'a "Bildiğim kadarıyla Ebu Bekir'in bir miktar parası olacaktı, o paraları ne yaptı? Yoksa canını bu yolda feda ettiği gibi malını da mı feda etti?" diye sordu. Ümmü Rûmân eşini savunarak, kızı Esmâ'nın yardımı ile Ebu Kuhâfe'yi ikna edip evine gönderdi.

[\[125\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/87.

Hz. Ebu Bekir bazen Ümmü Rûmân (a.s.m.) ile birlikte şehirden uzaklaşır, kimi zaman müşriklerin baskısına maruz kalırdı. Ümmü Rûmân bunları mesele etmez, her zaman eşinin yanında olurdu. İslam davetinin başlamasından hicrete kadar Resulullah (a.s.m.) hemen hemen her gün Hz. Ebu Bekir'in evine gider, onunla uzun uzun görüşürdü. Bu gidiş gelişler ona Allah Resulü'ne (a.s.m.) hizmet etme fırsatı verir, ona olan sevgisini daha da artırırdı.

[126]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/62; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/69.

Hız. Ebu Bekir, Peygamberimizle beraber, ailesinden evvel Medine'ye hicret etmişti. Belli bir zaman geçtikten sonra Abdullah b. Uraykıt'ı, ailesini getirmesi için Mekke'ye gönderdi. Ona bir mektup yazarak oğlu Abdullah'a vermesini istedi. Mektupta, oğluna ailesini alıp Allah Resulü'nün (a.s.m.) ailesi ile birlikte Medine'ye hicret etmesini emrediyordu.

[\[127\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1937; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/313, 500.

Babam, Resulullah'a (a.s.m.) 12,5 ukıyye verdi. Resulullah (a.s.m.) o parayı harcayarak düğün yaptı. Evlendikten sonra beni şimdi oturduğum eve getirdi."

[\[128\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 14/279.

Babam, aç bekledikleri için misafirlerine sitem etti. Bize de onları aç beklettiğimizden dolayı kızdı. Hemen sofrayı hazırlatarak misafirlere ‘Siz doymadan ben yemeyeceğim’ dedi. Yemeye başladık. Her lokmayı aldığımızda yemek daha da artıyordu. Herkes yiyip doyduktan sonra yemek hala olduğu gibi duruyordu. Babam yemeği görünce anneme ‘Ne yaptın!’ dedi. Annem, ‘Hiçbir şey yapmadım. Gözümüz aydın, yemeğimiz üç misli artmış!’ dedi.”

[\[129\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 2/276.

– Namazda sağa sola meyletme, çünkü Resulullah (a.s.m.) ‘Namaz organlarının hareketsiz kalması namazdandır’ buyurdu, dedi.”

[\[130\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 26/86.

– Onun ne söylediğini biliyor musun? O Hatice için şöyle şöyle dedi. Hatice, ümmetimin bütün hanımlarından daha faziletlidir. Tıpkı Hz. Meryem'in, zamanının bütün hanımlarından daha faziletli olduğu gibi.

[\[131\]](#). Buhârî, Tefsiri Kur'an, 24/11.

– Başına gelenleri duymuş, onları anınca ağladı.”

[\[132\]](#). Semhûdî, Vefâu'l-Vefâ, 3-4 /897; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1937.

Resulullah (a.s.m.), karşılaştığı tüm zorluklardan alnının akı ile geçen bu vefakar hanıma, son yolculuğunda da büyük bir iltifat ederek Hatice annemiz gibi onun da kabrine indi. Onun için “Ey Allah’ım! Karşılaşacağı şeylerden dolayı Ümmü Rûmân’a korku tattırma!” buyurarak dua etti.

[\[133\]](#). Ebû Nuaym, Marifetü's-Sahabe, 5/343; İbn Sa'd, Tabakât, 8/277.

Yanında bulunanlara “Kim Huri'l-Ayn'a bakmaktan hoşlanırsa Ümmü Rûmân'a baksın” buyurarak onu cennetle müjdeledi.

[\[134\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6698. Sahabe.

Esmâ binti Ebu Bekir, Hicretten 17 yıl önce Mekke'de dünyaya geldi. Çok zeki ve akıllı bir kız olan Esmâ annemiz, babası Hz. Ebu Bekir'in gözetiminde çok iyi bir şekilde yetişti. Eğitim sürecini 100 yaşına kadar aralıksız sürdüren annemize hayranlığını gizleyemeyen İbn Esir, onu şu sözlerle anlatır:

[\[135\]](#). Zehebî, Alâmü'n-Nübelâ, 971. Şahıs; Ebû Nu'aym, Marife, 5/183.

[\[136\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6698. Sahabe.

“Esmâ binti Ebu Bekir, yüz yaşında bile önemli konularda istişare edilen, güçlü bir zekâyâ, sağlam bir imana ve büyük felaketlere göğüs geren eşsiz bir sabra sahip bir hanımdı.”

[\[137\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 971. Şahıs.

Resulullah (a.s.m.) İslam'a davet etmeye başladığında henüz sekiz yaşında olan Esma binti Ebu Bekir, babasının vesilesiyle on yedinci kişi olarak Müslüman oldu.

[\[138\]](#). Buhari, Cihad ve Siyer, 123, Menâkibi Ensar, 45; İbn Kesir, Sîre, 1/363.

Babamın dediği şekilde yaptım. Bundan dolayı, ‘Zî-Nitakeyn’ diye anıldım.”

[\[139\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 10794. Sahabe.

Esmâ annemize bu lakabı veren Resulullah (a.s.m.) ona “Allah sana, bu kuşak yerine cennette iki kuşak verecektir” buyurarak, ona yaşadığı sürece hiç unutamayacağı bir müjde vermiş oldu.

[140]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 1/109; İbn Kesir, Sîre, 1/364.

Âmir b. Fûheyre'in görevi ise, Abdullah ve Esmâ'nın izlerini silmekti. Gündüz diğer çobanlarla birlikte davarlarını otlatır, gece olup onlar mağaradan ayrıldıktan sonra koyunları onların geçtiği yerden götürüp getirerek ayak izlerini yok ederdi. Bu vesile ile kutlu yolcular, müşriklerden saklandıkları gibi koyunların sütünden de faydalanırlardı.

[\[141\]](#). Buhârî, Menâkıbu'l-Ensâr 45; Müsned, 4/176; İbn Manzur, 2/341.

Bu endişe dolu bekleyiş tam üç gün sürdü. Bütün Kureyşliler onları ararken üç maharetli genç, gizli ve tehlikeli görevlerini, üç gün nerdeyse hiç uyumadan ve hiçbir açık vermeden en güzel şekilde yerine getirdiler.

[\[142\]](#). Belâzurî, Ensâb, 1/303; Zehebî, Siyer, 971; Ebû Nu'aym, Hilye, 2/56.

Aslında babam bize bir şey bırakmamıştı. Ancak yaşlı dedemin üzülmemesi ve sakinleşmesi için bu şekilde davrandım.”

[143]. Buhârî, Menâkıb-ı Ensar, 45, Akîka, 1; İbn Abdilberr, İstîab, 3/905.

Oğlum Medine'ye hicretten sonra doğan ilk çocuktur. Müslümanlar Medine'ye hicret edince birileri, 'Yahudiler size sihir yaptı, bundan sonra hiçbirinizin çocuğu olmayacak' diye bir söz yaymıştı. Bu sözle Müslümanlara manevi baskı yapıyor, onları üzüyorlardı. Oğlumun doğumuyla bu baskıdan kurtulan Müslümanlar çok sevindiler. Allah Resulü (a.s.m.) oğlumun adını, dedesi Ebu Bekir'in adı olan Abdullah koydu. Ben de künyesini dedesinin künyesi gibi Ebu Bekir koydum."

[\[144\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/250; Zehebî, Siyer, 971; İbn Hacer, İsâbe, 10795. Sahabe.

Daha sonra konudan haberdar olan Ebu Bekir yardımcı olması için bana bir hizmetli gönderdi. Hizmetli atın bakım ve tımarını üstlenerek beni rahatlattı.”

[145]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/251.

Zübeyr b. Avvâm, kıskançlığı yüzünden zaman zaman annemize sert davranıyordu. Yine bir gün sert davranınca Esmâ annemiz, konuyu babasına anlattı. Hz. Ebu Bekir ona “Ey kızım sabret! Bir hanım, salih biri ile evlendiğinde, eğer eşinin dışında başka birisi ile evlenmeden vefat ederse, eşi ile cennette bir araya gelir” diye nasihat etti.

[\[146\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/251.

– Gücün yettiğince, ölçülü olarak ver. Hayır kapısını kapama, yoksa Allah da senin kapını kapar.

[\[147\]](#). Tevbe, 9/22.

İslamiyet'ten önce Hz. Ebu Bekir'den ayrılan öz annesi ile irtibatı kesilen Esmâ hatun, onunla uzun bir aradan sonra ilk kez Hudeybiye Anlaşmasından sonra Medine'de karşılaştı. Annesi, yanına üzüm, yağ, küpe gibi çeşitli hediyeler alarak onu görmeye gelmişti. "Ey iman edenler! Küfrü imana tercih ediyorsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) dost edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir" ayetini hatırlayarak annesini evine almak ve hediyelerini kabul etmek istemedi. Ancak bir taraftan da anne hakkında Allah Resulü'nden (a.s.m.) duyduklarını hatırlıyordu. Tereddüt edince annesine biraz beklemesini söyleyerek hemen Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzuruna çıktı ve ona sordu:

[\[148\]](#). Mümteherine, 60/8.

Bunun üzerine, “Allah sizinle dini uğrunda savaşmayanlara ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah adaletli olanları sever” ayeti nazil olunca Allah Resulü (a.s.m.) Esmâ’ya şöyle buyurdu:

[\[149\]](#). Ebû Nu'aym, Marifetü's-Sahabe, 5/183; İbn Sa'd, Tabakât, 8/252; İbn Manzûr, Muhtasar, 5/138.

– Git, anneni içeri al, onunla irtibatını devam ettir!

[150]. İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 305; İbn Manzûr, Muhtasar, 5/142.

– Vallahi, ben iki şeyden biri olmadan ölmek istemiyorum. Ya sen şehid olursun, ben bunun sevabını Allah'tan umarak şehadetine sabrederim, ya da zafer kazanırsın, gözüm aydın olur. Oğlum! Sana istemediğin şeyi teklif ederek kabul ettirmelerinden sakın, ölümün soğuk yüzünden korkma, onu kabullen!

[\[151\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/252.

O, ailesine ve çevresindeki insanlara her zaman şöyle nasihat ederdi: “Sadaka verin, insanları doyurun, malınızın fazlasını elinizde tutmayın! Elinizde tutmakla malınız artmaz. İhtiyaç sahiplerine vererseniz yokluğunu hissetmezsiniz.”

[\[152\]](#). Buhârî, Edebü'l-Müfred, 106; Zehebî, Siyer, 971. Şahıs.

“Esmâ ve Aîşe annelerimizden daha cömerdini görmedim. Onların cömertliği birbirinden biraz farklıydı. Aîşe annemiz eline geçenleri biriktirir, sonra ihtiyaç sahibine ulaştırır; Esmâ annemiz ise eline geçeni hemen dağıtır, yarına bırakmazdı.”

[\[153\]](#). Tûr, 52/27.

“Esmâ’nın hizmeti ile ilgileniyordum. Bir gün beni çarşıya gönderdi. O arada kendisi namaza başladı. Ben hazırlanıp çıkarken ‘Allah lütfedip, vücudu yakıp kavuran azaptan bizi korudu’ ayetini okuyarak cehennemden Allah’a sığınıyordu. Çarşıdan geldiğimde hala namaz kılıyor ve aynı ayeti okuyup, durmaksızın ağlıyordu.”

[\[154\]](#). Suyûtî, Durru'l-Mansûr 7/635; Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/55.

[\[155\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 971, Şahıs; İbn Sa'd, Tabakât, 8/253.

– Yalancıyı gördük. Münafık ise sensin.”

[\[156\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 971. Şahıs.

Ancak onun, Rabbinden bir dileği vardı. O da günlerdir asılı olan oğlunun asıldığı yerden kaldırılmasını istiyordu. Bunun için Rabbine, 'Allah'ım! Oğlumun yıkanıp kefenlenmesini görmeden beni öldürme!' diye yalvarıyordu."

[157]. Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/57.

Duası kabul olmuş, kısa sürede halife Abdülmelik'ten cenazenin aileye teslimi konusunda haber gelmişti. Cenaze teslim edilince, yaşlı ve âmâ olmasına rağmen oğlunu kendi elleri ile yıkayıp kefenledi ve koku döktü. Bundan üç gün sonra da vefat etti. Hicri 73 yılında vefat ettiğinde 100 yaşında ve Muhacirlerden en son vefat eden sahabeydi.

[\[158\]](#). Belâzurî, 1/301; İbn Hacer, İsâbe, 10795; İbn Abdilberr, İstîab, 4/229.

“Kuşağının iki parçası yerine sana cennette iki kuşak verilecektir.”

[159]. İbn Hacer, İsâbe, 11333. Sahabe; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1863.

Efendisi Ebu Huzeyfe, son derece ahlaklı bir hanım olan Sümeyye annemizden çok memnundu. Ebu Huzeyfe, onun müstakbel eşi Yâsir b. Âmir ile tanıştıktan sonra onu da Sümeyye gibi çok sevmiştir. Kaybolan kardeşini aramak için Yemen'den Mekke'ye gelen Yâsir b. Âmir, Mekke'yi çok sevdi. Burada kalarak yerleşmeye karar verdi. Bu kararını tanışıp dost olduğu Ebu Huzeyfe'ye anlattı. Yâsir b. Âmir'in bu isteğine çok sevinen Ebu Huzeyfe onu koruması altına aldı. Ebu Huzeyfe ile dostluğunu ilerleten Yâsir b. Âmir, sık sık onlara gidip gelmeye başladı. Bu gidiş gelişlerinde Sümeyye annemizi yakından tanıdı. Ebu Huzeyfe'ye onunla evlenmek istediğini söyleyince, Ebu Huzeyfe onun bu arzusunu yerinde bulup onaylayarak onları evlendirdi. Çok mutlu bir evlilikleri olan ailenin bir süre sonra Hureys isimli bir çocukları oldu. Onu Ammâr ve sonrasında Abdullah takip etti.

[\[160\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7013. Sahabe.

İlk Müslümanlardan olan Ammar b. Yâsir, İslam'a girdikten sonra annesi, babası ve kardeşi de Müslüman oldular. İbn Esir onun yedinci Müslüman olduğunu bildirmiştir.

[\[161\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 25/210.

“Mekke’de ilk olarak Müslüman olduğunu söyleyenler yedi kişiydi. Bunlar, Allah Resulü (a.s.m.), Ebu Bekir, Bilal-i Habeşî, Habbab b. Eret, Süheyb b. Sinan, Ammâr b. Yâsir ve Sümeyye binti Hayyat’tır.”

[\[162\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/184.

“Ammar, onun babası Yâsir, kardeşi Abdullah ve annesi Sümeyye, Allah yolunda büyük işkencelere maruz kaldılar.”

[163]. İbn Sa'd, Tabakât, 3 /249.

“Allah’ım! Yâsir ailesini affet! Affetti de!”

[\[164\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/182.

Müşrikler, hızlarını alamamışlardı. Onlardan biri, okunu yayına yerleştirerek Yâsir'in oğlu Abdullah'ı vurup şehit etti.

[165]. İbn Sa'd, Tabakât, 4/136, 8/264; İbn Cevzî, Sıfatu's-Safve, 306.

Müşrikler cinayet işleyip kan döktükçe vahşileşiyorlardı. Kana doymayan Ebu Cehil, Sümeyye hatunun bir bacağını bir deveye diğer bacağını başka bir deveye bağladı. Bir taraftan da “Sen Muhammed’e aşık olduğun için Müslüman oldun” diye kendisi gibi iğrenç iftiralar savuruyordu. Sümeyye, ona, hoşuna gitmeyecek bir cevap verince develerin Sümeyye’yi parçalamasını beklemeden mızrağını annemizin karnına sapladı. Bu da yetmedi. Mızrağı yukarı doğru çekerek karnını boydan boya yırtıp, vücudunu parçalayarak şehit etti. Böylece İslam’ın ilk şehidi olan kocasından sonra o da İslam’ın ilk şehidesi oldu.

[\[166\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 3/249; Heysemî, Mecma'uz-Zevâid, 9/293.

“Müjdeler olsun ey Ammâr ailesi! Gideceğiniz yer cennettir.”

[\[167\]](#). Tirmizî, Menâkib, 62.
– Onun babası.

[\[168\]](#). Buhârî, Fedâilü's-Sahabe, 30; Kalaci, Aişe Ümmü'l-Müminîn, 19.

[\[169\]](#). Müstedrek, 3/119; Kalaci, Aîşe Ümmü'l-Müminîn, 20.

Resulullah (a.s.m.), Hz. Aîşe'ye olan sevgisini her vesile ile izhar etmekten sakınmazdı. Onun için kullandığı hitap ve lakaplar da bunu açıkça gösterir. Mesela, samimiyet ve muhabbetinin yüksek derecesini belli edercesine, ismini kısaltmak suretiyle ona "Yâ Âîş!" diye hitap ederdi. Yine, Araplara göre beyaz tenli olduğu için ona "Hümeyra" (kırmızıcık) lakabını vermişti.

[170]. Buhârî, Fedâilü's-Sahabe, 30; Tirmizî, Menâkib, 1.
– Aişe konusunda beni üzme! Bana gelen vahiy, içinizden yalnızca onun örtüsüne büründüğümde geldi.”

[\[171\]](#). Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 90; Buhârî, Fedâil, 30; Tirmizî, Menâkib, 62.

– Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun. Şüphesiz sen bizim görmediklerimizi görürsün.”

[\[172\]](#). Buhârî, Fedâil, 30.

“Ey müminlerin annesi! Allah Resulü (a.s.m.) ve Ebu Bekir’den sonra sıdkta zirveye çıktın.”

[173]. Buhârî, Fedâil, 30.

Hız. Ali yıllar sonra Ammar b. Yâsir ve Hız. Hasan'ı, Kûfelileri yardıma çağırınak için konuşma yapmak üzere Kûfe'ye gönderdiğinde Ammar b. Yâsir, bu halde bile, "Ben iyi biliyorum ki Aişe, dünya ve ahirette Allah Resulü'nün (a.s.m.) eşidir. İster ona (Hız. Ali), ister ona (Hız. Aişe) uyarsınız" diyerek annemizin cennetle müjdelendiğine işaret etmişti.

[\[174\]](#). Tirmizî, Menâkib, 62.

“Hangi hadis hakkında sıkıntıya düşersek düşelim, Hz. Aişe’ye sorduğumuzda mutlaka onda bu konu ile ilgili bir bilgi bulurduk.”

[\[175\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 11452. Sahabe.

“Hz. Aişe ile müminlerin annelerinin, hatta dünyadaki bütün hanımların ilmi karşılaştırılsa, Hz. Aişe’nin ilmi daha ağır gelirdi.”

[176]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7085. Sahabe.
“Fıkıh, tıp ve şiirde ondan daha alimini görmedim.”

[\[177\]](#). Hindî, Kenzü'l-Ummâl, 37779. Hadis; Zehebî, Siyer, 2614. Şahıs.

Bana, affedileceğim ve bol rızık vaat edildi.”

[178]. Hindî, Kenzü'l-Ummâl, 37780. Hadis.
– İyi görmüşsün, o Cebrail'di (a.s.).”

[\[179\]](#). Buhârî, Menâkibi'l-Ensar, 42; Tirmizî, Menâkib, 62; Zehebî, 2614. Şahıs.

“Sen bana üç gece gösterildin. Bir melek seni yeşil ipek bir örtü içinde bana getirerek gösterdi ve ‘Bu senin eşindir, yüzünü aç!’ dedi. Yüzünü açtığımda bana getirilenin sen olduğunu gördüm. Kendi kendime ‘Bu, Allah katında karar kılınmış’ dedim.”

[\[180\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 2/411; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ' 11/236.

– Allah Resulü (a.s.m.) Aîşe'ye talip oluyor!

[\[181\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l Eşrâf, 1/303; İbn Manzûr, Muhtasar, 2/276.

Bu habere çok sevinen Ümmü Rûmân, 'Biraz bekle, Ebu Bekir şimdi gelir' diyerek son sözü eşine bıraktı.

[\[182\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7085. Sahabe; Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 2614. Şahıs; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1881.

Resulullah'a (a.s.m.) gidip cevabı bildirdim. Hazırlık yapıp Hz. Ebu Bekir'in evine giderek Hicretten üç yıl önce Hz. Aişe ile Allah Resülü'nü (a.s.m.) nişanladık."

[183]. İbn Abdulber, İstiab, 4/1937.

“Medine’ye hicret ettiğimizde, düğünümün yapılacağı zamana kadar, evleneceğimin idrakinde değildim. Dışarıda arkadaşlarımla oyun oynardım. Düğün zamanı yaklaşınca annem beni dışarıya fazla salmamaya başladı. Sık sık beni karşısına alarak evliliğin anlam ve önemi hakkında konuşurdu. Bu konuda ona sorduğum bütün soruları cevaplandırdı.

[\[184\]](#). Buhârî, Menâkib, 44.

Bir gün arkadaşlarımla ip atlarken annem bana doğru geldi. Uzaktan seslenerek beni yanına çağırđı. Niçin çağırđıđını bilmeden yanına gittim. Hemen elimden tutarak beni evin kapısının önüne oturttu. Koşarak gittiğim için nefes nefeseydim. Sakinleşince annem bir miktar su alıp yüzümü ve başımı yıkayıp, saçlarımı taradıktan sonra eve götürdü. Eve girdiğimizde bir grup Medineli hanımın içerde oturduklarını gördüm. Hanımlar beni tebrik ederek ‘Allah hayırlı ve bereketli kılsın, mutlu ve mesut etsin’ dediler. Annem beni onlara teslim etti. Beni alıp düğün için hazırladılar. Kuşluk vaktinde Allah Resulü’nün yanına götürölünceye kadar heyecanlanmamıştım. O sırada 9 yaşındaydım.

[\[185\]](#). Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 4/385.

Annem ve Medineli hanımlar ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) evine gittiğimde, Efendimiz sedirde oturuyordu. Evde Medineli hanım ve erkekler vardı. Beni sedirin üzerine oturtular. Düğünümde koyun veya başka bir hayvan kesilip konuklara ikram edilmedi. Gelenlere Sa'd b. Ubâde'nin çömlek içinde getirdiği yemek ikram edildi.”

[186]. Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 4/385.
Utanarak sütü alıp içti.”

[187]. İbn Kesir, Sîre, 1/416; İbn Sa'd, Tabakât, 8/58.

“Bazı insanlar iki bayram arasında düğün yapmanın uğursuzluk getireceğine ve şayet evlenilirse evliliğin boşanma ile sonuçlanacağına inanırlardı. Allah Resulü (a.s.m.) bu ayda, yani iki bayram arasında evlenerek söylenenlerin vehimden ibaret olduğunu gösterdi.”

[\[188\]](#). Müslim, Hayz, 14.

“Allah Resulü (a.s.m.) ile yemek yerken bana etli kemik verirdi. Bir süre ondan yedikten sonra, onu benden alır, çevirerek benim ısırdığım yeri bulur, sonra da ağzını benim dudaklarımın değdiği yere koyarak yedi.”

[189]. Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 2614. Şahıs.
“Sefere gittiğimizde geceleyin yan yana yürür, yol boyunca konuşurduk.”

[\[190\]](#). Buhârî, İydeyn, 2, 3, 26.

Babam yüzünü çevirince hemen cariyelere çıkmalarını işaret ettim.
İşaretimi görünce hemen çıktılar.”

[\[191\]](#). Müslim, Salâtu'l-İydeyn, 19; Nesâî, Salâtu'l-İydeyn, 34.

“Bir bayram da siyahîler kalkan ve mızrakları ile gösteri yapıyorlardı. Ben mi Allah Resulü’nden (a.s.m.) istedim, yoksa kendisi mi bana ‘Seyretmek ister misin?’ dedi bilmiyorum. Ben ‘Evet’ deyince beni arkasında ayakta durdurdu. Yanağımı onun yanağına yaslayarak öylece seyrettik. Allah Resulü (a.s.m.) siyahîlere seslenerek, ‘Göreyim sizi yarışçılar!’ diye teşvik ediyordu. Ben bıkıncaya kadar oynadılar. Benim sıkılmaya başladığımı gören Allah Resulü (a.s.m.) ‘Yeter mi?’ diye sordu. Ben ‘Evet’ deyince gösteri yapanlara ‘Gidebilirsin’ buyurdu.”

[\[192\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/265.

– Medine’ye götürüp orada defnedeceğim.”

[\[193\]](#). Muhammed Said, Hayâtü's-Sahâbiyyât, 554; Vâkidî, Megâzî, 1/249.

“Uhud'da Ümmü Süleym binti Milhan ve Aişe'yi, elbiselerini katlamış, sırtlarındaki kırbalar ile su taşır halde gördüm. Suları götürüp yaralılara içiriyor, bitince geri dönüp tekrar doldurup geliyorlardı. Hamne binti Cahş ise su taşıyarak yaralıları tedavi ediyordu.”

[194]. Buhârî, Megâzî, 34; İbn Hişam, Sîre, 3-4/297.

Hicretin 5. yılında gerçekleşen Mustalık oğulları Seferinden dönerken Hz. Aişe ile ilgili elim bir hadise yaşandı. Sefere katılan İslam ordusu konak yerinden ayrılmak üzere iken tuvalete giden annemiz, devesinin yanına geldiğinde gerdanlığını düşürdüğünü fark etti. Hemen geri dönüp aramaya başladı. Heyecan ve telaştan dolayı aradan geçen zamanın farkına varamadı. Geri döndüğünde kervan çoktan gitmişti. Çaresizdi. Allah'a tevekkül ederek beklemeye başladı. Bir süre sonra ordunun ardından konak yerinde unutulmuş eşyaları toplayan görevli Safvan b. Muattal geldi. Annemizi orada görünce devesini çöktürdü. Büyük bir edep ve itina ile devesine bindirip, tek bir kelime dahi konuşmadan devenin yularını tutarak gece boyunca yol alıp annemizi orduya yetiştirdi.

[\[195\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/426-440.

Seferde çıkardığı fitne sebebi ile Müslümanların tepkisi ile karşılaşan münafıkların reisi Abdullah b. Ubey, annemizin Safvan b. Muattal tarafından tek olarak getirildiğini gördü. Bu görüntünün büyük bir fırsat olduğunu düşünerek sinsî ve bir o kadar da çirkin bir iftira attı. Bunu büyüttükçe büyüttü.

[\[196\]](#). Nûr, 24/11-20.

“Bu ağır iftirayı uyduranlar şüphesiz sizin içinizden bir gruptur. Bunu kendiniz için bir kötülük saymayın, aksine o sizin için bir iyiliktir. Onlardan her biri hangi günahı işlemişse (cezasını) çekecektir. Aralarından bu günahın büyüğünü yüklenen (elebaşına) kişiye ise çok büyük azap vardır...”

[\[197\]](#). Zehebî, Târihü'l-İslam, 2/321.

Ben hemen oradan uzaklaşıp çadıra geri döndüm.”

[\[198\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/451, 2/554.

Allah Resulü (a.s.m.) çok kızmıştı. Hemen dışarı çıkıp durumu sahabilere haber verdi. Sahabeler esirin peşine düştüler. Çok geçmeden yakalayıp Allah Resulü'ne (a.s.m.) getirdiler.”

[\[199\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/451, 2/1091.

“Veda Haccında Allah Resulü’nün (a.s.m.) ihramına kendi ellerimle koku sürdüm. Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte ihrama girerek koku süründüm. Kaha mevkiine gelince kokunun sarısı yüzüme aktı. Beni bu halde gören Allah Resulü (a.s.m.) ‘Şimdi rengin ne kadar güzel oldu ey Şükeyra! (Kumralcık)’ buyurarak latifede bulundu.”

[200]. Buhârî, Vudû, 45, Tıp,22; İbn Kesir, Sîre, 2/459.

“Efendimizin ağırları iyice şiddetlenince yanındakilere ‘Benim için ateş yakın! O ateşte ağzının bağları çözülmemiş yedi kırba su ısıtıp üzerime dökün! Belki insanların yanına çıkıp onlara vasiyetimi bildiririm’ buyurdu. Dediğini yaptık. Su ısıtınca onu Hz. Hafsa’nın leğenine koyup, sonra ısıttığımız suyu üzerine dökmeye başladık. Allah Resulü (a.s.m.) tamam işareti verinceye kadar döktük. Yıkanma işi bitince giyinip insanların yanına çıktı. Onlara namaz kıldırarak bir konuşma yaptı.”

[\[201\]](#). Buhârî, Ezan, 39, 51, 67, 68.

Allah Resulü (a.s.m.) bir sahabeyi Hz. Ebu Bekir'e göndererek ona sahabilere namaz kıldırımlarını söylemesini emretti.”

[\[202\]](#). İbn Kesir, Siretü'n-Nebevî, 2/460.

“Allah Resulü (a.s.m.) hastalandığı günlerden birinde bana ‘Ey Aişe! Hala Hayber’de yediğim zehirli etin acısını hissediyorum’ dedi.”

[203]. İbn Sa'd, Tabakât, 2/237-238.

“Allah Resulü (a.s.m.) vefat ettiği gün benim yanımda altı-yedi dinar vardı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) hastalığı ile meşgul olduğum için onları dağıtamamıştım. Allah Resulü (a.s.m.) ‘Sendeki dinarları ne yaptın, dağıttın mı?’ diye sordu. Ben ‘Hayır, vallahi senin hastalığınla meşgul olduğum için dağıtamadım’ dedim. Allah Resulü (a.s.m.) hemen o altınları Ensarın fakir ailelerine gönderdi ve ‘Şimdi rahatladım’ buyurdu.”

[\[204\]](#). İbn Kesir, Siretü'n-Nebevî, 2/469, 471, 472.

Resulullah'ın ruhu teslim olunca eli yanına düştü. Başı annemizin göğsünde iken vefat eden Efendimiz, onun odasına defnedildi.

[205]. Tirmizî, Menâkib, 62.

“Bu, dünya ve ahirette senin eşindir”

[\[206\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 2614. Şahıs.

Bir başka zaman Hz. Aişe “Yâ Resulallah! Zevcelerinden hangisi cennette olacaktır?” diye sormuş, Allah Resulü (a.s.m.) ona “Sen onlardansın” buyurmuştu.

[207]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/76-78

“Aİşe'nin vefat ettiği gece, hurma dallarına bezler bağlandı. Bezler yağa batırılıp yakılarak onunla yol aydınlatılıp cenaze kabre götürüldü. Bu arada birkaç kişiye mezar kazdırılarak hazırlandı. Cenaze namazı kılındıktan sonra hanımların da bulunduğu büyük bir kalabalık eşliğinde Bakî Kabristanına götürölüp defnedildi.”

[208]. Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 4/393; Zehebî, Siyer, 1806. Şahıs. Hz. Ömer'in kızı olan Hafsa annemiz, Hz. Fâtıma annemiz gibi Kâbe'nin yapıldığı yıl yani Resulullah'a (a.s.m.) peygamberlik gelmeden beş yıl önce Mekke'de dünyaya geldi. Hz. Ömer, kızı Hafsa'nın doğum tarihini soranlara "Hafsa Kureyşliler Kâbe'yi yaptıkları yıl doğdu" derdi.

[209]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6845. Sahabe.

Annesi, çok ibadet yapmakla bilinen büyük sahabelerden Osman b. Mazun'un kardeşi Zeynep binti Mazun'dur. Mekke'de büyüyen Hafsa binti Ömer'in anne ve babası şehrin ileri gelen ailelerinden olduğu için çok iyi yetişmişti. İslam'ı kabul ettikten sonra eşi ile birlikte Habbab b. Eret'ten Kur'an okumasını öğrenen halası Fâtıma binti Hattab'ın teşviki ile ilme önem vererek kültürlü bir hanım oldu. Resulullah (a.s.m.) ile evlendikten sonra da Efendimizin teşviki ile Kureyşli Şifâ binti Abdullah'tan okuma-yazmayı öğrendi. O gün Mekke'de okuma-yazma bilenlerin sayısının 10'u geçmediğini dikkate alırsak, bunun ne anlama geldiğini daha iyi kavrayabiliriz.

[\[210\]](#). A. H. Cum'a, Nisâu Mübeşşirâtü bi'l-Cenneh, 325.

Aynı zamanda çok güzel konuşan annemiz, Kureyşli hanımların en iyi hatiplerindendi.

[\[211\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/508; İbn Hişâm, Sîre, 1-2/367.

[\[212\]](#). İbn Hişâm, Sîre, 1-2/467.

Hız. Hafsa ilk olarak Huneys b. Huzafe ile evlendi. Resulullah (a.s.m.) İslam davetini Dâru'l-Erkam'da gerçekleştirirken Müslüman olan Huneys b. Huzâfe Kureyşlilerin baskısından dolayı Habeşistan'a hicret etmiş, bir süre sonra da geri dönmüştü. Tekrar Habeşistan'a gitmeyip Mekke'de kalan Huneys, burada Hafsa annemizle evlendi. Kendilerini zor günlerin beklediğinin farkında olan eşler, Müslümanlar ile birlikte üç yıl boyunca Şib'de aç susuz abluka altında kaldılar. Birkaç yıl sonra ise babası, eşi ve akrabaları ile birlikte Medine'ye hicret ettiler. Burada Medine'nin dış mahallesi sayılan Kuba'da Rifaa b. Abdulmünzir'in evine misafir oldular. Resulullah (a.s.m.) hicret edince, Kuba'dan Medine'ye taşındılar.

[\[213\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 3/392.

[\[214\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 3/392.

Huneys b. Huzafe Mekkeliler ile yapılan Bedir Savaşında ağır bir şekilde yaralandı. Her geçen gün fazlalaşan yara, şehit olmasına sebep oldu.

[215]. Buhârî, Megâzi, 12; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/508.

Hiz. Ömer, Resulullah'ın (a.s.m.) sözlerinden kimleri kastettiğini hemen anlamıştı. Çünkü Resulullah (a.s.m.) kızı Ümmü Gülsüm'ü Hiz. Osman ile evlendirmek istiyor, kendi de Hiz. Hafsa'ya talib oluyordu. Aslında bu onun isteği olmaktan öte Allah'ın (c.c.) emriydi. Kalbindeki sevinç kelimelere sığmazdı. Rabbine olan şükrünü secdeye kapanarak gözyaşları ile ifade etmek istiyordu. Resulullah'ın (a.s.m.) huzurunda kendini tutarak hemen eve gidip kızına müjdeyi verdi.

[\[216\]](#). Buhârî, Nikâh, 34.İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 296.
– İleri sürdüğün sebebi kabul ettim.

[\[217\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1811; İbn Hişâm, Sîre, 3-4/645; Makrîzî, 6/46

Resulullah (a.s.m.) Hz. Hafsa ile Hicretin 25. ayı, yani üçüncü yılın başlarında evlendi. Diğer hanımları gibi onun da mehri 400 dirhemdi. Düğün yemeği verildi. Gelin ve gelinin geleceği ev hazırlandı.

[\[218\]](#). Kettânî, Terâtîbu'l-İdariye, 2/292.

Tarihçiler Hz. Hafsa'nın çeyizi arasında dikkat çeken iki şeyden bahsederler; bunlardan biri kıldan yapılmış yatak, diğeri develerin boynuna asılan zil.

[\[219\]](#). Semhûdî, Vefâü'l-Vefâ, 1-2/495.

Hz. Hafsa'nın evi, Aîşe annemizin evinin yanındaydı. İki ev arasında bir yol vardı. Evleri birbirine çok yakın olduğu için evlerinden çıkmadan aralarında rahatça konuşuyorlardı.

[\[220\]](#). A. H. Cum'a, Nisâu Ehl-i Beyt, 203.

Hz. Ömer kızını gelin olarak uğurladığında ona birçok şey tavsiye etti. Ancak birinin üzerini kalın bir çizgi ile çizdi. Kızı Resulullah (a.s.m.) ile evlendiğinde 20 yaşında olması, sosyal konumunun Hz. Aişe'ye yakın olması vs.yi göz önünde bulunduran Hz. Ömer, kızına onun ile rekabete girmemesini sıkı sıkıya tembih etmişti. Babasının sözünü dikkate alan Hz. Hafsa, vefat edinceye kadar Hz. Aişe ile sıkı dost oldu.

[\[221\]](#). Ebû Dâvud, Tıp, 18; Müsned, 4/372.

Hz. Aişe ile rekabet yapmak yerine onu kendine örnek alarak ilme yöneldi. Allah Resulü'nün de (a.s.m.) teşviki ile yakından tanıdığı arkadaşı Şifâ binti Abdullah'tan yazı yazmasını öğrendi. Onun bu hali Resulullah'ın (a.s.m.) çok hoşuna gitti.

[222]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/81-85.
Hz. Ömer kızından dinlediği bu tabloyu bize anlatırken,
gözyaşlarına hakim olamadı.”

[\[223\]](#). Buhârî, Nikâh, 105.

“Babam bir gün yanıma geldi ve Hz. Aişe’yi kastederek ‘Yavrum! Güzelliği ile etkileyen hanımın Resulullah (a.s.m.) tarafından sevilmesi, seni aldatmasın’ diyerek beni uyardı. Babamın yanından ayrılıp Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına gittim. Babamın uyarısını ona haber verdim. Allah Resulü (a.s.m.) beni dinleyince tebessüm etti.”

[\[224\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 9/257; İbn Manzûr, Muhtasar, 29/232.

“Hafsa’ya bir koyun hediye edilmişti. O gün ikimiz de nafîle oruç tutmuştuk. Bana orucumu açtırınca koyundan yedik. Yemekten sonra Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelince Hafsa benden önce davranıp ‘Yâ Resulallah! Aişe ile ben oruçtuk. Bize bir koyun hediye edildi. Pişince onun etinden yedik’ dedi. Allah Resulü (a.s.m.) tebessüm ederek, ‘Yediğiniz oruç yerine bir gün oruç tutun!’ buyurdu.”

[225]. Kalem, 68/4.

– Sen Kur'an okumuyor musun? Allah (c.c.) onun için "Sen yüce bir ahlâk üzeresin" buyuruyor. Bak sana bir olay anlatayım: Allah Resulü (a.s.m.) sahabeleri ile birlikteyken onun için yemek yaptım. O sırada Hafsa da yemek yapmış ve benden önce davranarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) göndermişti. Hizmetliye, "Yemeği Allah Resulü'ne (a.s.m.) götür. Onun yemeğinden önce Allah Resulü'ne (a.s.m.) takdim et" dedim. Hizmetli, yemeği hızlıca götürdü. Hafsa'nın yemeği Allah Resulü'nün (a.s.m.) önüne konurken yetişip çarpınca çanakları yere düşüp kırıldı. Yemek etrafa dağıldı. Allah Resulü (a.s.m.) hizmetliye kızmadan toplanabilecek halde olanları toplayarak, sahabeleri ile birlikte yedi. Sonra benim yaptığım yemeği alıp Hafsa'ya gönderdi ve "Kırılan kabın yerine bu kabı alın, içerisindeki yemeği de siz yiyin" buyurdu. O sırada Allah Resulü 'nün (a.s.m.) yüzünde en küçük bir kızgınlık ifadesi dahi görmedim.

[\[226\]](#). İbn Mâce, Ahkâm, 14.

[227]. İbn Manzûr, Muhtasar, 16/179.

– Ey Hafsa! Allah aşkına yanlış söylüyorsam beni doğrulama, doğru söylüyorsam yalanlama! dedi ve Efendimizin vefat anına ait bir olayı anlattı.”

[\[228\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 2/285.

Mesajı alan annemiz pişman olarak bundan sonra bir daha böyle bir kelime kullanmadı.”

[\[229\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 6/94; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/519.

Daha sonra onu gördüğümde Hafsa'nın görüşünün doğru olduğunu fark ettim. Demek ki başlangıçta onu kıskanmışım."

[\[230\]](#). Ebû Dâvud, Edeb, 97; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 7/253.

Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 88; İbn Mâce, Sıyam, 20.

“Allah Resulü (a.s.m.) yatağına yattığında sağ elini yanağının altına koyar ve üç kere ‘Ey Rabbim! İnsanları dirilttiğinde kıyamet azabından beni koru’ diye dua ederdi.”

[\[231\]](#). Buhârî, Ezan, 12; İbn Mâce, İkâme, 101.

“Allah Resulü (a.s.m.), sabah ezanı okunduğunda, cemaatle namaz kılmaya gitmeden önce, (kıyamı, rükûu ve secdesi) uzun olmayan iki rekat namaz kılardı.”

[\[232\]](#). Ebû Dâvud, Tahâret, 18.

“Allah Resulü (a.s.m.) yemek yerken, bir şey içerken, elbiselerini giyerken sağ elini kullanır, (taharet gibi) diğer işlerini ise sol eli ile yapardı.”

[\[233\]](#). Ebû Dâvud, Savm, 79; Müsned, 6/289.

“Allah Resulü (a.s.m.) her aydan üç gün oruç tutardı. Bunlar pazartesi, perşembe ve ertesi haftanın pazartesi günleriydi.”

[234]. Lebidlemek: İhramda bulunan birinin saçına keneden korumak için sürdüğü bir çeşit yapıştırıcı ilaç. Aynî, Umdetü'l-Kâri, 15/102.

– Yâ Resulallah! Sen ihramdan çıkmamışken insanlar neden ihramdan çıktılar? diye sordu. Resulullah (a.s.m) “Ben başımı lebidledim. Kurbanımı hazırladım, onu kesince ihramdan çıkacağım” buyurdu.

[\[235\]](#). Buhârî, Libas, 69, Hac, 34.

[\[236\]](#). Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'an, 6/536.

Âmâ olan Ümmü Mektum geldiğinde, Hz. Aişe ve Hz. Hafsa'ya ondan sakınmalarını söyleyen Allah Resulü'ne (a.s.m.) "Fakat o âmâ, bir şey görmüyor" dediklerinde Allah Resulü (a.s.m.), "Siz onu görmüyor musunuz?" buyurarak onlara takvâyı tavsiye buyurdu.

[\[237\]](#). Kettânî, Terâtîbu'l-İdariye, 1/108.
Kur'an'ı çok okuyan Hz. Hafsa, alimler tarafından Kur'an vecihlerini nakleden sahabeler arasında sayılacak kadar Kur'an'a vakıftı.

[\[238\]](#). Meryem 19/71.

– Allah (c.c.) ayet-i kerimesinde, ‘İçinizden oraya uğramayacak hiç kimse yoktur’ buyurmuyor mu?

[\[239\]](#). Meryem 19/72; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 4/143.
– Dinle bak! Allah (c.c.) onun devamında 'Sonra biz Allah'tan sakınanları kurtarırız' buyuruyor, dedi.”

[\[240\]](#). Müsned, 6/286.

“Allah Resulü’nün eşlerine, özellikle de Hz. Hafsa’ya Efendimizin kıraati hakkında sorular soruldu, o da ‘Sizin buna gücünüz yetmez’ buyurdu. Yine bir gün benzer bir soru sorulunca ‘Elhamdülillâhi Rabbil-âlemin. Er-Rahmânirrahîm...’ diye başlayarak Fatiha Suresini örnek olarak tertil ile okudu.”

[\[241\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ, 4/89.

“Allah Resulü (a.s.m.) bir sureyi okurken tertil üzere okur, bunun için onu normal okuyuştan çok daha uzun zamanda okurdu.”

[\[242\]](#). Bak, Buhârî Fevâidi'l-Kur'an, 3; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 7/150.

Hz. Osman Kur'an nüshalarını çoğaltıp, her birini bir İslam merkezine göndermeye karar verince, annemizdeki ana Kur'an'ı istetti. Annemiz hayra engel olmamak için hiç itiraz etmeden elindeki Kur'an'ı onlara verdi. Ondan yedi nüsha çoğaltılınca ana Kur'an tekrar ona iade edildi.

[\[243\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 11044; Zehebî, Siyer, 1806; Kesrevî, Terâcim, 1/189.

Resulullah'dan (a.s.m.) ve kardeşi Abdullah b. Ömer'den hadis rivayet eden Hafsa annemizden, babası Hz. Ömer, kardeşi Abdullah b. Ömer, onun oğlu Hamza, eşi Safiye binti Ebu Ubeyd, sahabeden Hârise b. Vehb, Ümmü Mübeşşir, Abdullah b. Saffan ve daha pek çok kişi hadis aktarmıştır.

[\[244\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/140.

[\[245\]](#). A. H. Cum'a, Fursân min Asri'n-Nebevî, 232.

Uzun yıllar Resulullah (a.s.m.) ile olan, onun vefatından sonra da Hz. Ömer, Hz. Aişe, Ümmü Seleme, Abdullah b. Ömer gibi ilim otoritelerinin yakınında bulunan Hz. Hafsa annemiz, fıkıh konusunda derin bir bilgiye sahipti. Bunu bilen Hz. Ömer ondan fetva sorardı. Makrîzî onu fetva veren sahabeler arasında saydığı gibi İmam Ali b. Hazm gibi büyük alimler de, onu sahabenin müftüleri arasında zikretmişlerdir.

[246]. Muhammed Said, Hayâtu's-Sahâbiyât, 295.

Oradan ayrılan Hz. Ömer bu konuda doğru bilgi alabilmek için sabah olur olmaz aklına, bilgisine ve ferasetine güvendiği kızı Hz. Hafsa'nın yanına gitti. Ona "Sana çok üzüldüğüm bir konuda soru soracağım. Beni aydınlat ve kederimi gider" dedikten sonra "Bir hanım eşini ne kadar sürede özler?" diye sordu. Hafsa annemiz utanıp başını öne eğince "Allah hakkın söylenmesinden asla haya etmez" dedi. Bunun üzerine Hz. Hafsa, parmakları ile göstererek üç veya dört ay olduğunu ifade etti. Hz. Ömer hemen komutanlarına haber göndererek, bir kişinin dört aydan fazla evinden uzak kalmamasını emretti.

[247]. İbn Mâce, Cenâiz, 8.

“Allah Resulü (a.s.m.) ‘Üç ya da beş kere yıkayın, yıkamayı çiftli değil tekli yapın’ buyurdu.”

[\[248\]](#). Buhârî, Hayz, 12; Aynî, Umdetü'l-Kârî, 3/133.

“Biz, eşler haricindeki ölülerimize üç günden fazla yas tutmaktan men olunduk. Yalnızca eşlerimiz için 4 ay 10 gün yas tutmamıza izin verildi.”

[\[249\]](#). Ömer Rıza Kehale, Alâmu'n-Nisâ, 1/276.

Onun güneş gibi parlak, bütün güzellikleri kuşatan ışığı, her zaman yanarak etrafını aydınlatmaya devam etti. Vefat edinceye kadar, Allah'a itaat konusunda kim onu geçebildi?"

[\[250\]](#). Meğafir: Bazı meşe ağaçlarından akan zamlık ve şıra.

– Allah Resulü (a.s.m.) senin yanına gelince ona “Ağzın meğafir kokuyor” de! O sana “Hayır” diyecektir. Sen ona “Peki bu koku ne?” diye sor. Allah Resulü (a.s.m.) ağzının kokmasından rahatsız olur. Sana “Hafsa bana bal içirdi” der. O zaman de ki, “Herhalde arı onu urfuttan toplamıştır.”

[\[251\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 6/85; Buhârî'de balın Zeynep b. Cahş annemizde olduğu bildirilmektedir. Buhârî, Eymân ve Nuzur, 25.

– Sübhanallah! Vallahi biz bu ikramdan mahrum olduk!

[\[252\]](#). Heyseymî 9/245; İbn Abdilberr, İstîab, 4/261;İbn Sa'd, Tabakât, 8/84.

Cebrail (a.s.) tarafından “Çokça oruç tutan, çokça namaz kılan ve seninle cennette nikâhlanan hanımdır” şeklinde övgü dolu ifadelerle Cennet’le müjdelenmişti.

[\[253\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/86; İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/1206.

“Mervan b. Hakem'i Ebu Hureyre ile Ebu Said'in arasında cenazenin ön tarafında yürürken gördüm. Tabutu omuzlayan Mervan, onu Hazm oğullarının evlerinin yanından Muğire b. Şube'nin evinin bulunduğu yere kadar taşıdı. Buradan sonra tabutu omuzlayan Ebu Hureyre kabre kadar böylece yürüdü.”

[\[254\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6947. Sahabe.

[\[255\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1851.

Asıl ismi Berre idi. Ona Zeynep ismini Resulullah (a.s.m.) verdi. Resulullah (a.s.m.) ile ilk karşılaştığında ona ismini sormuş, “Berre” cevabını verince “Bundan böyle ismin Zeynep olsun” buyurmuştu.

[256]. İbn Hacer, İsâbe, 10855. Sahabe.

Allah Resulü (a.s.m.) İslam'a davete başlamasından kısa bir süre sonra Hz. Zeynep'in daha sonradan Müslümanlığı seçen annesi dışındaki bütün aile fertleri hep birlikte İslam'a girmişlerdi. İslam'ı öğrenip onun emirleri doğrultusunda yaşamaya başlayan aile, diğer Müslümanlar gibi müşriklerin baskısına maruz kaldılar. Hicrete izin verilince Hz. Zeynep'in kardeşleri ve yengesi Ümmü Habîbe hep birlikte Habeşistan'a hicret ettiler. Bir süre sonra Abdullah b. Cahş ve kardeşi Ebu Ahmed ile geri döndü. Mekke'de değişen bir şey yoktu. Yine işkence, yine zulüm vardı. Daha da ileri giderek Müslümanları ablukaya almışlardı. Dış dünya ile irtibatlarını kesip onları açlık ve susuzluğa mahkûm ettiler. Bu zulümden payını alan Hz. Zeynep üç yıl boyunca ablukada büyük sıkıntılar çekti.

[257]. İbn Hişâm, Sîre, 1-2/473.

Onların evleri, özellikle de Abdullah b. Cahş'ın evi, çok güzel ve bakımlı idi. Ancak, bir süredir içinde kimse kalmadığı için rüzgardan pencereler çarpıyor, kapılar gıcırdıyordu. Evlerin bulunduğu yerde ölüm sessizliği vardı. Müslümanlara zulmedenlerin başında gelenlerden biri olan Utbe bile bu manzara karşısında dayanamayıp "Cahş oğullarının evleri, sahiplerine ağlayan, ıssız viraneler haline gelmiş" diyerek üzüntüsünü ve acısını dile getirmişti. Ama Ebu Cehil hiç oralı değildi. "Onlar kim oluyor da, onların evleri arkalarından ağlasın!" diyerek kalbindeki kini dışa vurmuştu. Hatta daha da ileri giderek Abdullah b. Cahş'ın evine el koymuştu.

[\[258\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 9/126; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6947. Sahabe.

[\[259\]](#). Ahzâb 33/36.

Başka evlilik tekliflerini istişare için gelen Hamne'ye Resulullah (a.s.m.) “Ona Allah’ın kitabını ve Resulünün sünnetini öğretecek biri dururken mi?” dedikten sonra, Zeyd b. Hârise’yi ısrarla tavsiye etti. Büyük bir imtihandan geçen Hz. Zeynep bu evliliğe evet diyerek, “Allah ve Resulü bir işe hükmettiği zaman, inanan erkek ya da kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne karşı gelirse apaçık sapıklığa düşmüş olur” âyet-i kerimesinin inzaline vesile olmuş, insanlığa kulluğun zirvesini fiilî olarak göstermişti.

[\[260\]](#). Bediüzzaman, Risale-i Nur Külliyyatı, 1/358.

“Resul-i Ekrem’in (a.s.m.) hizmetkarı veya ‘Oğlum’ dediği Zeyd (r.a.), izzetli zevcesini kendisine mânen küfüv (denk) bulmadığını, Hz. Zeynep’in başka bir yüksek ahlakta yaratılmış ve bir peygambere zevce olabilecek fıtratta olduğunu hissetmiş, kendisini ona zevc olacak fıtratta küfüv bulmadığından ve manevi imtizaçsızlığa (uyumsuzluğa) sebebiyet verdiği için boşanmak istemiştir.”

[\[261\]](#). Ahzâb 33/37.

“(Resulüm!) Hani Allah’ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kişiye, ‘Eşini yanında tut! Allah’tan kork!’ diyordun... Zeyd o hanımdan ilişğini kesince, biz onu seninle nikâhladık...”

[\[262\]](#). Suyûtî, Durru'l-Mansûr, 6/582.

Ayrıca Ahzâb suresinin 4, 5, 38, 39, 40. ayetleri ve 59. hicap ayeti, onunla ilgili olaylar çerçevesinde inzal edilerek insanlığı aydınlatmış oldu.

[\[263\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 11/203

Zeynep annemiz yakınları tarafından rahatlıkla fark edilebilecek kadar çok namaz kılan, oruç tutan, ibadet hayatı çok zengin biriydi. İbadetini büyük bir ihlâs ve samimiyetle yapar, Rabbine kalben yönelerek huşu ve tazarru içinde yalvarırdı. Bir gün Resulullah (a.s.m.) Hz. Ömer ile birlikte Zeynep annemizin evine gitmişlerdi. O sırada annemiz namaz kılıyor, namazda büyük bir ihlâs ve samimiyetle dua ediyordu. Onun bu halini gören Allah Resülü (a.s.m.) ondan övgü dolu ifadelerle bahsetmişti.

[\[264\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/103.

“O çokça namaz kılan, çokça oruç tutan, sanatkâr biriydi. Yaptıklarının tamamını fakir ve kimsesizlere dağıtırdı.”

[265]. İbn Manzûr, Muhtasar, 10/170.

“İfk hadisesinde Allah Resulü’nün (a.s.m.) sahabelerinden birçok erkek ve hanım bir şeyler söyledi. Yalnızca Zeynep binti Cahş bir şey söylemedi; verâsı buna engel oldu.”

[\[266\]](#). Müslim, Fedâilu's-Sahabe, 17.

Annemizin belki de en belirgin vasfı Resulullah (a.s.m.) tarafından işaret edilen cömertliğidir. Hz. Peygamber (a.s.m.) bir gün eşlerine “İçinizden bana en çabuk kavuşacak olanınız, eli en uzun olanınızdır” buyurdu.

[267]. İbn Hacer, İsbâbe, 11218. Sahabe.

Hiz. Aışe der ki: “Allah Resulü’nün (a.s.m.) vefatından sonra birimizin evinde toplandığımızda, kollarımızı duvara doğru uzatır, kimin eli daha uzun diye ölçerdik. Zeynep binti Cahş ölünceye kadar böyle yapmaya devam ettik. O kısa boylu bir hanımdı. En azından içimizdeki en uzun kişi değildi. Böylece Allah Resulü’nün (a.s.m.) uzunluktan cömertliği, çokça sadaka vermeyi kastettiğini anladık. Çünkü Zeynep sanatkâr bir hanımdı. Deri alıp onu tabaklar, sonra dikerek Allah için tasadduk ederdi.

[\[268\]](#). Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhib, 4/413; İbn Sa'd, Tabakât, 8/109, 3/300.

– Duyduğuma göre gönderdiklerimi dağıtmışsın, şimdi tekrar göndereceğim, onları kendin için harca, dedi. Yeni bir tahsisat gönderdi. Ancak annemiz onu da aynı şekilde dağıttı.”

[\[269\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/110.

– Kendini dul ve yetimlere yardıma adayan, övgüye layık, yeri doldurulamayacak biri gitti, dedi.”

[\[270\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 13/20

– Görmediğim bir şeye gördüm, duymadığım bir şeye duydum diyemem. Onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum, dedi.

[\[271\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 11218. Sahabe.

[\[272\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6947. Sahabe.

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) zevceleri arasında benimle en fazla yarış içinde olan Zeynep binti Cahş'tı. O Allah Resulü'nün (a.s.m.) hala kızı olması ve nikahının Allah'ın emri ile yapılması ile gurur duyardı. Bazen de, “Allah Resulü (a.s.m.) ile sizi babalarınız evlendirdi, beni ise Allah (c.c.) evlendirdi” derdi.

[273]. İbnü'l Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6947. S; Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 1340. M.

Allah Resulü (a.s.m.) ile Veda Haccına gidenlerden birisi Hz. Zeynep idi. Hac esnasında Allah Resulü (a.s.m.) eşlerine, “Bu (sondur). Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır” buyurarak vefatının yaklaştığına işaret buyurdu. Bu sözden kendince mesajını alan annemiz bir daha yolculuğa çıkmadı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) diğer eşleri hacca gittikleri halde Hz. Zeynep ile Hz. Sevde annelerimiz “Allah Resulü'nün (a.s.m.) ‘Bundan sonra evlerinizden dışarı çıkmanız kısıtlanacaktır’ sözünü duyduktan sonra herhangi bir bineğe binip başka bir yere gitmeyiz” dediler.

[\[274\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 2168. Şahıs.

“Allah Zeynep’e rahmet etsin! Dünyada iken ulaşılmayacak bir şerefe ulaştı. Allah (c.c.) onu evlendirerek, Kur’an’da bunu açıkladı. Allah Resulü (a.s.m.) ise, ‘İçinizden bana en çabuk kavuşacak olanınız, eli en uzun olanınızdır’ buyurarak, onun kendisine ilk kavuşacak eşi olduğunu müjdeledi. O cennette Allah Resulü’nün (a.s.m.) eşi olacaktır.”

[\[275\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/109.

Zeynep annemiz Hicretin 20. yılında vefat etti. Hz. Ömer cenazesi ile yakından ilgilendi, cenaze namazını bizzat kendisi kıldırdı. Kabre kadar giderek defin işlerini kendisi organize etti. Vasiyeti üzerine Bakî Kabristanında Âkil'in evinin yanına defnedildi.

[\[276\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7403. Sahabe.

Asıl adı Rumeysa'dır. Medine'de doğup büyüyen Rumeysa, Medine'nin en büyük kolu olan Hazreçlilerin, Neccâr oğulları sülalesindendir. Bu sülale Abdülmuttalib'in annesi Selma hatunun sülalesidir. Bu yakınlıktan dolayı Neccâr oğullarının erkekleri, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dayıları, hanımları ise teyzeleri olurlar. Neccâr oğullarının kızlarından olan Ümmü Haram, Allah Resulü'nün (a.s.m.) teyzesidir. Teyze Arapçada hala olarak ifade edildiği için, Kıbrıs'ta şehit düşerek oraya defnedilen Ümmü Haram, Türkler arasında "Hala Sultan" diye meşhur olmuştur.

[277]. Belâzurî, Ensâbu'l Eşrâf, 20/76; İbn Hacer, İsâbe, 1656. Sahabe.

Annemizin diğerkardeşleri Süleym ve Haram b. Milhan Suffe'de kalarak kendilerini ilme adanmışlar, Allah Resulü (a.s.m.) onları bir grup arkadaşı ile İslam daveti için gönderdiğinde pusuya düşürölerek Bi'r-i Maune'de şehit edilmişlerdi. Haram b. Milhan şehid edileceğini anlayınca Rabbine "Ey Rabbimiz! Resulüne durumumuzu Senden başka bildirecek kimsemiz yok. Selamımızı ona Sen ulaştır. Selam, ona ve ona inananlara olsun!" diye yalvarmıştı.

[\[278\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/80.

O sırada Amr b. Kays ile evli olan Ümmü Haram'ın Kays ve Abdullah adında iki oğlu vardı. Abdullah daha çok Ümmü Haram'ın oğlu diye tanınır ve bu şekilde hitap edilirdi. Kuba'da oturan bu bahtiyar insanlar, İslam'dan haberdar olduklarında ona koşmakta bir an bile tereddüt etmediler.

[279]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/350.

Müslümanlar hicret etmeye başladıklarında onları Kuba'da karşılayarak bağırlarına bastılar. Onlara evlerinin kapılarını sonuna kadar açıp, diledikleri zamana kadar onları misafir ettiler. Onlarla kardeş olup bütün varlıklarını severek paylaştılar. Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye hicret edince onu ziyaret eden Ümmü Haram, Efendimize biat etti.

[\[280\]](#). İbn Sa'd, 3/495; İbn Abdilberr, İstîab, 3/1297; İbn Hacer, İsâbe, 5939.

Bedir'den sonra Uhud'a koşan Ümmü Haram'ın eşi Amr ve oğlu Kays burada kahramanca savaşarak şehid oldular. Eşi ve oğlunun şehid olduklarını haber alan Ümmü Haram onlardan ayrıldığı için üzölse de sevdiklerini cennete uğurladığı için gönlü hoştu.

[\[281\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 11963. Sahabe.

Hız. Peygamber (a.s.m.) zaman zaman Medine'nin biraz dışında kalan Kuba'ya giderek, buradaki Müslümanları ziyaret ederdi. Bu gidişlerinde bazen teyzesi Ümmü Haram'ın evine gider, ona misafir olurdu. Resulullah'ın (a.s.m.) evine teşrif etmesinden son derece memnun olan Ümmü Haram, sevinçten uçacak gibi olur, onu memnun etmek için büyük bir gayret ve itina gösterirdi. Enes b. Mâlik bu misafirlikleri şöyle anlatır:

[282]. Buhârî, Cihad, 3; Müslim, İmâret, 160; Şâmî, 7/122, 351; Makrîzî, 8/122.

“Allah Resulü (a.s.m.), Ubâde b. Sâmit ile evli olan Ümmü Haram’ın evine gider, ona misafir olurdu. Ümmü Haram hemen Efendimize yemek hazırlar, ikram ederdi. Yolculuktan dolayı saçları tozlanmışsa saçının tozunu temizlerdi. Efendimiz, dinlenmek için burada bir süre yatardı.”

[\[283\]](#). Muhammed Said, Hayatu's-Sahâbiyat, 388.
– Kalkın, size namaz kıldırayım, dedi. Namaz bitince hane halkına dünya ve ahiret hayrı için dua buyurdu.”

[\[284\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 10/445; Nevevî, el-Minhâc, 13/59.

Bazıları ise bu durumun Allah Resulü'ne (a.s.m.) ait özel bir durum olduğunu dile getirirler.

[\[285\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 5/116.

– İstirahat buyurun, birazdan gelir, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) içeri buyurdu. Onun için bir minder koydum, üzerinde oturdu...”

[\[286\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20.

Kendini İslam'a adayan Ümmü Haram'ın zaman zaman dışa vuran şehadet arzusu bir gün Allah Resulü (a.s.m.) tarafından müjdeye dönüştü. Bundan sonra da şehide olarak çağrılmaya başlandı. Enes b. Mâlik Allah Resulü'nden (a.s.m.) şöyle nakleder:

[\[287\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/130; İbn Kesrevî, Terâcim, 2/418.

– Rumeysa binti Milhan, dediler.”

[\[288\]](#). Buhârî, Cihad, 3; Müslim, İmâret, 160; Müsned, 6/423; bak.: Bediüzzaman, Risale-i Nur Külliyati, 1/396.

– Sen sonlardan değil, ilklerindensin, buyurdu.

[\[289\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/452; Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/61.

– Evet, sen de onlardansın, buyurdu.”

[290]. İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/1096, Taberî, Tarih, 728; İbn Esir, el-Kâmil fi't-Târih, 3/95-97; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7403. Sahabe.

İslam ordusu Larnaka'ya çıkarma yaparken, Ümmü Haram annemiz çok yaşlı olduğu için bir katıra bindirildi. Bir süre ilerledikten sonra katırdan düşen annemizin boynu kırılarak orada şehide oldu. Burada defnedilen annemizin kabri, yöre halkı tarafından sürekli ziyaret edildi ve "Saliha Kadının Kabri" diye tanındı.

[\[291\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1940.

[\[292\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 391. Sahabe.

Mâlik b. Nadr ile evliydi. Mâlik, Medine'de kuyusu bulunan varlıklı, saygın kişilerdendi. Güzel giden bu evlilikten, ilim ve hizmette insanları hayran bırakan Enes ile tek başına bir orduya bedel olan Berâ isminde iki oğlu oldu. Çocuklar Ümmü Süleym'in hayatını daha da anlamlandırdı. Yıllar böylece akıp gitti.

[293]. İbn Hacer, İsâbe, 12069. Sahabe.

Bir gün kabilesindeki insanların yeni bir dinden bahsettiğini duydu. Çok akıllı, atılgan ve cesur bir hanım olan Ümmü Süleym, hemen bu yeni dinin neleri emrettiğini öğrendi. O sırada eşi bir iş için Medine dışındaydı. İslam'ın iyilikleri emredip kötülükleri yasakladığını görünce, eşi ile görüşüp istişare etmeye gerek görmeden, hemen Müslüman oldu.

[\[294\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/76.
– Ama o içki içilmesini istemiyor?

[\[295\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/425.

– Onu saptırmıyor, bilakis ona güzel şeyler telkin ediyorum, diyordu. Bu duruma daha fazla katlanamayan Mâlik b. Nadr, kızarak Medine'yi terk etti. Tek başına Şam'a doğru giderken yolda düşmanları ile karşılaştı. Mâlik'i tek başına gören düşmanları onu hemen orada öldürdüler.

[\[296\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/426.

Ümmü Süleym eşinin öldüğünü duyduğunda, oğlu Enes biraz daha büyüüp meclislerde oturacak yaşa gelinceye kadar kimse ile evlenmemeye karar verdi ve bunu her defasında çevresindekilere ifade etti.

[\[297\]](#). Zehebî, Siyerü, 1104.; İbn Sa'd, Tabakât, 8/427; Ebû Nuaym, 5/347.

Ancak henüz vakit gelmemişti. “Bana biraz zaman ver, biraz düşüneyim” diyen Ebu Talha yanından ayrıldı. Oradan uzaklaştıktan sonra sürekli bu sözleri düşünen Ebu Talhâ, sonunda hakikati anladı. Vakit kaybetmeden Ümmü Süleym’e tekrar geldi. Aralarında şu konuşma geçti:

[\[298\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/77; İbn Manzûr, Muhtasar, 9/135.

Ebu Talhâ hemen oradan ayrılarak doğruca Mescid-i Nebevî'ye gitti. Resulullah (a.s.m.) onu görünce yanındakilere “Ebu Talhâ gözlerinin arasında İslam nuru parlayarak buraya geliyor” buyurdu. Ebu Talhâ yanlarına gelince Ümmü Süleym ile olan konuşmalarını anlatarak Allah Resulü'nün (a.s.m.) huzurunda Müslüman oldu. Böylece mehrini ödemiş sayılan Ebu Talhâ, Ümmü Süleym annemizle evlendi.

[299]. Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/599; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 12/54.

Resulullah (a.s.m.) Medine'ye hicret edince bütün Medineliler onun rızasını elde etmek için hediye vermekte yarışıyorlardı. Ümmü Süleym o sırada dul bir hanımdı. Fazla bir şeyi yoktu. Hurma ağaçlarının bir kaçının mahsulünü ona hediye etti. Ancak buna rağmen "Allah Resulü'ne (a.s.m.) daha güzel hediyeler vermem gerekir" diyerek oğlu Enes'in elinden tutup doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Huzur-u saadete çıkarak "Yâ Resulallah! Bu benim oğlum Enesciktir. O henüz ergenlik çağına girmese de yazmasını bilir. Zeki ve zarif bir çocuktur. Onu sana hizmet etmesi için getirdim. Ona dua buyur" dedi.

[\[300\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/194-195.

Böylelikle Ümmü Süleym, oğlu Enes b. Mâlik'i Allah Resulü'nün (a.s.m.) hizmete adanmış oldu. Resulullah (a.s.m.) Enes için "Allah'ım! Onun malını ve çocuklarını artır" diye dua buyurdu.

[\[301\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/599.

“Allah Resulü’ne (a.s.m.) dokuz yıl hizmet ettim. Bir kere bile, ‘Beceremedin’ ya da ‘Ne kötü yaptın!’ dediğini duymadım.”

[\[302\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/330.

“Bir gün çocuklarla oynuyordum. Allah Resulü (a.s.m.) yanımıza gelerek bize selam verdi. Beni bir iş için bir yere gönderdi. Onun söylediği işi yerine getirip geri dönünce eve geç gittim. Annem bana ‘Niçin geç geldin? Ne ile oyalandın?’ diye sordu. Allah Resulü’nün (a.s.m.) beni bir iş için bir yere gönderdiğini söyledim. ‘Annem ne iş için?’ diye sordu. Ben ‘o bir sırdır’ dedim. Bunun üzerine annem ‘Aferin! Sakın Allah Resulü’nün (a.s.m.) sırrını hiç kimseye anlatma!’ dedi.”

[\[303\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/106-116.

Sahabeler besmele çekerek yediler. Her biri iyice doyduktan sonra dışarı çıktı. Son on kişi de yemeklerini yiyip bitirince, kalan yemekten Allah Resulü (a.s.m.) Ehl-i Beyte ve komşularına da gönderdi. Geride yine yemek kalmıştı.”

[304]. Allah Resulü'nün (a.s.m.) duasının bereketi ile yıllar sonra Abdullah'ın yedi oğlu oldu. Abdullah onlara Kur'an ve ilim öğretti. Hepsi alim oldular. Özellikle İshak adındaki oğlu sayılır alimler arasına girdi. Mâlikî Mezhebinin kurucusu İmam-ı Mâlik'e hocalık yaptı. Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/198; İbn Sa'd, Tabakât, 8/431-432; Belâzurî, Ensâbu'l Eşrâf, 20/77-78; Zehebî, Siyer, 1104.

Dokuz ay sonra bir oğulları daha oldu. Adını Abdullah koydular.

[305]. Bir rivayete göre hurmaları oğluna Ümmü Süleym vermiş, Allah Resulü (a.s.m.) Enes'e: "Yanında hurma var mı? diye sorunca "Evet var" deyip annesinin gönderdiği hurmaları ona vermişti. Müslim, Adâb, 22.

Allah Resulü (a.s.m.) elindekini bir kenara bırakıp uygun bir yere oturdu. Ben çocuğu götürüp kucağına verdim. Allah Resulü (a.s.m.) yanındakilere, kendisine Medine hurması (acve) getirmelerini söyledi. Hurma gelince onu ağzına koyup iyice çiğnedi. Hurma yumuşayınca, ondan bir parça çocuğun ağzına koydu. Çocuk büyük bir iştahla hurmayı emmeye başladı. Onu gören Resulullah (a.s.m.),

[\[306\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/118; İbn Sa'd, Tabakât, 8/432.

– Bakın, Medinelilerin hurmayı ne kadar sevdiğini görün! buyurdu. Sonra yüzünü okşadı ve adını Abdullah koydu.”

[\[307\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 1/258; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/78.

– İyi yapmışsın!”

[308]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/429.

Bir defasında Resulullah (a.s.m.) ile birlikte hacca gitmişlerdi. Allah Resulü (a.s.m.) Mina'da tıraş olmak isteyince Ebu Talhâ, Allah Resulü'nü (a.s.m.) tıraş etti. Saçlarını bir kaba koyarak onları Ümmü Süleym'e götürdü. Ümmü Süleym buna çok sevindi. Onları özenle alarak şişenin içine koydu.

[\[309\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 1104. Şahıs.

“Allah Resulü (a.s.m.) annem Ümmü Süleym'in evine geldiğinde orada asılı bir kırba gördü. Onun yanına giderek, kırbadan su içti. O gittikten sonra annem kırbadan Allah Resulü'nün (a.s.m.) dudaklarının değdiği yeri kesip, teberrüken sakladı.”

[310]. Buhârî, Cihad ve Siyer, 38; İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 309.
– Benim yanımda (Suffe'de) kalan kardeşinin öldürülmesinden dolayı ona merhamet ediyorum, buyurdu.”

[\[311\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/429.

'Ey Allah'ım! Ona çokça mal ve evlat ver, onları mübarek kıl!' dedi.
Duanın bereketi ile Medinelilerin en zengini oldum."

[\[312\]](#). Muhammed Said, Hayatu's-Sahâbiyat, 607.

Bir defasında oğlu Enes'le bir miktar taze hurmayı örtünün içine koyup Allah Resulü'ne (a.s.m.) göndermişti. Allah Resulü (a.s.m.) hurmalardan bir avuç alıp kalanı geri gönderdi. Aldığı hurmaları Mescitte ihtiyacı olanlar ile birlikte yedi.

[313]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/429.

“Annem Ümmü Süleym bir miktar taze hurmayı bir sepete koyarak bana verdi ve onu Allah Resulü'ne (a.s.m.) götürmemi istedi. Evine gittiğimde onu evde bulamadım. Oradakiler Efendimizin terzilik gibi hizmetlerini gören azatlı kölelerinin yanında olduğunu söylediler. Söylenen yere gittiğimde Allah Resulü (a.s.m.) için etli tirit ve kabak pişirilmişti. Allah Resulü (a.s.m.) beni yemeğe çağırdı. Onun kabağı sevdiğini fark edince kabağı ona doğru yaklaştırdım. Yemek bittikten sonra Allah Resulü (a.s.m.) evine döndü. Ben de onunla birlikte giderek hurma sepetini önüne koydum. Ondan yemeye ve dağıtmaya başladı. Hurma bitinceye kadar sepettekilerin hepsini dağıttı.”

[\[314\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/120.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize gelmişti. Annem Ümmü Süleym ondan evinde namaz kılmasını ve evinin bir köşesini namazgâh edinmesini rica etti. Allah Resulü (a.s.m.) kabul buyurunca bir hasır getirdi. Hasıra su serpip onu temizledi. Namazgâh yapılan yere serdi. Bundan sonra Allah Resulü (a.s.m.) namaz kıldı ve orada bulunanlara kıldırdı.

[\[315\]](#). Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/79.

– Ya Ebu Umeyr, bûlbûlünü ne yaptın? buyurdu.

[\[316\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/204.

Resulullah (a.s.m.) ve Mekkeli Müslümanlar Medine'ye hicret edince Medineliler, arazilerinden bahçelerine kadar bütün varlıklarını onlarla paylaştılar. Ümmü Süleym o sırada dul bir hanım olmasına rağmen, hurma ağaçlarından bir kısmını Muhacirlere vermek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) bağışladı. O da bu ağaçları Ümmü Eymen'e verdi.

[\[317\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/707; İbn Hişâm, Sîre, 3-4/ 340; Markîzî, 10/56.

[318]. Müslim, Nikah 87; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 1/532; Şâmî, 11/214.

“Seferden döndüğümüz için düğün yapacak büyük bir çadırımız ve meclisimiz yoktu. Hemen iki tane elbise iki tane cübbe bularak onları ağaçların arasına çektim. Annem, Safiye annemizi alarak bu elbiselerin arkasına geçti. Orada annemizin saçını taradı. Koku sürdürdü. Onu düğüne hazır hale getirdi. Safiye annemiz, daha sonra düğün için yağ ve hurmanın karıştırılması ile yapılan hays yemeği, keş peyniri ve hurma hazırlayıp sahabelere ikram etti.”

[\[319\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/250; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/153.

“O gün Ümmü Süleym b. Milhan ve Hz. Aişe'yi sırtlarında su taşıırken gördüm. Hamne binti Cahş ise susayanlara su veriyor, yaralarını tedavi ediyordu.”

[\[320\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 3/240.

“Hz. Aîşe ve annem Ümmü Süleym, büyük bir gayretle su taşıyorlardı. Sırtlarında taşıdıkları kırıbalarla yaralıların yanına gidip su içiriyor, suları bitince tekrar gidip dolduruyorlardı.”

[\[321\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/685; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/321.

[\[322\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/707.

Ümmü Süleym yirmi hanım sahabe ile birlikte Hayber'in fethine de katılmıştı. Orada yaralıları tedavi etmiş, susayanlara su taşımış, dönüşte de Safiye annemizi düğüne hazırlamıştı.

[\[323\]](#). Vâkidî, Megâzî, 3/902.

“Huneyn’de insanlar kaçıştığı zaman biz dört hanım, Allah Resulü’nü (a.s.m.) korumak için yanında sebat ettik. Bende kılıç, Ümmü Süleym’de hançer vardı. Hançerini beline koymuş bekliyordu.”

[\[324\]](#). İbn Hişâm, Sîre, 3-4/446; Vâkidî, Megâzî, 3/903; İbn Sa'd, Tabakât, 8/425.

– Ey Ümmü Süleyym! Allah sana yardım ve ihsan eder, buyurdu.”

[325]. Müslim, Hayız, 30; Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'an, 7/519.

Bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek “Yâ Resulallah! Allah hakikatin söylenmesinden hayâ etmez. Bir kadın rüyasında erkeklerin gördüğünü gördüğünde gusûl abdesti alması gerekir mi?” diye sormuş, Resulullah da (a.s.m.) “Yaşlık gördüğünde gerekir” buyurmuştu.

[\[326\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/426.

“Ey Ümmü Süleym! Farz namazını kıldığın zaman on kere ‘Sübhanallah’, on kere ‘Elhamdulillah,’ on kere ‘Allahu ekber’ de, sonra Allah’tan dilediğini iste! İstedikçe Allah (c.c.) sana verir” buyurdu.

[\[327\]](#). Kesrevî, Terâcim, 2/461.

Ümmü Süleym kırk iki yolla rivayet ettiği 17 hadisi naklederek çağlar ötesinden bizleri aydınlattı.

[\[328\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/126.
– İki tane de olsa, buyurdu.”

[\[329\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 9/157.

Makrizi, fetva veren sahabeleri sayarken Ümmü Süleym'i de bu sahabeler arasında zikreder. Az fetva verenlerden de olsa, özellikle hanımlara ait meselelerde ona danışılırdı.

[\[330\]](#). Buhârî, Ashâbu'n-Nebî, 6; Zehebî, Siyer, 1104; İbn Hacer, 11189-11558.

“Cennete girdiğimde önümde bir ayak sesi duydum. Bir de baktım ki ön tarafta yürüyen, Gumeysa imiş.”

[\[331\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 12285; Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/142

“Bir yıla yakın bir süre Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte yaşadık. O günlerde ekmek pişirdiğimiz tandırı paylaştık. O sırada bizim ve onların tek bir tandırı vardı.”

[\[332\]](#). Müslim, Cum'a, 51-52; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7615. Sahabe.

“Kaf vel-Kur'an'il Mecîd'i bizzat Allah Resulü'nün (a.s.m.) ağzından ezberledim. Allah Resulü (a.s.m.) bu sureyi her cuma günü insanlara hitap ederken minberden okurdu.”

[\[333\]](#). İbn Kesrevî, Terâcim, 2/554.

Ümmü Hişâm annemizden bir hadis, on ayrı yoldan nakledilmiştir. Ondan kardeşi Ammare ayrıca Muhammed b. Abdurrahman, Yahya b. Abdullah, Habîb b. Abdurrahman hadis rivayet etmiştir.

[\[334\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 12285

[335]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/442.

Neccâr oğullarından Ammare b. Habhab ile evlenen Ümmü Hişâm'ın Hişâm adında bir oğlu olmuştu. Eşi ile mutlu bir hayat yaşayarak Allah rızasını elde etmeye çalışan Ümmü Hişâm, Allah Resulü (a.s.m.) ile umreye gitmiş, ancak müşriklerin engeline takılınca Mekke'ye girememişlerdi. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen Ümmü Hişâm, Rıdvan Biati'ne katılma şerefine nail olanlar arasında yer aldı.

[\[336\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1963.

[\[337\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır.”

[338]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 1849, 7311, 7543. Sahabe.

Büyük bir ihlâs ve samimiyet ile İslam'a bağlanan ailenin hayatı anlam kazanmış, mutlulukları kat kat artmıştı. Ancak Allah Resulü'nün (a.s.m.) Mekke'de müşriklerin arasında, onların zulmüne maruz kalması aileyi kahrediyordu. Diğer Medineli Müslümanlar da onlar gibi düşünüyordu. Aralarında konuşarak Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşmeye, onu müşriklerin zulmünden kurtarmaya karar verdiler. Güvenlik için hemen değil, hac mevsiminde müşrik hacılara katılarak Mekke'ye gitmeyi düşünüyorlardı. Hac mevsimi gelince yola çıkan 75 Medineli Müslüman, Mekke'ye giderek Akabe'de Allah Resulü (a.s.m.) ile buluştular. Akabe'ye katılanlardan ikisi hanımdı. Biri Nesîbe hatun, diğeri Esmâ binti Amr'dı. Ayrıca bu biate katılanlar arasında, Nesîbe hatunun eşi ve oğulları da vardı. Ailenin tamamı Mekke'ye gitmişti. Diğer sahabeler ile birlikte Akabe'de Resulullah'ı (a.s.m.) eşleri ve çocukları gibi koruyacaklarına söz vermişlerdi.

[339]. İbn Hacer, İsâbe, 11805,12174. Sahabe; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/90.

– Onlardan da sizden aldığım biati alıyorum. Ben hanımlarla musâfaha yapmam, tokalaşmam, buyurdu.”

[340]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/413.

– İbn Kamia yaptı. Müslümanlar dağılınca, 'Bana Muhammed'i gösterin! O kurtulursa ben kurtulmayayım!' diyerek Allah Resulü'ne (a.s.m.) doğru yöneldi. Onu ben ve Mûsab b. Umeyr'in aralarında bulunduğu bir grup karşıladık. İşte o sırada yaralandım. Bu darbeyi bana o vurdu. Ben de ona birkaç darbe vurdum ama Allah düşmanı zırhlı olduğu için darbelerim boşa gitti. Bir ara etrafıma baktığımda insanların her biri bir tarafa dağılmıştı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) etrafında on kişi kadar insan kalmıştı. Ben, eşim ve çocuklarım onu koruyorduk. Allah Resulü (a.s.m.) benim kalkanımın olmadığını gördü. Kalkanı olan bir sahabenin kaçmaya çalıştığını fark edince,

[\[341\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/270; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 6385. Şahıs.

– Kalkanını savaşılanlara bırak! buyurdu. Sahabe kalkanı yere attı. Hemen koşup kalkanı aldım, onunla Allah Resulü'nü (a.s.m.) korudum. Bize ne yaptıysa süvariler yaptı. Onlar da bizim gibi yaya olsalardı, Allah'ın izniyle onlara gereken karşılığı verirdik. Süvarilerden biri bana doğru geldi. Kılıcını kaldırıp bana vurmaya kalkışınca, kalkanımla kendimi korudum. Adam buna fırsat bulamadı. Sıra bendeydi, adamın atının ayaklarına sert bir darbe indirdim. Atın ayakları kesilip sendeleyince, adam sırt üstü yere düştü. Allah Resulü (a.s.m.) benim süvari ile çarpıştığımı gördüğünde, oğluma seslenerek,

[\[342\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/414-415; Vâkidî, Megâzî, 1/272-273; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 6385. Şahıs; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/162.

– Artık dünyada başıma ne gelirse gelsin, umurumda değil, dedim.”

[\[343\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/268-272.

– Senin yaptığına kimin gücü yeter, ey Ümmü Ümâre! buyurarak onun ne kadar büyük fedakarlık yaptığına işaret etti.

[\[344\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/414.

– İntikamını aldın ey Ümmü Ümâre! buyurdu.

[\[345\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/414; Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 6385. Şahıs.

– Sana zafer nasip eden, düşmanından dolayı gözünü aydın eden, öcünün alındığını gösteren Allah'a hamd olsun, buyurdu.”

[\[346\]](#). İbn Hacer, İsbâbe, 11805. Sahabe.

“Uhud Savaşında sağıma, soluma ne tarafa baktıysam, onun benim için savaştığını gördüm.”

[347]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/414.

Allah Resulü (a.s.m.) Nesîbe hatunun kardeşi Abdullah b. Ka'b'ı göndererek sağlık durumunu sormasını istedi. Abdullah b. Ka'b iyi haberlerle dönünce Allah Resulü (a.s.m.) çok sevindi.

[348]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7311,7543. Sahabe; İbn Hacer, İsâbe, 11805, 12174. Sahabe; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/90.

Nesîbe annemiz Uhud'dan sonra Kureyza oğulları kuşatmasına, Hudeybiye'ye, Hayber'in fethine, Umretü'l-Kazâya, Mekke'nin fethine ve Huneyn Harbine katıldı.

[349]. Vâkidî, Megâzî, 2/902-903; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 2/15.

Tam o sırada düşman saflarında Havazin kabilesinden bir adam gördüm. Gri bir deveye binmişti. Elinde de bir sancak vardı. Devesi ile Müslümanların arasına daldı. Hemen adamın karşısına çıkıp devesini yaraladım. Deve sarsılınca üzerindeki adam yere düştü. Koşup adama saldırdım. Adama ağır darbeler indirdim. Adam ağır yaralandı. Hareket edemez haldeydi. Kılıcını aldım, fakat yaralı olan devesine dokunmadım.”

[\[350\]](#). İbn Kudâme, İstıbsar, 80; Vâkidî, Megâzî, 1/269.

Yemame Harbine katılıp kahramanca savaşan Nesîbe hatun, savaşta 10'dan fazla yara aldı. Müşriklerin birinin vurduğu darbe ile kolunu kaybetti. Ancak Müseyleme'nin öldürölmesi, ona bütün acılarını unutturmuştu.

[\[351\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/272.

– Sen de bizim gibi kadın oldun, diyorlardı.

[\[352\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/605, 613, 615; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 10/48.

– Kısaltanlara da, buyurdu.

[353]. Vâkidî, Megâzî, 2/688.

– Müslümanlar Hayber’de Sa’d b. Muaz Kalesini fethedince oraya gömülü bir hazine çıkardılar. Hazineyi Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına götürünce, yanındakilere hazineden savaşa katılan 20 hanıma hediyeler verilmesini emretti. Bize büyük bir inci verildi. Onu aramızda paylaştık. Benim payıma işte bu inci düştü, dedi.”

[\[354\]](#). Kesrevî, Terâcim, 2/334.

İslam tarihine dair kitaplarda naklettiği pek çok hatırasının yanı sıra hadis kitaplarında geçen altı hadisi, yirmi yoldan nakletmiştir.

[\[355\]](#). Ahzâb, 33/35.

“Ey insanlar Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: Müslüman erkekler Müslüman kadınlar, mümin erkekler mümin kadınlar, taat eden erkekler taat eden kadınlar...”

[\[356\]](#). Tirmizî, Tefsiri'l-Kur'an 35/14; Suyûti, Dürrü'l-Mansûr, 6/535.
Allah Resulü'nün (a.s.m.) okuduğu bu ayet Ümmü Ümâre'nin sorusu üzerine inmişti.

[357]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/414-415; Vâkidî, Megâzî, 1/272-273; Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 6385. Şahıs; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/162.

– Allah'ım! Onları cennette benimle beraber kıl! diye dua buyurdu.”

[\[358\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır.”

[\[359\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1962.

Asıl ismi Selma olan Ümmü Münzir annemiz Neccâr oğullarındandır. Allah Resulü'nün (a.s.m.) teyzelerinden olan annemiz, İslam'ın Medine'de yayıldığı ilk günlerde Müslüman oldu. Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettiğinde büyük bir heyecanla onu karşılayan Medinelilerin arasına katılan Ümmü Münzir, Hz. Peygamber (a.s.m.) Ebu Eyyûb efendimizin evine geldiğinde, Neccâr oğulları hanımları ile birlikte biat etti. Bu anı şöyle anlatır:

[\[360\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7005-7604. Sahabe.
– Eşinin malını alıp, başkası ile meşru olmayan şekilde yemektir, buyurmuş.”

[\[361\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 11315-12265; Belâzurî, Ensab, 20/72; Şâmî, 5/13.

Ümmü Münzir Mekke'de Allah Resulü (a.s.m.) ile ilk olarak tanışanlardan biri olan Es'ad b. Zürâre'nin yeğenidir. Bu yakınlık onun ilk Müslümanlardan olmasına vesile olmuştu.

[\[362\]](#). İbn Kesrevî, Terâcim, 2/546.

Resulullah (a.s.m.) Medine'ye hicret ettiğinde Kays b. Sasaa ile evli olan, Selma binti Kays'ın Münzir adında bir oğlu oldu. Araplarda adet olduğu üzere, ilk çocuğunun adını künye olarak alınca, Ümmü Münzir diye hitap edilmeye başlandı.

[363]. Ebû Dâvud, Tıp, 2; İbn Mâce, Tıb, 1; Taberânî, 25/98.
– Ey Ali bunlardan ye! Bunlar senin için daha faydalıdır, buyurdu.”

[364]. İbn Hişâm, Sîre, 3-4/244; Makrîzî, 1/253; Belâzurî, Ensâb, 20/72.

– Allah Resulü (a.s.m.) “Onu sana bağışladım” buyurunca utandım. Eve dönüp durumu Rifaa’ya anlattım. Rifaa hemen Müslüman oldu. Benin ricamla ölümden kurtulduğu için insanlar ona ‘Ümmü Münzir’in mevlâsı’ demeye başladılar. Kendi baba ve atasının ismi ile değil de benim ismimle anılmak ona ağır geldi. Evini şehir dışına taşıyarak toplumdan uzaklaştı. Ona haber göndererek “Vallahi, ben senin mevlân değilim. Ben yalnızca senin için Allah Resulü (a.s.m.) ile konuşan biriyim. Allah Resulü (a.s.m.) canını bağışladığı için kurtuldun. Sen kendi atalarının nesebindensin” dedim. Bundan sonra insanlar onu kendi nesebi ile çağırınca yeniden şehirdeki evine taşındı.

[\[365\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/514-515.

[\[366\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/129.;

Bir süre sonra Müslüman olmaya razı oldu. Oradan ayrılan Sa'lebe doğruca Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına giderek Reyhâne annemizin Müslüman olduğunu müjdeledi.

[367]. İbn Manzûr, Muhtasar, 2/291; Vâkidî, Megâzî, 2/521.

Reyhâne annemiz Müslüman olduktan sonrada Ümmü Münzir hanımın yanında kalmaya devam etti. Allah Resulü (a.s.m.) onunla evlenmek isteyince, düğün Ümmü Münzir'in evinde yapıldı. Düğünün organizesinde ciddi emek sarf eden Ümmü Münzir, her şeyin yerli yerinde güzel bir şekilde yapılmasına gayret gösterdi.

[\[368\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

Rıdvan Biatı'ne katılarak, orada gerekirse ölmek üzere Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat edenlerden birisi oldu ve onun cennetle müjdelediği kişiler arasına dahil oldu.

[369]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/457; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/381.

Medine'de doğup büyüyen Ümmü Varaka'nın soyu ve ailesi fazla tanınmamaktadır. Medinelilerin İslam'ı kabul ettiği ilk günlerde Müslüman oldu. Kırklı yaşları çoktan geçmesine rağmen büyük bir aşkla Rabbinin gönderdiği ayetleri ezberledi.

[\[370\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 12290. Sahabe.

[\[371\]](#). İbn Kesrevî, Terâcim, 2/560.

Ümmü Varaka Kur'an okumayı çok severdi. Gece gündüz Kur'an okuyan, abid ve zahid bir hanımdı. Allah Resulü (a.s.m.) onu gözetir, zaman zaman evine misafir olurdu. Sekiz ayrı yoldan rivayet edilen bir hadis rivayet etmiştir.

[372]. İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 312.

Çok güzel Kur'an okuyan ve Kur'an'ı hıfzeden sayılı sahabelerden biri olan Ümmü Varaka, evinde kendi ev halkına ve çevresindekilere namaz kıldırmak istiyordu. Bunun için Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek, ondan evinde namaz kıldırmak üzere müezzin tutması için izin istedi. Allah Resulü (a.s.m.) onun Kur'an okumayı çok sevdiğini ve onu çok güzel okuduğunu biliyordu. Bunun için ona evinin bir bölümünü mescid yapması ve burada namaz kıldırması için izin verdi. Bundan sonra evinin bir köşesini mescid yapan Ümmü Varaka, burada birine ezan okutarak, ev halkına ve evine gelen hanımlara namaz kıldırmaya başladı.

[\[373\]](#). Ebû Dâvud, Salât, 61.

[\[374\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7048. Sahabe.

[375]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7618. Sahabe; İbn Hacer, İsâbe, 12290. Sahabe.

– Ey Ümmü Varaka! Evinde dur. Allah (c.c.) sana şehadeti evinde nasip edecek, diye müjde verdi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu ihbarından sonra sahabe efendilerimiz tarafından şehide olarak anılmaya başladı. Allah Resulü (a.s.m.) zaman zaman sahabelerine, “Haydi gidip şehideyi ziyaret edelim” buyurur, sahabeleri ile birlikte Ümmü Varaka'nın evine giderek onu ziyaret ederdi.

[\[376\]](#). Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 13/188-190.

[377]. İbn Abdilberr, İstîab, 4/1965; Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 25/135; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 9/374; İbn Hacer, İsâbe, 12290. Sahabe.

Sonra Mescid-i Nebevî'ye gitti. “Kölesi ve hizmetlisi Ümmü Varaka'yı boğarak öldürmüş ve kaçmışlar” diyerek haber verdi. Görevlilere onları yakalamalarını emretti. Kaçaklar kısa zamanda yakalandı. Medine'ye getirilince Hz. Ömer onların asılmasına hükmetti. Böylece Medine'de asılan ilk suçlu oldular.

[\[378\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1788.

Çok akıllı ve dindar biri olan Esmâ b. Yezid, Medine’de doğup büyüyen, Resulullah’a (a.s.m.) ve İslam’a en fazla hizmet eden kabilelerden biri olan Eşhel oğullarındandır. Künyesi Ümmü Âmir’dir.

[\[379\]](#). İbn Hacer, İsâbe, 10807. Sahabe.

[\[380\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/12.

Hanımların hatibi ve sözcüsü olarak meşhur olan Esmâ binti Yezid, Allah Resulü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettikten bir süre sonra Ensar hanımlarından Kebşe binti Rafî' ve Havva binti Yezid'in de aralarında bulunduğu bir grup ile birlikte Ebu Eyyûb'un evinde misafir olan Allah Resulü'ne (a.s.m.) giderek biat ettiler. Bu grup, Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk olarak biat eden Medineli hanımlardı. O bu biati şöyle anlatır:

[\[381\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/163

– Ben hanımlarla musafaha etmem. Allah'ın size yüklediği sorumlulukları yerine getirmeniz konusunda sizden biat alıyorum, buyurdu.”

[\[382\]](#). Müsned, 6/453; Taberânî, 24/182; Ebû Nu'aym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/72.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) sözleri biter bitmez o bilezikleri çıkarıp attım. Halen onları kimin aldığını bilmiyorum.”

[\[383\]](#). Müsned, 6/458.

– Yalan ile açlık bir arada bulunmaz, buyurdu.”

[\[384\]](#). Müsned, 6/459.

– Gümüş kolye, inci alıp takamaz mısınız? Onu zağferan ile ovarsınız altın gibi olur, buyurdu.”

[385]. İbn Sa'd, Tabakât, 8/319.

Orada bulunanlar ve ev halkının hepsi o yemekten yediler. 40 kişi yiyip doydukları halde, sanki ekmek de et de aynen duruyor gibiydi. Yemekten sonra kırba içinde getirdiğim içeceği verdim. Allah Resulü (a.s.m.) ve sahabeleri ondan içtikten sonra oradan ayrıldılar. Kalan suyu aldım. Kırbayı güzelce sardım. Allah Resulü'nden (a.s.m.) arta kalan suyu saklayarak karşılaştığım hastalara şifa olması niyeti ile verdim. Bir kısmını da bereketinden istifade niyeti ile ben içtim."

[\[386\]](#). Vâkidî, Megâzî, 2/477.

Yine bir gün, Hendek Harbi esnasında yağ ve hurmadan yapılan Hays yemeği yaparak Allah Resulü'ne (a.s.m.) gönderdi. Allah Resulü (a.s.m.) yemeği o sırada çadırında olan Ümmü Seleme annemize ikram etti. Ümmü Seleme annemiz yedikten sonra etrafta bulunan sahabeleri çağırdı. Hendek halkının hepsi yediği halde yemek eksilmeden hala aynı şekilde duruyordu.

[\[387\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/186.

Hanımların hatibi ve sözcüsü olarak meşhur olan Esmâ binti Yezid, sık sık hanımlara hitap eder, onlara İslam hakkında bilgi verirdi. Bir keresinde hanımlara hitap ederek Allah Resulü'nün (a.s.m.), "Kim bir mescid yaptırırsa, Allah da ona cennette bir ev yaptırır" dediğini nakletti.

[388]. İbn Mâce, Edeb, 9; Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/175.

Bir başka sefer ise, “İsm-i Âzam şu iki ayettedir. Bu ayetler: İlâhukum ilâhun vâhid lâilahe illâ huve'r-Rahmânu'r-Rahîm ve Âli İmrân suresinin ilk ayetleridir” buyurduğunu nakletti.

[\[389\]](#). Müsned, 6/455; Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/158.

Bir başka sefer de Allah Resulü (a.s.m.) bir grup sahabe ile birlikte Esmâ binti Yezid'in evine giderek orada bir konuşma yaptı. Sahabelere Deccal hakkında uzun uzadıya bilgi verdi.

[\[390\]](#). Bağdâdî, Esmâu'l-Mübhemât, 28.

– Örtü ve suyu hazırlayıp bir kenara koyarsın. Suyu döker, vücudunu güzelce ovalarsın. Hatta başını yıkarken, suyu saçının diplerine ulaştırırsın. Sonra temiz bir bez alır, onunla temizlenirsin.

[\[391\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/233; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe,6711. Şahıs.

Esmâ, tekbir ve tehliller getirerek, Allah Resulü'nün (a.s.m.) sözlerini hanımlara müjdelemek için oradan ayrıldı.

[\[392\]](#). Kesrevî, Terâcim, 1/96

Diğer hanımlara nazaran çok hadis rivayet eden Esmâ binti Yezid, Allah Resulü'nden seksen bir hadisi, doksan dokuz vecihle rivayet etmiştir.

[\[393\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/315

“Yakınlarımızın şehit olduğunu öğrenmiş, onlar için gözyaşı döküyorduk. Ordunun geldiğini duyunca hemen dışarı çıktık. Gözlerim Allah Resulü’nü (a.s.m.) arıyordu. Onu görünce ‘Sen hayatta olduktan sonra bütün musibetler hafif kalır’ dedim.”

[394]. İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 1/1034.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefatından sonra Hicretin 13. yılında İslam ordusuna katılmak için Şam'a giderek Yermük Harbine iştirak etti. Susayanlara su dağıtacak, yaralıları tedavi edecekti. Savaş başladığında kıyametler koptu, savaş alanı cehenneme döndü. Bir ara Müslümanlar bozguna uğradılar. Onların kaçıştıklarını gören hanımlar, erkeklerin yoluna çıkarak, "Nereye kaçıyorsunuz?" diye çıkışıp ellerine geçirdikleri sopa ve odunlarla onlara vurdular.

[\[395\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 974. Şahıs.

Yaralıları bakmak için giden bu hanımlar, gördükleri manzara karşısında daha fazla kayıtsız kalamadılar. Etraftan buldukları eşyaları kendilerine silah yapıp savaşa katıldılar. Esmâ binti Yezid çadırlardan birinin direğini sökerek Rumlara saldırdı. Önüne geleni deviriyordu. Kayıtlara göre savaş sonuna kadar bu direk ile dokuz düşman askerini öldürmüştü.

[\[396\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

Umre için gittiği Hudeybiye’de canını seve seve vermek üzere Allah Resulü’ne (a.s.m.) biat edince cennetle müjdelenen bahtiyarlar arasına katılmış oldu.

[\[397\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 974. Şahıs.

Allah Resulü'nden (a.s.m.) sonra yirmi yıl yaşayan Esma hatun Hicretin 30. yılında Şam'da vefat etti. Orada Bâbu Sağır Kabristanına defnedildi.

[\[398\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/367.

Bir gün köleleri evden kaçmıştı. Eşi köleyi yakalamak için peşinden gitti. Kuddum denilen yerde kölesini yakaladı. Ancak köle ondan daha atik davranmış ve onun üzerine atılıp öldürmüştü. Füreyy'a eşinin ölüm haberini alınca çok üzüldü. Ancak sabretmekten başka çaresi yoktu.

[\[399\]](#). Bakara, 2/234.

[400]. Ebû Dâvud, Talak, 43; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ, 9/300; İbn Hacer, 11620. S. Kurtubî, Ahkâmü'l-Kur'an, 2/151-152.

Fürey'a Allah Resulü'nün (a.s.m.) emri ile dört ay on gün bekledi. Bu bekleme sırasında "Sizden ölenlerin geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına dört ay on gün beklerler" ayeti inzal oldu. Annemiz ayette belirtilen hüküm gereği, zikredilen zaman kadar bekledi.

[\[401\]](#). Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 6/290.
– İyi yapmışsın!”

[\[402\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1903; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7198.
Allah Resulü (a.s.m.) Hicretin 6. yılında 1400 sahabesi ile umre yapmak için Mekke'ye doğru yola çıktı. Aralarında dört hanım vardı. Bunlardan biri de Füreyy'a binti Mâlik'ti.

[\[403\]](#). İbn Kesrevî, Terâcim, 2/162.

Kaynaklar, kendisinden 34 ayrı yolla iki hadis rivayet edildiğini bildirmekte, ne zaman vefat ettiği hakkında bilgi vermemektedirler.

[\[404\]](#). İbn Hacer, İsbâbe, 11855. Sahabe; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7343. Sahabe

Medine'ye döndükten sonra aile fertleri ile konuşan Muaz, annesi Hind b. Amr ve bütün kardeşlerinin İslam'a girmelerine vesile oldu. Ailede Amr b. Cemuh dışında herkes Müslüman olmuştu. Amr b. Cemuh gerek Seleme oğullarının lideri olması, gerekse Menat adında tahtadan yapılmış olan putuna olan aşırı sevgi ve düşkünlüğünden Müslüman olmadı.

[\[405\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 319. Şahıs; İbn Hacer, İsâbe, 5799.; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 3885. Sahabe; İbn Abdilberr, İstîab, 3/1168.

Mus'ab efendimiz ona İslam'ı anlattı. Yusuf suresinin ilk ayetlerini okudu. Mus'ab'ı dinleyen Amr b. Cemuh hemen Müslüman oldu.

[\[406\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/265.

– Medine’ye götürüp orada defnedeceğim.”

[\[407\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/266; Belâzurî, Ensâbu'l-Eşrâf, 20/277.

Bu müjdeleri duyan Hind binti Amr, “Yâ Resulallah! Benim için de Allah’a dua et! Umulur ki Allah beni onlarla birlikte kılar” diye dua istedi. Allah Resulü (a.s.m) bunun için ona dua buyurdu.

[\[408\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 1/321; Vâkidî, Megâzî, 2/685.

Medine'ye döndükten sonra Allah ve Resulü'nün (a.s.m) rızasını kazanmak için gayret eden annemiz, Uhud'dan sonra Hendek gibi bütün Müslümanlar için çok zor olan günleri yaşadı. Bundan sonra yaralılara ve hastalara yardımcı olmak, gerekirse savaşmak için 20 sahabe hanımla birlikte Hayber Fethine katıldı. Fetihten sonra Allah Resulü (a.s.m) ganimetlerden onlara da pay verdi.

[409]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 7198; İbn Hacer, İsâbe, 11620. Sahabe.

Kebşe annemiz işte bu sırada İslam'a girdi. Eşi ve çocukları ile birlikte hidayete yönelip Müslüman oldular. Bundan sonra Esad b. Zürrare'nin Mus'ab b. Umeyr'i korumakta zorlandığını görerek ikisine de kapılarını açtılar. Onları evlerinde misafir ettiler. İslam daveti boyunca onları müşriklerden koruyup evlerinde en güzel şekilde ağırladılar. Rahat etmeleri için büyük gayret gösterdiler. Bu arada ondan İslam hakkında bilgi alarak büyük bir samimiyetle Rablerine yöneldiler.

[\[410\]](#). İbn Sa'd, Tabakât, 8/12.

Büyük bir heyecanla bekledikleri kutlu misafir Medine'ye hicret edince, hemen onu ziyaret edip ona biat ettiler.

[\[411\]](#). Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 7/379.

“Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) bize geldi. Evde asılı olan kırbamızdan su içti. Allah Resulü (a.s.m.) gidince hemen kalkıp kırbanın yanına gittim, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dudaklarının değdiği yeri kesip aldım.”

[\[412\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 2/480, 3/1167; İbn Hacer, İsâbe, 5787. Sahabe.

Kebşe hatunun Uhud'a giden oğullarından Amr b. Muaz kahramanca savaşırken Dırar b. Hattab tarafından, torunu Râfi' b. Yezid ise bir başka müşrik tarafından şehid edildi. Her taraf toz dumanlı. Müşrikler Müslümanlara yalnızca kılıç ve mızrakları ile vurmuyorlardı. Bir anda tutuşturdukları fitne ateşi ile Müslümanların kalplerini alev alev yakıyor, ümitlerini kırıyorlardı.

[\[413\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 4/229.

Allah Resulü (a.s.m.), “Allah’ım! Onların kalplerindeki hüznü gider. Acılarını yok et. Geride kalanlarına, geride bıraktıkları şehidlerinden dolayı ihsan et!” diye dua buyurdu.

[\[414\]](#). Vâkidî, Megâzî, 1/316-317.

– Allah sizden de çocuklarınızdan da razı olsun! diye dua buyurdu ve onları evlerine gönderdi.

[\[415\]](#). İbn Hişâm, Sîre, 3-4/252.

– Onu rahat bırak ey Ömer! Her ağıt yakan yalan söyler, ancak Sa'd b. Muaz'a ağıt yakan yalan söylemez, buyurdu. Ona müdahale edenlere de,

[\[416\]](#). İbn Abdilberr, İstîab, 4/1907.

– Sa’d’ın annesi hariç her ağlayan aşırılık yapar. Onun sözleri hayırdır. O yalan söylemez buyurarak Kebşe hatunun en acılı anında bile itidalini kaybetmeyecek olgunlukta olduğuna işaret etti.

[417]. Heysemî, Mecma'uz-Zevâid, 9/309; İbn Sa'd, Tabakât, 3/434
“Artık gözyaşların dinsin, hüznün bitsin! Çünkü oğlunun ölümünden
dolayı Arş titredi.”

[\[418\]](#). İbn Kesir, Sîre, 1/385.

“Allah biliyor ya, sizi kalpten seviyorum.”

[\[419\]](#). İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 4955-5049. Sahabeler.

Neccâr oğullarından olduğu için, Allah Resulü (a.s.m.) ve ailesinin komşusuydu. Onu sık sık görme imkanına sahipti. Bu durum onun Allah Resulü'ne (a.s.m.) daha fazla yakın olmasına vesile oldu. Babası Muavviz ile amcası Avf, Bedir'de şehit olunca Efendimiz onunla yakından ilgilendi. Zaman zaman evine giderek onu onurlandırdı.

[\[420\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/266; İbn Manzûr, Muhtasar, 3/300.

– Allah Resulü (a.s.m.) bize gelip abdest almak istediğinde, bunun gibi bir kaba su koyup götürürdüm. ‘Dök!’ buyurur, suyu sağ eline döktürür, elini kaba değdirmeden üç kez yıkardı. Üçer kere ağzına burnuna su verir, yüzünü yıkar, sonra başının ön ve arkasını iki kez meshederdi. Parmaklarını kulaklarının içine koyarak mesheder, son olarak ayaklarını üçer kere yıkardı, dedi.”

[\[421\]](#). Buhârî, Sıyam, 47; Müsned, 6/399; Taberânî, 24/266.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) bu emrinden sonra o gün kendimiz oruç tutmaya, çocuklara da tuturmaya başladık. Oruç tutan çocukları oyalamak için onlara ipe çeşitli oyunlar oynatır, bostanlara götürürdük. Yemek için ağlayanlar olursa, iftara yakın bile olsa onlara yemek yedirirdik.”

[\[422\]](#). Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/276; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ, 9/112; Ebû Nuaym, Marifetü's-Sahabe, 5/236; İbn Cevzî, Sıfatü's-Safve, 312.

“Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte savaşa gider, ancak savaşmazdık. Sahabelere, hastalara su taşır, yaralıları tedavi ederdik. İhtiyaç duyduklarında onlara hizmet eder, yaralıları ve şehitleri Medine'ye taşırdık.”

[423]. Buhârî, Nikah, 48; Tirmizî, Nikah, 6; İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, 6910. Sahabe; Taberânî, el-Mu`cemü'l-Kebir, 24/274.

– Bu tür şeyler söylemeyi bırakın, çünkü yarın ne olacağını ancak Allah bilir. Daha önce söylediğiniz sözlere devam edin, buyurdu.

[424]. Heysemî, Mecma'uz-Zevâid, 9/13; Taberânî, el-Mu'cemü'l-Kebir, 24/274; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1837; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 7/272.

Amcam Muaz b. Afra bir örtü içinde bir miktar taze hurma ile biraz salatalık göndermişti. Allah Resulü (a.s.m.) gelince onları Allah Resulü'ne (a.s.m.) ikram ettim. O, salatayı severdi. Daha sonra ise üzüm ikram ettim. Onları yiyerek hamd etti. Evden ayrılacağı zaman bana, kendisine Bahreyn'den gönderilen altın bir takı hediye etti ve 'Bunu takarsın' buyurdu. ”

[\[425\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

Rıdvan Biatı'ne katılarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) biat eden annemiz onun (a.s.m.) müjdesine mahzar oldu.

[\[426\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmu'n-Nübelâ, 2054. Şahıs.

Uzun ve bereketli bir ömür süren annemiz Halife Abdülmelik zamanında, seksenli yaşlarda vefat etti.

[427]. İbn Abdilberr, İstîab, 4/1837; İbn Hacer, İsâbe, 1162. Sahabe.

Evinin Allah Resulü'nün (a.s.m.) evine yakınlığı, ona akraba olması, yaşının küçüklüğü, hizmete ve ilme yakınlığı onun Allah Resulü'nden (a.s.m.) birçok şey öğrenmesine vesile oldu. Hatta Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbâs, Ubâde b. Sâmit gibi alim sahabeler ona giderek, yakından şahit olduğu olayları ya da Hz. Osman'a "iddet" hakkında sorduğu soru gibi özel bilgileri ondan sorarlardı.

[\[428\]](#). Nisâbûrî, Şerefü'l-Mustafâ, 1747; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ', 7/272.

– Ey oğlum! Onu görseydin, güneş doğmuş olarak görürdün.

[\[429\]](#). Kesrevî, Terâcim, 1/297.

Allah Resulü'nden (a.s.m.) 21 hadis rivayet etmiştir. Bu hadisler 97 tarikle nakledilmiştir.

[\[430\]](#). Tirmizî, Menâkıb, 57-58.

“Ağaç altında biat edenlerden hiçbirine cehennem ateşi dokunmayacaktır!”

[431]. İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe,6705. Sahabe; İbn Sa'd, Tabakât, 8/408; İbn Hacer, İsâbe, 10798, 12268. Sahabe; İbn Abdilberr, İstîab, 4/1784, 1962; Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 3/203, 221, 5/33; İbn Hişam, Sîre, 1-2/289; Makrîzî, İmtâu'l-Esmâ',1/53, 276, 321.

Bu büyük müjde ile sevinen Esma binti Amr, Hudeybiye Anlaşmasından sonra 20 hanım sahabe ile birlikte Hayber Fethine katıldı. Kaynaklarda, Hayber'den sonraki hayatı hakkında bilgi bulunmayan annemizin ne zaman ve nerede vefat ettiği bilinmemektedir.